

رۆمان

منندى إقرأ الثقافي

www.igra.ahlamontada.com

لە مەككە

قادر عەبدوللا

لە ھۆلەندىيە ۋە: شەفىقى ھاجى خدر

قادر عەبدوللا

پۇمان

لە مەككە

لە ھۆلەندىيە ۋە: شەفىقى ھاجى خدر

ناوی کتیب: له مه ککه

نوسه: قادر عه بدوللا

وهرگپړانی له هۆله ندييه وه: شه فېقی حاجی خدر

بابه: پړومان

نوبه تی چاپ: یه که م، ۲۰۱۸

به رگ: ئازاد وهرتی

چاپخانه: همدی

نرخ: چوار هه زار دینار

ژماره ی سپاردن: له بهر یوه به رایه تی گشتی کتبخانه گشتیه کان - ههریمی
کوردستان ژماره ی سپاردنی «۲۴۸» ی سالی ۲۰۱۸ ی پندراوه.

مافی ئەم کتیبه پاریزراوه ©

بی په زامه ندی وهرگپړ، هیچ لایه نیک ریگه پندراو نییه بۆ له بهر گرته وهی ئەم
کتیبه، جا ئەگه به شیوه ی ئەلکترونی، کاغەزی، وینه یی، دهنگی، یان هه
هه شتوازیکی دیکه ی له بهر گرته وه بیت.

KADER
ABDOLAH
het Gordijn

PRIMAAR

**"کاتیک ژيان دهره تیکت دهادتی، به هردوو دهسته کانت بیگره و
سهریشی بو دانه وینه."**

**منیش نهوهم دهرانی، به لام نه گهڼ نهه کتیبه دا، نهزمونی تایبه تی
خوم هدییه.**

پیشباری وەرگیر

دوای وەرگیرانی شاکاره‌که‌ی «خانواده‌که‌ی مزگوتی» و بهر له وەرگیرانی «خه‌تی بزماری»، له پێی هیژا «عه‌لی که‌ریمی» دا په‌یوه‌ندییم له‌گه‌ل کاک «قادر عه‌بدوللا»ی نووسهر په‌یداکرد. ئه‌وه‌بوو، نامه‌یه‌کی ئه‌و، که تایبته‌ت بوو به وەرگیرانی «خه‌تی بزماری» له‌سهر به‌رگی کتێبه‌که‌دا بلاوم کرده‌وه. پارهاوینیش که پێم که‌وته هۆله‌ندا، سهردانیکی نووسهرم کرد، به یاوه‌ری «شیخ شه‌مال که‌زنه‌یی» له شاری «دیلته‌» له‌گه‌لی دانیشتن.

له سهره‌تای دانیشته‌که‌دا، به‌و قسه‌یه‌م زۆر دلخۆش بوو، کاتی گوتم؛ 'ئه‌وه‌ک هه‌ر به‌ ناوی خۆم، به‌لکو به‌ ناوی به‌شیک له‌ خۆینه‌رانی کورد، ئه‌وانه‌ی کتێبه‌کانی تۆیان خۆینه‌وته‌وه، سلاوت لێده‌که‌م و ده‌ستت ده‌گوشم'. ئه‌ویش له‌ به‌رانه‌ردا، بوخچه‌ی پێز و خۆشه‌ویستی بۆ کورد کرده‌وه و باسی یه‌که‌مین کتێبی خۆی به‌ فارسی، که له ژێر ناوی «کرده‌ها چ می‌گویند» بوو، کرد.

ئینجا له‌ درێژه‌ی قسه‌ و باسدا پێمراکه‌یاند، من به‌ ته‌مای وەرگیرانی کتێبی دیکه‌ی ئه‌وم، به‌ تایبته‌تی پۆمانی «پاشاکه‌» که پۆمانیکه‌ له‌سهر ناسره‌دین شای قاجاره، ئه‌ویش دلخۆش‌بوو، پێشنیازی ئه‌وه‌ی بۆ کردم به‌لکو کتێبی «کلێله و دیمنه‌»شی وەرگیرم، به‌رای ئه‌و، خۆینه‌وه و وەرگیرانی کتێبه‌که‌ی «ابن المقفع» به‌ عه‌ره‌بی ئاسان نییه و هه‌ندیک ئالۆزه، ئه‌و راسته‌وخۆ له‌ فارسییه‌ کۆنه‌که‌دا وەرگیراوه‌ته‌وه سهر هۆله‌ندی و له ژێر ناوینشانی «مانگا» دا بلأوی کردۆته‌وه. سه‌باره‌ت به‌ ناوینشانه‌که‌ش، ئاماژه‌ی به‌ ره‌گه‌ڕیشه‌ی چیرۆکه‌که‌ دا... ئه‌وه‌ی راستی بێ، بۆ وەرگیرانی هه‌ردوو کتێبه‌که‌، پلانم هه‌یه، له‌وانه‌یه‌ پۆمانی پاشاکه‌ پێشتر بکه‌وێ... با بزانی‌ن داها‌توو چی له‌بن سهردا ده‌بی!

كاتىكىش پرسىياري پړوژهى ئايندهم ليكرد، ئهو باسى دوو كتيبي كرد، كه وا له كوتايي سالدا (۲۰۱۷) دهردهچن. ليره دا ئيستىكى كرد و پرووى تىكردم، و پتيگوتم: 'پيمخوشه رومانه تازه كم كه به ناوى «به رهو مهككه» يه بكه يته كوردى، چونكه باسى كوردانىشى تيدايه و چيروكيكى سهرنچراكيشه.

دانىشتنه كه مان زور خوش بوو، باسى مالبه ته كه ي خوشى بۇ كردين، به تاييه تى ژن و ههردوو كچه كانى، كه باپيره و داپيره يان كوردن و خهلكى گرماشان و سهن و كوردىش دهزانن.

واتر كه هاتمه وه و له كوتايي سالدا، له رنى ئينته رنيت، رومانه كه م بينى، هلام به ناويكى ديكه وه بوو، به ناوى «په رده كه» بوو.

مامه بۇ نووسى، له وه لامدا پتيگوتم: ناوه كه ي گوپيوه، بۇ خوينه رى بۆلەندى واى پنباش بووه، كه ناوى په رده بى، به تاييه تى كه پشت په رده لويى گيپانه وهى هه كايه ته كانى دايكى بووه، نه خاسمه خهون و خه يالى شت په رده ي كه عبه!

هوكات بۇ ماوه ي چهند مانگىك له بهر داخرانى گه شتى فروكه ي استه وخو، نه ده كرا به ئاسانى كتيبه كه يم پتيگا. هه ر بۆيه كتيبه كه ي به بى ي ئيف بۇ ناردم، بۇ ناو نيشانه كه ش، بۆى نووسيم، ناوى رومانه تازه كه ي كه مه «له مهككه».

م پۆژانه ي دوايشدا، له وه لامى چهند پرسىكمد، نامه يه كى ديكه ي بۇ اردم، دهقى نامه كه ش وهك خوى بلاو كراوه ته وه، له ويدا چهند سه ره داويكى اييه ت به ژيان نامه ي خوى و په يوهندى به كورد تيدايه.

بى خوينه رى به پيز، ئمه، چيروكى وه رگيپانى تازه ترين رومانى كا ك قادر عه بدوللا» يه. ئه مجاره يان وه رگيپانه كوردىيه كه پيش وه رگيپانى مانه كانى ديكه دهكه وي!

لە کۆتاییدا هیچ نەماوەتە بێم، تەنیا ئەوەندە نەبم، کە ناکرێ ئاماژە بە هەول و شەونخوونی خۆشەویستانم نەکەم، وەک چۆن لە وەرگێڕانەکانی دیکەمدا، یارمەتیاں داوم، ئەمجارەش بە هەمان تینوتاو، لە بارەى پێداچوونەوه، هەلەبرى و کومەلى پێشنیازی بەجى سەبارەت بە پێنوس و دەستەواژە دارشتن، بە هانامەوه هاتن. بۆیه پێگەم بەدەن لە برى ئێوه سوپاسى هەر يەك لە «شیخ شەمال، لوقمان شىلانى، بارام سوپاسى، کاروان عارف، ئەژين مام محەمەد، پوژان مام محەمەد» بکەم. هەلبەتە سوپاس و پێزانيم بۆ کتێبخانەى «زەیتون»یش لە هەولێر، کە لە ماوهى ئەو مانگ و نیوهى وەرگێڕانەکەدا، مالى دووهم بوو، سوپاس بۆ بەرپۆبەر و گشت کارمەندەکانى، کە وەک میوان نا، بەلکو وەک کارمەندیكى خویان لەگەلم جیوانەوه.

هەلبەتە هاوسەرى خۆشەویستیشم «کنیز جەمیل خەیلانى» لەماوهى وەرگێڕانەکەدا، دەرفەتێكى باشى بۆ پەخساندم.

هەر بە پێگەوتیش دارشتنى ئەم چەند دێرپانەى پێشبار، کەوتنە یادى مەزن و پێشنگدار، یادى سألوهگەرى پوژى پوژنامەگەرى کوردی.

هیوادارم ئێوهش، لە سەرئنج و تێبینییەکانتان بێنەشم نەکەن.

ش.ح.خ

هەولێر، ۲۲-۴-۲۰۱۸

نامه‌ی نووسەر بۆ وه‌رگێڕ

تیبینی: له نامه‌یه‌کدا چهند پرسیاریکم ئاراسته‌ی پۆماننوس کرد، به‌وه‌ی به‌لکو کورته‌یه‌ک له میژووی ژيانم بۆ بنووسن، هه‌روه‌ها چهند دێرێکیش بۆ سه‌ر به‌رگه‌که‌، له‌گه‌ل ئه‌وه‌ی داوام لێکردبوو که بۆم پوون بکاته‌وه‌، ئاخۆ «په‌فیک فوئاد»، شاکه‌سه‌که‌ی نیو کتێبی «قه‌له‌که‌» کتییه‌؟

وه‌لامی ئه‌ویش ئه‌مه‌ی خواره‌وه‌ بوو:

‘ئازیزم شه‌فیک،

سه‌لام،

سوپاس بۆ ئیمیل و خۆته‌رخانکردنت بۆ وه‌رگێڕانی کتێبه‌کانم.

ئه‌مه‌ی خواره‌وه‌ وه‌لامی پرسیاره‌کانته‌.

شتیکی ناوازه‌یه‌ که به‌م شیوازه‌، کتێبه‌کانی من ده‌خه‌يته‌ به‌رده‌م خه‌لکی کورد.

ئا- سه‌باره‌ت به‌ میژووم، پێشتر له‌ کتێبه‌کانمدا نووسیومه‌. هه‌ر بۆ نمونه‌، کتێبی «خه‌تی بزماری» چیرۆکی ژياننامه‌ی خیزانه‌که‌مه‌، هه‌روه‌ها «خانوه‌که‌ی مزگه‌وتی» ش به‌شیکی زۆر له‌ میژووی خۆم و مالباته‌که‌م ده‌گێڕێته‌وه‌.

من له‌ خانه‌واده‌یه‌کی دیندار، له‌ شارستان گه‌وره‌ بووم. باوکم که‌پولال بوو، له‌گه‌ل ئه‌ودا هه‌میشه‌ هه‌ر به‌ زمانی ئاماژه‌ داواین. له‌ ماوه‌ی خویندنی زانکومدا، پرشته‌ی فیزیا له‌ تاران، سه‌روکارم له‌گه‌ل بزوتنه‌وه‌ی به‌ره‌نگاری خویندکاراندا په‌یداکرد. سه‌ره‌تا دژی شا وه‌ستاینه‌وه‌، پاشان دژی پزیمی

ئايەتوللاكان. لە كۆتايى ھەشتاكاندا (سەدەى پابردوو)، لەوچ ھەلاتم و لە
پى ئاستەمبوليشەو ھەشتەمە ھۆلەندا و لىي گىرسامەو.

لە ھۆلەندا خەونىكى نويم بۆ ھات، بەتايەتیش بەو ھى بىمە نووسەرىكى
گەرەى ھۆلەندىنوس. ئىنجا كەوتە سەر فىزىبوى زمانى ھۆلەندى،
ھىشتاشى لەگەلداين، بۆ بەدھىنانى ئو خەونە ھەر تىدەكۆشم.

ب- شتىكى زۆر جوانە، كە بەم شىوازە كىتەكانم دەكەونە بەردەستى
خوينەرانى كورد. ئاخىر ئوان خەلكىكى نايابن، ھىوادارم چىژ لە
خويندەنەو ھىان بىين. سلاوم بۆ خوينەرە كوردەكانم ھەيە. باپىرە و داپىرەى
كچەكانم كوردن و خەلكى «كرماشان» و «سەن» ن. كەواتە ئىمە كوردمان
خۆش دەوین. جوانى و دلپىنى كوردستانىش لە پووختارى كچەكانمدا
دەبىنمەو.

پ- ئو كەسايەتییەى لە نىو كىتەكانمدا ھەن، توخمگەلى زىانى منيان
تىدايە. ھەرەھا «رەفىق فوئاد» یش. ئاوارەيى، خىزان و نووسەرايەتى
لنرەدا نمونەن. راستىيەكەى ئەو ھەيە، كەسايەتى «رەفىق فوئاد» یش
ھىمايەكە بۆ قادر عەبدوللا.

ت- «لە مەككە»، كىتەيكە چەندىن رەھەندى ھەن، ھەرەك پوونە جىھانى
جىاواز جىاوزى تىدايە، كە دايكم خۆى تىدا دەبىنیتەو. چىرۆكەكان پۆلىكى
گرنگيان ھەيە، چونكە چوارچىوھى شەقلى مۆژووى نىوان دايك و كورەكەى
داپشتوو. ھەر كاتىك بەيەك دەگەن، ئو يادەو ھىيانە بە شىوھكى زىندوو،
سەرھەلدەدەنەو. ھەموو ئەوانە لە گەشتىكى ناوازدەدا خۆيان دەبىنەو،
ئەمەش بە تىھەلكىشى رەھەندى فەنتازىيى كە لە داپشتەى پۆمانىكدا خۆى
دەبىنیتەو.

قادر عەبدوللا ۲۰۱۸-۴-۳

دایکه کان و هه که کانیا

له و دواییانه دا و هه کاتیک دایکم به ته له فون قسه ی له گه لدا ده کردم، ده گریا؛ هه ده یگوت و ده یگوت هه، ده یه وئ ته نیا یه ک جاری دیکه بهر له وهی دوامالئاوایی له دنیا بکا، بمیینته وه. هه له و کاته ی له نیشتمان هه لاتم، هه رگیز بۆی نه گه راومه وه، ئاخر ئه وه کاریکی نه کرده بوو.

یه ک جاریان، ئه ویش بهر له پازده سال بوو، دایکم له گه ل باوکمدا بق سهردانمان هاتنه ئه مستردام. ئه و سهردانیهان دنه ی ئه وهی دام چهند چیرۆکی بنووسم و یه که مین پۆمانی هۆله ندی زمانیشم به ناوی 'سه فه ری بوتله به تاله کان' نووسی.

ئه مجاره شیان دایکم ده یه ویست بیت هه، سه رمان لییداته وه، به لام من ئه مه م به ره و نه ده زانی و ترسه که شم بی بناغه نه بوو. ئاخر ئه و ئیستا پیر بووه، وای لیها توه ناسک بی، ده ترسام هه مان ئه و شته ی به سه ر بی، که به سه ر دایکی «ناسر» دا هات. «ناسر» یش کۆنه هاوړتییه که م. دوو سال پیش ئیستا، دایکه پیره که ی بق سهردان بانگه یشتی هۆله ندا کرد. سه فه ره که ی سه فه ریکی تاقه تپروکین بوو، چونکه ده بوایه له و شوینه ی لی ده ژیا، شه ش سه عاتی ریک له ناو ترومییل بی تا ده که یشته تاران، له و یش هه گه شتیکی دوورودریژ به نئو فروکه خانه و پاشان شه ش سه عاتی دیکه تا ده که یشته هۆله ندا. دوا ی ئه وه ش ده بوایه له سخپول²¹ ماوه یه کی زۆر له نۆره ی

Schiphol¹ سخپول فروکه خانه ی نه مستردامی پایه تخته ی هۆله ندا. و

پشکین و ئاسایش و پۆلیسی گومرگ له چاوه‌پوانی هه‌گبه‌کانیدا بوه‌ستن. ئه‌مه‌ش سه‌رباری ئه‌وه‌ی، له‌ باریکی ده‌روونی پرتاسه‌ و په‌رۆشیدا بوو بۆ بینینی کوپه‌که‌ی، تا بۆ دواچار هه‌م پۆله‌که‌ی و هه‌م بووک و هه‌م نه‌وه‌کانیشی بینن.

دایکه‌ پیره‌کانی کوچه‌ران، به‌زۆری له‌بن باری گرانی ئه‌و تاسه‌ و مه‌راقه‌دا داده‌هیزرین.

«ناسر»یش به‌ خۆی و ده‌سکه‌ تولپیکى³ هۆله‌ندى په‌نگینه‌وه‌ له‌ سخپۆل چاوه‌پۆی دایکی کرد تا گه‌یشت و ئینجا له‌گه‌ل خۆی بریدییه‌وه‌ مال. سه‌عات نۆی شه‌و ئه‌وسا گه‌یشتنه‌وه‌ مالی. ئه‌و پیره‌ژنه‌ به‌سته‌زمانه‌ زیاتر له‌ بیست و چوار سه‌عات به‌ پێگه‌وه‌ بوو. ئیدی ئه‌وان له‌ که‌شیکى ئاهه‌نگنامیزدا نانی شیوانیان خوارد. پیره‌ دایکه‌که‌ هه‌گبه‌کانی خۆی کردنه‌وه‌ و دیاری و یادگاری که‌ له‌گه‌ل خۆی هه‌تانبوو، به‌سه‌ر هه‌موواندا دابه‌ش کرد.

له‌پاستیدا چیرۆکی هه‌گبه‌کان، چیرۆکیکی کۆنه‌ و هه‌موو کوچه‌ران پێی ئاشنان؛ ئه‌وه‌ هه‌ر دایکه‌کانن به‌ خۆیان و هه‌گبه‌ پێ دیارییه‌کانیان، دواى گه‌شتیکى دوورودریژ و به‌ هیلاکی و که‌نه‌فتی کورت ده‌که‌ون. هه‌گبه‌کان سه‌رچاوه‌ی خه‌من، زۆر مایه‌ی ناسۆره‌ ئه‌گه‌ر هاتوو له‌ پێگه‌دا ونی بکه‌ن. ئاخ‌ر چۆن ده‌بێ ئه‌و دایکانه‌ به‌ ده‌ستی به‌تاله‌وه‌ سه‌ردانی پۆله‌ و نه‌وه‌کانیان بکه‌ن؟

ئه‌و پیره‌دایکه‌ی هاوپێکه‌م، تا دره‌نگانیکى شه‌و له‌گه‌ل مالباته‌که‌یدا بیدار مایه‌وه‌، تومه‌ز باس هه‌ر باسی مه‌رگی می‌رده‌که‌ی، باسی ده‌رودراوسى و باسی ژنی پیره‌ده‌رمان و به‌هارانفرۆشه‌که‌ هه‌ر نه‌ده‌بپایه‌وه‌. کاتژمێر

---

³ Tulp جۆره‌ گولیکى هۆله‌ندییه‌ له‌ میلاقه‌ ده‌چن.

که یشتبوه به کی نیوهی شه و کاتی ناسر پیلی دایکی گرت و به په‌یژه باریکه‌کان، یارمه‌تی دا تا بگاته ژووری نووستن که له نهومی سهره‌وه بوو. له ژووری لیمانه‌وه‌دا، گلۆپی شه‌وانه‌ی داگیرساند، به‌ک په‌رداخه ئاویشی له‌سهر کوم‌دینه‌که‌ی ته‌نیشته پتخه‌فه‌که دانا، لیقه‌ی به‌سهردا دا و پتشیگوت، که ئاوده‌ست له کوټیه. پاشان هه‌گبه‌که‌ی خسته بن پتخه‌فه‌که و گلۆپه‌که‌ی کوژانده‌وه و که‌رایه‌وه ژووری نووستنی خۆی و ژنه‌که‌ی.

بۆ به‌یانی له جاران زووتر له خه‌و هه‌لسا، به هیواشی له په‌یژه‌کان هاته خوار، چایه‌کی تایبه‌تی بۆ دایکی له‌سهر ئاگر دانا تا دیم بکیشی، ویستی جاری پۆژنامه بخوینیت‌وه تا دایکی له خه‌و هه‌لده‌ستی. ئه‌و چهند جاریک گرینی هه‌لخست، به‌لام هیچی نه‌بیست، هیچ هه‌ستوخوست له ژووره‌که‌ی سهره‌وه نه‌ده‌هات. تو بلتی به هۆی گۆرینی کاته‌وه دایکی زیاتر له‌نیو جیگه‌دا به خه‌وتوویی مابیت‌وه؟ له‌کو‌تاییدا چووه سهری و به نه‌رمی له‌پشت ده‌رکه‌که‌ی وه‌ستا و بانگی کرد: 'دایکه، پۆژ به‌تریک له ئاسمان پاکشاوه. ئه‌ری هه‌لنه‌ستاوی؟'

به‌لام خۆ دایکی هیچ وه‌لامی نه‌دایه‌وه. ئه‌و جاریکی دیکه له ده‌رکه‌ی دایه‌وه: 'دایکه، من ده‌میکه چایم له دیم ناوه، وای لی‌هات‌وه زۆر بکولی و نه‌خوریت‌وه.'

هیشتاش هیچ کار‌دانه‌وه‌یه‌ک په‌یدانه‌بوو. ئینجا ترسی لیتیشته. «ناسر» به هیواشی ده‌رکه‌که‌ی کرده‌وه. دایکه‌که به ئاسووده‌یی خۆی له‌ناو پتخه‌فه‌که پاکشابوو، نه‌یده‌ویست هه‌لسیت‌وه، هه‌رگیز نه‌یده‌ویست جاریکی دیکه به ناگا بیت‌وه.

کونه هاو‌پیکم، دنیا‌دیده بوو، زانی دایکی ته‌واو بووه و پتویست نا‌کا بشله‌ژئ. ئه‌و کاتی خۆی وه‌رگرت، له ته‌نیشته ته‌رمی دایکی دانیشته و به

بیده‌نگی گریا. پاشان ژنه‌که‌ی ئاگادارکرده‌وه، که تازه بۆ سەر کاره‌که‌ی
پۆشیتبوو. دواتر زه‌نگی بۆ پزیشکی خانه‌واده لیدا و سەرله‌به‌ر
چیرۆکه‌که‌ی بۆ گێترایه‌وه. پزیشکه‌که‌ش به‌ پیر به‌نگیه‌وه هات و تهرمه‌که‌ی
پشکنی و مردنه‌که‌ی پشتراست کرده‌وه.

خۆ ئه‌گه‌ر ئه‌و پوداوه له‌ نیشتمان پرووی بدابایه، ئه‌وا ده‌ستبه‌جێ «ناسر»
مالبات و ده‌رودراوسنی لێ ئاگادار ده‌کرده‌وه. خزم و خۆیش پاسته‌وخو
ده‌هاتن و باقی پێوپه‌سمه‌که‌ش به‌گوێره‌ی دابونه‌ریت به‌پێوه‌ده‌چوو.
مردووه‌که‌یان ده‌خسته‌ نێو داره‌بازیک و ده‌یانگه‌یانده‌ مزگه‌وت، پاشان
هه‌موو گه‌ره‌که‌که‌ له‌گه‌لی ده‌چوونه‌ سەر گۆپستان.

پزیشک هۆله‌ندییه‌ خانه‌واده‌یه‌که‌ش یه‌کسه‌ر زه‌نگی بۆ پۆلیس لیدا،
پۆلیسیش له‌ پتی خۆیه‌وه‌ په‌یوه‌ندی له‌گه‌ل ده‌زگای گومرگ و
ئاگرکوژینه‌وه‌دا کرد. خۆی ده‌بوايه‌ تهرمه‌که‌ بۆ توێکاری ببرد.

هاوێی دێرینه‌که‌شم ماتهم و دلبه‌خه‌م له‌ ته‌نیشته‌ تهرمی دایکه‌که‌ی
دانیشتبوو، له‌و کاته‌دا کرینی ئاگرکوژینه‌وه‌ گه‌یشته‌ شه‌قامه‌که‌یان. دوو
کارمه‌ندی ئاگرکوژینه‌وه‌ به‌ خۆیان و یه‌که‌به‌رگی فه‌رمییان، به‌ ده‌ستکێش و
ده‌مپۆشیک، له‌ پشت په‌نجه‌ره‌که‌ و له‌و بڵندایه‌ له‌ هه‌وا ده‌رکه‌وتن. ئه‌وان
ئاماژه‌یان بۆ «ناسر» کرد، ده‌بی په‌نجه‌ره‌که‌ بکاته‌وه. ئه‌ویش نه‌یده‌زانی
چی پوویداوه‌ و هاواری کرد: «بۆچی؟»

ئه‌و ده‌بوايه‌ خۆی بداته‌ لایه‌ک، تهرمه‌که‌ له‌ په‌نجه‌ره‌که‌وه‌ ده‌هیندرایه‌ خوار
و سێ هه‌فته‌ش له‌ نێو سارنجه‌که‌ی⁴ تاییه‌ت به‌ مردووان مایه‌وه، تا ئه‌و

---

⁴ مه‌به‌ست ئه‌و شوێنه‌ تاییه‌تیه‌ به‌ر له‌ ناشتن که‌ بۆ چهند پوژیک تهرمی تیدا هه‌لده‌گیرێ تا

بۆن نه‌کا.

کاتھي «ناسر» سندوقي تهرمهکهي دهناردهوه ولات.

منيش نه دڅهم بډ دايکه پيرهکهم نه دهويست. بيرم له شتيکی دیکه
کردهوه، بهلکو نه و گشته دورودريژهيان له کول بکه مه وه.

شێکی دیکه له ئارادا بوو

له خوشکه بچووکه کهم زانی، که دایکم له پریکهوه تووشی داوی دهردی
میشکناڵۆزی هاتوو، هه له هیکهوه وای لێهاتوو، کاتی له مال دهردهچن،
پریکهی مالهوه نازانی بیهوه: "وا باشتره تۆ خیرا بیبینی، دهنه دواتر وای
لیدی تۆش نه ناسیتهوه."

منیش بیرم کردهوه، وام پێباشتر بوو، له یهکێ له ولاته دراوسێکانی ئێران،
چاوم به دایکم بکهوێ، ئه وولاتانهی که پێویستی به قیزه نهبی. بیرم له
تورکیا، تاجیکستان، ئهرمهستان و جۆرجیا کردهوه، بهلام له پریک، ژنه کهم
پێگوتم: "باشه بۆ نهچینه «دوبهی»". لهویوه بۆ دایکت به فرۆکه هه چل
خولهکیک دهبی. وێرایی ئهمهش، خۆ برازا کهم و خیزانه کهی لهوێ دهژین.
ئهوێ زۆرباش دهبی، لهوێ به هۆی دیتنی دایکیشتهوه که سوکاریش
دهبین، هه موو بهیه کهوه دهبین."

هه رچی من بووم، نه مده ویست بچمه «دوبهی». ئاخ هه له خۆوه دژی
شاره که بووم. پێمابوو ئهوێ کۆمه لگهیهکی دهستکرده، کلتهووریکی
ساختهیان ههیه، توور که لمیکی بی میژوو، شوێنیکه نه زمان، نه وێژه، نه
موزیک نه شانۆی تایبهتمهندی خۆی ههیه نه هیچ. هه میشه شاره که منی
دههتایه سهه که لکه لهی دارودرهخت و گولی نایلۆن و دهستکرد. ئاخ من
دوو جار چووبوومه ئهوێ، به لێ هه له بهر ئهوهی برازای ژنه کهم لهوێ
دهژیا، ئه و که سهی هه له کاتی خۆیندکاریمدا، دهمناسی. ئه و ئیستا له
«دوبهی» کاری ده لالی دهکا.

‘دهی وهره، ده تۆ وهره، خۆ هەر ناتوانی بچیتە ئێران، دهی وهره با که میخ پیکهوه بین.’ هه‌میشه کاتێ ئه‌و خزمه‌م زه‌نگی لێده‌دا، هەر وای پێده‌گوتم؛ ‘دهی جارێ واز له‌ کتێبه‌کانت بێته، ئه‌رێ تا که‌ی هەر پێیانه‌وه‌ ده‌نووسی، هەر داده‌نیشی و ده‌نووسی، دهی پشوویک به‌ خۆت بده، ده‌نا ئاگات له‌ خۆت نامینی و پیر ده‌بی و چیدی یه‌کدی نابینی‌وه.’

له‌ سه‌ردانی یه‌که‌مه‌دا، ئه‌ویم پێ هیچ نه‌بوو، ته‌نیا خۆره‌تاویکی گه‌رم، ته‌نیا پۆژه گه‌رمه‌که‌م پینخۆش بوو. له‌وێدا کارخانه‌ی گه‌لی زۆر، ته‌لار و باله‌خانه، ته‌ومبیلی قه‌به‌قه‌به، سوپه‌رمارکیته هه‌ره گه‌وره‌کان، ئینگلیز، ئالمان، کۆچبه‌ر، شیخ، خواردنگه‌ ماکو‌نالدیه‌کان، جانتای ژنانه‌ی گوسی،⁵ قایشی گرانبه‌ها، بۆن، قاوه‌خانه‌ی ستاریکس، مزگه‌وت، پۆلس پۆیسی گه‌ورۆنه گه‌ورۆنه، ده‌لاله‌کان، کریکار، ژنه‌ تایله‌ندیم بینین ئه‌وانه‌ی وه‌ک منداڵ خه‌لکی ئه‌وێ به‌خێو ده‌که‌ن. قه‌حه‌پی پووسی، ملیۆنێره عێراقی و ئێرانی و ده‌وله‌مه‌نده سه‌عوودییه‌کان که ئازادانه به‌ پاره زۆروزه‌وه‌نده‌که‌ی ولاته‌که‌یان له‌وێدا رایانده‌بوارد، به‌لێ له‌وێ هه‌موو ئه‌وانه‌م بینین.

بۆ جاری دووه‌میش هەر سه‌ردانی ئه‌و خزمه‌مان کرده‌وه. ئه‌مه‌ش له‌و کاته‌دا بوو، که قه‌یرانی ئابووری جیهانی له‌ ئارادابوو. «دوبه‌ی» یش که‌وتبووه‌ په‌وشیکی سه‌یروسه‌مه‌ره‌وه. بۆرسه‌که‌ی ئه‌وێ ئه‌وه‌نده‌ دابه‌زیبوو، وایلیه‌تنبوو بگوترێ هه‌رگیز وه‌ک خۆی لێنایه‌ته‌وه. هه‌موو چالاکییه‌ ئابوورییه‌کانی ولاته‌که‌ وه‌ستابوون، چیدیکه ته‌لاره به‌رزه هه‌وربه‌که‌کان دروست نه‌ده‌کران، پڕۆژه‌ی نیشتمانی میتروش ساردی تیکه‌وتبوو، خاو به‌رپوه ده‌چوو، له‌کاتی خۆی ته‌واونه‌ده‌بوو. له‌و نابووتیه‌ی تووشی بازای کرپن و فروشتنی خانوبه‌ره‌ بوو، به‌ ده‌یان پڕۆژه

---

⁵ هه‌گبه‌ی گوسی Gucci جۆره هه‌گبه‌یه‌کی ژنانه‌ی گرانبه‌هایه.

قه‌للۆش⁶ بېوون و به هه‌زاران له ئيراني، عيراقی، پاكستاني و سعودي که له‌سەر کاغه‌ز باله‌خانه نوێکانیان کړېبوو، که‌چی پاره‌که‌یان پېته‌ده‌درایه‌وه. ورده کاسبکاره‌کانی ولاته درواستی‌کانیش که سه‌رمایه‌گوزارییان له «دوبه‌ی» کړدبوو، ترومبیله گرانبه‌هاکانیان هه‌ر له پارکی فړۆکه‌خانه‌کان به‌جیت‌ه‌شت و به‌خۆشیان تیتیان ته‌قاند و له ولاته‌که هه‌لاتن، تا ئه‌و قه‌رزانه‌ی له‌سه‌ریان بوو، نه‌یده‌نه‌وه.

به‌لام له سۆنگه‌ی ئه‌و ملیارد دۆلاره قه‌رزه‌ی «ئه‌بو زه‌بی» وه‌ریگرتبوو، «دوبه‌ی» توانی دیسان سه‌ره‌پ بکه‌ویت‌ه‌وه و جاریکی دیکه هه‌ل‌سیت‌ه‌وه. میری «دوبه‌ی» به‌خۆی وه‌زاره‌تیکی نویی بۆ کابینه‌ی حکومه‌ته‌که‌ی خۆی دا‌هیتا و وه‌زیرتیکی به‌ناوی وه‌زیری به‌خته‌وه‌ری ده‌ست‌نیشان کړد. ئه‌ویش پاسپێردرا که شاریتیکی به‌خته‌وه‌ر بۆ گه‌شتیاران دروست بکا.

ئیدی له‌و بارودۆخه‌دا بوو، گه‌شته‌که‌م بۆ دوبه‌ی پێک‌ه‌ست، تا له‌وێ به‌ دیداری دایکم شاد بېم، ئه‌وه‌ش به‌رله‌وه‌ی نه‌بادا وای لێبێ چیدیکه نه‌مناسیت‌ه‌وه. دواتر ده‌بینین ئاخۆ من له‌وه‌دا له‌سەر هه‌ق بووم، که ئه‌وێ ئه‌و شویته‌ نموونه‌ییه نه‌بوو، دیداریکی وا گرنگی تیدا بکړی.

ئیدی به‌م جۆره، بۆ جاری سی‌یه‌م به‌ره‌و ئیمارات به‌پړیکه‌وتم.

ئه‌وه‌ی کارناسانی بۆ بې‌پاره‌که‌م کړد، که بچمه «دوبه‌ی»، ئه‌وه بوو نووسینگه‌یه‌کی گه‌شتیاری له تاران ئه‌و جۆره گه‌شتانه‌ی به‌ ئاسانی پێک‌ه‌خت. ئه‌و نووسینگه‌یه ته‌نانه‌ت خزمه‌ت‌گوزاریتیکی تایبه‌تیا بۆ ته‌مه‌نداره‌کانیش هه‌بوو، به‌ تایبه‌ت ئه‌وانه‌ی ده‌یان‌ه‌ویست له «دوبه‌ی» به‌ دیداری پۆله‌کانیان بگن. تۆ پاره‌که‌ت ده‌دا و ئه‌وانیش هه‌موو شتیکیان

---

⁶ قه‌للۆش: نابووت، ئی‌فلاس.

پښکدهخست. ئهوان هر به خویان پیرهکانیان له دهرکی مالهکانیانهوه دهگه یانده فرۆکهخانه، مشووری ههگبهکانیان دهخواردن، ئهوانیان دهخسته نیو ترومبیلیکی تایبهتمهند و تا فرۆکهخانه نهدهوهستان. کاتیکیش له فرۆکهخانهی «دوبهی» دادهبیزین، دهلالهکانی هه مان نووسینگهی گهشتیاری، گهشتیارهکانیان دهگواستنهوه دهرهوهی فرۆکهخانه، لهویش کۆستهریک بۆ گواستنهوه چاوهپریان دهکرد. هر لهوئ یارمهتی ئه و دایابه پیرانهیان ددها و سواری مینی پاسهکیان دهکردن و دهیانگهیاندنه ئه و هوتیلانهی که پیشتەر بۆیان گیرابوو.

هر بهراستی ئه مه شتیکی نموونهی بوو، بۆیه خهم نه ما.

خزمهتیکی دیکه که نووسینگهی گهشتیاری بۆی سازاندبوون، ئه وه بوو، پاکجیکی تهواوی بیمه ی گهشتیارهکانی تیدابوو. ئه و مهعمیله پیرانه له هه موو لایه که وه به بیمه ی نهخۆشی و هر پووداویکی سهفه ر پووپۆش کرابوون. خۆ ئه گه ر یهکیک له گهشتیاران بمردبا، ئه و ا هر به گۆیژه ی دابونه ریتی که له هۆله ندادا هه بوو، راسته وخۆ به ره و ئه و گۆرستانه یان دهگواسته وه که پیشتەر داویان کردوه؛ هه موو تیچوونیکیش هر له و بره پارهیه ی گه شته که دا بوو، که پیشتەر درابوو.

بۆ منیش ئه مه دووشه ش بوو.

ژنه که م هه موو شتیکی له پێی برازا که ی پښکخست. نووسینگهی گهشتیاری ئێران-دوبه ی مشووری هه موو شتیکی دهخوا و دایکم دهگه یه نیته دوبه ی.

دهسته جیش بیرم له خوشکه بچوکه که م کرده وه. ویستم ئه ویشی له گه لدا بی.

خوشگه کهم و به کهمین کتیبی فارسیم

باوکم که پولات بوو، من له کتیبی «خه تی بزماری»⁷ دا به دوورودریژی باسی ژیاڼه که یم تیدا نووسیوه. من نوبه ره بووم، من بق خوم نه بووم، به لکو بق باوکم بووم، یان له پاستیدا بق دایکم له دایک بووم. ئاخو ئه و پیاویکی پتویست بوو، تا له ماله وه جیگه ی باوکم بگریته وه.

ئه و کاته ی هیشتا میرد مندال بووم، باوکم وای په فتار له گهل ده کردم، که پیاویکی هه راش بم، وهک ئه وه ی هه موو شتیک بزنام و هه موو شتیکیشم پینبکری. ئه و خوی دهخسته بهرده ستم، وای فیرکردم که بریاربدهم و ئه ویش دوام بکه وی. دایکیشم به شینوازیکی دیکه، هه ر وای ده کرد. هه ر زووو دایکم وهک پوله یه کی خوی لیم دوور که و ته وه، وهک سه ردار ی مالی لیتده پوانیم.

به بیرم نایه ته وه، ئاخو دایکم له ماوه ی تافی مندالیتیمدا، منی له باوه ش گرتین. ئه و هه میشه به ریزه وه سه یری ده کردم، وهک ئه وه ی پیاوینک بم، مه و دایه ک خوی لئ به دوور ده گرتم.

من ئه وه نالیم، که وا دایکم ئه م کاره ی به ئه نقه ست یان به مه به ست کردین. کاره که هه ر خوی وا پویی، دیار بوو سروشت ئه و بریاره ی دابوو. ئه م حاله ته ش له هه موو ئه و مالباتانه دا پووده دا، که یه کی له دایبا به کان

---

⁷ خه تی بزماری، پرمانیکی تیکه لاوی یاداشتنا مه ی نو سه ره، له ۲۰۱۷ دا وه رمگیرا و ناوه ندی پو شنبیری ئه ندیشه چاپ و بلاوی کرده وه.

که منته‌ندام بن. لهو جۆره خیزانانده، یه‌کی له منداله‌کان، به زۆریش وایه، کوره‌گه‌وره‌که‌یان، ئه‌و ئه‌رکه‌ی ده‌که‌وێته ئه‌ستۆ.

ئیمه له خانووێکی گه‌وره‌دا و له‌گه‌ل پینچ مندالی دایابام و هه‌وت مندالی مامه‌که‌مدا ده‌ژیاين. ئه‌وه‌ش له پێی دایابی باوکم و مامه‌هه‌ره‌ گه‌وره‌که‌م وا پێککه‌وتبوو، بۆئهو‌ی به‌رده‌وام چاوی له‌ سه‌ر باوکم بن. ئیدی ئیمه‌ی منداڵ، یه‌که‌مان به‌و جۆره‌ نه‌ده‌بینی که پسمام و دۆتامي یه‌کدی بین، به‌لکو وه‌ک خوشک و برا وابووین. هه‌ر به‌م جۆره‌ش، وه‌هام ده‌پوانییه‌ مامم که باوکی پۆچی و نمونه‌ و سه‌رمه‌شقی من بێ.

له‌ ماوه‌ی ئه‌و هه‌موو سالانه‌ی مال، من هه‌ر بۆ خۆم پۆژژمێرێکم هه‌بوو، تیايدا هه‌موو شتیکی خۆم ده‌نوسییه‌وه. له‌ ماوه‌ی خوێندنی زانکۆش‌مدا، ناشنایه‌تیم له‌گه‌ل بزووتنه‌وه‌یه‌کی گه‌ریلايی په‌یداکرد و بوومه‌ نووسه‌ری پۆژنامه‌ ژێرزه‌مینیه‌که‌یان.

له‌میان‌ه‌ی شۆپشه‌که‌شدا⁸، کورد سوودیان له‌ پاشاگه‌ردانی ولات بینی و داوای سه‌ربه‌خۆی خۆیان کرد. ئینجا شه‌ر له‌نیوان کورد و حکومه‌ته‌ نوییه‌که‌دا هه‌لگیرسا. له‌و ماوه‌یه‌دا، من وه‌ک په‌یامنێری ئه‌و پۆژنامه‌ ژێرزه‌مینیه‌، گه‌شتیکم به‌نیو ناوچه‌ شه‌ره‌کانی کوردستاندا کرد. دوا‌ی ئه‌وه‌ی پاش چهند مانگێک گه‌رامه‌وه‌ تاران، له‌پال ئه‌و وتارانه‌ی بۆ پۆژنامه‌که‌م نووسیبوو، کتییکیش‌م به‌ناوینیشانی "کورده‌کان چی ده‌لێن؟"⁹ یان "کورده‌کان چیان ده‌وی؟" نووسی.

---

⁸ مه‌به‌ست شۆپشی گه‌لانی ئێران له‌ ۱۹۷۹دا. و.

⁹ مه‌به‌ست یه‌که‌مین کتییی نووسه‌ره‌ به‌ فارسی به‌ناوی "کردها چ میگويند". و.

کتیبه‌که نۆبه‌ره‌ی نووسینه‌کانم بوو، به‌لام خۆ هه‌ج وه‌شانخانه‌یه‌ک نه‌یده‌وێرا چاپ و بلاوی بکاته‌وه. ئه‌وسا منیش به‌ناویکی خوازارا و به‌ نه‌ینی بلاوم کرده‌وه، به‌تاییه‌تیش له‌و کاته‌دا له‌ میدیای فهرمییه‌وه، هه‌ج ده‌رباره‌ی کورد نه‌ده‌گوترا و نه‌ده‌نوسرا.

ئه‌مه‌شیان له‌یه‌کیک له‌کتیبه‌ سه‌ره‌تاییه‌کاندا باسکردووه، به‌لام هه‌نوکه و لێره‌دا، شتیکی دیکه‌ هه‌یه، تا ئیستا باسم نه‌کردووه.

له‌و کاته‌ی بۆ خۆیندن چووبوومه‌ تاران، ژووره‌که‌م له‌ مالی باوانم وه‌ک خۆی مابوو، ده‌ستی لێنه‌درا‌بوو. من ده‌ست‌نووسی کتیبه‌ قه‌ده‌غه‌کراوه‌که‌م سه‌باره‌ت به‌ کورد، له‌ ژووره‌که‌م له‌ مالی باوانم شار‌د‌بووه‌وه، چونکه‌ پێم گوناح بوو بیسوتینم، به‌تاییه‌تیش چونکه‌ من له‌ کوردستان هه‌موو شتی‌کم، هه‌موو تیپینی و سه‌رنجه‌کانم به‌ ده‌ست‌خه‌ت نووسی‌بوونه‌وه. که‌چی خوشکه‌ شازده‌ سالییه‌که‌شم، ده‌ست‌نووسه‌که‌ له‌ ژووره‌که‌مدا ده‌دۆزیته‌وه و ده‌یخوینیته‌وه، پاشان ده‌یداته «جه‌واد»ی پسمام. «جه‌واد»ی ته‌مه‌ن بیست و یه‌ک ساله‌ش، منی وه‌ک برا‌گه‌وره‌ و نموونه‌ی سه‌رمه‌شق ته‌ماش‌ا ده‌کرد. منیش ئه‌وم هه‌روه‌ک برا ده‌بینی.

به‌لام له‌و نێوه‌دا و له‌و بێنه‌وبه‌ریه‌دا له‌په‌ر شتی‌ک پوویدا، که‌ من لێی ناگادار نه‌بووم.

«جه‌واد» دوا‌ی ئه‌وه‌ی ده‌ست‌نووسه‌که‌می خویند‌بووه‌وه، هه‌روه‌ک من به‌ نه‌ینی سه‌فه‌ریکی به‌ کوردستاندا کرد. ئه‌ویش هر هه‌مان پێگه‌ی منی گرت‌بووه‌به‌ر، که‌ له‌ کتیبه‌که‌دا باسم کرد‌بوو. ئه‌و چه‌ندین وێنه‌شی گرت‌بوون، له‌ هه‌ندێک له‌ وێنه‌کاندا له‌گه‌ل پیاوانی چه‌کدار، به‌خۆیان و تفه‌نگه‌کانیان له‌سه‌ر تانکه‌کان وه‌ستابوون.

من ھەمىشە كاتىك دەگەرپامەۋە شارەكەم و سەرم لە دايك و باوكم دەدا، خۇپارىز و وريا بووم. حىسابى ئەۋەم كردبوو، ئاژانەكانى دەزگاي ھەۋالگى نەيتى لەپەر و لەنيۋەى شەۋدا بۆ گرتىم بەسەر مالى باوكم دابدەن. بۆيە دەرگەم دووجار قفل دەداو پەيژەيەكىشىم بەسەر بانەكە ھەلدەنا، بۆ ئەۋەى لەكاتى تەنگانە و ناچارىدا خۆم دەرپاز بكەم.

لە يەكك لەو شەۋانەى سەردانى مالى باوانم كردبوو، لەسەر پىخەفەكەم پاكشاپووم و شىتىكم دەخويندەۋە، بەلام ھەر ھىندە بوو، گويم لە تەپەى پى بوو، لەپشت دەرگەى مالىمانەۋە ھات. ئىدى ھەر زوو پالتۇيەكەم كردهۋە بەر و چاۋەپىم كرد. زەنگى مالىكەمان لىدرا، دايكە ھەمىشە بى ئۆقرەكەم دەگەيشتە ژوورەكەم و بە زمانى ئاماژەى باوكمەۋە پرسى، ئاخۇ چى بكەين. منىش ھەر بە ئاماژەۋە، ۋەلامم دايەۋە، نابى يەكسەر دەرگەكە بكەيتەۋە، بەلكو لە پشت دەرگەدا بپرسى، ئاخۇ كىيە لە دەرگە دەدا.

ئەۋىش چوۋە لاي دەرگە و پرسى : 'ئەۋە كىيە؟'

پياۋىك لەپشت دەرگەكەۋە ھاۋارى كرد: 'پۇلىس! دەى دەرگە بكەۋە!'

منىش دەستبەجى دەستم دايە جانتاكەم، بە پەيژەكە ھەلگەپام، بەسەر بانەۋە لە پى مالى دراوسىكانەۋە ھەلاتم، لەۋىشەۋە بازمدايە سەر شەقامەكە و بەو تاريكىيە رامكرد، لەۋكاتەشدا دوو ھەيتە بە بىھودە لە دوورەۋە بە دوام كەۋتن.

من زانىم چۆن رابكەم و لەبەردەستيان قوتارىم، بەلام خۇ ھەيتەكان سەروبنى مالىكە بە دواى مندا گەپان.

ئەۋكات شىتىك قەۋما كە مۇرىكى لە ھەموو ژيانى من داو ئاراستەى ژيانىشىمى بە تەۋاۋى گۆپى.

بۆ گەپان و سوپان و دۆزینەوێ بەلگەنامە لەسەر من، ژوورەکەمییان
پشکنی و کتیبەکانیان ھەلگیر و ھەرگیر کرد و بە گۆرپیان ھەركردن. پاشان
چوونە ژووری خوشکەکەم، کەلوپەلەکانی ئەویندەریش گەپان، پێخەفەکیان
و ھەرگەپاند، لەویدا لەنیو چەکمەجەپە کدا شتیکیان دۆزییەو، کە نەدەبوو
ھەرگیز لەویدا بوایە: ئەویش دەستنوسی ئەو کتیبەم بوو کە لەسەر کورد
نوسیویوم.

«جەواد» ی پسمام، کە دایک ئاگاداری کردبوو، ھەولیدا ھەلبێ، بەلام
سەرنەکەوت و لەپێگە تووشی دوو ئاژان ھات. ئەویان لەگەل خۆیان
بردەو ھەژوور تا ھۆدەکە ی بپشکن. لەویشدا شتیکی دیکە پروویدا، کە
نەدەبوایە پروویدا. ئەوان ھەموو ئەو ویتانەیان دۆزییەو کە لەکاتی
گەشتەکە ی بۆ کوردستان گرتبوونی، ھەموو ئەو ویتانە ی لەگەل پیاو
چەکارەکان و تانکەکان کەوتنە بەردەستیان.

ئاژانەکان ویستیان خوشکم و کۆرە مامەکەم کە لەپێچە بکەن و لەگەل
خۆیان بەرن، ئیدی لەو کاتەدا شتیکی لە مالا کەدا تەقییەو.

دایک دەیزانی کە خوشکم و جەواد ناو ھەژوور بە ھەو لە مال دەردەچن و
بە بۆیە دروشم دژی پۆلیم لەسەر دیوارەکان دەنوسن. یەک دوو جاریش
ئاگاداری کردبوونەو، کە نابێ ئەو کارە بکەن، بەلام نەشیدەتوانی پێگەیان
پێبگرێ. ئینجا کە ھەیتەکان سەرتاپای مالا کە گەپان، دایک ئەو قووتو
بۆیانە ی بە دزییەو بردبوو ھەرماو ھەو تە لەوێ لەناویان بەرێ. نامرادانە
ھەولیدا بوو بە چەکوچ لێیاندا و بیاندرپێنی و سپراکەیان تیدا نەھێلێ، بەلام
بۆ یەکیکی لە قووتو ھەکان بە پروویدا ناتەقیتەو. ئینجا دەستبەجێ لەگەل
بیستی دەنگەکە، ئاژانەکان دەست بۆ چەکەکانیان دەبەن و بەرەو
سەرچاوە ی دەنگەکە غار دەدەن. لەویدا دایک دەبینن بێھۆش لەو گۆرە

لهسەر ناوکه‌وی گه‌رماوه‌که که‌وتوو. سەر و جهسته و دهسته‌کانی
هه‌مووی بۆیه‌ی سووره.

ناژانه‌کان دایکیشمیان بۆ لیکۆلینه‌وه له‌گه‌ل خویان پاپنچ کرد و برد.

هه‌موو ئه‌م شتانه‌ش له‌کاتێکدا پوویدا، که جهنگی نیوان ئێران و عێراق له
گه‌رمه‌ی خۆیدا بوو، ئه‌وکات سه‌دام به‌شی خواره‌وه‌ی ئێرانی داگیرکردبوو،
هه‌په‌شه‌ی له پڕیمه‌ نوێکه‌ی ئێران ده‌کرد. هه‌ر بۆیه‌شه پڕیم زه‌بروزه‌نگی
زۆری به‌کارهێنا، هه‌ر هه‌ولیکێ دژبه‌ر سه‌ری هه‌لدابا، هه‌ر له جێوه
سه‌رکوتی ده‌کرد. له‌و ماوه‌یه‌دا یه‌ک دوو هه‌زار که‌س له‌سێداره‌ دران، هه‌ر
هه‌مووشیان گه‌نجی په‌رۆش و بێ ئه‌زموون بوون، ئه‌وانه‌بوون
نه‌یانه‌ویست کهنووش بۆ مه‌لایه‌کان بیه‌ن.

من ئه‌و به‌سه‌رهاتانه‌م له کتێبه‌کانی به‌راییمدا یاداشت کردوون، بۆیه لێره‌دا
زۆر له‌سه‌ریان نارۆم. به‌لام خۆ هه‌ر ده‌بێ به‌ کورتی باسی هه‌ندیکیان
بکه‌م.

«جه‌واد» دوا‌ی هه‌فته‌یه‌ک له گرتن، له‌به‌رئه‌وه‌ی دژی پڕیمی ببووه‌وه،
له‌سێداره‌ درا؛ نه‌وه‌ک هه‌ر ئه‌وه‌نده و به‌س، به‌لکو نه‌ده‌بوا‌یه له‌ گۆپستانی
ئاساییشدا بنیژرئ؛ ئیدی به‌ ناچاری له‌ پاشخانی باخیکێ خانه‌واده‌که، له‌نیو
شاخدا به‌ خاک سپێردرا، له‌وێ له‌ شوینیکێ دیار له‌بن داربادامه‌کان گۆپی
بۆ لێدرا.¹⁰

هه‌فته‌ی دوا‌ی ئه‌و، زه‌نگی ته‌له‌فۆن بۆ مالی باوانم لێدرا. یه‌کێ له‌ پیاوانی
زیندانه‌که به‌ دایکمی گوتبوو، خوشکه‌که‌م هه‌ر ئه‌مشه‌و له‌سێداره‌ ده‌درئ،

---

¹⁰ شایانی باسه له‌ شاکاره‌که‌ی «خانوه‌که‌ی مزگه‌وتی» دا که له‌ ۲۰۱۷دا له‌ ناوه‌ندی ئاوێر چاپ
و بلاو کردایه‌وه، به‌ وردی وینای ئه‌و حاڵه‌ته‌ کراوه. و.

بۆيە با يەككىك بۆ بەيانىيەكەي بچىت و تەرمەكەي بباتەوہ. مامىشم تاكەكەس بوو، بەم ئەرکە ھەلبىستى.

منىش نەمدەتوانى لەو كاتەدا خىزانەكەم بۆ بەختى خۆى جىيىلم، ھەر دەبوايە لەگەليان بووبام. ئاخىر خۆ خوشكەكەم بە ھۆى منەوہ خرابووە كونجى زىندان و شتىكى ناپەرەواش بوو، من لە كونجى عافىەت لە تاران لىندا بگوتىم. بە خۆىشم نەمدەويست خوشكەكەم لە شوپىنىكى دوورەدەستى كىنەكان گۆرغەرىب دەرچى. ئاخىر خۆ من سەردارى مال بووم و دەبوايە بپيار بەدم. بۆيە بپيارمدا تەرمى خوشكەكەم ھەر لەمال و لەناو ھەوشەكەدا بنىژرى.

بۆ پۆزى پاشتر، كاتىك مام بە خۆى و ترومبىلىك بۆ زىندانەكە دەكەويتە پى، تا تەرمەكەي لەگەل خۆى بىتتەوہ، من لە ھەوشەي مال، گۆپىكم لەبن دار فستقەكە ھەلكەند.

بەلام خۆ شوكور، مام بە ترومبىلى بە تالەوہ گەرايەوہ لامان.

خوشكم بەر لىبوردنى كەمكردنەوہى سزا كەوتبوو.

جەوادى پىسمام مايەى خەم و ماتەم بوو. دەستم بە نووسىن كرد، شەو و پۆز ھەر دەمنووسى، بەلكو شتىك بكەم، بەلام تىبىنىم كرد، ھەرگىز قەرەبوو ناكريتەوہ.

خوشكەكەشم مايەى ژان و ئازارمە، ئەو ئىستا بۆتە دايكى دوو مندالى ھەراش، بەلام لە يادەوہرى مندا ھەمىشە ئەو كىژە شازدە سالىە ماوہتەوہ، ھەرگىز نەگۆراوہ.

دواى ئەو ھەموو سالانە، بە تامەزىرۆيەوہ ويستم بىيىنمەوہ. ھەر بۆيە ئەوہم پىكخست، ئەويش لەگەل دايكم بىتە «دوبەي».

لە دۆبەى

ژەنەكەم لە پێنى برازاكەىەووە پارەكانى بە شتووى ئەلكترۆنى دا، بۆيە پتووست نەبوو، هیچ خەمى چۆنەتى پارەدانەكە بخۆم. لەسەرىكەووە من دلخۆش بووم، كە هەموو شتێك رێكخرايوو، بەلام لە سەرەكەى ديكەووە، هەندىك سەبارەت بە نووسینگە گەشتيارىيەكەووە بە گومان بووم. هەر بەتەنیا ئەوەش نەبوو، بەلكو متمانەم پێيان نەبوو. لەووە دەترسام نووسینگەى گەشتيارى، بەلێنەكەى خۆى بەجێنەهێنى، ئەو پارەيەى هەنووكە دابووم، حاشاى لىبكرى و هەر بە بەلاش بچى. ئاخىر ئەو جۆرە نووسینگە گەشتيارىيانە، بە باشى لەووە شارەزابوون، بابايەكى وەك من، كە نەيدەتوانى بگەرێتەووە نیشتمان، ئامادەبوو پارەيەكى زۆر بدا، بۆ ئەووى بە ديدارى دايبابى شاد ببيتەووە. ئەوان دەيانزانى، ئەو جۆرە ديدارانه، زۆر سۆزدارى و هەستيارن، چونكە زۆر جارن دەبوووە دوا ديداريان.

بەلام خۆ من بژاردەيەكى ديكەم لەبەردەستدا نەبوو، زۆريش پەرۆش و پرسەن بووم، بۆيە بە هەستىكى تىكەلە لەگەڵ ژەنەكەمدا مىلى رێگەى «دۆبەى» مان گرتەبەر.

بە قەولى خودى نووسینگە گەشتيارىيەكە، سويتىكى گەورەى سى ژوورىيان لە هوتيلنى نايب و نوێ و كەشخە، لە هوتيلنى «شىخ زاید» لەسەر رێگەى «شىخ زاید» دا بۆ ئێمە گرت، بۆ ئەووى هەفتەيەك تێيدا بمىنێنەووە. بەلام هەرچەند بەلێنەيان پێدەداين، ئەوێندە من بەگومان دەبووم: ئاخىر سى پێخەفى شاهانەى نايب، ناندينىكى گەورە بە دەزگەى جلشۆر، بە دەزگەى جل و شككەرەووە و قاپشۆريشەووە، بە سى گەرماووە، وێراى

ئەوئەش بە ژەمە خواردنیکى بەيانىانى سازادەبىيەو، ھەمووى ھەر بەو بېرە پارەى كە دابوومان، مايەى تېرامان بوو. خۇ ئەگەر مەن ھوتېلىكى ۋەھام لە پىتى ھۆلەنداوە بەرادان بدابايە، سى ئەوئەندەى تېدەچوو. ئاخىر كى ئالى ئەو نووسىنگە گەشتىارىيە لەو نرخە گونجاوانەى پىتى راگەياندووین، پاشگەز نايىتەو، دواتر لەبەردەم دايكەم و خوشكەم تووشى شەرمەزارىم ناكە.

بەلام خۇ كارەكەم ھەر كىردوۋە، ھەر دەشېنى ئۇبالى لىكەوتەكانى بە خۇم ھەلبىگەم.

فرۆكەى سەر بە KLM¹¹ لە فرۆكەخانەى نۆۋەولەتى «دوبەى» نىشتەو. مىنىش بەرەو ھۆلى ھەگبەكان پۇيىشتم، تا جانتاكان ھەلبىگەم، پادەى وروژاۋى ساتەكەش ھەر بەرەو ھەوراز ھەلدەكشا.

ژەنكەم لە ھەفتەكانى پىشتىردا، بەخۇى و لىستىك شت چوۋبوۋە بازار، بۇ ئەوئەى بۇ ھەموو كەسوكارەكان، سەر و دىارىيىكى ھۆلەندىيان بۇ بىكپى. بۇ دايكىشم گەشتەكە، گەشتى ژيان بوو، بۇيە نەدەكرا بە دەستى بەتال بگەپىتەو مال. بەگوپىرەى خووخدەى خۇشمان، دەبوايە بۇ ھەر ئەندامىكى مالىباتەكە دىارى بىباتەو.

لە دەرەوئەى فرۆكەخانەش، تاكسىيىكەم راگرت و يارمەتى شوفىرە پاكىستانىيەكەم دا، تا ھەگبە قورسەكان بخاتە پىشتەوئەى تېومبىلەكەى. پاشان لەگەل ژەنكەم سوار بووین و بە لىخوپرەكەشم گوت: 'بەمانگەيەنە ھوتىلە كەشخە و مۇدىرن و پاشايىيەكەى «شىخ زاید» لە پىگەى شىخ زاید.'

KLM¹¹ ئاۋى كۆمپانىيەى ھېلى ئاسمانى پاشايەتى ھۆلەندىيە. و.

تاکسیه کهش که و ته جووله. ئیدی گه شته سه رچلییه که ی ئیمهش دهستی
پتکرد.

دوا نیوه پۆیه کی درهنگ بو، زۆریشی پینه چوو که سیمای ته لاره
به رزه کان له دووره ده رکه وتن، ئه و ته لارانه ی به ترومیلتی که شخه و
قه به وه ده وره درابوون، به تاییه تیش بۆ «دوبه ی»، عه ره بستانی سه وودی،
کویت و باقی میرنشینه کانی دیکه دروست کرابوون. پاکیشانی هیلێ میترو
که له کاتی ته نگژه ی ئابوریدا، وه ستابوو، دیاربوو ته واکرابوون، چونکه
قیتاره کان به به رزییه وه ده هاتن و ده چوون، له ویستگه یه کی نایاب بۆ
ئه ویدیکه ده پویشن. ئای که منیش هه زم لیبوو جارێک سواری ئه و
میترو یانه بېم و به ناو شاره که دا بگه پیم. ئه و کات ده تتوانی به یه کجار
هه موو ته لاره هه ور به ره کان ببینی. له وانه یه ئه مه بیرۆکه یه کی باشیش بێ، تا
له گه ل دایکم گه شتیکی وا بکه ین.

له وانه یه ئه و کورته گه شته میترو ییه، تاکه شتیکی بێ له دوبه یدا بتوانم
له گه ل دایکدا بیکه م. هه ر بۆیه دیسان که منی لیبوی په شیمانیم گه زت، که
ئه وانم بۆ ئیره هێنان. من له پیش چاوی خۆمدا ده مبینی، چون له مؤلکی
گه وره وه بۆ یه کیکی دیکه ده پوین. له مهش زیاتر هه چی دیکه نه بوو، ئای
له م بیرۆکه هه راسانییه.

ئاخر له دوبه یدا هه چ شویتنیکی وای لینه بوو، که به یه که وه و به ئاسوده یی
پیا سه ی تیدا بکه ین. ئه مه شم له دوو سه ردا نه که ی پیشوترمدا ده زانی. خۆ
ئه گه ر بۆ پیا سه یه ک چووبامه ده ر، له وه زیاتر نه بوو که جارێکی دیکه به
به رده می ئه و بازاپانه ی کولوپه لی میژکدارییان¹² ده فروشتن له گه ل

¹² مه به ست ئه و کالایانه یه که نیشانه ی کارخانه ره سه نه کانیان به سه ره وه یه.

خواردنگه و شوینی خواردنه و هدا تیه نه بم. هه میسه هر بۆن و بهرامه ی
 مریشکی برژاو و هه مبه رگه ره کان له خواردنگه خیراییه کاندای دهات. خۆی
 زۆر باشتر بوو ئه گهر چووباینه تاجیکستان یان جۆرجیا، ئه وولاتانه ی که
 دایکم تیییدا وهک ولات ههستی به ئاسووده یی ده کرد. له «دووشه نه» ی
 پایته ختی تاجیکستاندا، خه لگ به فارسی ده دوی، ههروه ها له هه موو
 شوینیک، له سه ر شه قام تووشی ئیرانییه کان ده بوویه وه و به باشیش
 پیشوازیته لیده کرا، چونکه تو له ولاتیکه وه بۆ لای ئه وان چووبووی، که
 وهک ئه وان قسه ت ده کرد. ئیمه میژوویکی هاوبه شمان له گه ل ئه وولاتانه دا
 هه بوو، کاتی خۆیشی وهک یه که یه ک هه ردوو لامان له ژیر یه ک
 فه رمانه وهایه تی پاشا گه وه ره کانی ئیرانیدا بووین. خۆ «دوبه ی» ش له
 میژووی کۆندا سه ر به ئیمپراتورییه تی فارسی بووه، به لام ئیمه ئه ویمان
 له ده ستدا و شیخه کانیش کردییانه شوینیکی سه رنجراکیش.

هه لبه ته ئیستاش بۆ ئه و جۆره غه ربیی و گومانانه زۆر درهنگه، میژوو
 کاری خۆی کرد و بلیتی سه فه ره که شمان بریبوو. خۆم به خۆم ده گوته وه،
 ئارام بگه ره و واز له و ده رده دلانه بینه.

له وهش زیاتر نه ده کرا، هه موو ئه و به دگومانیه ش له وه را سه رچاوه ی
 گرتوو، که دایک و خوشکم سی سال بوو نه مبینیوون.

من پیشتر ئه وه م باسکرد، که جاریکیان دایبام هاتبوونه ئه مستردام،
 ئه وهش دوا دیدارم بوو له گه ل باوکم، چونکه دوا ی ئه وه زۆری نه خایاند،
 کۆچی دوا یی کرد. ئه وهش بۆ من مایه ی که سه ر و داخ بوو، له و پۆژگاره
 سه خته دا نه متوانی لای ئه و بم، تا به زمانی ئاماژه وه که میک باری ئالۆزی
 جیهانی بۆ پوون بکه مه وه. ئاخه ئه و نهیده زانی ئاخۆ بۆچی «جهواد» له

سیداره درا، بۆچی خوشکم خرایه کونجی زیندان و بۆچی منیش هه لاتبووم و هه رگیزیش بۆ مال نه گه رامه وه.

له «دوبه‌ی» دا هه موو ئه و یاده وه رییانه م لئ ژیا نه وه، منیش به قوولی که وتبوومه نیو ده رایای بیر کردنه وه، تا ئه و کاته‌ی تاکسییه که له سه ر شوسته‌ی هوتیله که‌ی شیخ زاید، که شه‌ست و پینج نهۆم بوو، را وه‌ستا. سئ پاکستانی یان هیندستانی، که کریکاری هوتیله که بوون، به جلوبه رگیکی یه که پۆشی که شخه و به بۆینباخه وه، ده موده‌ست به پیرمانه وه هاتن و عاره‌بانه‌یه کیشیان هینا و هه گبه‌کانیان خسته سه ر و ئیمه‌یان برده نیو هوتیله که.

ده موده‌ستیش تووشمان بوو به تووشی دوو وینه‌ی گه وه‌ری شیخ زاید بن سوڵتان ئال نه‌هیانی دامه‌ز رینه‌ری دوبه‌ی و شیخ محمه‌د بن راشد ئال مه‌کتوومی میری ئیستای، هه‌روه‌ها ریزه وینه‌یه‌کی دیکه‌ش له چوارچێوه‌ی زیرین هه‌لواسرا بوون، که هی شیخه‌کانی دیکه بوون، من نه‌مه‌ناسین.

له‌وئ له پرسگه‌ی هوتیله که دا قه‌له‌بالغی بوو، خه‌لکیش له نۆره‌ی خۆیان وه‌ستا بوون تا له‌و ژوورانه‌ی به‌پادانیان دابوون، بپینچنه‌وه؛ به‌لام ئه‌وه‌ی مایه‌ی سه‌رسوړمان بوو ئه‌وه بوو، کارمه‌نده‌که‌ی به‌رده‌رکه پینگوتم: ئیوه پنیوست ناکا له نۆره که دا بوه‌ستن. ژووره‌که‌ی ئیوه له ریی نووسینگه‌ی گه‌شتیاری ئیران-دوبه‌ی به‌پادان دراوه. هه‌موو شتیک ریکخراوه. ده‌کرئ به‌دوای مندا بێن.

دردۆنگیه‌که‌ی منیش زیاتر به پرسنی و سه‌رسامی وه‌رگه‌پا. ژنه‌که‌م زۆر به‌و هه‌واله کتو پپیه خۆشحال بوو: «باشه چیمان لیده‌که‌ن؟»

ئیدی چوو وینه نیو ئه‌سانسیریکی پانو پۆری تازه‌وه، که کامیژا و ئاوینه‌دار بوو. ده‌رکه‌وانه که کۆده‌یه‌کی له‌سه‌ر ته‌خته کلێله که‌ی ئه‌سانسیره‌که لیدا و

کابینه‌ی ئەسانسێره‌که به خێرایێکی زۆره‌وه به‌ره‌و هه‌وراز هه‌لکشا. تا سێمان ژمارد، ئێمه‌ گه‌یشتینه‌ نه‌ومی شه‌ست و پینجه‌مین، خه‌ریکبوو بگه‌ینه‌ سه‌ربانی ئه‌و هه‌تیله‌ که‌شخه‌یه‌ نه‌مایشداره‌ی شیخ زاید. له‌ویوه‌ ئێمه‌ دیمه‌نیکی زۆر جوانی دوه‌یمان به‌ هه‌زاران هه‌وربه‌ری مۆدێرن له‌به‌رچاو بوو. هه‌شتاش دوو ڕووخساری وروژینه‌ری زیده‌باری دیکه‌ دیاربوون. له‌ حوكمی چاو له‌ دووره‌وه‌ که‌نداوه‌ شینه‌که‌ی فارسی هه‌بوو، له‌راستیدا ئه‌مه‌ش بۆ من واتای نیشتمانی ده‌گه‌یاند، له‌ پشته‌وه‌ش بیابانیکی پانۆپۆر هه‌بوو، تا عه‌ره‌بستانی سه‌عوودی ده‌کشا، که‌واته‌ تا مه‌ککه‌ درێژ ببوه‌وه‌.

هه‌ره‌به‌کان

به‌ر له‌وه‌ی بێمه‌ سه‌ر ئه‌وه‌ی شتی‌ک ده‌رباره‌ی سویت‌ه‌که‌ بێم، ده‌مه‌وێ شتی‌ک پوونبکه‌مه‌وه، که‌ له‌پاستیدا له‌جینگه‌ی خوشیدا نییه. هه‌ر له‌به‌ر ئه‌وه‌شه، پێداگیرم که‌ من پاسیست نیم و هه‌ر واشم داناوه، میژوو زۆر کارنه‌کاته سه‌ر بیروب‌و‌چو‌نم. من خۆم هه‌زم له‌ ئه‌ده‌بیاتی عه‌ره‌بیه، هه‌زم له‌ خواردنه‌که‌یانه، هه‌زم له‌ کلتوری عه‌ره‌بیه، هه‌زم له‌ سه‌ماکه‌ره‌ سمت باده‌ره‌کانیانه، هه‌زم له‌ ئافره‌ت و هه‌قایه‌ته‌کانیانه، هه‌لبه‌ته‌ هه‌زیشم له‌ زمانی عه‌ره‌بیه، که‌ ئه‌و هه‌موو شاکاره‌ چیرۆکی به‌شیوه‌یه‌کی دروست پێی گیردراوه‌ته‌وه و پێی نووسراوه.

نیستاش که‌ ئه‌و قسانه‌ی سه‌ره‌وه‌م گوته‌، به‌ ئاسوده‌یی ده‌توانم قسه‌کانی دیکه‌ی خۆم بکه‌م.

فارسه‌کانی ئێران نایانه‌وێ هیچیان له‌گه‌ل عه‌ره‌به‌کاندا هه‌بێ. هه‌رچه‌نده‌ ئه‌وه‌ش راست نییه، به‌لام رق و قینی ئه‌وان پو‌چ‌ۆته‌ نێو هه‌سته‌کانیان له‌ به‌رانبه‌ر عه‌ره‌به‌ستانی سه‌عوودی‌دا. نزیکه‌ی هه‌موو هاو‌نیشتمانیه‌کانم ئه‌و هه‌سته‌یان هه‌یه. هه‌ر له‌ پاشاوه تا گه‌دا، هه‌ر له‌ سه‌رکرده‌یه‌کی گه‌وره‌ی پو‌حیه‌وه تا مجبوری مزگه‌وتی، له‌ پو‌شنبیریکی چه‌پکه‌راوه تا شاویست و ناسیونا‌لیستیکی توند‌پو، ئه‌مه‌ش میراتیکی میژوویه، هه‌رگیز ده‌ستبه‌رداربوونی بۆ نییه، له‌وه‌ش گه‌ڕێ که‌ له‌ناو‌ه‌چێ. ئه‌مه‌ش هه‌مووی له‌ چاوی ئیسلامه‌وه‌ ها‌تووه، له‌به‌ر ئه‌و شالاوی داگیرکردنه‌ی عه‌ره‌به‌کان که‌ ئێرانی کۆنیان له‌ ۱۴۰۰ سالی رابردووه‌وه‌ داگیرکرد.

عەرەبەكانى ھەرىمى ئىستاي عەرەبستانى سعوودى و لەبن بەيداخى
محەمەدیدا بەسەر شانشىنەكەى ئىمەياندا دا و ئاگردانى پەرستگاكانيان لى
كوژاندینەو، كۆشكەكانمانيان ئاگر تىبەردا، ئەلفىيەكەمانيان گۆپى و ھى
عەرەبىيان لەجى دانا و ناچارىان كردين قورئان لەبەر بكەين.

دواى ئەو، ھەرگىز پەيوەندىيەكان لەنتوان ئەو دوو ولاتەدا باش
نەبوونەو، وەك خۇيان لىنەھاتەو. ئىستاش ئەو قىزلىبوونەو ھەپەگ و
پىشەى خۇى داکوتاو، ئاخىر خۇ ھىچ پىاوئىكى فارس كىژەكەى خۇى ناداتە
سعوودىيەك. ھەروەھا ھىچ كچىكى فارسىش بە خواستى خۇى نايەوئى بىيە
ژنى سعوودىيەك.

من جارىكى دىكە لىرەدا پى لەسەر ئەو دادەگرمەو، كە زۆر بە ئەدەبىياتى
عەرەب سەرسام، كەچى لەگەل ئەو ھەشدا، منىش لە دژى دراوسى
سعوودىيەكانمان، لەگەل ئەو مەيلە بىزارىيەى مېژوودام. ھەروەھا منىش
ھەرگىز كىژى خۇ نادەمە سعوودىيەكان، مەگەر خۇى وا داواىكا، خۇ ئەگەر
واشى كرد، ئەوا لەو بە گومان دەبم، ئاخۇ ئەوكات ئەو كىژى منە يان نا.

ھەر لەو نىو ھەشدا پوداگەلىكى سەپروسەمەرە لە كلتور، لە ئەدەبىيات و
مېژوودا قەوماون.

ئەو رەقە نىشتمانىيەمان بە خەستى بەرانبەر ولاتىك چەكراو ھەو، كە
محەمەدى پىغەمبەر و قورئانى لىو ھاتو. كەواتە دەبوايە، ھەر بەو
جۆرەش پىغەمبەر و قورئانەكەيشمان بىزاندىبايە، بەلام خۇ ئىمە ئەو
پىغەمەرە عەرەبەمان بىئەندازە خۇشەوئى. لایەنە تەوسدارىكە لىرەدايە،
كەوا نىزىكەى ھەموو ژن و پىاوئىكى فارس خەون بەو دەبىنى، گەشتى
مەككە بكا، بچىتە شارى ئەندىشاوى، بۆ ئەو ھى كەعبە، مالەكەى ئەللا بە
پىرۆز رابگرئى. ھەموو سالىك يەك مىليون ئىترانى دەچنە مەككە و لەوئىشەو

خۆيان دەگەيىنە «مەدينە»، تا لەمزگەوتەكەى ئەویدا و لەلاى گۆرەكەى
پىغەمبەردا كۆنۈش بەرن.

دايكىشم كەسىكى وەھايە، خەونى بەووە دەيىنى، بەلام ھىشتا بۆى
پىكەكەوتووە گەشتى ھەجەكەى بكا.

پۆلە، من خەرىكە دەمرم و كەچى خەونەكەشم ھەر نەھاتەدى. جارىكيان
لە تەلەفۆن واى پىگوتم.

منىش دەمزانى ھەرگىز خەونەكەى بەدى نايە، چونكە من لە ئەمستردام
دەژىم و ئەويش پىر و كەنەفتە لە تاران. وىپراى ئەمەش، خۇ من
نەمدەويست بچمە مەككە، لەژىر ھىچ پاساويكىشدا نەمدەويست يەك قرۇش
(فلس) لە ولاتىك خەرج بكەم، كە لەلايەن پاشايەكى سعوودىيەو
فەرمانپروايى دەكرى. ھەيف بۇ دايكم.

من ئەمە بۆيە دەگىرەمەو، تا پرونى بكەمەو، كە چەند جارە بە نابەدلى
بەرەو دويەى دەپۆم، ئەو شوپىنەى كە شىخ ھەمەد بن راشد ئەلمەكتوم،
شىخ زاید بن سولتان ئال نەھييان و شىخ ھەمدان بن ھەمەد بن راشد ئال
مەكتوم و شىخ و سولتانەكانى ديكە ھوكمرانن.

ئەمجارەيان لەبەر خاترى دايكم سەفەرەكەم كرد. سەربارى ئەوەش، خۇ
ھىچ تاكە شىخىكى ەرەب لەنىو ھوتىلەكەدا نابىندرى. ھەموو كارمەندەكانى،
ھەر لە دەرگەوانەكەو بەرگە تا بەرپۆبەرى ھوتىل، خەلكى پاكستان،
ھىندستان، تايلەند و ولاتى دىكەن. بىگومان خودانى ھوتىلەكە ھەر شىخىك
بوو، بەلام خۇ ئەو ھوتىل و تەلارى ھەوربى ديكەى ھەن، بۆيە ناپەرژىتە
سەر¹³ ئەو ھوتىلە، كە ئىمەى لىدەبەزىن و ھەرگىز لەوى نەدەيىندرا.

---

¹³ ناپەرژىتەسەر: واتە كاتى ئەوئەى نىيە.

ئىستان باسى سۈيى ھۈنلەكە دەكەم.

سویتە کە

ئیمە لە نەزمی شەست و پینجا جێمان گرت، لە راستیدا وەک بانی هونەرە ک
وابوو، منیش لە گەڵ ئەو دوو دیمەنە تەلیسمایەدا پڕۆیشتم، کەنداوی فارس
و ئەو بیابانە کاکی بە کاکییە، کە بە کەعبە، بە مالی ئەللا کوتایی دەهات.

دەرگەوانە کە لە گەڵمان هات و دەرکە ی سویتە کە ی بۆ کردینە وە و ئیمەش
لێ وەژوورکە و تین. دەمۆدەست شتیکی ناوازه بوو. هەر زوو خۆت لە بیر
دەکرد، کە لە «دوبە ی» بی، بە لکو وات دەزانی تۆ لە خانوویکی کلاسیکی
فەرەنسی کە شخە و نایابدا گیرساویتە وە، کە لە سەر شتواری بیله ئۆپیکو¹⁴
بوو. تەنانەت دۆلابیکی قەبە ی کتیبیشی تێدا بوو، پڕ لە کتیبی فەرەنسی بوو.
سوویتە کە سێ ژووری گەورە ی نووستنی تێدا بوون، هەریە کە شیان
گەرماوی خۆی هەبوو، ناندینیکی هاوچەر خانەشی هەبوو. نابێ ئەو هەش
لە بیر بکە ی ن، نووسینگە یە کی تێدا بوو، لە سەر میزە کەشی کۆمپیوتەرێک
داندرابوو، پووە کە ی لە سەر کەنداوی فارسییە وە بوو.

لە وانیە ئەو دیمەنە تیکە لە یە ی نووسینگە کە و ئاراستە ی پووە کە ی، بۆ
نووسینی کتیبیکی نوێ دەستی بەدایە. چونکە هەر کە دەرگەوانە کە ئیمە ی
بە جێهێشت، یە کسەر کۆمپیوتەرە کە م کردە وە و دەستم بە نووسینی ئەم
کتیبە کرد.

---

¹⁴ Belle époque

ژنه کهم دلخۆش بوو: ئیمه سه‌رچلییکمان کرد و شایسته‌ش بوو. ئیمه له‌گه‌ل نووسینگه‌یه‌کی گه‌شتیاریدا خۆمان فریدایه‌ نیو زئ، ئاخر تو بلیتی شتیکت بریوه که نه‌ته‌زانی له‌به‌رانبه‌ریدا چی وهرده‌گریته‌وه.

تا ئێره هه‌موو شته‌کان ته‌واوه‌یار بوون، به‌لام له‌ قوولایی ناخدا ده‌ترسام نه‌وه‌ک به‌ داوه‌وه‌ بېم، ده‌ترسام نه‌وه‌ک پاش که‌میکی دیکه، کارمه‌ندی نووسینگه‌ی گه‌شتیاریه‌که به‌ خۆی و لیستیکی تیچوونی قه‌به‌قه‌به‌وه به‌سه‌رماندا بدا، به‌ جۆریک هه‌رگیز نه‌توانم دایکم بێنم و ئه‌و هه‌موو پاره په‌چاونه‌کراوه‌یه‌م پێته‌درئ. من پیاویکی به‌ ئه‌زموون بووم، له‌ ژيانمدا زۆر شتم دیبوو. ئاخر من به‌ره‌لستی دوايين شا و پژیمی ئایه‌توللاکانم کردبوو، له‌ جه‌نگی هه‌شت ساله‌ی نیوان عیراق ئێراندا ژیا‌بووم و ده‌ربازیش ببووم، من هه‌لاتبووم، بۆ ماوه‌یه‌کی زۆر له‌ ئوردوگای په‌نابه‌راندا بووم و زمانی هۆله‌ندی فیتربووم، به‌لام هه‌نوکه هه‌ستم ده‌کرد، مندالیک بم و چاوه‌پێی دایکم بکه‌م. تو بلیی بگات؟ تو بلیی بیهێنه‌ ئێره؟ ئه‌رئ که بمبینی، چی بکا؟ تو بلیی ئه‌و گه‌شته‌ی له‌گه‌ل نه‌خۆشی وپینه‌کردن و له‌بیرچوونه‌وه، به‌ باشی به‌روا؟

خۆی ئه‌وه گه‌شتیکی زۆرپنویست بوو، ده‌بوايه منیش به‌ لیکه‌وته‌کانی قایل بم. هه‌ر بۆیه به‌ به‌خته‌وه‌ری یان به‌ به‌ده‌ختی له‌پشت کۆمپیوته‌ری سویته که‌شخه‌که‌ی سه‌ر بانی شه‌ست و پینجه‌مین نه‌ومی هۆتله‌که دانیشتم.

هه‌ر له‌نیو سویته‌که‌دا، دووربینیک له‌ لای په‌نجه‌ره گه‌وره‌که‌دا داندرا‌بوو تا پێی ته‌ماشای ده‌ریا بکه‌ی. منیش ده‌ستم دایم، سه‌یری که‌نداوی فارسیم کرد. خۆ له‌پشت دووراییه‌که‌وه، که‌ زۆریش نه‌بوو، نیشتمانه‌که‌م له‌وئ بوو، ماله‌که‌م ئه‌وه‌نده‌ نزیک، که‌چی ده‌ستم نه‌ده‌گه‌یشتی.

لەو ديو ئاۋەكەۋە، لەو شوئىنەى كە ۋەك ھىلىكى تارماۋى دياربۇو، پۇژىك لە پۇژان مامۇستاي فېزىيا بۇوم. ئەو مامۇستايەتتە شىم پۇپۇشەك بۇو، تا لەۋى، لە بەندەرەكەدا ھۇبەيەكى پارتەكەمان بکەينەۋە و كاروبارەكانى ھەلسۇپىنىن.

قوتابخانەكە لە دەۋ زى بۇو. ھەندى جار ئەۋەندە گەرم بۇو، قوتايەكانم دەردەھىتا و تەختەپەشەكەشمان لەگەل خۇمان دەبردو دەچووينە سەر ئاۋەكە، لەۋى بە بازەيەك لە دەۋرى يەكدى دادەنىشتىن و دەرسمان دەخويند. ئەۋى پۇژى ھەرگىز ئەۋەم بەبىردا نەدەھات، كە پۇژىك لەپۇژان و بە دووربىن و لە جامى پەنجەرەى ھوتىلىكى ئەۋديو ئاۋەكەۋە، لە «دوبەى» سەيرى بەندەرەكە بکەم.

ۋەك ھەر پياۋىكى ماندوۋى دەستى گەشتىكى دوورودرىژ، مەيلم لىبۇو بگەپتەۋە مالاۋە.

لەۋتە چوۋمە لای پەنجەرەكەى دىكە و بە دووربىن لە بىابانم پوانى. ئىستا تارىك داھاتبۇو و ھىچىش نەدەبىندرا، بەلام خۇ لە كۇتايى بىابانە پانوپۇرەكەدا شارى مەككە ھەبۇو. لەۋىدا ئەۋەم دەھىتايە پىشچاۋى خۇم، چۇن كەعبە، مالاكەى ئەللا، لەۋى لەئىۋ ئەو ھەموو چراخانەدا دەبرىسكىتەۋە.

زۇرىش بەرگەم نەگرت، دووربىنەكەم لەسەر تارمەى پەنجەرەكە دانايەۋە و چوۋمە خوارى، چوۋمە پرسگەكە، تا بزانم ئاخۇكەى دايكم دەگا.

رېښه‌ری گه‌شتیاری ئیران - دوه‌ی

چوممه‌وه نیتو ئه‌سانسیره‌که و به یه‌ک دوو چرکه گه‌یشتمه نه‌ومی زه‌مینى. هېشتاش له‌وئ هه‌ر قه‌له‌بالغى بوو، له به‌رده‌م پرسگه‌که‌دا نۆره گیرابوو. ئیرانى و عه‌ره‌ب نۆره‌یان گرتبوو.

بۆ ما‌یه‌ی خو‌شبه‌ختیم، پتو‌یست نه‌بوو زۆر له نۆره‌که‌دا بووه‌ستم تا پرسیاره‌کانى خو‌م بکه‌م، چونکه ده‌رگه‌وانه‌که منى بینى، به پیرمه‌وه هات و یارمه‌تى دام.

به پیزو خه‌نده‌یه‌که‌وه لیتی پرسیم: 'چ خزمه‌تیکت هه‌یه؟'

منیش ده‌ستبه‌جێ پیمو‌ابوو شتیکی ناراست له ئارادایه.

ئاخر ئه‌و خه‌لکی پاکستان بوو یان هیندستان، یان هه‌ر ولاتیکی دیکه، که می من نه‌بوو، باشه چۆن له‌و جه‌نجالییه‌ی پرسگه‌که‌دا یه‌کسه‌ر منى بینى و بۆ لام هات تا کاره‌که‌م رایى بکا؟ واپێده‌چوو هه‌ندیک جیگه‌ی گومان بێ. به‌لام له‌وانه‌شه من سه‌رچیخ چووبم.

- 'تۆو، چاوه‌پێی دایکم ده‌که‌م، به دواى که‌سیکی سه‌ر به نووسینگه‌ی گه‌شتی ئیران-دوبه‌یدا ده‌گه‌رێم، به‌لکو زانیارییم بداتى ئاخۆ که‌ی ده‌یگه‌یه‌ننه هوتیله‌که، چونکه وایزانی ئیستا گه‌یشتوننه‌ته فرۆکه‌خانه‌که.'

ه‌ویش چاویکی به نیتو پێیواره‌کاندا گێرا و به قامک ئاماژه‌ی بۆ کچیکی گه‌نج کرد.

- "لەوێه، ئەوێ ئه‌وێ پێه‌ری نووسینگه‌ی گه‌شتیاریه‌که‌یه‌."
- "زۆر سوپاس." منیش وام پێگوت و به‌ره‌و پرووی خاتوونه‌که‌

چووم.

ئەویش ژنیکی گه‌نجی ناسک بوو، پرچیکی په‌شی هه‌بوو به‌ قردێله‌یه‌که‌ به‌ستبوویه‌وه‌. نمونه‌ی ژنیکی ئێرانی ته‌مه‌ن سی سالانه‌ بوو. له‌گه‌ڵ پێواریکی دیکه‌ی ئێرانیدا قسه‌ی ده‌کرد، که‌میک له‌ دووره‌وه‌ وه‌ستام، تا له‌ قسه‌کانی ده‌بیته‌وه‌. ژنه‌که‌ پروویکی میهره‌بان و به‌خه‌نده‌ی هه‌بوو.

له‌نیو کتێب و فیلماندا، زۆر جاران ئەوه‌ پرووده‌دا، که‌ پیاو و ژنیک تووشی یه‌ک بین و له‌یه‌که‌م نیگادا شت بقه‌ومئ.

به‌لام خۆمن له‌و ساته‌دا، زۆر له‌و شته‌ دوور بووم. ژنه‌که‌م له‌ سه‌ره‌وه‌، له‌ نه‌ۆمی شه‌ست و پینجه‌مین بوو، دایک و خوشکیشم له‌ پێگه‌دا بوون و باریک یاده‌وه‌ری کۆنینه‌شم که‌ به‌ سه‌لامه‌تی هه‌لگیرابوون، به‌ جاریک لێم ژینه‌وه‌.

ئینجا ژنه‌که‌ پرووی تیکردم و به‌ ده‌نگیکی دۆستانه‌ گوتی "خۆشحالم به‌ بینیت. پێموابی تو ده‌ته‌وئ شته‌کان بپشکنی و لێیان دڵیا بیته‌وه‌."

من گومانم بۆ ئەوه‌ چوو، پێشتر وینه‌یه‌کی منی بینی بێ، ده‌نا چۆن منی وه‌ک مه‌عمیلیکی خۆی ناسییه‌وه‌؟ تو بڵێ له‌ گوگل سه‌یری کردبێ، ئاخۆ سه‌ر و پرووخساری مه‌عمیله‌ بیانیه‌کانی چۆنه‌؟

- منیش گوتم: "به‌لێ، بۆ سه‌روسۆراغ هاتووم."

- "ئایا به‌ سوپه‌ته‌که‌ت قایلی؟"

- "هه‌لبه‌ته‌. له‌ ده‌وه‌ سوپاس، له‌وه‌ باشتتر نابێ."

- "شایانی نییه، به خۆشحالییهوه، ژنهکه وای پینگومهوه و ئینجا شتیکی وای کرد که نه ده بوايه وا بکا. دهستیکی له قردیلای پرچهکهی داو، قژه ره شهکهی به سهر شانهکانیدا پهخش بوو.

منیش به خۆم گوتهوه، خۆ من هاتوومهته دوهی تا به دیداری دایکم شاد بیمهوه، دیداریک که دوا دیدار و چاوپنیکهوتن دهبن.

- "خانم، من...."

- "ئهویش پئی گوتمهوه: 'من ناوم «نسته رهن»»¹⁵ نهسته رهن ناویکی فارسییه، ناوهکه له گولیکی ناسکهوه هاتووه به فهره نسی ئیگلانتینهی¹⁶ پیدهلین. بهلام با ئهوه بهلاوه بنیین.

- "ئهوئ کهی دایکم دهگات؟" وههام لیپرسی. ئهویش دهستی دایه موبایلهکهی، بهنیو بهرنامهی وهتس ئهپهکهیدا گهرا و گوئی: "ئهوان دابهزیون و ههر ئیستا له فرۆکهخانه بهرپیکهوتوون."

- "ئاها، زۆرباشه، سوپاس." من وام پینگوت و ئاماژهیهکی وام کرد، که دهمهوی بپۆم و یهخهیی خۆم له یهقهی ئهوه که شۆخ و شهنگه بکهمهوه.

له راستیشدا دهمویست بزانه ئاخۆ پاره دانهکه ههموو له جینی خۆیدا بووه، خۆ کهمیکی دیکه، به خۆی و لیستی پاره دانی دیکه به سهرمدا نادا، بهلام نه دهمویست له شانازییه کهم کهم بکهمهوه.

کاتیک بینی که من له گوئنی شتیکی دوودلم، پرسى: "ئهوئ پرسىاری دیکهت هه بوو؟"

---

¹⁵ Nastaran

¹⁶ Eglantine به کوردیش گوله شیلانهیه. و.

- "نه‌خیز، هر نه‌وه بوو. سوپاست ده‌کهم. سوپاسی هم‌وو نه‌و ماندوبوونه‌ی ئیوه و نووسینگه‌ی گه‌شتیاری ده‌کهم، که بۆ دایکمتان کردوه."

- "شایانی نییه." نه‌و وای پښگوتمه‌وه، له کاتیکدا به هر دوو ده‌ستی پرچی له پشته‌وه به‌سته‌وه.

ئینجا بۆ که‌میک چوومه دهره‌وه و له‌به‌ر گه‌رمایه‌که وه‌ستام، هه‌وای پیس له‌سه‌ر شو‌سته‌که‌وه ده‌هات، بیتوچان له‌وئ له لای شو‌سته‌که تاکسی ده‌هاتن و خه‌لک لښان داده‌به‌زین، یان لښان سوار ده‌بوون و ده‌رؤیشتنه‌وه. له پشت جامه‌که‌شه‌وه سه‌یری ناو هو‌تيله‌که‌م کرده‌وه. « نه‌سته‌ره‌ن» م بیني، بینیم چووه‌ته لای پیاویک، که لای دهرگه‌وانه‌که وه‌ستابوو، پیاویکی گه‌نچ که هر ده‌بی ئیرانی بی، بیچم و په‌فتاره‌که‌ی بۆ من بووه مایه‌ی نیکه‌رانی.

له‌وانه‌شه نه‌وه به‌هۆی وروژاوی گه‌شته‌که‌وه بووبی، یان به‌هۆی پڙیمی ئیرانییه‌وه بووبی، که له هم‌وو شو‌ینیک چاویان هه‌بوون و سووسه‌ی هم‌وو شتیکیان ده‌کرد.

که‌میک دواتر «نه‌سته‌ره‌ن» ده‌ستی دایه مۆبایله‌که و هاته‌دەر و گوتی: "دایکت ئیستا ده‌گات."

چاوه‌کانم زوورانه‌وه و نه‌ویش فرمیتسه‌که‌کانمی بیني.

به نه‌رمیه‌که‌وه گوتی: "پښبینی نه‌وه ده‌کهم."

دایکم

کاته که له وه زیاتری خایاند، که من چاوه پیم ده کرد، دنیاش تاریک داهات.

له دهره وه و له نیو تاریکیدا، له بهردهم هوتیله که راوه ستابووم،
یاده وهریشم که پرایه وه ماله که مان، له و شارهی لینی له دایک بیووم. نه وه ی
نیستا بیرم هاته وه، بق من شتیکی نوئ بوو، مایه ی چه په سانیشم بوو.
شتیکی سهیره، ناخر پیشترو و بیرۆکانه م بق نه ده هاتن.

زوو، کاتی خوی دایکم زور جارن حه کایه تی بق ده گنرپامه وه. به لام نیستا،
من له چاوه پروانی نه ودام؛ له سهر شۆسته ی هوتیلیک راوه ستاووم، بیریشم
هه لفری و بق سه رده می گورینی¹⁷ که پرایه وه، هه ستمکرد، دایکم زور جارن
له پشت په رده وه داده نیشت، ئینجا حه زی لیبوو حه کایه ته کانی بگنرپته وه.
زور جارن له پشت په رده داده نیشت، له و شوینه تاریکه ی که ناوبریک
له نیوان کۆگاکه و ژووری نوستن، په ناگه یه کی ته لیسماوی بوو، که کتبه
کۆنه کان، هه گبه کان، پالتو و پیتلاوه کانی باپیره کۆچکردوه کانمانی تیدا
هه لگیرابوو. که چی نیستا، له بهر تاریکی له سهر شۆسته ی به رده می
هوتیلیکی که شخه ی سهر ریگه ی شیخ زاییدا، خۆم ده بینیه وه. به خه یال
ده گه پامه وه دواوه، وهک نه وه ی مندالیک بم، ته نیا له سهر مافوور دانیشتی
و گوئ له دایکی بگری که له پشت په رده وه دانیشتبوو، حه کایه تی بق
ده گنرپانه وه. ناخر که چیرۆکه کان به و جۆره ده گنرپدرانه وه، په هه ندیکی
زیده باری دیکه یان وه رده گرت. من هه میشه به بن ئۆقره یی، چاوه پیم

¹⁷ سه رده می گورینی: سه رده می کۆن.

دهکرد، تا تاریکان دادههات و دایکیشم له ئیشوکاری پوژانهی خۆی ده‌بووه‌وه، ئینجا ده‌چووه پشت په‌رده‌و لێی داده‌نیشت. له‌وانه‌یه‌ ئه‌و کاره‌ بۆ ئه‌و، تا‌که‌ شیوازی‌ک بێ، خۆی له‌ ژیا‌نیک‌ی مان‌دووی‌ی له‌گه‌ڵ پیا‌وی‌کی که‌رولال و پینج من‌دالدا بدزی‌ته‌وه و خۆی بداته‌ ده‌ست د‌نیا‌ی ئه‌ندیشه‌ و خه‌یال، که‌ ده‌یتوانی به‌ ئاره‌زووی خۆی که‌شتی خه‌یالی بکا و بۆ هه‌موو لایه‌ک ب‌پ‌روا و هه‌ر ب‌پ‌روا.

به‌یه‌که‌وه‌ له‌گه‌ڵ دایکم و بۆیه‌که‌مجار - هه‌ر به‌ خه‌یالی ئه‌و- که‌شتیکمان بۆ «مه‌که‌که‌» کرد، له‌و‌ئ من وه‌ک من‌دالیک ئه‌و په‌رده‌ کۆنینه‌ و که‌ورۆنه‌یه‌ی که‌عبه‌م تی ده‌دا¹⁸، تا چا‌وی‌ک به‌ نی‌و م‌الی ئه‌للادا ب‌گ‌ی‌ر‌م.

له‌نی‌و ئه‌ده‌بیاتی کلاسیکی دابونه‌ریتماندا، ئیمه‌ ژنیکی دیکه‌مان هه‌بوو، ده‌چووه‌ پشت په‌رده‌ و که‌کایه‌ته‌کانی ده‌گ‌ی‌رایه‌وه: شه‌هره‌زاد، ئه‌و که‌کایه‌ته‌خوانه‌ ته‌لیسم‌اوییه‌ی نی‌و که‌کایه‌تی هه‌زار و یه‌ک شه‌وه.

من هیشتا هه‌ر به‌و یاده‌وه‌ریانه‌ خه‌ریک بووم، کاتی کۆسته‌ریک به‌ به‌رده‌م ه‌وت‌ی‌له‌که‌مان، ه‌وت‌ی‌لی شینخ زاییدا تینه‌پ‌ری. وام زانی، ئه‌وه‌ ئه‌و کۆسته‌ره‌یه‌ که‌ من چا‌وه‌ریی ده‌که‌م. به‌لام کاتی که‌یشت، هه‌ندێ دوورکه‌وته‌وه، پاشان له‌سه‌ر پ‌و‌یش‌ته‌نه‌که‌ی خۆی به‌رده‌وام بوو، به‌ پینچی لای راستدا بایدا‌یه‌وه‌ و به‌ هیلێ ته‌ریبی ه‌وت‌ی‌له‌که‌ به‌ره‌و به‌رده‌م ه‌وت‌ی‌له‌که‌ پ‌و‌یش‌ت.

منیش چا‌وم هه‌ر له‌سه‌ر پ‌ی‌یه‌که‌ بوو، هه‌ندیکی خایاند تا کۆسته‌ریکی دیکه‌ له‌سه‌ر پ‌ینگه‌ لاته‌ریبه‌که‌دا په‌یدا‌بو‌وه‌وه‌ و پ‌یک‌وپه‌وان له‌به‌رده‌م ده‌روازه‌ی ه‌وت‌ی‌له‌که‌ ر‌ای‌گ‌رت.

---

¹⁸ تیدان: که‌میک په‌رده‌ لادان.

له وانهی لئی هاتنه خواره وه، پروخساری دایکم و چهند پیره ژنیکى دیکه م له پشت جامه تاریکه کانه وه بینین. من نهمده زانی چی بکه م، ئایا دهرگه ی کۆستهره که بکه مه وه یان بوهستم تا «نسته رهن» دیت و به خۆی به خیرهاتنی مه عمیله کانی دهکا. به لئی «نسته رهن» یش هاته دهر، دوو پیاو یاوه ری بوون، که عهره بانه یه کیان پیتوو. «نسته رهن» دهرگه ی کۆستهره که ی کرده وه و پیتی گوتن: «هه مووتان بۆ «دوبه ی» به خیرهتین!»

به م جۆره یارمه تی نو ژن و پیاوی به ته مه نی دا، تا له مینی پاسه که دابه زن و منیش به ئارامیه وه وه ستام تا دایکم بینن. به لام یه که مجار خوشکه که م له کۆستهره که دابه زی. ههر به راستیش شتیکی سه یروسه مه ره بوو، ئاخو خۆ من له ته مه نی شازده سالییه وه به و شیوه یه به زیندوویی نه مبینبوو. به لئی ئیمه له سه ر خه ت راسته وخۆ به یه که وه قسه مان کردبوو.

من یه ک شه نقاو لئی چومه پیشه وه و باوه شم کرده وه، به لام ههستم کرد ئه و هیشتا ههر به که شه وه وای کۆماری ئیسلامی لینه خورپی، نه ده بوایه هیچ پیاویک ژنیک له باوه ش بگرئ، ههر له وه ش گهرئ که ژن باوه ش بۆ پیاویک بکاته وه.

«سه لام کاکه، گوئیگره،» خه مخۆریی له قسه که ی لینه باری.

- «ئه ری خیره، چیبوو؟»
- «دایکم حالی باش نییه. هیشتا له تاران خه لکی ده ناسییه وه. به لام لیزه، له فرۆکه خانه ی دوبهیدا له پرێکه وه بووه ژنیکى دیکه. ههرچهنده و به سه دان جار پیم گوت و پیمگوته وه که ئیمه به ره و دوبه ی ده پۆین، که چی ئه و ههر وای ده زانی ده چینه ئه مستردام. به هۆی ئالۆزبوونی نه خوشی له بیرچوونه وه، به یه کجار خراپتر بووه. پیتی تیده چی ههر نه شت ناسیته وه.»

نسته ره نیش له پال ئیمه وه ستابوو، گوئی لنگرتبووین.

منیش به سەر خۆمدا زال بووم و گوتم گوی مەدئ، دۆخەکە باش دەبین.
نەستەرەنیش یارمەتی دایکمی دا و لە مینی پاسەکە ی هێتایەدەر.

دایکە بەستەزمانەکەم بچکۆلانە بوو، لەپوللازان، تەواو سەری سپی ببوو.
شالیک و سەرپۆشیکە لەسەر بوو. من هەر لە شوینی خۆمدا وەستام تا
ئەو دەگات. ئاوڕیکی دایەو، دیاربوو میتشکی ئەوەندە جەنجال بوو، بۆیە
ئەو قەرەبەلغییە دەوروبەرەکی خۆی نەدەبینی. ئینجا پرووی خۆی لە
خوشکەکەم کرد و پیتیگوت: 'ئەدی بڕایەکەت کوانی؟'

منیش لە پشتی ئەو وەستا بووم، لەبەرانبەر دیوارە شوشەبەندەکە ی
هوتیلەکە لەو پامابووم.

'لەوێنە، ئەو لەوێ چاوەڕێی تۆ دەکا.' خوشکەکەم وای پیتیگوت و ئاماژەشی
بۆ من کرد.

دایکیشم لە دەوروبەری خۆی پوانی، منی بینی، بێدەنگییەکە بالی بەسەردا
کێشاین، چونکە ئەو دەبوا یە پال بە هیزی رەشی لەبەرچوونەو، بێن، تا
شتەکان لەیەک بکاتەو. خەندەیهکی ناسینەوێ کەوتە سەر پووختسارە
دیزیەکە ی، هەر دەستبەجێش سەرنجیکی دەربرێ: 'بەلێ، هەر لە باوکت
دەچی.'

من دەمویست باوەشی پێدا بکەم، بەلام ئەو بوا ی نەدا. ئاخێر خۆ ئەو منی
وەک زارۆکیەک پەرەوێ دەنەکردبوو، بەلکو وەک جیگرەوێەک بۆ باوکە
کەمئەندامەکەم.

منیش تەماشای ئەووم کرد، بە جوانی دیاربوو کە وردیلەتر و لاوازتر ببوو،
بە جۆریک پەشەبای بیابان دەیتوانی لەگەڵ خۆی هەلبیگرێ و بیبا.

دایکم وهرسووپایه وه و ئاوپیتی له تهلاره هه ورپره به رزه که دا و کوتی: جاری پیشتر که هاتمه ئه مستردام، هیچ تهلاری به رزی وا له و ناوه نه بوون. هه موو شتیگ لیره گزراوه، باشه خه لک که ی ئه و کاته ی هه بووه، ئه و بورجه به رز به رزانه پۆبنین؟

ده موده ست خوشکم قسه که ی بۆ راست کرده وه: 'دایکه، خو ئیمه له ئه مستردام نین، ئیمه له دوه بین، ئه دی پیشتر پیم نه گوتبووی.'

دایکم، دایکه که ره په که م¹⁹ من له زوووه ده مناسی، پتی گونجاو نه بوو، که خوشکم قسه که ی بۆ راست بکاته وه. بۆیه هیچ گوتی به سه رنجه که ی ئه و نه دا.

منیش دوودل بووم له وه ی ئاخو، به رده وام قسه کانی ئه و راست بکه ی نه وه، یاخود لێ بگه رپین هه روا بپوا. شه یتان هاته بن کلێشه م: 'هه ر بزی جیهانی خه یالاوی. لێگه ری چون هه زی لێیه با وا بیر بکاته وه و توش ئه مه بخه ره سه ر کاغه ز.'

دیسان دایکم سه رنجیکی دیکه ی ده ربپی: 'ئه ری چیه ئیره زۆر جه نجاله، پیشتر شه قامه که ئه وه نده سیخناخ نه بوو.'

- 'دایه، ئیمه له دوه بین!' خوشکه که م ده رده ست لێیه اته ده نگ.
- 'ده ی لێگه ری، پتیست ناکا بۆی راست بکه یته وه.' من ئه مه به نه رمیه که وه به خوشکم گوت. خوشکه که شم به سه رته یه که وه پتی گوتمه وه: 'به لام دکتوره که کوتی، ده بین ئیمه به رده وام بۆی راست بکه ی نه وه، ده نا به نێو حاله تی له بیر چوونه وه دا زیاتر شۆر ده بیته وه.'

---

¹⁹ که ره پ: نه سه لمین، سه ره پ، عیناد.

- "هه نووکه نا، جارئ نا. هيژ و گوړی له بيرچونه وهی ئیستا له هه موو جارن زیاتره. ئیمه ده بی به شتوازی ئه و، ئه و گه شته ی پیناسینن."
 - من ههستم کرد، خوشکه کم له گهل بؤچوونه که مدا نه بوو، به لام خوئ ئه وئ شوینه له باره نه بوو، زیاتر له سهری بړوا.

نه سته رهن هه ندی به نهرمی کورسییه که ی بؤ لای دایکم پالنا، ئینجا ویستی یارمه تی بدا له سهری دابنیشی.

دایکیشم ته پرده ست هاته وه لام؛ "نه خیر، کیژه میهره بانه که، سوپاس، دهمه وئ به پیی خؤم بړؤم."

بزه گرتمی. ئینجا دایکم رینگه ی دام پیلی بگرم. قسه یه کیشی چرپانده گویم :
 "ئهری دیسان ئه و کیژه کتیه؟"

"ئوه سهر به نووسینگه ی گه شتیاریه. ناویشی نه سته رهنه." منیش وام پنگوته وه، به دهم ئهم قسه یه وه، له هوتیله که چووینه ژوور.

له وئ چووینه نیو ئه سانسیره که و ئینجا به ره و نهؤمی شه ست و پینجه مین سهرکه وتین، له وئ ژنه کم به خوئ و چایه ی تازه دیمکراو و کولیچه وه، چاوه پتی ده کردین.

له سویتی هوتیله که و له هه مان کاتیشدا له ماله که ی خۆمان له ئه مستردام

دهر که ی سویت که کرایه وه. ژنه که م پیشوازی له دایکم کرد، ئامیزی تیوه رینا و دهستی گرت و بردییه ژووره وه.

من نه مده توانی بگه پریمه وه نیشتمان که م، به لام ژنه که م له و دوا بیانده یه ک دوو جار ان گه رابوو وه، چونکه دایکی له جیگه دا که وتیوو، له سه ر لیواری قه بر بوو. ئه وکات و له وئ دایکم و خوشکه که شمی له تاران بینیبوون.

دایکم به نئو ژووری دانیشتنی سویت که دا گه را و گوئی: "پیشتر له وئ له لای په نجه ره که قه نه فه یه کی لیوو، هه میشه له وئ داده نیشتم، ته ماشای ده ریم ده کرد. ئه ری ئیوه چیتان لیکردوه؟ بۆ گۆریوتانه؟"

"دایکه!" من گویم لیوو خوشکه که م بانگی کرد، به لام له وه زیاتر هیچی دیکه ی نه گوت.

ژنه که شم به چاویکی پرسیاره وه سه یری کردم. منیش به سرتوه پیمگوت: "وه لامی مه ده وه، ئه و هه روا ده زانی له «ئه مستردام» ین، به هوی گه شته که وه سه ری لیتی کچوو. زۆر هیلاک و ماندوو."

ئینجا پروم کرده دایکم و پیمگوت: "ئه وه ماوه یه کی زۆری به سه رچوو، که تۆ و باوکه هاتنه سه ردانمان. ئه وکات هیشتا کیژه کان هه ر له گه لمان بوون،

ئىستا ھەموو شتىك گۇپاۋە، دەي سەيرى من بىكە، منىش گۇپاۋە، بۇز بووم.

ئەيىش ھەر گوتى پىنەدام، زۇر بە ئەپارتمانەكە سەرقال بوو، دەيويست زياتر بېپىشكنى.

‘باشە ئەۋە چ يارىەكە تۇ لەگەل ئەۋدا دەيكەي؟’ ژنەكەشم بە ھەراسانىيەكەۋە كەۋتەۋە قەسەكردن؛ ‘ئەۋە شتىكى باش نىيە، تۇ دەيكەي. ھەر پاست پىي بلن، كەۋا ئىرە ھوتىلە و ئىمەش لە ھۆلەنداۋە بۇ دىدارى ئەۋ ھاتووين.’

‘خۇ دايكم بە خۇي بىنى كە ئىرە ھوتىلە.’ منىش ۋا ۋەلام دايەۋە؛ ‘لە خۋارى بە دەيان مىۋانى ھوتىلەكەي بىننن لە ھۆلى چاۋەپروانىيەكە ۋەستابوون. خوشكىشم سەد جارن بۇي دوۋپاكتردۋتەۋە، كە ئىمە لە ئەمستردام نىن، بەلكو لە «دوبەي»ن. دەي لىنگەپى، چۇن بىر دەكاتەۋە با ۋابىن. خۇ من ناچم ھەموو قەسەيكەي بۇ پاست بىكەمەۋە.’

– ‘بەلام بەم جۇرە تۇ لەگەل يارىەكەي ئەۋدا دەپۇي.’
– ‘چۇن ئەۋە دەلىنى’ منىش بە سەرسوپمانەۋە ۋام پىنگوت، بەلام دەشمزانى ھەندىك جارن ئەۋ باشتىر لە خۇم، خۇم من دەناسى.

منىش دەستەۋەستان بووم، ئەمدەتۋانى سىنورەكانى ئىۋان ئاكار، ۋاقىع ۋ خەيال لە يەك جىابكەمەۋە. ھەندىك جار ۋ ناۋبەناۋ دەربارەي لەبىرچۈنەۋە ۋ ۋېنەكردنم بىستېۋو ۋ خۋىندېۋوشمەۋە، جارىكىان فىلمىكىشم بىنىبوو. بەلام ۋەك ھەراشنىك²⁰، ھەرگىز كەسىكم لە نىزىكەۋە نەبىنىبوو، توشى داۋى نەخۇشى لەبىرچۈنەۋە بوۋىن. خۇ نەشمەدەيىست

---

²⁰ كەسىكى ھەراش: كەسىكى گەۋرە ۋ بالق.

پتبه پتی ئه و به زمه برۆم، به لام خۆ من په روۆشی که سیک بووم، له و باره دا دایکم بوو، که گیرۆده ی دهستی له بیرچوونه وه ببوو. ئه وهش ده رفه تیک ی بیتونه بوو، له که لیدا برۆم. بۆیه منیش ده موست وه ک خۆی له که لیدا بم، له وانه شه یاریه که شی له که لدا بکه م، تا زیاتر له و که سه نزیک بیه وه، له و ساتانه ی که له جهسته که ی خۆی ده رده چی، ئه و دایکه ی تق ده تناسی له بهرچاوت نامیتنی و مه رگیش هه ر ده لوریتنی.

دایکم به ره و ناندینه که پۆیشت.

- "دایه، ده لیتی برسیته؟" ژنه که م وای لیترسی. "که میکی دیکه نان ده خۆین. له «دوبه ی» ش ههروهک ئیران خه لک درهنگ، نانی شینوان ده خۆن."

- "نه خیر، سوپاس. ئازیزه که م، من هیتشتا برسیم نه بووه." دایکم وای پنگوته وه و له ناندینه که هاته ده ر.

له ژوری دانیشته که، له لای میزی کۆمپیوته ره که پاوه ستا. له وێ بۆ ئه و زه مافووره که له بن میزه که داندا بوو، چه مایه وه، هه ر ته ماشای ده کرد. له پاستیدا خۆ هه موو ئیرانییه ک هه روا ده کا: هه ر کاتی مافووریک ده بینن، بۆی ده چه مینه وه، دهستی لیده ده ن و ده پشکنن، ئاخۆ پتکهاته که ی ماک و په سه نه.

- "ئه مه زه، ئه مه مافووری کارخانه یه، ده سترکد نییه." دایکم وای هاوارکرد. "باشه ئه و مافووره له کوپیه که باوکت جاره که ی دیکه بۆی هیتابوی؟"

منیش هیچ وه لام نه دایه وه، وه ستام تا ژنه که م وه لامیکی ئه و پرسیاره گرنگه ده داته وه، به لام خۆ ئه ویش خۆی کیشایه وه ژوری نووستن و به نه رمیه که وه کوتی: "من له که ل ئه و که مه یه دا نا پۆم."

ھەر لەبیرم مابوو، چۆن دایک و باوکم، بۆ یەكەمجار بۆ سەردانی ھاتنە
 لامان، ئەو ھەش پازدە سال لەمەوبەر بوو. بە دەورەدراوی لەگەڵ زۆر
 كەسی دیکەدا، لە ھۆلی چاوەروانی فرۆكەخانەى «سخیپول»دا
 وەستابووین. لەپێكەو ھەبەكە بە خۆى و مافووریكى گولنارى
 ئێرانى بەدەر كەوت، لوولى دابوو، لەبن بالى ھەلگرتبوو. شەپقە یەكیشى
 لەسەر بوو، سمیلەكانیشى تەواو ماشووبرنجى ببوون. كاتێك لەنێو
 ھەشاماتەكەدا بینیمى، ئاماژەى بۆ دایكەم كرد، كەوا من لەوێ وەستام.
 ئاماژەى بە مافوورەكەش دا، كە لە بن پىلى ھەلگرتبوو، ئینجا بە زمانى
 ئاماژەو ھەگوتى: "بۆ تۆم ھێناو. بەتایبەت بۆ تۆ، تا لەسەرى دابنیشى و
 بنووسى."

لە جیھانەكەى ئەودا، خەلك لەسەر مافووردا دادەنیشن و مێزىكى
 بچكولانەشیان بۆ نووسین دادەنا، ھەر بۆیەشە ئەو مافووریكى گولنارى
 پەنگینى لەگەڵ خۆیدا بۆ ھێنابووم.

كاتێكیش گەیشتیئەو ھەبەكە، دایكەم مافوورەكەى لەبن كورسى و مێزەكەدا دانا
 و گوتى: "دەى كۆرم، دانیشە. ئێستا پێت لەسەر ئەو مافوورە گەرم
 دەبنەو."

ئەو یادگارە خۆشەویستەى ئەوان ھێشتاش و ھەمیشە ھەر لە بن كورسى
 و مێزى نووسینگەكەمە، لە ژوورى كارم لە ئەمستردام. ھەنووكەش دایكەم
 دەبویست بزانی ئاخۆ ماو ھەبەكە، مێش دوودل بووم. دەبوا یە شتێك
 بڵێم: "دایكە، ئێمە ئێستا لە «دوبەى»ین. مافوورەكە ھەر لەبن مێز و
 كورسى ژوورى كار كردنمە لە ئەمستردام. بەلام ئێستا ئێمە لە ژووریكى
 ھوتیل داین، ئەو مێز و كۆمپیوتەرەش ھى من نین."

به لām خۆ ئه‌و، ئه‌و ده‌رفه‌ته‌ی پینه‌دام تا ئه‌مه‌ی پیتلیم، چونکه باسکی گرتم و چرپاندیه‌ی گویم: "من ده‌زانم ئه‌و، مافوره‌که‌ی پین جوان نه‌بوو، هه‌ر ده‌بی ئه‌و فری دایه‌ی."

مه‌به‌ستیشی له "ئه‌و" ژنه‌که‌م بوو. دایکم پیتوابوو، ژنه‌که‌م هیچ که‌یفی به مافوره‌که‌ نه‌هاتوو، هه‌ر بۆیه فرییداوه.

"نه‌خیر، دایکه، ئه‌مه راست نییه. ئه‌و مافوره‌که‌ی ئیوه‌ی زۆر پین جوان بوو."

دایکم بیده‌نگ ما، منیش له چاوه‌کانیدا خه‌مێکی قوولم به‌دی کرد.

دایکم به ئاسانی هاوسه‌نگی خۆی له نێوان دنیای خه‌یال راستیدا پاده‌گرت. ئه‌و په‌نگی ئه‌و مافوره‌ی ده‌زانی که باوکم بۆی هینابووم، به‌لام سه‌رنجی ئه‌وه‌ی نه‌ده‌دا، که ئی‌مه له هوتیلیکی گه‌وره و له نه‌ۆمی شه‌ست و پینجه‌مین داین. دیسان ئه‌هریمه‌ن چرپاندیه‌وه گویم: "ده‌ی له‌گه‌لی برۆ، بزانه به‌ کوی ده‌که‌ی."

یارمه‌تی دایکم دا گه‌یانده‌ ژووری نوستن، که بۆ ئه‌و به‌پادان درابوو.

- "دایکه، به‌ر له‌وه‌ی نان بخۆین وا باشته‌ر، بۆ سه‌عاتیک چاوه‌کانت گه‌رم بکه‌ی."

- ئیدی ئه‌ویش هه‌ر به‌ جله‌کانیه‌وه چوو هه‌ر پتخه‌فه‌که‌ی و لی درێژ بوو، چاوه‌کانیشی نوقاندن.

منیش باش ده‌مبینی، چون مافوره‌ گولنارییه‌ په‌نگینه‌که، گه‌پاوه‌ته‌ نێو یاده‌وه‌رییه‌کانی.

جاویلکه‌ی تاریک

له و کاته‌ی دایکم سه‌رخه‌ویکی ده‌شکاند، ژن و خوشکه‌که‌شم سه‌رگه‌رمی بازاری قسه‌ی خویان بوون، من هاتمه‌ ده‌ری. باری وروژاوییه‌که‌م که‌من سووک ببوو، بیریشم له‌وه‌ کرده‌وه، ئاخو ئیمه‌ له‌و ماوه‌ دیدارییه‌دا چی بکه‌ین.

هیشتا هه‌ستیکی زۆر به‌هیزم هه‌بوو، دایکم به‌ ته‌واوی چۆته‌ نیو جیهانه‌که‌ی خوی و گه‌رانه‌وه‌ی بۆ نییه، منیش ناتوانم له‌و جیهانه‌یدا ده‌ریبه‌ینم. وێرایی ته‌وه‌ش، حه‌زم لیبوو خوشکه‌که‌م چیژ له‌و سه‌فه‌ره‌ وه‌ریگری، چونکه‌ بۆ ئه‌و، یه‌که‌مین سه‌فه‌ری بوو بۆ ده‌ره‌وه‌ی ولات. ئاخو ئه‌و سالانیکی دوورودریژ بوو سه‌فه‌ری لی قه‌ده‌غه‌کراوو، ئیستاش له‌ یه‌کی له‌ ژووره‌کانی هوتیلیک له‌ «دوبه‌ی» دانیشتوه.

من له‌سه‌ر شوسته‌ی پینگه‌ جه‌نجاله‌ خیراکی به‌رده‌م هوتیله‌که‌ پیاسه‌م ده‌کرد و به‌ خۆیشم ده‌گوته‌وه: ده‌ی کاریکی وا بکه‌ ئه‌و سه‌فه‌ره‌یان لی خوش بین. به‌لام چۆن ده‌توانی شتیکی خوش له‌ شوینیکی ده‌ستکرد و ساخته‌دا به‌ ته‌نجام بکه‌یه‌نی، که‌ له‌ هه‌موو لایه‌که‌وه‌ هه‌ر وینه‌ و پۆسته‌ری «جۆرج کلونی» ته‌کته‌ره‌، وه‌ک زه‌به‌لاحیک وایه‌ و کوپیکی له‌ قاوه‌ی «نیرۆسۆ»ی به‌ ده‌سته‌وه‌یه‌؟ ئیره‌، «دوبه‌ی» شوینیکه‌ هه‌روه‌ک پۆژگاری فیرعه‌ونه‌کانی میسر وایه‌، کریکاره‌کان له‌به‌ر ئه‌و خۆره‌تاوه‌ گه‌رمه‌دا، هه‌ر خه‌ریکی دروستکردنی تاوه‌ری به‌رز به‌رزن.

«دوبه‌ی»، ئه‌و شوینه‌یه‌، ئه‌و خه‌لکه‌ی سه‌ر به‌ هۆز و تیره‌کانی خوی نه‌بن، هه‌ج مافی هاوولاتیبوونیان نییه‌.

ئاخر خۇ ھېچ پىرسى كىلتورى تايىت بە «دوبەي» لە ئارادا نىيە، نە زمانى دوبەي، نە ئەدەبىيات و نە دابونەرىت و بۆنەي خواردىن دوبەي و نە ھېچ، ھېچى واى نىيە... من بىم، ھەرگىز لىزە نابىم و ناژىم. ئىزە شوئىتىكە تايىت بە دەلال، بە ۋەستاي پىزا، بە بازىرگانه چىنىيەكان كە بە مىليونان لە بەرھەمە ھەرزانه كانىيان بە بازىرگانه كانى دىكەي جىهان دەفرۆشن. بەلى ئىزە ولاتى خەونى مىلياردلىزە بەرىتاني و ئەمىرىكىيەكانە، كە يەك فەلس، باجىش نادەن.

بەلام خۇ ئىستاكاتى ئەو لىدوانانە نەبوو. من زىاتىر قەدەم لىدا، ھەر بىرىم لىدەكردەۋە، ئاخۇ چۈن لەبن ئەو بارودۇخەدا، ناۋەپۇكىك بە گەشتەكەمان بدەين، خۇ نابى بە پۇژ و شەو، ئەو ماۋەي دىدارەمان ھەر لەنىو چوار دىۋارى سوئىتى ھوتىلەكەدا بەسەر بەرىن.

لەپرىكەۋە، زانىم چى بىكەم.

من دەبى، ئەو چاۋىلكە تارىكەي «چى گىقارا» لە چاۋم بىكەمەۋە. من دەبى بۇ ماۋەي ھەفتەيەك، سەرمایەدارى، سۆشىيالىزىم، ماۋىزىم و ھەموو ئىزمەكانى دىكە بئاخىمە نىو گەنجىنە گەۋرەكەي ھوتىلەكە، كە بە ژمارە دادەخرى و دەشكرىتەۋە. من دەبى خۇم لەو ھەموو بىردۆزانە ئازاد بىكەم، تەنیا بە چاۋى دايىك تەماشاي «دوبەي» بىكەم. من نابى ھىچم بە دل بى يان بە دل نەبى، من تەنیا دەبى سەيرى خەلك و كىردەۋەكانىيان لە «دوبەي» بىكەم.

ئەمە خۇي چارەسەرەكە بوو، دۆزىمەۋە.

بەم ھەزرەۋە بارى سەر شانم لاکەۋت. چاۋىلكە تارىكەكەم لاچوو.

به په یژهکان سهرکه و تمه سهروو، له ماکدوئالدهکه سهیری نهو ناوهم کرد. ئینجا هه موو شتیکم به جیاوازی بینی. ئاخر خه لکه که نهو چۆل و بیابانهی که مایه ی لیژیان نه بوو، گۆپیویه تی و کردوویه تی و لاتى خه یال، کردوویه تی شوینی کریسمس و دیزنیلاند. دویه ی خه یال بوو، پۆمانیک بوو، دایکم شاکه سه که ی بوو. که واته منیش ده بوايه که شته که م وهک شتیکی خه یال کرده بزائم و به دوايدا برۆم.

ئهمه ش وایلیکردم به توندی دهستی پئوه بگرم.

من هه ر به پیاسه که پامه وه هوتیله که، دهستم بۆ «نه سته رهن» هه لبری، که له گه ل سهرنشینیکی دیکه ی هوتیله که، له هۆلی چاوه پوانیدا وه ستابوو. ئه ویش بزه یه کی بۆ کردم، خه ریکبوو له به رانه بیدا لاواز ده رکه وم، وهک ئه وه ی من تاکه پیایى سهر ئهم گۆی زه ویه به م.

خۆم خسته نیو ئه سانسیره که و به چاوتروکانیک که ی شتمه نهۆمی شه ست و پینجه مین. کارته که م له شوینی ده ستنیشانی ده رکه که را کرد، ده رکه که کرایه وه و بانگم کرد: 'ئه ری هیشتا دایکه هه ر نوستووه؟'

نه خیر، ئه و نه نوستبوو، ئه و له نیو ژووری دانیشتن وه ستابوو، چاوه پری ده کردم و له پڕ ده رکه وت و هه ندیکی به قسه که ی سه له میمه وه و گوئی: 'کوڤم، ئای چ ژووره هوتیلیکی که شخه یه، که بۆ ئیمه ت گرتووه.'

ئوخه ی، خۆ دایکم که پاره وه ته وه دۆخی ئاسایی خۆی، هه ر هه یج نه بن بۆ ئه وئ ده منی که قسه ی ده کرد. ئه و پشووه و سه رخه وشکاندنه، کاری خۆی کرد، باری وروژاویه که ی سووک کردبوو، که پابوو هه ر باره پاسته قینه که ی خۆی.

دایم گوئی: 'برسیمه.'

‘دهی با نانه که مان بخوین: منیش وام گوت و وام دانابوو که بق ماوه یه ک
دایکم له دهست دابوو.

شادمانی وهک خونچه گولیک له نیو دلمدا کرایه وه.

تۆڤلەتە

ئاندىنكى بەر فرەوان لە سۈپتەكەمان ھەبوو، بەلام خۇ ئىمە ئەو كاتەمان نەبوو، تا بە خوارىن ئامادەكردن خەرىك بىن، ئىمە ھەر بۇ خۇشیش، دەمانوئىست خوارىنە خۇجىيەكان تام بکەين، بەلام خۇ شتىكى تايبەتمەندى خۇيان لە «دوبەى» دەست نەدەكەوت. ھەموو خوارىنەكان، ھەر ھى ئەو كۆچەرانە بوون، كە بۇ كارىكردن ھاتبوونە بىابانەكەى دوبەى، لەگەل خۇيان ھىتابوو.

ئىمە بەسەر شۆستەيەكى بەرىن، بە بەردەم ریزە دووكانىكى چراخاندا پۆشستىن، لەوئ لەو گورپەمى خەلكەدا، نە سەرى دياربوو نە بن. لە بانەوھش، لە بەرزايى ئاسمانى سەر دووكانەكان، بە تەرىبى لەگەل پىگە خىرايىيەكەدا، مەيدان مەيدانى تەپاتىنى مېترۆ بوو. من ئاوا سى مەتر لە دواى دايكم دەپۆشستم، ئەوئش لە بەينى ژن و خوشكەكەم دەپۆشست.

بۇ من ئەو گەشتە و لەگەل ھەرسىنكىان وەك گەشتى جتۆكان وابوو. وام دەزانى «دوبەى» ولاتىكى خەيالكرده، پاشان دايكىشم لەنيوان دۇخى بېرچوونەوھى خۇى، لەنيو دنياى خەيال و راستيدا بە مەلە دەھات و دەچوو. لەنيوان ئەو دوو جىھانەدا، لە مېشكى مندا تۆڤلەيتىك سەبارەت بەو گەشتە، چەكەرەى كرد. لەو گەشتەشماندا بېچمىكى تەلىسماوى ھەبوو، ئەوئش خوشكم بوو، بەلام خۇ نەدەكرا ئەوئشى تېئىناخىم. ھەستم كرد ئەوئش لە دنياى تايبەتى خۇى بە دالغە و خەيالى خۇى سەرقالە، جىھانىك، دياربوو من ھېچم لىتھەلنەدەكراند.

به تهنیا ژنه کهم بوو، که به ههردوو پټیهکانی لهسهر زهمینی جیهانی راستی چهقاندبوون. ئه و کیزی بانکهوانیک (کارمه‌ندیکی بانک) بوو، لئ ئه ویش هه‌زی لیبوو بچټه نټو دووکانیکی شیکی «چانیل» و چاوبگیزی به‌لکو جانتایه‌کی ژنانه‌ی نوئی بۆ خۆی بکړی.

من چاودیزی خوشکه‌که‌م ده‌کرد. په‌فتاره‌که‌ی ئاساییانه نه‌بوو، هه‌روه‌ک ئه‌وه وابوو، له‌سهر هه‌ساره‌یه‌کی دیکه‌ی وه‌ک مه‌ریخ یان موشته‌ری نیشتیته‌وه. ئه و ته‌ماشای شته‌کانی نه‌ده‌کرد؛ به‌لکو ده‌پیشکین، خۆی چووبووه نټویان. ئه و به‌ سه‌رنجه‌وه سه‌یری ئه و قیتارانه‌ی ده‌کرد که به‌سهر سه‌رمان ده‌هاتن و ده‌چوون. له‌گه‌لیان ئاو‌یزان بوو، هه‌ندی جار بۆ چه‌ند هه‌نگاوێک تا وټستگه‌ی ئاینده‌ رای ده‌کرد، به‌لام پاشان چی؟ - هه‌ر سه‌یرکردن.

ئه و بۆ هه‌ر شتیک و هه‌ر که‌س وټنه‌یه‌کی به‌ ته‌له‌فونه سه‌مسو‌نگه‌ کونه‌که‌ی خۆی ده‌گرت. له‌به‌رده‌م نه‌مام و گولوگیای لاپال ږنگه‌ی «شینخ زاید» دا ده‌چه‌مایه‌وه و ده‌ستی له‌ په‌لکه‌کانی ده‌دا و لټیه‌وه ږاده‌ما. له‌پیش ون ده‌بوو، له‌پال ته‌لاره هه‌وربه‌کان و له‌ پشت جامه‌که‌وه ته‌ماشای ترومبیله‌ ږاگیراوه‌کانی گه‌راجیه‌که‌ی ده‌کرد. وټنه‌یه‌کی «جورج کلونی» و ده‌زگای قاوه‌سازکردنی «نیسپرو‌سو» نوینه‌که‌ی ده‌گرت و ته‌نانه‌ت بټی گویدانه‌ وه‌رهبوونی ژنه‌که‌م، سه‌یری ته‌نه‌که‌ی زبلیشی ده‌کرد.

له‌هیکه‌وه خۆی به‌ وټستگه‌یه‌کی میترو‌دا کرد، بینیم به‌سهر په‌یژه‌کاندا ږو‌یشت. ده‌ترسام نه‌بادا بزری بکه‌م، منیش به‌دوایدا غارم دا. به‌سهر په‌یژه‌ کاره‌بایه‌کاندا سه‌رکه‌وتم و له‌کاتی خۆیدا و له‌سهر شو‌سته‌ی هاتنی قیتاره‌کان گه‌یشتمی و لفکه‌ی کراسه‌که‌م گرت. ئه و جله‌وی خۆی له‌ده‌ستدا‌بوو، به‌لام من به‌ هه‌وسه‌له‌وه به‌ هیواشی پټمگوت: 'به‌یانی ئه‌گه‌ر هه‌ز بکه‌ی سواری میترو‌ ده‌بین، به‌س جارێ با بچین نانه‌که‌مان بخوین.'

ئەو پەفتارەي خوشكەم، وەھاي لىكردەم بىر لە نۇقلەتەك بەگەمەو، كە زۆر دەمەك بوو خويىندبوومەو. كۆرتە پۇمانەكەش دەربارەي مامۇستايەكى پىرى پىش چەرمۇ سەردەمى يەكەيتى سۆڧىەت بوو. ئەو بانگەپىشتكرابوو، تا لەبەرلىنى پۇژئاواي پىشوو، كۆپەك بگىرچى. لە بەرلىنى پۇژەلاتى كۆمۇنىستىيەو بە قىتار گەپىشتبوو بەرلىنى پۇژئاوا.

مامۇستاي تايىن، كە ھەموو ژيانى خۇي لە بن دەسەلاتى دىكتاتورىي، ژىنگەيەكى كۆمۇنىستىيانە بەسەر بىردبوو، لە ئازادىيەكەي بەرلىنى سەرمایەدارىيدا ھاوسەنگى خۇي لە دەست دا. خۇي دەبوايە تاكسىيەكى بگرتبايە، تا بىگەيەندبايە شويىنى كۆپەكە و وتارەكەي خۇي پىشكەش بىكردبا، بەلام ئەو ھەر دىوانەئاسا بە نىو شەقامەكانى بەرلىندا پىياسەي دەكرد و ئازادىيەكەي تام دەكرد. ئەويش ھەرۈەك خوشكەكەم، سەيرى تەنەكەي زىلەكانىشى دەكرد، لەپىشت جامەكان پادەوہستا، دەچوۋە نىو ئەسانسىرەكان، بۆنى دارودرەخت و گولەكانى دەكرد، دەستى لە ترومبىلەكان دەدا و بە دەمى بەش و بە چاۋى زەق و ھەيرانەو تەماشاي خەلكى دەكرد.

ئىدى بەيەكجار ھەموو فشارى دەولەتە كۆمۇنىستىيەكەي لەسەر لاچوو، ھەربۆيە نەيدەتوانى بە شىۋەيەكى ئاسايى پەفتار بنويىن. ئاخىر ئەو ئازاد بىبوو، دەمودەست فېندرابوو نىو قولايەكەيەو، بۆيە بە ھەموو لايەكدا ھەر بالەفېرى بوو.

بۇ گەپان بە دواي چىشتخانەيەك، زياتر بە بەردەم پىزە دووكانە چراخانەكدا پۇيشتىن.

خوشکم به خوی و سه‌پوښیک گه‌یشتیووه دوبه‌ی، ناخر له‌به‌ر پږیمکه،
 ده‌بویه هر واکا. خوی نه‌ده‌بویه ته‌نانه‌ت له‌نیو فروکه‌شدا له‌سری
 بکاته‌وه، له‌نیو هوتیله‌که‌شدا هر داینه‌نا، به‌لام هه‌نوکه هر به‌خیشک‌یی²¹
 و به‌جووله‌یه‌کی بڼ هه‌ستوخوست، له‌سری لادا. بایه گه‌رمه‌کی
 بیابانیش دهرفته‌ی خوی بیی و یاری به‌پرچه په‌شه‌کی کرد.

ئهری بچی منیش پیشت به‌چاوی خوشکه‌کم سه‌یری ئه‌و شاره
 خه‌یا لکرده‌یه‌م نه‌کرد؟ خو لیره‌دا سهدان ژن و پیاری ئیرانی به‌نازادی
 ده‌سووپینه‌وه، لیره‌وه بڼ ساتیکیش بڼ، ئه‌وان دوورن له‌و جیهانه
 به‌رته‌سکراوه‌ی که‌مه‌لایه‌کان تایبه‌ت بڼ ئه‌وانیان داهیتاوه.

له‌م شه‌وه په‌نگینه‌دا، منیش له‌گه‌ل خوشکه‌کم سه‌یری ئه‌و قیتارانهم کرد
 که‌له‌بانه‌وه، به‌سهر سه‌رمانه‌وه له‌جرتوفرتی خویاندا بوون. په‌ککوو، له‌و
 جوانیه، ئهری هر به‌پاست، ئه‌وانه بڼ کوڅ ده‌پوون و له‌کوڼه‌ش
 هاتوون؟

من سه‌یری ئه‌و ده‌یان کیلومه‌تره‌گیاوگولی ئه‌و چیمه‌نهم کرد، که‌به‌قه‌دپال
 پڼگه‌که‌وه بوو، گولیشی لیره‌وابوو. خو ئیمه له‌هوله‌ندا نین، که‌له‌هموو
 لایه‌که‌وه هر سه‌وزایی و گول و گولوک بڼ، که‌هر له‌خویانه‌وه
 چه‌که‌ره ده‌که‌ن و خونچه‌ده‌ده‌که‌ن. ئیمه ئیستا له‌بیابانین، که‌ملیونان
 ساله‌هیچ گوله‌میلاقه‌یه‌(تولپیک)کی لینه‌پواوه.

من ده‌بی له‌باره‌ی هه‌موو ئه‌وانه‌وه بنووسم، به‌لام تیتینیم کرد، چیرۆکه‌کی
 ئهم کتیبهم به‌جیاوازی دۆخی پاسته‌قینه‌ی خوی، خه‌ریکه‌پڼچکه‌ی تایبه‌تی
 خوی وه‌ربگرځی. په‌روښیش بووم ناخو چی به‌سهردی و ده‌گاته‌کوڅ،

---

²¹ به‌خیشک‌یی: به‌هیتاشی، به‌هیوره‌ی، به‌لام به‌نیازی پښه‌خته‌وه.

چونکه له کاتې نووسیندا، سهرنجمدا، که له راستیدا من خه ریکی پړوپه سمی مالئاوایی کردنم له دایکم. له وهش تیگه یستم، نه و پړواژویه تهنه له نیو وشه کاندای جیگه ی خوی کردوته وه، له نیو نه و کورته پړومانه ی خواحافیزییدا، که من تازه و له پړ دهستم پړکردووه.

له دووره وه تروکه کردنی تابلویه کی نیونی پهنگین، سهرنجی منی بۆ لای خو پاکیشا. بۆن و بهرامه ی تیژی پړژه لاتییانه منی گه پانده وه سهر دؤخی نه نگوره پاسته قینه که، خو نه وه چیشته خانه یه کی لوبنانی بو.

لە چىشتخانە كەدە

دايكم كاتى خۆى، كە خىزانى خۆى بە دەورەوۈ بوو، باشتىن ژەمە خۇراكى ئىرانىيانەى ساز دەكرد.

"ئىستاش ھىچى پىن ئامادە ناكړئ." خوشكەكەم ئەم قسەيەى بە نەرمى چرپاندە گويم؛ "ئەو ئىستا نازانى كەرەستەى شيوليتان لەيەك جيا بكا تەو، پىشتىش بە ھەزاران جار چىشتى لىناو و ئامادەى كردوۈ. ئەو ئىستا خۆى لە ناندینەكە بە دوور دەگرئ، لە ئاگر دەترسى، خۆ ئەگەر بۆ خۇشوشتنىش بچىتە گەرماو، دەترسم خۆى بە ئاۋە گەرمەكە بسووتىنى."

لە راستىدا چىشتخانە لوبنانىەكە، خواردنگەيەكى مىللى بوو، ھەر بۆيەشە وا پېر بوو. لەبەرئەوۈى چەندىن خىزان بە مندالەكانىانەوۈ لەسەر مىزى خواردنەكە دادەنىشتن، كەشنىكى خۇشى دەسازاند. لە ھەموو لايەكىشەوۈ لەسەر قاپ و دەفرى بچكۆلە بچكۆلەدا خواردنە بەتام و بۆنەكەيان پىشكەش دەكرد.

ئىمەش شوپنى خۆمان لەسەر مىزىكى چوار كورسىيدا گرت و كورسىنىكى زىادەشمان بۆ دايكمان ھىتا. من لە تەنىشتى دانىشتم، خوشكم لە بەرانبەرم و ژنىشم لە تەنىشتى ئەو. كورسىيە بە تالەكەش لە تەنىشت دايكم داندىرا.

"من لىترە غەرىبى باوكت دەكەم." دايكم ئەو سەرنجەى دەرېرى و چاۋىشى پېر لە فرمىسك بوون.

ھەر ئەم قسەيە خۆى لەخۆيدا، واتاى ئەوۈى دەگەياند، ئەو لە بارىكى راستەقىنە لەگەلمان لەسەر خوانى چىشتخانەيەكى لوبنانى دايە.

کاتیکیش، به ماوهیهکی کورت، دواى ئهوهی سهردانیان کردم و گهپانهوه، باوكم کۆچی دواىی کرد، لهگهلیدا زمانى ئاماژهکانیش مرد. ههلبهته ئیتمه لهئیتو مالددا به فارسى قسهمان دهکرد، بهلام ههر کاتى باوكم دههاتهوه، بامان دهدايهوه سهر زمانى ئاماژه. ئهوهش زمانیک بوو، که ههر خۆمان پههرهمان پیدابوو، جۆره زمانیکی خیزان بوو.

من کاتى خۆی پهیم پینهبردبوو، بهلام دواتر که هاتمه هۆلندا و لهوئى ژيام، ئهوهم بۆ دهركهوت، هیتشتاش ئهو زمانه ئاماژهیهى باوكم بهکاردههیتم. ئهوهش مایهى سهرسامیم بوو، ئاخهر ههرچهند تههمم ههلهکشا، زیاتر دهگهپامهوه سهر خووی کۆن، سهر زمانى ئاماژه.

ئیتشتاش له دهستهکانى خوشکم، که لهسهر میزهکه لهبههرانبهرم دانیشتووه، زمانى ئاماژهکه دهبینمهوه.

ئههئى ئههئى چۆن بوو، به دهستهکانم که لهسهر میزهکه دامنابوون، به ئاماژهوه وام به خوشکهکهم گوت.

بهلام خوشکهکهم وای خۆ نواند که ئاماژهی دهستهکانمی ههر نهییى بى.

دهی، دهربارهی ئهو سالانهم بۆ باس بکه، من به دهستهکانم زیاتری لهسهر پۆیشتم، بهلام خۆ ئهو ئاگای له من نهبوو، ئهو لهگهڵ ژنهکهه خهريکی قسه بوو. ههر بۆیه منیش زیاتری لهسهر نهپۆیشتم.

له دهروههش ویستم لى بپرسم، ئاخۆ ئهو ههموو سالانهی چۆن له زیندان بهسهربرد، بهلام ئهوهش نهکرا. ئهو بهردهوام بۆشایی گفتوگۆی بهوه پهر دهکردهوه، باسوخواسى کهسوکارمان بۆ باس بکا، ئاخۆ کئ له خزمان، له دۆستان و له دهرودراسیماندا مردبوو.

خۆ ئەوەش پرسیکی پەوا بوو، کە بە ئامادەیی ژن و دایکم بێخەمە پوو، بەلام ئەڕی بۆچی وام لێ نەپرسی؟ لەوانە یە ویستیم برینەکانی نەکوڵینمەو، ژانوسۆی ئەو سالانە ی بە بیر نەهێنمەو؟ لەوانەشە نەموستەین باسی «جەواد» بکەم، کە ئیستا بیست و پێنج سالی پەبەقە، بە نەینی لەبن دار بادەمەکانی لای شاخەکان نێژراو؟ تۆ بلی هەندیک جار، ویستیتیم، نە خوشکەکەم و نە خۆم هیچ ئازار بەدم، بەوێ کەوا ئیمە دەرچووین و «جەواد» یش بەرکەوت؟

ئەڕی بۆچی بە خوشکەکەم نەگوت، کە لەو سالانە ی پابردوودا، هەر خەونم بە جەوادو دەبینی؟ باشە بۆچی پێم نەگوت، لە مێشکی خۆمدا بە دەیان جار چوومەتە سەر گۆرەکە ی جەواد، کە لەوێ لەبن دار بادەمان لێدراو، بەتایبەتیش لە بەهاران، ئەو کاتانە ی خۆنچە گۆلە بادەمە سپی و قورمزی و نەرمەکان دەپشکوتن و دەکەوتنە سەر گۆرەکە و دایدەپۆشت؟

لە «دوبە ی» دا، ئیمە لە واقع دوور کەوتبووینەو، هەر بۆیەشە پێویست نەبوو بگەڕینەو سەر ئەو سالە پڕ لە کوێرەوهرییانە.

دیاربوو ئەوەش خەسلەتی مۆی نیشان دەدا. ئەو دەرکە ی لەسەر خۆی دادەخا و لێدەدەنیشی. ئینجا دەبی منداڵ و نەوکان بەشتیوازی خویان چیرۆکە کە بگێرەو و باسی بکەن و لەسەری بپۆن.

خوشەکەشم نەیدەویست بە پوون و ئاشکراییی باسی خۆی بکا، بەلام ئەو کتیبە ی خەریکی نووسینی بووم، باشترین دەرفەتی بۆ ئەو دەسازاند، کە قەتماغە ی برینەکان هەلەمەو و بە بێدەنگی باسوخواسە کە ی بپهێنمەو کۆڕی.

“ئەر ئۇ ۋە لەكۆيى؟” ژنەكەم بە نەرمىيەكەۋە كەۋچكىكى لەدەستم دا. بەم جۆرە منى ھىنايەۋە سەر جىھانە واقىيەكە و سەر خۇشى بەيەكەۋەبوۋنى نىۋ چىشتاخانەكە.

دوچار كە خوشم بىنىبوو، پرچەكەى كردبوو دوو كەزى. ئۇ شادمان بوو، چاۋەكانى ھەر برىسكەيان دەھات. بە كىژىك دەچوو كە شتى جوانى شاردىتەۋە. دەمودەست بىرم كردهۋە، لەوانەيە كەوتىتە داۋى خۇشەويستىيەۋە.

لەسەر مىزى چىشتاخانەكەشدا، خوشكەكەم بە بزەيەكەۋە سەيرىكى كردم. ھەر يەكسەر ئۇ خەندەيەى جارانم لەسەر لىۋەكانى بىنىيەۋە، كىژىكى شازدەسالى بە خۇى و پرچىكى دوو كەرتەۋە.

من كاتى خۇى بۇ ئۇ باۋكىكى جىگرەۋە بووم. ئىستاش ھەرۋەك جارى جاران ھەلسۈكەۋتم لەگەلدا دەكا، ۋەك كاك، ۋەك برايەكى گەۋرە پەفتارم لەگەلدا ناك، بەلكو ۋەك باۋكىك. يەك دوو جاران ويستم دەستى بەسەر سەردا بھىتم. بەلام زاتم نەكرد. دەستى راستم پەق دەبوو، نەيدەويست لەجىي خۇيدا بچولى.

ئاي خۋاي گەۋرە، ئەر ئۇ بۇچى نەۋىرام؟

خۇم ئاگادار كردهۋە، دەستم بەرزكردەۋە، درىژم كرد، بە نەرمى خستە سەر سەرى و باۋكانە دەستم بە پرچەپەشە درىژەكەيدا ھىتا.

گهراڻهوه بۆ هوتيلهكه

ههلبهته به هۆى ئهوپر و كالانهى له دهووروبهروم بووم، دهمزانی پيريتى چييه، بهلام پيربوونی دايك و باوكى خۆت شتيكه و تۆش دهبيته شتيكى ديكه. ههر بۆيه تو باشتر له پۆلى چارهووسسازانهى كات تيدهگهى.

من ههرگيز پينستر ئهوهندهى ئيستا، ئهزموونم لهگهڵ كات پهيدا نهكردبوو. خۆ له ههر ساتهوهختيكددا و له كاتى پۆيشتنيشدا، دايكم له تركزه بوو، پتي بخليسكى، ساتمهيهك بيا، نهخير، ههر ئهوهندهش نهبوو، كى نالى ههر ساتهوهختيكي ديكه دلى له ليدان ناكهوى، پيلي من توند بگرئ، ئينجا تهواو براهيهوه. ميشكى ئهوپهردهوام دهستهوهستان ببوو. ئهونهيدهتوانى كۆتايى به دهمهتهقييهك بيتنى، چونكه ههنديك وشهى لهبير نهدهمان و بۆى نهدههات. ئهوپتي خۆى لهو جى پتیهدا دهنه، كه نهدهبوايه لهو جى داينابايه. منيش توند باسكم گرتبوو، سهههتا نهيدهويست بيگرم، بهلام لهكۆتاييدا ملي دا و گوتى: "بهلى، لهوانهيه وا باشتر بئ. ئيرهش ههنديك تاريك بووه، ئهوه موو تيشكهش لهچاوم دهنه، باش نابينم تا پتیهكانم باش دابنيم."

ههنووكه بۆ يهكهمين جار له ژيانيدا، پيگهى دام به توندى قۆلى بگرم و بهرى نهدهم، ئيدي ئهوكات پهم به راستييكى ديكه برد، كه پينستر دهركم پينهكردبوو. ئهوهش ئاگاداربوونهوهيهك بوو، كه پيربوون راستى ديكه نيشانى ههردوولامان دهنه. من دهمزانی تهمهنم ههلكشاوه، بهلام ئهوهندهش نا تا خۆم به پير بزانم.

ديسان دايكم باسى مهرگى باوكمى بۆ كردهمهوه، وهك ئهوهى ههر دوينى
 بن پرويدايى: 'ئو همموو دواى نيوهپۆكه له باخچهكهدا سهرقال بوو.
 منيش له پشت جامى پهنجهرهكهوه سهيرى دهريم دهکرد و بانگى
 ژوورهوه دهكردهوه، بهلام خۆ له هيچ شويتىك ديار نهبوو. ئو كاتهى
 چاوم به جووت پىلاويكى پياوانه كهوت، له بن گولهكان ديار بوون.
 بهدهستى لهرزۆكهوه دههپهپيم و گولهكانم لادان و بينيم باوكت پاكشاوه،
 ههروهك ئهوهى خهوى ليكهوتى:

ئهم گىرپانهويان زۆر جياوازتر لهوهى كه يهكهمين جار بۆى گىرپابوومهوه.
 بهگويرهى گىرپانهوهى يهكهمين جارى، باوكم له دهروهوى گهپهكهكه، بهنيو
 پهزى تريدا دهپويشت، لهوئ فشارى دل لىدابوو، به پشتدا پاقهنايووه نيو
 تهراشيك. مالباتهكesh بهدوايدا گهپابوو، نهياندۆزيبووهوه، تا ئو كاتهى به
 سهدان قهلهپهش لهو ناوهدا و لهسهه ئو شويتى لى كهوتبوو،
 قىغاندبوويان.

كاتيكيش گهپاينهوه هوتيلهكه، ئهنگۆريهكى درهنگ بوو، هۆلى
 چاوهپوانيهكesh چۆل و هۆل بوو. به بنى مران، من چاوم به دواى
 «نستههرن»، پيتوينى گهستهكهماندا گىرا، بهلام خۆ ئهويش چووبووه
 مالى خۆى. له نهبوونى ئهودا، هۆلى چاوهپوانى هوتيلهكه به وينهى
 گورۆنه گورۆنهى شىخ زاید بن سولتان ئال نهپيان و شىخ محمهد بن
 راشد ئال مهكتووم بالكيش بوو.

لهنيو ئهسانسيهكهشدا تووشى ديمهنيكى زۆر سهرنجراكيش بووين. لهويدا
 خۆ ههر من به تهنيا نهبووم، كه پىلى پيره دايكى توند گرتى، بهلكو يهك
 دوو پياوى ديكهى هاوتهمەنيشم ههمان شت بوون، ههمووشيان ههر

ئىترانى بوون، وەك من نەياندەتوانى بگەپىنەو نىشتان. ئىدى سىلاومان
لەيەك كىرد و ھىوای مانەو ھەيەكى خۆشمان لە «دوبەي» بۇ يەكدى بە
ئارەزوو خواست.

ئەو كات بۆم دەرگەوت، كە ژمارەيەكى زۆر لە ئىترانىيەكان لەو ھوتىلە
دابەزىون، پىدەچوو پەيوەندىيەكان بەو نووسىنگە گەشتىارىيەي ئىران-
دوبەيەو ھەيى. ھەلبەتە ھەر بۆيەشە «نەستەرەن» ھەموو پۆژەكەي لە
ھۆلى چاوەروانى ھوتىلەكە ئامادە دەبوو. ئەمەش بۇ ئەو بوو تا پىنوينى
گەشتىارە ئىترانىيەكان بگا، لە پىشوازياندا بى و بەپىشيان بگا.

ئىمە گەيشتىنەو ھەسۆتەكەمان و يارمەتى دايەم دا تا چاكەتەكەي دابكەنى.
ژنەكەشم كە پىنويستى بەو ھەبوو، ھەندى بە تەنيا بى، بە دايەكى گوت:
'دايكە، ياوەرەيت بگەم، بىتەمە ژوورەكەي خۆت؟ تۆ پۆژىكى دوورودرىژ
ھەر بە پىو ھەبوو، ھەر دەبى زۆر ماندوو بىووى؟'

بەلام خۆ دايەم نەيدەويست جارى بىوئ، ئەو چووە بەردەم جامى
پەنجەرەكە و لە دەرەو ھە پاما.

ژنەكەم پىشتەر گوتبووى، وا باشتەر دوو ژوورى جيا لەيەك لە ھوتىلەكە
بگىرن، بۇ ئەو ھەر يەكەمان ھەندى تايبەتمەندى كەسايەتى خۆي ھەيى
و بىپارىزى، بەلام من لەگەلى ھارپا نەبووم: 'خۆ ماوەكە ھەر بۇ چەند
پۆژىكى كەمە، دەي با ھەموو بە خۆشپىيەو بەيەكەو ھەيىن.'

هه‌نوکه تینگه‌یشتم، ژنه‌که‌م له‌سه‌ر هه‌ق بوو، چونکه وه‌ها دیاربوو، دایکم جارێ به‌نیاز نه‌بوو بچیته‌ سه‌ر جینگه‌ی خۆی و برازی. ئه‌و به‌ په‌نجه‌ره‌که‌ی وه‌گرته‌بوو، لیتخۆش هاتبوو سه‌یری ده‌ره‌وه‌ بکا.

من بانگی دایکم کرد: "ئه‌ری چی له‌و دووره‌ هه‌یه‌؟"

بۆ لای ئه‌و پۆیشتم و سه‌یری ده‌ره‌وه‌م کرد. که‌نداوی فارس به‌و پاپۆره‌ زل و زه‌به‌لاحانه‌ وه‌ک بوونه‌وه‌ریکی ئه‌فسانه‌یی، له‌و شه‌وه‌دا دیمه‌نیکێ دله‌رفینی هه‌بوو.

- "به‌مه‌ ده‌توانی سه‌یری بکه‌ی، به‌مه‌ زۆر باشت‌ر ده‌بینی." من به‌ده‌م ئه‌م قسانه‌وه‌، دووربینه‌که‌م پاده‌ست کرد.

ناکارامه‌ییانه‌ ده‌ستی دایه‌ دووربینه‌که‌ و به‌ به‌ر چاویه‌وه‌ گرت.

- "خۆ هه‌یج دیار نییه‌."

منیش لێم وه‌گرته‌وه‌، به‌ چاوی خۆمه‌وه‌ نا، لهنزه‌کانم سوپاندن و پاستم کرده‌وه‌.

- "ئێستا، ده‌توانی باشت‌ر پێی ببینی. ئه‌وه‌ی ده‌جولێ ئه‌وه‌ شه‌پۆله‌کانی که‌نداوی فارسیین، ئه‌و چرا ئه‌فسووناویانه‌ش که‌ دین و ده‌رۆن هی پاپۆره‌ زه‌به‌لاحه‌ نیوده‌وله‌تییه‌کانن. ئه‌و تیشکه‌ش که‌ له‌ دووره‌وه‌ به‌ کزی دیاره‌، پێموابێ هی ئیمه‌یه‌، هی ئه‌و ولاته‌یه‌ که‌ تۆی لێوه‌ هاتووی و منیش زۆر غه‌ریبی ده‌که‌م."

دایکم به‌ چاوه‌ پیره‌کانی سه‌یریکی کردم، وه‌ک دایکیک که‌ کوپه‌که‌ی سه‌ری له‌ شتیکی دابی و ژانی کردبێ. دیسان به‌ ناکارامه‌ییانه‌ ده‌ستی دایه‌وه‌

دووربینه که و به بهر چاویه وه نا، هه ولیدا که شتییه کانی نیو ده ریا که ببینته وه.

من چوومه لای په نجه ره که ی دیکه، دیمه نیکی سوریا لیا نه ی بیابانی نیشاندە دا. له دووره وهش، له ئاسمان، ده ریا یه که له پوناکی و تیشک دیار بوو. ئه وهش هر پارچه یه کی کاکیشان بوو، گورزه تیشکی که له ئه ستره بیژماره کانه وه ده هات.

- "دایکه، وه ره ئیره و سهیری ئه و په چووه ی ئه و ی بکه."

به خزی و دووربینیه که ی دهستی، هاته لای من. یارمه تیم دا تا به دووربینه که سهیر بکا و جوان ببینی.

- "لیم پرسی: ده ببینی؟"

- "نه خیر، هیشتا نا. ئووو، به لی، ده ببینم، ئه ری ئه و شته چییه؟"

- "دایکه، ئه وه رنی کاکیشانه. له بیاباندا به شیوه یه کی ته واو جیاواز ده رده که وئ. به ملیاران ئه ستره ئه و پووباره ئه فسووناوییه ی تیشک و پوناکی دروست ده که ن."

دایکم به بیده نگی سهیری ده کرد. بینیم دهسته کانی که و تنه له رزه.

من نه مه زانی، له راستیدا ئه وه م له بیرچوو بو وه وه، به گویره ی دابونه ریتی ئیمه، بینینی ریگه ی کاکیشان، نیشانه ی ریگه بوو به ره و مه که. من ئه مه م هر له تافی مندالییه وه ده زانی. کاتی له شه وانی پوونی گه رمای هاویناندا ده چوینه سه ربان، له وئ جیگه یان راده خست و دنووستین، له و سه ربانانه ئه و په چووه ی کاکیشانمان له بانی سه رمانه وه، له ئاسمان ده ببینی.

- 'هه مو ئه و ئه ستیرانه به ره و مه ککه ده پۆن'. دایکم ئه و قسه یه ی پتده گوتین، له کاتیکدا ئیمه له بن لیفه گه وره کاندای پوومان به لای ئه ودا وهرده گیترا.

ئێستاش دایکم به دووربین سهیری هه مان پێگهی کاکێشان دهکا، به دووربینیش ئه ستیره کان نزیکتر دیارن، ههروهک ئه وهیه له ده ره وه ی جامی په نه ره که بن. له پێی ئه و دیمه نه ته لیسماوییه ی ئه ستیره کان نمایشیان ده کرد، دایکم دهستی لیدرا، دیسان چووه وه نیو ئه و جیهانه ی که میتشکی ده هه ژا و شتیکی دیکه ی لێده که وته وه.

ئیدی دووربینه که ی دانا و سه رسامانه ته ماشای کردم، به لام هیتشاش، تینه گه یشتبووم ئاخو چی له ئارادایه.

منیش به خه مخورییه وه لیم پرسی: 'دایه چیه؟'

به نه رمیه که وه گوتی: 'مه ککه؟'

من ترسام له وه ی شتیکم گوتین، که نه توانم بیگێر مه وه. له گه ل ئه وه شدا هه ر هه ولێکم دا: 'دایکه، نا، نه خێر، ئه وه هه ر قسه ی له سه ر نییه، به لام خو له پاستیدا تو پاست ده که ی، لێزه باشتی ده بیندری. ئه ستیره کان به پوونی به ره و لای باشوور ده جوولین، به ئاراسته ی کوتایی بیابانه که ده پۆن، ئه و شوینه ی که مه ککه ی لێیه.'

به لام خو پوونکردنه وه که م، کارێکی پێچه وانه ی کرد. سه یڕیکی کرد بزانی ئاخو ژن و خوشکه که م له وێ ماون و گوێیان له ئیمه یه، به لام خو هه ر یه که یان چووبووه هۆده که ی نوستنی خۆی. وهک ئه وه ی که سێک نه پێنیک بدرکێنن، سه ری هه ندیک هتایه پیش و به چرپه یه که وه گوتی: 'به پاست وایه؟ ئیمه به پێگه وه ین به ره و ....'

منیش پیمگوته وه: "نه خیر، دایکه، بوهسته، جارچ بوهسته، خو من به هیچ شیوه یه که مه بهستم نه بوو. مه که زور دووره، ده که ویتته کوتایی بیابانه که وه. من مه بهستم بوو بلیم، نه ستیره کان لیره، له بیاباندا زور له یه که نزیکن."

به لام به خوشم گومانم هه بوو ئاخو قسه کهم ده خوا یان نا.

دواتر هه ستمکرد که من راسته وخو، ئاراسته ی شته کانم لای نه و وروژاند. ئیدی به نا ئاگایی نه و به ره و ئاراسته ی مه که وه برد. چونکه خه یالی گه شتی دایکم به ره و مه که میژوو ییکی دوور و درێژی هه بوو، هه خوی باشی لیده زانی بیگیر پته وه.

منیش په شو کام. ئاخو چون بوو، من بووم ختوو که ی پشین یازه کهم دا؟ هه ده بی منیش له نهسته وه، ویستبیتم بچه مه که، یا خود هه به راست دایکم ده یوست من له گه ل خوی بیاته نه و و خه ونه که ی به دی بیتن. باشه نه گه نه و گه شته له راستیدا، نه نجام نه در، چی تیدایه نه گه به خه یال بکری؟

له پرێکه وه دایکم کوتی: "خو تو کاتی خوی به لیتنیکت پیدابووم."

نه وه راست نه بوو. من هه رگیز به لیتنکی وام پینه دا بوو. له وانه یه نه و، نه و شته ی له باو کم ره چاو کردی، به لام خو نه و نه یده زانی که مه که له کوپیه. خو نه و هه نه شیده زانی ئاخو خوا یان نه لا چی ده گه یه نن.

بۆ پوژی پاشتر زانیم، که دایکم نه و قسه یی له کوئ هینابوو. خو من به لیم پینه دابوو، به لکو نه و بوو، له تافی مندا لیمدا به رده وام له میتشکی منی چه قاند بوو: "تو، به لئ هه ر تو، له گه ل خو ت ده مبه یه مه که؟"

“دایکه، تۆ هیلاک بووی، دەی بابتگەیهنمە ھۆدەکە ی خۆت.” وام پینگوت و پیلېشم گرت.

ئىستاش دەبى من چاوەڕى بگەم، لەوانە یە جارێكى دیکە بگەڕیتەوێ دنیای راستى، ئىنجا ھەموو ئەو شتانەى دەربارەى ئەوێ کە لە کۆتایى بیابانەکە، مەكکە یە، ئەو مەكکە یە کە مالى ئەللای لێیە، لەبیر بکا. دەشبىنین ئاخۆ بەیانى چى بۆ ھەلگرتووین. سەرەتا دەبى منیش بچمە نیو جینگەکەم و بپازم.

له نېټو پېغه فدا

چوومه سر جېگه، دريژ بووم، به لام خوم لينه كهوت. دهمويست له گهل خيزانه كه م، سه بارهت به گفتوگوي دايكم هه ندي قسه بكم، كه چي نه وه شم نه كړد. وا باشته هر له واقيعدا بمينته وه. ئاخر له وانه يه نه و گفتوگويه ئاراسته يه كي ديكه وه بگرئ.

نهرئ كه نكي نه و خهون و خه يالانه ي تو دوه وستن، گويم ليتوو ژنه كه م وای پنگوتم؛ خوشكه شت هر وایه، ههروهك نه وانه يه كه له خه ودا دهرفن.

من له شويني خوم بيدهنگ مامه وه، هر بيرم لينه كړده وه. ژنه كه م راست دهكا. خوشكم به شيويه كي ئاسايي ناروا. نه و مه له دهكا. هه ندي جار كه له تهنيشتمه وه دهروا، هستيكي وام لا پيدا دهبي، هه ربينا بالي گرت و فري.

ئيستاش كه له سهر جېگه م، چله وي دالغه و خه يالم له دهست ده رچووه، له نېټو هزره كانمدا بؤ هه موو لايه كه پهل دهكوتم. خوم وا ده بينييه وه، باسكي دايكم توند گرتوه، له كاتيكا به يه كه وه به ره و كه عبه دهرفين. ئيمه هر هه ردووكمان بووين، كه سي ديكه له گوره پانه كه دا نه بوو. شته كه ش ههروهك نه وه و ابوو، كه من، دايكم بؤ خواردنه وه ي كوپه قاوه يه كه له گهل خوم ببه مه مالي نه لا.

ئیدی لەوێ پەردە سادەکەى ماله‌که‌یم لادا، یارمەتى دایکەم دا تا بچیتە ژوور و ئینجا بانگی کرد "سەلامون عەلەیکوم". ئەمەش یۆ ئەو بوو تا خودانى گەورە ئاگادار بکاتەو، کەوا ئەو گەیشتووە.

ئەم دیمەنە، پەردەکە، هەر خۆی بوو، هەر دایکەم بوو کە ئاخییویە نێو خەیاڵ و ئەندێشەم. ئاخر ئەو هەمیشە لە پشت پەردەدا دادەنیشت تا هەکایەتەکان بگێڕیتەو. زۆر جار ئەو منى لە گەل هەکایەتەکانى خۆیدا دەبردا کەعبە تا خواوەند ببینن.

ژنەکەم پێى گوتم: "خێره بێدەنگی".

- "ئۆ، هیچ نییه، بێر لە دایکەم دەکەمەو. ئەو بەردەوام لە نێوان واقع و خەیاڵدا مەلە دەکا و منیش لە گەل خۆیدا دەبا".
من بە خوشییەو هەزەم دەکرد، دەربارەى دایکەم بدویم، بەلام واشم نەکرد. لەپاستیدا هەزەکانم هەز نەبوون، بەلکو کۆپلەیه‌ک لە خەون و خەیاڵ بوون، نەدەکرا پوون بکریتەو.

پێموابوو، خێزانەکەم چاوەپێى وەلامى من دەکا، بەلام خۆ ئەویش لێى نوست.

هێشتاش خەوم لێنەدەکەوت، بە ئەسپایی لەنێو جینگەدا هەلسام و چووم ببینم، ئاخۆ دایکەم باش درێژ بوو.

بە لای ژوورەکەى خوشکەدا پۆشیستم، دەرکەکەى تى درابوو، گۆپەکە کۆژابوو. گوێم لێبوو لەبەر خۆیەو لە نوستنەکیدا قەسەى دەکرد. بە پوونیش دیاربوو لەگەل یەکیک دەدا، منیش نەمدەویست گوێی لێهەلبخەم، بەلام بە هۆى یەک دوو وشە کە بەرگوێم کەوتن، خاترجەم بووم لەگەل کێ قەسە دەکا. خۆی هەر دەبواىە بمزانیبایە، ئاخر لێى دەپرسی، بەلکو یۆ

یهک دوو پوژ باخی دار باده مه کان به جیټیلی و بیته ئیره، بیته دوبه ی و له گه لماندا بن. ناخ «جهواد»!

له وی پویشتم و چوومه ژووری دانیشتن، له پشت جامی په نجه ره که وه ستام و سهیری ده ریام کرد. له چیشته خانه که دا، خوشکم وه لای ناماژه ی ده سته کانمی نه دایه وه. له میشکی خۆمدا، هیشتا هر به و دیمه نه سه رقال بووم. چوومه لای میزه که و له سه ر کورسییه که دانیشتم و کۆمپیته ره که م کرده وه، هه ولما ئه و گفتوگۆیه بخرمه نیو چیرۆکیک.

به ناماژه وه پیمگوت؛ من ئه و هه سته م هه یه، تو له سه ر من خرابیته زیندا نه وه.

نه خیر، نا، تو نابن ئه و قسانه بکه ی. ئه گه ر وا بیر بکه یته وه، ئازارم ده ده ی، خوشکم به ناماژه وه وای پیکۆتمه وه، به هۆیه وه بروسکه یه ک پشتمی ته زاند.

“بۆ منیش مایه ی ئازاره ئه گه ر سه باره ت ئه و هه موو سالانه هه یچ نه لێ. ئایا شتی که ده رباره ی مه رگی جهواد ده زانی که من نه مزانی بی؟ خۆ من مافی ئه وه م هه یه بیزانم. ده ی خه یاله که م سنووردار بکه، لیمگه پێ با به هه ردوو قاچه کانم له سه ر زه وی بوه ستم.”

له وه زیاتر بۆم نه هات.

ئیدی کۆمپیوته ره که م داخسته وه.

نەستەرەن

بۆ بەیانىيەكەي، دواي قاوۋەلتى لە نەۋمى ھەفتەمى ھوتىلەكەدا، كە مەلەوانگەيەكە گەورە، ھۆلى ۋەرزىش و ساۋناشى تىداۋو، بۆ ۋەرگرتنى زانىارى زياتر دەربارەي سەردانكردن و گەپان و سوپان، كە دايكىشم لەگەل خۇمدا بېم و ھەندى شوينى نیشانبدەم، چوومە خوارەۋە، بۆ ھۆلى چاۋەپروانى.

بەختەۋەر بوم، دايكم لەسەر قاۋەلتىيەكە ھېچ باسى مەككەي نەكرد. ھيواداربووم ئەو بىرۆكانەي لە پشت خانەكانى مېشكەھزانەكەيدا شاردينەۋە.

كاتىك چومە لاي پرسگەكە، تا چەند بىلاۋنامەيەكە گەشتياري تەماشىا بكەم، چاوم بە «نەستەرەن» كەوت. ئەو لە نزىك وىنە گەورەكەي شىخەكان لەگەل يەك دوو گەنجى ئىراني ۋەستابوو، قسەي دەكرد. كاتىكىش منى بىنى، ئەو دەستەي بۆ بلندكردم كە يەك دوو كاغەزى پىگرتبۈون، واتاي ئەۋە دەگەياند: كەمىك بوەستە، پتويستە بتبىنم.

مىنىش ھەندىك لە دوور ۋەستام، ھەندى بە تەمومزاۋى گويم لىيوو ئاخۇ باسى چى دەكەن. تومەز، ئەو گەشتەيان يەكەمىن گەشتى ئەو گەنجانە بوو بۆ دەرەۋەي ولات، دەيانويست ئازادانە لە «دوبەي» كاتى خۇش بەسەر بەرن، چونكە ئەۋەيان لە ئىران بۆ نەدەچوۋەسەر.

ئەۋەش ئازارى دەدام كە بىنىم ئەو لاۋانە، نەياندەزاني ئازادى بۆ ئەۋان واتاي چى دەگەيەنى، چۆن ئەۋان گەورە دەبن و گەشە دەكەن و

به هره كانيان پهرده سیتی. زۆربه ی گه نجان که دهاته «دوبه ی»،
 ده موده ست به دوا ی باریک یان دیسکویه کدا ده گه ران، یاخود ده یانویست
 بزائن، ئاخۆ له کوئ کۆنسترتیکی هونه رمه ندانی ئیرانی، ئه وانه ی له
 ئه مریکا دا ده ژین له دوبه یدا هه یه، یان شتیکی وا ریک خراوه. ئه وان هه ر
 خواردنه وه و به زموره زمی گۆرانی و سه مایان ده ویست.

«نه سته رهن» یش به پشوود ریژی و به ورده کارییه وه پتی ده گوتن، بۆ کوئ
 بچن، دیسکۆکان له کوئن، هونه رمه نده ئیرانییه کان له کوئ نمایشی خۆیان
 ده کن و نرخه کانیشیان چه ند و چۆنه.

له و نیوه دا یه ک دوو که سی دیکه ش په یدا بوون، ئه وانیش هه مان زانیاریان
 ده ویست. «نه سته رهن» یش به خه نده وه چاویکی تیکردم و ئاوپی له من
 دایه وه، واتای وابوو: ببوره، وام لیکردی هه ندی چاوه ریم بکه ی، زۆر
 ناخایه نی، هه ر ئیستا دیم.

منیش ئاماژه م بۆ کرده وه: په له ی ناوی، ده چه مه ئه وی له سه ر قه نه فه که
 دا ده نیشم.

چوومه لای پرسه گه که، ده ستم دایه یه ک دوو بلاونا مه و له سه ر قه نه فه یه کی
 پیست بۆره، له ژیر وینه گه وره که ی شیخه کان لینی دانیشتم.

له پریکه وه ئاماژه یه کی خۆییم له چه سته مه وه بۆ هات: ئاگا دار به! ئه و
 «نه سته رهن» ه کار بۆ ده زگای هه والگری نهینی ئیرانی ده کا. ئه و
 شۆفاریکه.

من زۆرجاران به زموره زمی شۆفاره کانم بینیه، ئاخه له هۆله ندا و له
 ولاته کانی دیکه دا به هۆی کتیه به کانمه وه سه ر سه ودام له گه ل ئه و شتانه دا

هه‌بوو. خۆی ده‌بوايه هه‌ر زوو به‌زمانىيايه. ئه‌و پووخساره شيرينه، ئه‌و خه‌نده هه‌لخه‌له‌تینه له‌راستیدا هه‌سته خۆشه‌ويستیه خۆزاكانمى بزواند و په‌رده‌ی به‌سه‌ر لایه‌نى لیتینگه‌یشتنمدا دا. هه‌میشه ژنه‌که‌م پیمده‌لى: "ئێوه‌ی پیاو له‌ به‌رانبه‌ر ئافره‌تدا لاوازن، هه‌ر زوو به‌ خه‌نده‌یه‌ک ده‌که‌ونه داوه‌وه." به‌لام خۆ من هه‌شتا نه‌که‌تبوومه داوه‌وه.

من هه‌یج به‌لگه‌شم نه‌بوو، که «نه‌سته‌ره‌ن» شۆفاره، به‌لام خۆ پێویستیش به‌ به‌لگه‌ نه‌بوو. ئه‌وه ئه‌زموونی خۆم بوو سه‌باره‌ت ئه‌و جۆره‌ که‌سانه. کات و ته‌مه‌ن وایان فیرکردم، که ده‌بین گویم له‌ خۆم بیه‌ته‌وه. به‌ خۆیشم له‌و به‌روایه‌دا بووم، هه‌یج ئاگادارینامه‌یه‌کی ساخته له‌ جه‌سته‌مه‌وه هه‌لناقولی. من ئه‌و ئافره‌ته‌ نانا، به‌لام خۆم باش ده‌ناسم. منیش به‌ دواى هه‌ستی خۆپسکی خۆمدا پۆیشتم، ته‌نانه‌ت ئه‌گه‌ر هاتوو به‌ره‌و پێگه‌ی هه‌له‌شمدا بیا. هه‌ستی خۆپسکیم تاکه‌ پاوێژکاریکم بوو، هه‌میشه به‌گویم ده‌کرد. ئه‌وه‌ش متمانه‌یه‌کی مه‌حه‌که‌م بوو، سالانیکی دوورودریژ بو له‌ هه‌ناومدا چه‌که‌ره‌ی کردبوو. هه‌ستی خۆزاییه‌که‌م، پووگه‌نمایه‌ک بوو و منیش به‌ دواى ئاراسته‌کانیدا ده‌پۆیشتم.

ده‌موده‌ست پارچه‌ی مه‌ته‌له‌کان که‌وتنه‌ سه‌ر میزه‌که‌ی به‌رده‌مم. نووسینگه‌ی گه‌شتیاری له‌ لایه‌ن شۆفاره‌کانی کۆمارى ئیسلامی ئێرانییه‌وه سیخناخ بووه.

پێویستیشم به‌وه نه‌بوو، ئه‌و به‌ره‌نجامه‌ له‌گه‌ل که‌سی دیکه‌دا تاوتوێ بکه‌م. ئه‌وه شتیکی تایبه‌تمه‌ندی که‌سیی بوو، به‌ دنیاییه‌وه ه‌ی ئه‌وه نه‌بوو نه‌ له‌گه‌ل ژنه‌که‌م، نه‌ له‌گه‌ل خوشکه‌که‌مدا باسی بکه‌م، ئه‌گه‌ر وام بک‌ردبایه، خۆشی و ئه‌و گه‌شته‌م تیکۆپیک ده‌دا.

من وام بیرکرده وه به لکو لیستیکی دیکه ی سهرباری تیچوونه کانم بۆ بینن، به لام خۆ ئه وهش نه بوو. «نهسته رهن» ژنیکي ریکوپیکي نووسینگه ی گهشتیاری بوو، هه موو شتیکی به دروستی دانا بوو، هه موو دیداره کانی له سه ر کاغه زکانی تۆمار کردبوو. ئه وان هه یچ پاره یه کی زیده باریان داوانه کرد و هه یچ به خشیشتیکیشیان نه ویست. ئیدی منیش له خواره وه ی کاغه زه کانیان واژویه که م دانا و هه موو شتیک به جوانی به رپویه چوو. که واته هه یچ له گۆریدا نه بوو، ته نیا ئه وه نه بئ، نها من «نهسته رهن» م به چاویکی دیکه ده بینن.

شۆفاره كان

بۇچوونەكانم شتگەلىكى دەستكرد نەبوون. من بابى خۇم ئەزمونم ھەبوو تا بزانم دەزگای ھەوالگىرى ئىترانى لە دەرەوھى ولات چۆن دەجوولتەوھ.

ئەوان بەتايىبەتى لە پى نووسىنگەى گەشتوگوزار و كۆمەلگە كلتورىيەكان كارىان دەكرد. ئەوان لە ھەموو ئەو ولاتانەى ئىترانى تىدا نىشتەجىن، كاران. ئەوان بۇ كۆپ و كۆبوونەوھ، بۇ كۆنسىرت و بۇ بۆنە و گردبوونەوھكانى دىكە دەچن، ھەرچەندە ئەو بۆنانە لەگەل بنەماكانى ئەوانىشدا نايەنەوھ. ئەوان كارى خۇيان بە پىكوپىكى رايى دەكەن و خزمەتلىكى زۆرى بالادەستەكانيان دەكەن. بەم جۆرە چاوى ئەوان لەسەر ھەموو كەسىكە.

زۇرجاران كە بەھۆى بۆنە و كۆپە وىژەيەكان دەچمە ولاتەكانى دىكە، توشى ئەو جۆرە شۆفارانە دەبم، يان دەمودەست پىيان دەزانم. من ھەر بە خۇم دەتوانم ئامازەشيان پىيكەم، بەلام خۇ ئەو شتىكى كەسىيە، بۆيە بۇ كەسى باس ناكەم. باشە چى دەبى ئەگەر جارىكيان لەو دەستنىشانكردنانە سەرچىخ بچم.

بەدەر لەو شۆفارە بىدەنگانە، كەسانىكىش ھەن كە خویندىنى باشيان تەواوكردووھ و كارى بەلگەنامەيى جوان جوان دەكەن، كامىراى باشيان لەبەردەستە و ناوبانگىكى باشىشيان بۇ خۇيان پىكەوھ ناوھ و دەچنە ھەموو شوپىنىكىش.

يەكەمىن جاريش كە ئەو جۆرە كەسانەم بەدىكر، ھەولمدا لىيان دووربىكەومەو، بەلام دواتر لە دۆخەكە و ئەوان راھاتم. خۆ من ھەر دەمنووسى و كىتتەكانم چاپ و بلاودەكردنەو. ھەر بۆيە شتېكم نەبوو بېشارمەو. ھەر پىويستيش نەبوو، لە حالەتېكا، كە ئەوان ئامادە بووبان، پشتكويتيان بخەم.

خۆ ئەو شۆفارانە بۆ خۇيان دژوار نەبوون. ھەمو ئەوھى ئەوان دەيانكرد، ئەوھبوو ئەوھى دەيانبىنى دەيانخستە سەر كاغەز و پاپۇرتيان دەنووسى. ئەوان زانىارىيەكانيان خپەكردەو و دەيانناردە دەزگای نھىتى ئىترانى. بەلام لە پى ئەو زانىارىيانەى ئەوان كۇيان دەكردەو و دەيانناردەو، زۆر جارن شتى ترسناك پووى دەدا. لەسەر بنەماى ئەو زانىارىيانە، پڙىم بەرھەلستكارە كاراكانى خۆى لە دوبەى، لە توركيە، لە سوريا و لە ھەر شويىتىك دەستى پىگەيشتبایە بوايە لەناودەبرد. ئەوان، ئەو جۆرە كەسانەيان دەرفاند، دەيانخستە نىو بەلەمىك و ئىنجا ئىران خۆت بگرە ھاتم.

بە دەيان لەو جۆرە تاوانانەم دەزانى كە لە ھەندەراندا دەكران. لە ھەموو چىشتخانە كەشتيارىيەكان، لە ھوتىلەكان، لە دىسكوكان، ھۆلى كۇنسىرتەكان و لە ھەر شويىتىك كە دەستيان بگەيشتبایى، خەلكى خۇيان دەدۆزىيەو. دەيانتوانى ھەر لەنىو ترومبىلەكەتدا تەقەت لىبەكن و لەو جىدا ساردەت بگەنەو و پاشانىش ھەك بەرزەكى بانان بۆى دەرچن.

كاتىكىش من بەو بلاونامە كەشتيارانەى دەستم، لە بەردەم ئەسانسىرەكە ھەستام تا پىي بچم سەرەو، ديسان تووشى «نەستەرەن» بوومەو.

- 'ئەرى دايكت چۆنە؟ من دەبوايە پىشتەر بىمپرسىبايە، بەلام لەبەر جەنجالى ھەر پىتمەكرا.'

- 'باشه، به لām نازانم چۆن بۆت پروون بکه مه وه، به هوێ ئه و باره وروژاو ییبه ی تیدایه، هه ندیکجار سه ری لئ تیکه چی'.
- 'له وه تیده گه م، ئه وه لای من نامۆ نییه. ده ی، ئه گه ر ویستت برۆیته شوینیکی دیکه، پێمبێ، به لکو بتوانم یارمه تیتان بده م'.
- 'هه لبه ته، من زۆر له خزمه تگوازییه کانی ئیوه پاریم'.
- 'شایانی نییه، ئیمه کاری خۆمان ده که یین'. ئه و وای پێگوتم و ئاماژه ی به بلاوکراوه یه کی گه شتیار ی دا که له نیو دهستم دابوو، ئینجا گوتی: 'ده بینم به ته مای گه شتیک به و ده شت و ده ردا بکه ی؟'
- 'به لئ، کاتی تو لێره بیت، هه ر ده بی شتیک بکه ی، به لām دۆزینه وه ی شوینی خۆش و باش زه حمه ته، به تاییه تی شوینیکی که بۆ دایکم ده ستبدا'.
- 'شته که ش ئه وه نده سه خت نییه. ئیمه گه شتی ده شتوده ری زۆر خۆشمان هه ن و تیچوونه که شیان به قه د نیوی تیچوونی ئه وه یه که هوتیله که دایناوه'.
- 'هسته ره ن» خه نده گرتی، ئه وه نده ژنانه و ئه وه نده خۆش و شیرین، ئه وه نده ش متمانه به خش، هه ر زوو زمانی په شیمانی خۆم گه ست، که پێشتر وه ک شۆفاریکم له قه له م دابوو.
- 'باشه ئیوه چ گه شتیکتان به دهسته وه یه؟ ده مه وئ بیزانم و به لکو دایکیشم له گه لماندا بئ'.
- 'کێشه نییه. ئیمه زۆر که سی به ته مه نمان وه ک مه عمیل هه ن. هه ربۆیه شوینی گونجاومان بۆ ئه وان هه یه. من نازانم تو به دوا ی چیدا ده گه پئی، به لām هه ر بۆ نمونه ئیمه ده توانین گه شتیک به ناو بورجه به ناوبانگه کانی دوبهیدا بکه یین و بچینه دورگه ی دارخورما، شوینیکی نمونه یی و ناوازه ی دلپفین، که خانووه کان له سه ر ئاو پۆنراون، یان ده کرئ سه ردانی ئه و باخه گه وره یه بکه یین، که به شیوه یه کی تاییه ت میوه ی لئ چاندراوه و مۆتوربه کراوه'.

له کاتیکدا قسه ی بۆ ده کرم، منیش ته ماشام کردبوو، له وانه به ته وای سهرم لیتیکچووبی. مروّف خۆی بوونه وهریکی ئالۆزه، خۆ ده بی ئو، ههر کارمه ندیکی نوسینگه ی گه شتیار ی بئ و هیچی دی. ئو هیچ سهرپۆشی نه بوو، پیش نه ده چوو سهر به ئه وانه بی که پتیا ن ده گوتری موسلیمه²²، که واته له پروخساره که یدا پتیاچی دهستی له گه ل ده زگای هه والگری نهی ئیرانیدا هه بی. ئو کاری خۆی وا به ریکوپتکی ده کا و نووسینگه ی گه شتیاریه که ش کاری دروست و فیه، ههر ده لئی کاترمیریکی قورمیشکراوه. من ده مزانی، ده مبینی، به لام هیتشتاش کاری له به ره نجامی لیکدانه وه کان نه ده کرد. خۆ منیش ههر مروّف بووم، نه مده توانی هزره کانم به لاوه بنیم.

شتیک له ناخدا پی ده گوتم، ئو دهستی له گه ل ده زگای نهییدای تیکه له.

خۆی ده بویه خۆم له و ئافره ته به دوور بگرم. به لام ئو وازی لینه هیتام، دهستی لینه شوشتم، منیش ئوم وه که سیکی نیو نۆقلینه که م ده بین.

خۆ ئه وهش ده بی، له ریی ئه نته رنیه وه یا له ریی دیکه وه ده رباره ی منی خویندیه ته وه، ههر بویه شه په رۆشیه تی که یارمه تیم بدا.

- "ئو، خۆ من به شتیکی باشت ده زانم." له و کاته دا ئه وه ی پیگوتم، که بیی من درپۆنگم؛ "ئیمه ده توانین له کۆتایی ئو دوا ی نیوه پۆیه دا، کورته پیاسه یه که به نیو بیاباندا بکه یین و چۆنیه تی پۆژئاوا بو نیش له ویدا

---

²² موسلیمه: وه که پشتر له رۆمانه که ی "خانوه که ی مزگوتی" پرونکراوه ته وه، ئو ئافره تانه ن که له گه ل پۆلیس و ئاسایشی رژی می کۆمار ی ئیسلامیدا کار ده کن، تا به زور سهرپۆش به سهر ژاندا بدن و ئو جلوه بگرانه یان پئ له به ربه کن که له لایه ن پئسای رژی مه وه پئیدراوه.

ببینن. هەر به پراستیش دلرفین و سهرنجراکتیشه. پاشان دهچینه کاروانسهراکه ی ئه وئ، دهکری خۆت و خیزانه کهت له وئ نانی شتوان بخۆن و گوئ له موزیک بگرن و چاو له سه ماش بکن. هەر به پراستیش شتیکی خۆشیش ده بی بۆ دایکت.

هیشتاش هەر دوودل بووم. له وانه یه هەر بۆیه ش شتیکی دیکه یشی خسته سه ر؛ "من تایهت به تو، له پراستیدا بۆ دایکت، گه شتیکی دیکه شی دهخمه سه ر. ده توانم ئه وه تان بۆ ریک بخه م که جیتیکی بیت و هه لتانگری و که میک به سه ر گرده لمینه کاندایه ی خورپ. هەر به پراستی مایه ی سه رنجدانه."

جاریکیان فیلمیکم ده رباره ی ئه و جیب و گرده لمینه یه یه یه، ده مزانی لیخوره که چون به سه ر گرده کاندایه یه یه یه و داده به زیه وه، هه روه ک ئه وه ی دیوانه یه ک به نشیوه کانی گرده کاندایه یه یه یه و، وابوو. من لیده ترسام، به دلنیا ییشه وه نابی دایکم بۆ سواربوونیکی وه ها له گه لمدایه ی.

پیم گوته وه: "ئه و لیخوری نه له سه ر لم شتیکی زۆر سه رچلایه و مه ترسیداره."

"به ئی وایه، به لام خۆ شوفیره کانمان به ئه زموونن، ئیمه هه ی شتیکی سه رشیتانه له گه ل مه عمیله کانماندا ناکه یه یه. زۆر جاران ئه و کاره له سه ر داوای گه نجان ده که یه یه. هەر پتویست ناکا له و باره یه وه خه م بخۆی و نیگه ران بی."

من هیشتا پرسیاریکم مابوو، دوودل بوم ئاخۆ ئه و گه شته بۆ ئیمه گرنگه. له گه ل ئه وه شدا هەر پرسیم: "تۆش له گه لمان دیی؟"

خه ندهیه ک که و ته سهر لیوه کانی، که میک بیری لیکرده وه، ئینجا کوتی: 'به
شیوه یه کی ئاسایی، من له گهل مه عمیله کاندایو ئه و گه شتانه ناچم. به لام
ئه گهر وا بخوازی، ده کړی وه ها پیکي بخه م و منیش له گه لتان بیتم.'

کاتیکی ئه و تو شمان له بهرده ستدا نه بوو، ده بوایه بریاریک بده م.

منیش پیم گوتیه وه: 'ئه گهر تو بیی، ئه وای ئیمه ش دین.'

ئیدی گه شته که پیکه را

به جیبیک له بیابان

له دواى نيوه پړ درهنگه كه، له هولى چاوه پوانى هوتيله كه وهستا بووین، چاوه پړى جیبه كه مان ده كړد. ژنه كه م نهیده ویست له گه لمان بې، ئاخر ئه و پېشتر هه مان گه شتى له گه ل براده ره كانی كړد بوو، ئیستاش دیداریكى له گه ل خیزانى برازاكهی هه بوو.

ئیدی جیبیکى گه وړه ی زه ردباو له لای شوسته ی به رده می هوتيله كه وهستا. نه سته رهنیش هات بانگمان بكا، سواری جیبه كه ببین و بۆ نیو بیابان تېته قینین.

منیش هه ر ده بوايه پېكه نم، ئاخر ئه وه هه ر له گرته دیمه نیکى نیو فیلمه كانی سینه ما ده چوو، پېشها تیکى سه رنجراکینشى گه شته كه مان بوو. هه ر خوى له خویدا سوار بوون و دانیشن له نیو جیبیکى وا زلدا، دیمه نیکى ئه ندیشاوى بوو.

ئیدی به یه كه وه له گه ل نه سته رهن، پېلى دایکم گرت و سواری جیبه كه مان كړد و پشتنى سه لامه تیشمان توند قایم كړد. من و خوشكه كه شم له ته نیشت دایکم دانیشن هه ریه ك له سه ريكه وه. «نه سته رهن» یش له سه ر كورسى پېشه وه لای شوفیره كه جیگه ی خوى گرت.

پېشتر هه رگیز سواری شتىكى له و جوړه نه ببووم، وهك ئه وه دیار بوو سواری تراكتوریكى زه به لاه بېم. ئاخر خۆ ئه و جوړه جیبانه ی بیابانیان ته یده كړد، هه ر له نیو فیلماندا ده تبینین. كاتیکیش به رېگه ی شیخ زایدا ده پوښتین، خومان به به رزى زیاتر له یهك مه تره وه له سه رووى هه موو

ترومبیلەکانی دیکە دەبینییەوه. دایکیشم بە ترسیکەوه سەیری ئەم لاو ئەولای دەکرد، لەهەمان کاتیشدا پیتی خوش بوو. ئەرئ تۆبلی ئەوه چی بێ و بەرهو کوئ برۆین؟

من بەبێ ئەوهی هەستی پیتکا، خوشکەکەم خستە بن چاودێرییەوه. دیاربوو ئەو خوشییەکی زۆر لەو سواربوونە دەبینی و وێنەی هەموو شتێک و هەمووانی دەگرت. بێنیم دلشادە و ئەمەشم زۆرپێ خۆشبوو. هەروەک ئەوه وابوو، لە دیمەنێکی شادمانانە ی خێزانی فیلمیکی ھۆلیوودا بین.

«نەستەرەن» یش هەموو ھەولێکی خۆی خستبوووە گەپ، کە ھەر ھیچ نەبێ گەڕانیکی نمونەیی بۆ دایکەم بسازین، ئەوێشی تێپەراند کە من بە شۆفاریکی بەدکاری لە قەلەم بدەم. ئەو ئاماژەی بە بورجە بەرزەکان دا و بە دوورودریژی سەبارەت بە تەلارسازیی پۆنانەکە ی دوا، کە کەرەستە یەکی تایبەتییان لە بیناکردنەکەوه بۆ بەکارھێناون.

خوشکەکەم، ھەزی لیتوو بە کامی دل چێژ لە ئازادبوونەکە ی ببینی، خواخواوی بوو هەموو شتێک لە بارە ی دوبە یەوہ بزانی. ئەو سەبارەت بە تەنگزە ی ئابووری زۆر پرسن بوو، بەوہ ی دواتر چۆن شارەکە بەرگە ی گرت و ئەو تەلارە زەبەلاح و بلند بلندانە یان پۆناناون.

نەستەرنیش بە ھەوسەلەوہ پێپراگە یاند، ئەو قەیرانە ی بەسەر ولاتەکە دا تێپەری، زۆر کاریگەر بوو، بەلام خۆ نووسینگە ی گەشتیارییەکە ش لیتی سوودمەند بوو، چونکە ھۆتیلەکان کەوتنە داشکاندنێ نرخەکانیان بۆ ئەوہ ی گەشتیار بۆ لای خۆیان رابکێشن. ھەروەھا ئەوہ ی پێپراگە یاند، کە ژمارە یەکی زۆر لە کرێکاران، لە ماوہ ی ئەو تەنگزە یەدا، بە دەستی بەتال گەرانەوہ ولاتەکانی خۆیان.

خوشکه کهم دهیویست بزانی، ئاخۆ ژيان له دوهیدا چۆنه. ئایا ئاسایشپاریزانهیه؟

هسته رهنیش وهلامی دایهوه، که سهرتاسهری ولاتهکه پر ئاسایشه؛ خۆ ئهگەر یهکیک پیتسایهکی شکاند، ئهوا تهردهستانه له ولاتهکه وهدر دهنرئ.

له کاتهی من گویم دهگرت، سهیریکی ئهوا نوهم کرد. ئاخو ئهوا شوینه هیچ بههایهکی میژوویی نهبوو، هر بویه شه شینهکان توانیبوویان بۆ ههموو لایهکی بیابان پهل بهاوین. هیچی وای تیدا نهبووه که جیگهی سهرنجان بی، بهلام توانییان بهو ملیار دۆلارانهی خویان، دوهی مۆل، گهرهترین بازاری جیهان لهویدا بنیات بنین. له یهکیک لهو مۆلانهدا، هوزی ماسی وایان لیدروست کردووه، تیایدا قرشهکان مهله دهکن.

دایکیشم کرپیدهنگ دانیشتبوو. منیش نهدهتوانی ئهوا مهتهله ههلبینم، ئاخۆ ئهوا لهو ساتهدا لهلای خۆی بووه، یاخود خهونهکانی تهلیسمیان لیکردووه و لهگهل خۆیاندان فراندوویانه. زۆریش کهیفم بهوههات، که هیچی دهربارهی مهککه نهگوت، بهلام له ههمان کاتیشدا لهوه دهرسام، لهپریکهوه، هر کاتی کهیشتینه بیابان، مالی ئهلالا له ئاسۆی هزرهکانی سهر ههلبداتهوه.

جیبهکه بۆ چهندن جار، زنجیره دووکانهکانی نیکی گوسی و پۆلیکس و پۆشاکێ ئافرهتانی تپهپاند و له دوایدا به ملیۆنان ترومبیل و ههزاران بورجی بالا و به سهدان پۆستهی گهرۆنهی جۆرج کلۆنی و کیم کارداشیانی له پشت خۆ جیهیلا. ئیمه کهیشتینه تهختایی، ئیدی دهبویه چاوهکانمان لهسهر بهتالی پراین. لهپریکیش بیابانهکه بهدهرکهت، تا چاو

حوكمى دهكرد لهگهل ئاسۆكهدا دريژ دهبووهوه، لهو شوينهى پوژ به هتواشى ئاوا دهبوو.

جيبهكه زياتر پويشت، بيابانكه ئيمهى گهياندهوه سهر زه مينهى واقع، ئيمهى برده دوهى جارن. ئهوهش وهك ئهوه وابوو، به تهواوى خه تووى بردبستهوه. ئيستاش كه ئيمه قولله بهرزهكانمان له پشت خومان جيهيلا، بيابان ههر به خوى هه موو جوانيهكهى خوى نيشانداين. وهك ئهوه وابوو، زهريايهكى زيپ و تهلاى كون له بهرده مماندا بى، له بانه وهش پوژه زه به لاحهكه خهريكبوو ئاوا دهبوو. من ههستم بهخۆم كرد، وهك ئهوهى دينداريك بم، له خوايهكهى نزيك بكهوئتهوه، كه له هه موو ژيانيدا ههر خهونى پتوه بينيوه. هه موو شتيك وهك خوى بيگهر و ديرين بو.

ئاي چ خوش بوو، كه نهسته رهن ئيمهى بو ئيره هيتا. خو ئهگهر ئه و كات، ئه و به ته نيا لهگهل من له و بيابانه بايه، ئه و له نزيكيه وه ده وه ستام، تا لهگهل ئه ودا له نيتو ئه و ديمه نه دا ئاويزان بيبين. ئه وهش هيجى له و پرسه نه ده گورپى، ئاخو شوفاريكى به دكار بوايه ياخود نا.

ئهنگورهكه خهريكبوو تارايهكى تهنكى بوليل به سهر بيابانهكهدا بدا.

خوشكهكه م كه وتبووه نيتو دهرياي خه ياله كانى خو يه وه. دايكيشم گه رابوو وه نيتو ته ونه كهى خوى، وهك ئه وه وابوو هه ردوو كيان هى ئه وه نه بن ده ست بيانگاتى. دوو ژن، دوو كه سى هه ره خوشه ويست له ژيانم، كه ئه وه نه ده له نزيك بوون، كه چى له هه مان كاتدا ئه وه نه دهش دوور، كه ههر نه يانده كه يشتمى.

"ئهرى ئتوه خو كه سانى ئاسايى نين"، هه ميشه ژنه كه م هه رواى پتده گوتم؛ "خو ناتوانم گهتوگويهكى ئاسايى لهگهل ئتوه دا بكم. ئتوه بال ده گرن، هه ميشه له نيتو گه ردوونه كهى خوتاندا ده خولتته وه."

له وانه په ئه و راست بکا. هرگیز نه متوانیوه گفتوگویه کی ئاسایی له گهل دایکدا بکه. هرگیز نه متوانیوه ئه وهی لئ بیرسم، ئاخو وهک ژنیک چوڼ له گهل باوکدا ژیاوه. ئاخو خو بواریکی وات بو نارې خستیڼی تا جوړه پرسپاریکی وای لیکه ی. ئای چهند جاران نه متوانیوه لیبیرسم: *باشه دایکه، ئه ریچ په که مین روژ و په که مین شهوت چوڼ له گهل که سنیکی ته واو نامو، سه رباری ئه وهش که مته ندام به سه ربرد؟*

هرچهنده باوکم که مته ندام بوو، هرچهنده له مال به زمانی ئاماژه له گهل په ک ده دواين، لئ هه موو شتیک به شیوه یه کی ئاسایی ده پوی، خه لکانی دیکه هیچیان به لاوه سه یر نه بوو. ئیمه به و که موکورتیه ی نیو خیزانه که مان شاناز بووین، ئه مهش وه نه بئ هیچ خه وشیکی هینابیته سه رمان، به لکو به هایه کی زیده باری دیکه شی به خشییه مالباته که مان.

'به هه بوونی ئه و جوړه باوکه، ئیوه له ژیانی خو تاندا به سه ر زیږدا ده که ون'. دایکم هه ر له مندالییه وه وای فیرکردبووین. خو ی هه ر واش بوو، چونکه له پئی ئه و باوکه دا، ئیمه ی مندال، که سانی به هیز، پشتبه خو به ستوو و ماندوونه سانمان لیده رچوو. هه موو مندالیکي خیزان ئه گه ر دایک و باوکیکی وهک هی منیان هه بویه، وهک دایکم به لینی پیدابووین، ئه و به سه ر که نجینه ی زیږ و ته لادا ده که وتن.

زنجیره یه ک زورگی لماوی له دووره وه ده رکه وتن: هه روهک ئه وه ی وشتری زور زه به لاح بن و له بیاباندا لیتان پالدا بیته وه.

'باشه به سه ر ئه و زورگانه دا لیخوړین؟ ئاماده ن بو ئه و بناولیدانه؟' ئه وه دهنگی شوفیره که بوو، وا بانگی کردین.

'نه خیر، بناولیدان نا'. نه سته ره نیش به پتکه نینه وه وا وه لامی دایه وه.

شوفیره که ش گوتی: 'به لام خو بناولیدانی کورت، خراپ نییه'.

منیش سهیری دایکم کرد و به هیواشی دهستیکم لیدا تا له دالغهکانی به
ئاگا بینمهوه: "دایکه، کهمیکی دیکه شوفیرهکه بهسەر ئه و گردانه دهکهوئ،
له یهکیکهوه بۆ ئهوی دیکه بازدهدا. ئاگاداربه نهترستی، هیچ پروونادا،
شتیکی خۆشه گهر جارێک شتیکی وا به چاوی خۆت ببینی."

دهیانهوئ لیره بتکوژن، شتیکی وا له میتشکم چهقی. بهلام خۆ دهمزانی
ئهمهیان بیرۆکهیهکی بن بایهخه. من ماندوو بووم، ئه و پۆزانهی دواپی،
زۆر سهرقال بووم، باری دهروونیشم زۆر وروژاو بوو، شهوهکهشی لهنیو
هوئیهکهدا، دانیشتبووم، ههر دهمنووسی.

"هموو ئامادهن؟" به زهوقیکهوه نهستههرن وا بانگی کردین، وهک ئهوهی
خیزانهکی خۆی بی و گهشتیان پینکا.

لنخوپهکهش پنی لینا، جیبهکه به خیزاییهکی شیتانه دهپهپی و گهیشه
لووتکهی گردهکه، له و کاتهشدا دایکم توند باسکمی گرتبوو، خوشکیشم
له بهر چهپهساوییان دهستی لهسهر دهمی خۆی داناوو.

نهستههرن هاواری کرد: "ئێستاش!"

جیبهکه وهک دایناستۆریکی کهته، لهسهر لووتکهی گردهکهدا بازیدا، له ههوادا
تهکانیکی دا و له دووری بیست مهترهوه بایدایه سهر گردۆلکهیهک.

دایکم هاواری کرد: "ئای خوای گهره!"

خوشکهشم بانگی کرد: "باوهپ ناکرئ!"

نهستههرنیش پیکهنی، منیش بروام بهوه هینا، ئه و پیکهینه هی کهسیکی
شوفاڕ نییه، بهلکو هی ژنیکی گهنجه، له و کورته گهشتهماندا خۆشی دهبینی.

شوفیره که هندیکی دیکه به نینو بیابانه که دا پوښت، تا له دووره وه ریزه
روناکایکی کز به ده رکه وتن.

“ئوږ کاروانسهرایه، له وږ پشوویک ددهین و پاروه نانیکش دهخوین.
ئوږ بږ دایکت زور خوش دهی.” نه ستره ن وای به من گوت.

منیش له بیرم چوبو وئمه بلیم. له نینو جیبه کدا قردیله که ی له پرچی
کردبو وه، ئیدی قزی له سهر کورسی پالانده وه که، له و لایه ی من
له پشته وه ی دانیشتبووم، شور ببو وه. قزه که ی رهشیکه قهترانی بو،
پیمابوو نه گهر بچته نینو لمه که و لای پابکشی، ئه و چاوی مرؤ سهره تا
هر پرچه که ی دهبینی، پاشان باقی جهسته که ی.

نه ستره ن رینوینمان پیگوتین، ئه م شوینه یه که مین کاروانسهره بو وه که
له لایه ن ئیرانییه کانه وه دروستکرا وه، ئه وه ش میژو وه که ی بږ سهرده می
ئهمینه یه کان ده گه رایه وه. “ئه وان ده یانو یست شوینیکی ئارام و سه لامه ت
بږ مانه وه ی شه وانی بازرگانه ریتواره کان دروست بکن، ئه وانه ی به سهر
ئو ریگه یه دا ده پوښتن و ریگه که ش به ری شاهانه ی ئهمینه یه کان ناودار
بو. ریگه یه کی کونینه یه، ۲۵۰۰ کیلومه تریک دهی.”

«نه ستره ن» ئیشه که ی خوی به جوانی پای ده کرد، به لام من به دیویتی
دیکه دا وام دهبینی، که کاره که بږ ئو گونجاو نییه، ئاخر ئو ئه وهنده گهنج
و ناسک بو، بږ ئو چیرۆکه کونانه نه ده شیا.

«نه ستره ن» وه ها له سهر قسه که ی خوی پوښت؛ “گهره میژو ونوسی
گریک، «هیرودوتس»، له کتیه گه شتنامه که ی خویدا به پوونی
نوسیویه تی، ده ق قسه که ی ئو دهینمه وه: “به دریژی ئو هیله زهرده ی

بیابان و ئو پښکه تلیسماویه، به سهدان کاروانسه‌رای شاهانه هه‌ن.
هه‌مووشیان سه‌لامه‌تن و شوینی له‌باری به‌یه‌ک‌ه‌شتنی خه‌لکن.

کاروانسه‌رایه‌ک که میژوویینی بارزگانانه‌ی سه‌رده‌می پابردووی هه‌بن، له
هیچ شوینی‌کدا نایدوزیته‌وه، به‌لام من وام دانا: کئی ده‌زانی. خۆ ئیمه‌ له
بیابانداین و ده‌کری به‌دوه‌کان (په‌وه‌نده‌کان)، عه‌ره‌به‌ نیشته‌جییه‌کانی
پیشووی بیابان، هه‌میشه‌ هه‌ر به‌سه‌ر پشتی وشته‌ره‌کانیان بین و برۆن و
شه‌وانیش له‌ کاروانسه‌راکاندا پشوو بدن. سه‌رده‌می خۆی حاجیه‌کان به
کاروان و به‌ وشته‌وه‌ به‌نیو بیاباندا به‌ره‌و مه‌ککه‌ ده‌پۆیشن. ئه‌وان هه‌موو
پۆژه‌که‌ی هه‌ر ده‌پۆیشن و بیابانیان ته‌ی ده‌کرد و به‌ شه‌ویش له
کاروانسه‌رادا ده‌مانه‌وه‌.

دایکم که تا ئیستا به‌ ئارامی له‌ شوینی خۆی دانیشتبوو، هه‌ر سه‌یری ئو
ناوه‌ی ده‌کرد، له‌ پښکه‌وه‌ که‌وته‌ قسه‌: "پښغه‌مبه‌ر محمه‌د، هه‌میشه‌ به
سواری وشته‌ر سه‌فه‌ری خۆی ده‌کرد و له‌ کاروانسه‌راشدا لای ده‌دا."

نه‌سته‌ره‌نیش پښگوت؛ "ئو، چهند خۆشبوو وات گوت، هه‌لبه‌ته‌ هه‌ر
وابوو."

دایکم له‌په‌ر به‌ شتیکی دیکه‌شیی سه‌رسام کردین: "له‌و کاروانسه‌رایانه‌دا ئو
له‌گه‌ل پێواره‌کانی دیکه‌دا ده‌قه‌ نووسراوی پښغه‌مبه‌ره‌کانی پیشووتری
تاوتوی ده‌کرد."

به‌و به‌ها زانستییه‌ دیرۆکیانه‌ گه‌یشتییه‌ کاروانسه‌راکه‌. له‌ویدا ده‌نگی
ئاوازی موزیکی خۆش و به‌ زه‌وقی عه‌ره‌بی به‌ره‌و پوومان هات.

منیش په‌رۆشبووم ئاخۆ چیمان پووبه‌پوو ده‌بیته‌وه‌.

له کاروانسه راکه دا

خو ئیمه هر به ته نیا نه بووین له وئ، نزیکه ی بیست جیبی دیکه م بینین له به رده م کاروانسه راکه راگیرابوون. پیمو ابوو، دایکم زور که یفی پیدئ. بۆ منیش هر خوش بوو، هر هیچ نه بئ، هه ندئ له کۆمپیوتهر، ئه نته رنیت و ئیمیل و ههروه ها له وه واله بیکۆتاییانه ی ده رباره ی «تره مپ» هه ن، دوور بکه ومه وه، ئاخو هر هه فته ی پشتر بوو، تره مپ به فره می وه ک چل و پینجه مین سه رۆکی ئه مریکا، چوو ه نیو کۆشکی سپیه وه.

به یارمه تی نه سته رهن دایکم له جیبه که دابه زاند. زه حمه تیش بوو له نیو لمدا برۆین، تا چۆکان ده که وتیه نیو لمه که.

دیسان خوشکه که م که را بووه وه نیو جیهانه که ی خوئ. ئه وم چیدی نه بینیه وه، پیمو ابوو به وه خه ریکبوو، له گه ل ژینگه که ئاشنا بئ. ئیدی پیلی دایکم توند گرت و به دوا ی نه سته رهن دا وه ژوور کاروانسه راکه که وتین.

تا ده هاتیش ئاوازی مۆسیقا عه ره بیه که به رزتر ده بووه وه، بۆ مایه ی سه رسامیم، له پرێکدا به سه ر جیهانه که ی عه لائه دین و فانۆسه ته لیسماییه که یدا که وتین.

وه نه بئ ئه وئ کاروانسه رایه کی راسته قینه بئ، به لکو چادریکی سترک، که به گلۆپی په نگین رازابوو، چه رخوفه له ک و دیواری مقه با²³ که زور

²³ مقه با: کارتۆن.

زېږهعه رېپ²⁴ به وېدا ده پړيشتن. ئه وانه ي بيرۆكې نۆژهنكردنه وه ي ئه و كاروانسه رايه يان داهيتاوه، جيهانيكيان دروستكردووه به جواني له گهل دويه ي و حهوزه ماسييه پانو پړه كهي مۆله كه ده هاته وه.

هموو بۆشايي نيو كاروانسه راكه بۆني بۆيه ي پلاستيكي ليوه ده هات كه له كونه كه پووم چه قيبوو.

به سروشتي خۆم، رېقم له و شوينه ساخته كراوه گه شياريپانه ده بيته وه، به لام خۆ له گهل دهرووني خۆم وه ها رېككه وتبووم، له م گه شته مدا چيژ له هموو شتيك وه رېگرم. له پراستييدا خۆ شته كهش له بهر خاتري من نه بوو، به لكو له بهر خاتري دايك و خوشكه كه م بوو. ئيدي خۆم پراستكردوه و له كاروانسه راكه وه ژوور كه وتم. من نووسه ر بووم، له گهل ئه نديشه دا كارم ده كرد و رۆمانم دهنووسين. دوه يش خۆي رۆمانيك بوو. ئه و كه سانهش كه ئه و كاروانسه رايه يان له بياباندا دروستكردبوو، له پراستييدا دنيايه كي دهستكرديبان ئافرانديبوو، چيرۆكيك هر ده بي به باشترين شيوه سه رنجراكيش بي. منيش ده بوايه شتيك بدۆزمه وه، تا به هويه وه به م دنيا مرؤفكرده دا سه رسام بم. ئينجا خۆم دايه دهست قه ده ر، له گهل دايك و خوشكم، هه لبه ته له گهل نه سته رهنيشدا چووينه نيو جيهاني كاروانسه راكه.

له نيو ئه و گه شتياره زۆرانه ي ئه وېدا، ئالمان، هۆله ندي و به لچيكيش هه بوون.

---

²⁴ نووسه ر وشه ي nep-Arabisch ي به كار هيتاوه، ده قاوده ق واتاي عه ره بي ساخته، واتاي ئه وانه ي عه ره بي پراسته قينه نين ددها، منيش وشه ي زېم ليره دا به دروست زاني. و.

لهوئ له نئو لمد، سهكويهكي گه ورؤنه بنيادنرابوو، له چوارده وریشی رایهخی لیدانداربوو، پری سهری دؤشهك و سهرین بوون، بؤ ئه وهی تو وهك سولتانیك به دهم نیرگله کیشانه وه چیژ له سهمای سمت بادن وه ربگری.

هسته رهنیش تایهت به ئیمه شوینیکی سی کهسی لای سهكۆکه بؤ گرتبووین. پیشخزمه ته کان به خویان و جلوه برگی نه ریتیانهی خه لکی بیابان ده هاتن و ده چوون، چایه و نیرگله یان بؤ میوانه کان داده نا. بؤن و به رامه ی که بابیش به رهو ئاسمانه سامال و شینه که ی سهر بیابان هه لده کشا.

ئیمه له شوینی خۆمان دانیشتن و چا و خورمایان بؤ هیناین. زوی پینه چوو، ژمه خواردنیکي گهرمیشیان داینی، پاشان سه ما که ره سمت باده ره کان هاتن و نمایشی خویان کرد.

لهو ئیوه دا ئافرهت به خوی و نیقابه که یه وه ده سوو رایه وه، ته نانهت کونی چاویشیان به دهر وه نه بوو، نه تده توانی بیانینی. ئه وان یه که و دیمکه یه کی ئاو و تاسیکیان به دهسته وه بوو، به لای هه موواندا ده هاتن، تا بهر له خواردن دهسته کانیان بشۆن. پاشان پیشخزمه تان نانی شتوانیان له سه ر مه جمه یه کی²⁵ زیوین ده گپرا.

گه شتیاران له خوشیاندا ده گه شان وه، ئاخو خۆ ئه وه خوانیکی ئاسایی نه بوو، به لکو شه قلی ژیانیکی دیکه بوو، هه ره و هک ئه وه وابوو، له نئو هه کایه ته کۆنه عه ره بییه کاندای بژی. دوا ی نان و دوا ی هینانی شیرینی، سی ئافره تی زگ روت و پین په تی هاتن و هه ر یه که شیان نیقابیکیان به سه ر

---

²⁵ مه جمه: سینی، خوان، سفره.

دهموچاودا دادابوو، چوونه سەر سهكۆيهكه. تا دههاتيش موزيكهكه توندتر دهبوو، ئیدی كچه سهماكه رهكان كهوتنه بادان، سينگ و مهكيان بادهدا، سمتيان بادهدا، رانيان دههيتا و دهبرد. سولتانهكاني سهدهكاني ناوهراست هەر بهم بهزم و پهزمهيان بردۆتهسەر. باشه تق بلی ئه و ژنانه چۆن بتوانن بهم جۆره ئەندامانی جهستهی خۆيان سووک و تهپدهستانه بابدهن و بجوولين؟ ئيمه خۆمان سەر به خانهوادهيهکی دیندارين، گويمان له سهماكهري سمت بادهر ببوو، بهلام ئەمەي بينيمان، ئيمەي بهشهرمدا هيتا. هەرچی دهربارهی من بوو، تام و خوشيکی شهرمانه بوو، له بهر خوشكهكەشم نه دهكرا زياتر سهيري ئه و ژنانه بكهه. بۆيه ههلهستام، بهلكو به دوری چادهرهكان و بهنيو جيهانه ئەفسووناوييهكهي عەلی بابادا قهدهميك لييدهم.

ئهو سهماكه رانه به خۆيان و لاقه دريژ و سپی و سۆل و جوانهكانيان و بهزگ و سمتيان، به دلنياهيهوه عهرهه نهبوون، من گومانم بۆ ئهوه چوو، ئافرهتی پووسی بن. ههموو ئه و كچانهی نيقابۆشيش بوون، هەر نابي هي ميرنشينهكه بن. ئاخو خۆ ئاكنجيههكاني «دوبهی» له هيچ شويتنيك نه دهبينران، ئەوان ههموويان له دهرهوهی شاره جهنجالهكان، له گه پهكه كهشخهكانيان لهنيو كۆشكه شاهانه خانهوادهيههكانياندا دهژيان.

من له چادريكهوه بهرهو ئهوي دهپۆيشتم، تا تووشي نهستهرهه بوم. ئهويش له لای كچيكي پيشخزمهتي نيقابۆشدا وهستا بوو، قسهی دهكرد، به زمانی عهرههيش نه دههوا بهلكو به فارسي. له پريكا كچهكان نيقابههكيان ههلهدايهوه؛ ئوو، خۆ ئەوان كيژۆلهی ئيراني بوون.

كهميكی ديكه پۆيشتم، بينيم نمايشی سهماكه ره سمتبادرهكان به سهرحوو. هەر سێ ئافرهتهكان له سهه سهكۆكه دابهزين پوويان له و چادره كرد، كه پياويكي پيشدار له بن دژداشهيهکی سپيهوه چاوهپري دهكردن. پشت و

زگیان له بهر ئاره قه ته پته پ بپوو. هر به کسه ر له نيو چادره که دا، نيقاب و تاسه ی سهریان فریدا. هر به راستیش ئه وان ئافره تی پرووسی و پۆلونی که ژه ی موزهر د بوون.

له نيو ئه و پياوه پيشدارانه، که هه موویان دژداشه ی سپیان له به ردا بوو، بئگومان به ک دوو به دکارییان هر له نيو دا بوو، ئه وانه ی بۆ پژی می ئیران کاریان ده کرد و بۆ ئه وه پاسپێردراون، که که سانی به ره له ستکاری پژی م فت بکه ن. خۆ ئه گه ر پتویست بێ، ئه و ده یانتوانی ئه وه ی مه به ستیان بێ، هر له بیابانه که دا ساردی بکه نه وه، و بیخه نه ژیر له وه.

کاتیکیش که پامه وه لای سه کویه که، بینیم دایکم به ته نیا له وئ دانیشتوه. خوشکم له هه یج شوینیک دیار نه بوو. منیش نیکه ران بووم، ده ترسام شتیکی که وچانه بکا یاخود سه رکه ردان و ون بێ.

من له وئ وه ستام، به هیوای ئه وه ی له پ ده رکه ویتته وه، به لام خۆ سه روسۆراغی دیار نه بوو. چوومه ده ره وه و له وئ به نيو تاریکایدا غارم دا، وه ک شیتیک بانگم ده کرد: "مه حبوووب! مه حبوووب!"

کاتیکیش هه یج وه لام نه بوو، دیسان چوومه وه نيو کاروانسه را که. ئه وسا له هیکه وه ئه وم له نيو چادری سه ما که ره سمته ده ره کان بین. له وئ له گه ل سه ما که ره کان وه ستابوو، قسه ی له گه ل ده کردن. ئه ری بۆ خاتری خوا، تو بلتی باسی چیان کرد بێ؟ منیش له وئ له به ر تاریکی وه ستام و سه یرم کردن.

نانى شتوان تەۋابوو، گەشتيارەكان ھەلسان و خۇيان بۆ تىشى²⁶ دادىنى چالاكېيەكانيان، بۆ گەرانىكى دىكەى نىۋ بىابان ئامادە دەکرد. دايكىشم ھىشتا ھەر لە ھەمان جىگەى خۇيدا دانىشتىوو، كەۋتبوو نىۋ دەرياي بىرکردنەۋەى خۇيەۋە.

لەبىرم دى، كاتى خۇى لە مال جاروبار نىرگلەيەكى دەكىشا. منىش يەكىكم بۆ بەپادان دا بەخۇشم ھەزم چوۋە جگەرەيەك، ھەرچەندە لە بارى ئاسايدا نەمدەكىشا. سەيرى دەوروبەرى خۇم كرد، بەلكو يەكىك بىينم و داۋاي جگەرەيەكى لىيىكەم، ئاخىر خۇ من لە نىۋ كاروانسەراكەدا بووم، داۋايەكەش لەگەل كلتورەكەدا دەھاتەۋە.

ئەو كابرە بەردىنە زىرەرەبە، كە من پىمۋابوو مەزنى كاروانسەراكەيە، بەخۇى و جگەرەكەى لىۋ قامكەكانى لەو ناۋە دەسوۋراپەۋە. ھەرۋەك ئەۋەى بزانى منىش دانە جگەرەيەكەم دەۋى. لەو تارىكېيەدا ھاتە لام ۋەستا، جگەرەيەكى پىشكەش كردم و ئاگرىشى پىتام.

لەبەر تىشكى چەرەكەدا، سەيرى دوو چاۋەكانى يەكدىمان كرد. ھىچ گومان لە ئارادا نەما، ئىمە لەيەكدىيەۋە زانىمان، كە ھەر يەكەمان كىيە؛ ئاخۇ ئەۋ لەۋىدا چى دەكرد و منىش بۆچى رېم كەۋتوتە بىابانەكە. ساتىكى بىتەنگى بالى بەسەردا كىشايىن. شۆرشى ئىترانى ئىمەى بەۋ پۆۋە گەياند. من يەكىك بووم لە مىلۇنان پەنا بەرى ھەلاتوو، ئەۋىش يەكىك بوو لەۋ ھەزاران كەسەى كە ئىشكگرى مەلا پۇحانپەكان بوون.

---

²⁶ تىشى، نۆرە، گىم، شوط

له دووره و هوش له بهر تاریکۍه که دا، پریزه و شتریک یخ درابوون. له پریکه وه
ملی خوځان دریژ کرد و بوړاندنیان.²⁷

من له کابرام پرسۍ: "نړۍ بوی واده کهن؟"

"نړۍ به په پړووه که سهرسامن." پیاوکه وای و هلام دامه وه و نامازده شۍ
بو ناسمان کرد. دیسان پریکه ی کاکیشان وهک په پړوویک له بانی
بیابانه که وه دیاربوو.

منیش به سهرسامیه وه گوتم: "وای، چهند جوانه، تو مه به ست نړۍه؟"

- "به لۍ، نه خیر، به لام نړۍه که ر من ببین، ده بوړین. پتیانویه
ده بی هلبسته وه."

- "بوی هلبسته وه؟"

- "بو کاروانه که ی خوځان. نیمه کاریکی واده که ی، که شتیاره کانمان
خوځی له که شته که ی خوځان ببین. نړۍ دهره ته یان دده یی خوځان
سواری و شتره کان ببن و بیانهاژون. نیمه ده یان که رینیه وه سهرده می به رۍ،
ده یان که رینیه وه بو سهرده کانی ناوه راست."

- "باشه نړۍه نړۍه کاره چوون ده کهن؟ هر ته نیا سواربوونی و شتر و
که میک که ران و سوران؟"

- "سهرکه، هه موو که رهسته کانی نړۍه که شته، هه روهک هی
سهرده کانی ناوه راست، شتی ماک و راسته قینه. پریکه ی کاکیشان دیرینه،
بیابانه که کونه، و شتره کان هه روهک نړۍه و شترانه ی سهرده می به رۍ وان،
شو و شو گاریش له وه ته ی هیه کونیه یه. ناخر که شتی سروشتی تر له وه

---

²⁷ له بهر نړۍه ده قاوده ق نه مزانی دهنگی و شتر چی پیده لین، بویه هر بوړاندنم به کاره ییتا. و.

دەست ناکەوئ. خۆ ئەگەر مەعمیلەکانمان یەكجار گەشتیکى وەهامان لەگەڵ بکەن، ئەوا هەرگیز لەبیری ناکەن.

- "ئێو کاروان بەنیو بیاباندا دەبەن."

- "ئێمە هیچ داناهێتین، ئێمە پێکێدەخەین. ئێمە کاروانیک لەبن ئەو پێگە کاکێشانە سەروسەمەرەیدا بەپێ دەخەین، بۆ سەردەمى سولتانە پەسەنەکان و حەکایەتە دێرینەکانیان دەنازۆین." بە دەم جگەرەکێشانەو بە بێدەنگى لەتەنیشت یەك وەستاین.

کەمێک دواتر، هەر دوازدە کچە زپەرەبە نیقابۆشەکان لە چادرەکە هاتنەدەر. ئەوان بەو تاریکییە بەرەو لای وشرەکان پۆیشتن، هەر یەكە و پێشمەى وشرێکى بە دەستەوگرت. کۆمەلە گەشتیارێکیش لە دەروازەى کاروانسەراکە چاوەپێیان دەکردن.

هەر کێژیک بە خۆى و هەوسارى وشریکەو چوو بەردەم گەشتیارێک و وشرەکەى لەبەردەمدا یخ دا و یارمەتیشى دا تا بچیتە سەر زینى وشرەکە سواربێن. کاتیکیش هەمووان سوار بوون، کچەکان وشرەکانیان بەدواى یەكدا ڕاکێشا، تا کاروانیک دروست بکەن. بەم جۆرە گەشتیارەکان گەشتەکەى خۆیان لە بن پێگەى کاکێشان و بەنیو بیاباندا کرد، کە بەبێ دوودلى بیابانەکە بەرەو مەكکە دەپۆیشت.

کاتیک ئەوان پۆیشتن، دنیا کش و مات بوو.

منیش سەبرى کاروانەکەم کرد، لەنیو تاریکایەکەدا، بەرەبەرە لەبەر حوکمى چاوان ئاوادەبوون و نەدەمان. بیرم لێکردهوه، ئای چ دنیاىەکە. هەر بەپاستى ئەمەیان زۆر جیاوازه لەوهى ئێمە پۆژانە دەیکەن. من پۆژانە لەپشت میزى کۆمپیوتەر، لە ژوورى کارکردنەکەم بەبێ کێژى سەمتبادهرى

پووسی و بهین کچی نیقابپۆش دادەنیشم. بەلام ئیستا دەرکم بەوە کرد، که لەراستیدا منیش ھەروەک ئەوانم کرد.

من لە گۆ ھزران پاچوو بووم، تا ئەو کاتەی بن ئەوێ ھەست پێبکەم، دایکم ھات و لە تەنیشتم وەستا. بەیەکەوێ سەیری ئەو شەوێ پەرجووئاسایەمان دەکرد. لەپێکدا و لەنیو تاریکاییەکەدا و شترێک بۆراندی. ئاشکرا دیاربوو بۆراندنەکە بۆ ئێمە.

پێگەی کاکیشان، بیابانەکە، و شترێک و دایکم.

من ھیچ نەھۆنییەوێ، بەلام دوودل بووم لەوێ لەراستیدا ھەر دەبوا ئەمەیان ببیتە بەندێک لەو پۆمانەوێ پێیەوێ سەرقال بووم.

گفتوگۆیه کی چاوه پروانه کراو

ئەنگۆرەپەکی درەنگ بوو، گەشتیارانیش وردە وردە بەرەو شارەکە دەگەرەنەو، بەلام هېشتا دایکم نەیدەویست لەوێ بڕوا. کەوشەکانی داکەندبوون، بەنیۆ لەمەکا، کە هېشتا هەر گەرم بوو، دەپۆشت.

منیش لیتیگەپام بڕوا، بەلام بێ ئەوێ سەرنج بدا، لە دوورەو چاوم لێی بوو. ئاخر ئەگەر وەها نەبوا، لەوانەبوو هەر نەگەپیتەو. ئەو ئەوێ نە پۆشت، لە حوکمی چاو چوو دەر. نەستەرەنیش بە دوایدا غاری دا تا یارمەتی بدات.

منیش بە دواي خوشکەکا، گەپام، تا پێی بلیم، جیبەکا ئامادەپە بمانگەپینیتەو شارەکا. ئەو لەسەر مافووریکی گۆلگۆلی دانیشیبوو، لەگەڵ ژنیکی ھۆلەندیدا دەدا. لەوانەپە ئەمەش هەر بەھۆی منەو بوو، ئاخر پینستر لەنیۆ ئاپۆرای خەلکەکا، ئامادەپە بۆ کردبوو، پیمگوتبوو: "ئەم ژنە ھۆلەندییە."

- "ئاخر چۆن دەزانی؟"
- "ھەروا، لەپەفتارەکا، پەدا دەزانم."
- "کێ نالی ئەو ژنە ئالمان نییە؟"
- "ئاخر گویم لێبوو بە ھۆلەندی قسەپ دەکرد. سەربارەپ ئەوێش ئالمانەکان خۆ بەدوورگرن."

ھەنووکە خوشکەکا، لەگەڵ ئافەرەتە ھۆلەندییەکا دانیشتوو و قسە دەکا، کە پینستر منی لەگەڵ دایک و خوشکەکا، بینێ بوو، منی ناسیبوو. کاتێک مێکی دیکە پیاسەم کرد، خەندەپەکی بۆ کردم و منیش سەریکم بۆ لەقاند.

ئىستا خوشكەكەم لەگەل ئەو ئافرەتە وەستاو و قسەى لەگەل دەكا. بەلام لەبارەى چى؟ لەوانەىە ئەو ژنە ھەندى پرسیارى سەبارەت بە من و كارەكەم لىكا، چونكە تا ئىستا ئەو قسەى لەگەل مندا نەكردووە. بەدەر لە يەكەمین پەشنووسم بە فارسى، ئەو دەستنووسەى ئەوى گەياندە كونجى زىندان، ھىچى منى نەخویندۆتەو. منیش پىم نامۆ بوو، لەو چەند پۆژانەى پابردوودا، ھىچ وشەيەكمان سەبارەت بە كىتیبەكانم، بەو نووسینانەى لەوہتەى من لە نىشتمان ھەلاتووم و بە ھۆلەندى نووسیوم، لەگەلیدا باس نەكردووە.

زمانە نوپەكە گۆپانكارىكى مەزنى بەسەر ژيانى مندا ھىتا. من تازە وتارىكم لە نیویۆرك تايمز خویندبوو، سەبارەت بەوہى ئاخۆ چى دەقەومى، كاتى نووسەرىك بە زمانىكى دىكە دەنووسى. ئەو جۆرە نووسەرە شیرازەى لەیەك دەترائى و پاشان ژيانى خۆى بە پوخسارىكى دىكە بنیاد دەنیتەو، بە جۆرىك ھىچ تاكە بەردىكى پابردووى بە بى دەستكارى بەسەردا تىتاپەرى. ئەوہش بابەتىكى باشە كە لەگەل خوشكەكەمدا باسى بكەم. من دەمویست دەربارەى ئەو گۆپانكارىیانە و ھەموو ئەو بەردانەى پابردووى خۆمان بدویم، كە جارىكى دىكە لەسەریەكم دانانەو.

بەھۆى زمانى ھۆلەندییەو ھەموو شتىك لە ژيانمدا گۆپا، بەلام دوو بونەوەر، دوو پوخسارى خۆشەویست ھەرگیز نەگۆپان؛ ئەوانیش پوخسارى «جەواد» و ھى خوشكەكەم بوون. لەبارەى ئەوہشەو، حەزم لىبوو لەگەلى بدویم، بەلام خۆ ئەو پوانىكى قەدەغەكراو بوو. مەودا و كایەيەك بوو، بە دلنیاىیەو نەدەبوايە بۆى بچىن، دەنا ديسان دەگىرایەو و دەخرايەو زىندان. دەى ھىچ قسەيەكى لەبارەى كىتیبەكان و چىرۆكەكانى پىمەلى، ھەروەھا ھىچ وشەيەكىشى سەبارەت بە پابردوو لەگەلدا باس

مه‌که. ده‌ی، لئی گه‌رئ با چئژ له‌و کورته مانه‌وه‌ی دوه‌ی بیینی، دیاربوو
من له نه‌سته‌وه بریارم له‌سه‌ردابوو.

بینیم خوشکه‌که‌م به ده‌سته‌کانی پوندکه‌کانی ده‌سپ‌ته‌وه. له‌وانه‌یه ژنه
هۆله‌ندییه‌که پئی گوته‌ی، که‌وا من له‌نیو کتیه‌که‌کاندا، له‌باره‌ی نه‌وه‌وه
نووسیومه. یان له‌باره‌ی کتیه‌یکی دیکه‌وه باسی بۆ کردی، نه‌و کتیه‌ی
له‌باره‌ی مه‌رگی جه‌واده‌وه نووسراوه. نه‌وکات خوشکه‌که‌م له‌زیندانا بوو.
ئاگای لینه‌بوو که‌وا جه‌واد له‌سیداره دراوه. خۆم و مامم به‌ترومیله‌یکه‌وه
به‌تاریکایی، به‌نیو چیاکاندا هه‌له‌کشاین، به‌دوای شوین گۆرگی جه‌واددا
ده‌گه‌راین، که‌له‌پشتی ترومیله‌که‌دا درئژ کرابوو.

“مه‌حوب، ئیمه‌ ده‌پۆین، تۆش نایه‌ی؟” وام بانگ کرد و ئاماژه‌شم به
جیه‌که‌دا که‌له‌ده‌ره‌وه له‌چاوه‌روانیماندا وه‌ستابوو.

نه‌سته‌ره‌ن یارمه‌تی دایکمی دا و له‌سه‌ر کورسییه‌که‌ی خۆی دانیشاندا و
په‌تویه‌کشی به‌سه‌ر قاچه‌کانیدا دا، چونکه‌پینه‌کانی له‌و بیابانه‌دا سارد
ببون. منیش له‌دووره‌وه سه‌یرم ده‌کرد. له‌نیو کتیه‌که‌مدا ده‌رفه‌تیک
ده‌په‌خسینم تا باوه‌شی پندا که‌م و سوپاسی نه‌و ئه‌رک و ماندوو بونه‌ی بکه‌م
که‌له‌گه‌ل دایکما کیشای.

ئینجا له‌ته‌نیشته‌ دایکم دانیشتم و له‌تاریکیه‌که‌دا چاوه‌ریمان کرد تا
خوشکه‌که‌م ده‌گات، به‌لام خۆ زیاتری له‌وه‌ی چاوه‌روان ده‌کرا پینچوو. هه‌ر
دوو جیبی گه‌شتیاریش مابوونه‌وه، په‌کیکیان هینه‌که‌ی ئیمه‌بوو، نه‌وی
دیکه‌شیان هی ژنه‌هۆله‌ندی و یاوه‌ره‌کانی بوو.

له کۆناییدا به خێرای خوشکه کهم هات و خۆی به ناو جێبه کهدا کرد. چوه دیوه کهی دیکه ی دایکم و دانیشته. لیخوړه کهش سویچه کهی تیبادا و به و شه وه بیابانمان به جیهیتشت و گه راینه وه شاره که.

همه مووان کړوبیده نگ بوون. له پړیکدا دایکم له و تاریکییه ی ناو تړومبیله کهدا سه ری بۆ لای من هینا و له بن گویمدا چرپاندی: "ئیمه خه ریکه ده کهین."

گویم لیبوو، هه ستم کرد، له جیهانه هه ژاوه ئه ندیشاوه کهی خویدا قسه م له کهلدا ده کا. ئاخر ئه و پوژیکي زوړ سه رنجراکتشی به سه ربردبوو، ئیستا گه راوه ته وه نیو قوولایی ناخی خۆی.

به لام خه ریکه بگه ینه کوئی؟

به ترسیکه وه هه ستم کرد که و توومه ته له رزه، ده ترسام نه بادا ئه و گه یشته ترۆپکی کاروانی حه جی خۆی، له وانه شه له نیو قوولایی یان ته نکاوی جیهانه فه رامۆشییه کهی خویدا لیم بړوانی.

چوارهمین رده‌ه‌ند

له هوتيله‌که‌دا، چوومه پشت میزی کۆمپیوته‌ره‌که‌م، به‌لکو یه‌ک دوو تیبینی و سهرنج یاداشت بکه‌م.

خوشکه‌که‌م دایکمی گه‌یاندە ژووری نووستن، یارمه‌تی دا تا هه‌ندیک به‌خوی دیته‌وه. لئ هه‌ر که‌میک دواتر، دایکم هاته‌لام و دانیشته. پرسایری لیکردم، ئاخۆ ژنه‌که‌م چۆته‌کوئ، منیش بۆ چه‌ندین جار پیمکوته‌وه، که سهری خیزانی کوپه‌برایه‌که‌ی داوه.

”ئو، تازه‌زانیم مه‌به‌ستت کامه‌خیزانه.“ ئه‌و وا له‌سهر قسه‌که‌ی خوی پویشته؛ ”جاره‌که‌ی دیکه‌ش، که من هاته‌لاتان، بۆ سهرخوانیکی خویان بانگه‌یشتیان کردین. خه‌لکی زۆر باشن.“

منیش ویستم بلیم: ”دایه، ئیمه‌له «دوبه‌ی»ن، نه‌وه‌ک له‌ئهمسترده‌م. به‌لام واشم نه‌کرد، ده‌ستم له‌نووسینه‌که‌م هه‌لگرت و لیکه‌پام دایکم زیاتر بدوئ.

ئاخر هه‌رگیز وه‌ها له‌نزیکه‌وه‌پیریم نه‌بینیوو. دایکم له‌نیو بۆشاییه‌کی سی په‌هه‌ندیدا ده‌ژیا. ئه‌و له‌یه‌ک کاتدا له‌دوبه‌ی، له‌ئهمسترده‌م و له‌پێگه‌ی مه‌که‌شدا بوو. به‌لام هه‌نووک، به‌شێوه‌یه‌کی چاره‌پواننه‌کراو هه‌نگاوێکی دیکه‌ی زیاتر هاویشته و چووه‌سهر سه‌کۆی په‌هه‌ندی چواره‌مینیشه‌وه. ئه‌و شتیکی ده‌رباره‌ی باوکم بۆ باسکردم و بووه‌مایه‌ی چه‌په‌سانیشم یه‌کسه‌ر بایدايه‌وه‌سهر زمانی ئاماژه، به‌و زمانه‌وه‌که‌وته‌دوان.

منیش که و تمه باریکی شیواو، چه یران مام، چونکه پیمو ابوو ئه و له گه له مندا ده دوی. به لام کاتی تیگه یشتیم. من پیری بووم، ئه وهنده پیر، ئیستا ئه و باو کمی له جیتی مندا ده بیینی. خو ئه من ئه و که سه نه بووم که له به رانه به ری دانیشتبووم، به لکو ئه وه باو کم بوو، ئه ویش بو ئه و ده رباره ی من قسه ی بو ده کرد. دایکم به ئاماژه وه: کورپه که مان کاروباره کانی ریکخستوو. منیش به رپوه م. خه ریکه بیابانه که ش ده بېرم، هه ر بیابانه یشتیم.

منیش خو م پاستکرده وه، وه که ئه وه ی باو کم بم و به ئاماژه وه پیمکو ته وه: خو تو نابین روله که مان به خه یته ژیر گوشار تا له گه له خو ی بتهاته ماله پیرۆزه که.

نه خه یتر، نه خه یتر، هه له به ته من واناکه م. هه ر به ئاماژه وه درپژه ی پێدا؛ ئه و به خو ی کاره که ی ریکخستوو. ئیمه تازه له کاروانسه راکه بووین.

گویم له ده نکی ئه سانسیره که بوو، به ره و سه ره وه ده هات. له ده رکه درا. خوشکه که م چوو ده رکه بکاته وه. ژنه که م به که یفه وه هاته ژوو رو بانکی کرد: "ئه ری چۆن بوو؟ ئه ری له وئ به یه که وه کاتیکی خوشتان به سه ربرد؟"

خوشکه که شم وه لامی دایه وه: "زۆر خو ش بوو، زۆر تاییه ت بوو."

ژنه که م هاته لای ئیمه، ماچیکی له پوومه تی دایکم کرد و گوتی: "ئای چه ند خو شه؟ وای چه ند باشه؟" پاشان پووی له من کرد: "چییه، گریاوی؟"

"نا، نه خه یتر، نه گریاوم." وام گو ت و به ده ستیشم فرمیسکه کانم سپرین.

ئینجا گو تی: "برازاکه م و ژنه که ی ئیوه یان بو نانی شیوان بانگه یشت کردوو. به یانی، بو ئه نگۆره که ی لای ئه وان ده بین."

له هۆلى به رچايكردى به يانيدا

يهكى له خۆشترين ساته كانى مانه وه مان له هۆتيله كه دا، كاتى به رچايى به يانيان بوو. ئاخىر خوان خوانىكى كراوه بوو. هه موو شتىكى له سه ر داندرا بوو. به لام خۆشترين شت ئه وه بوو، پىيوار و ميوانانى هۆتيله كه، قاوه لتييه كه يان به يه كه وه ده خوارد.

به ئاسته م ميوانى پوژئاوايت له ويدا ده بينى. زورى نه يان خه لكى ولاته دراوسى عه ره بيه كان بوون، هه ر بۆ خۆشى دايكىشم، زور له خه لكى ولاته كانى عه ره بستانى سهعووى، كوئيت و قه ته رى لىبوون. هه مويان هه ر عه ره بى ورگ زل بوون، كاتزمىرى گرانبه ها يان له بازندى ده ست كردبوو، عه گاليان له سه ر بوو، له گه ل سى تا چوار ژنى نىقابپوش و ژماره يه كى زور له مندا ل ده هاتنه هۆلى نانخواردنى به يانى. هه ر كاتى كيش ئه وان ده هاتن، دايكم خۆى قيت ده كرد وه، راست داده نىشت و گو يكانى هه لده خست.

خوشكه كه شم به ئاماده بوونى ئه و ژنه عه ره بانه دلخۆش ده بوو. ده بوايه يه ك دوو جاران پى لىبگرم، نه با دا بچيته لاي ئه وان دا بنىشى و قسه يان له گه لدا بكا.

عه ره به كان له ماوه ي ئه و هه فته سه د سا له دا، ئىسلامه تيان به سه ر كلتور ره كه ي ئيمه دا سه پاند، به لام ئيمه تا ئىستا له گه ل عه ره بىكى راسته قينه ي عه ره بستانى سهعووديدا نه دا وىن. ئيمه هه ميشه هه ر دوژمن بوو ين، ئىستاش وا به يه كه وه دانىشتو ين و به رچايى ده كه ين.

باشه، ئەرئى بۆچى من پىئى له خوشكه كه م بگرم؟ خۆ ئو ژنىكى زۆر پرسنه، ده بوايه به خۆى بيزانىبايه ئاخۆ چى دهكا، كهواته من جلوه كه م شل كرد و ئه ویش هه لسايه سه ر پى.

هه روه ك ئىمه چه ند خىزانىكى ئىرانىش بۆ سه ردانى كه سوكارىان هاتبوونه «دوبه ى». من پىشتر له نىو ئه سانسىره كا تووشى يه ك دوانىكيان بووم و يه ك دوو قسه شمان له گه ل يه كا كر دبوون: «ئەرئى ئیوهش هه ر بۆ سه ردانى كه سوكار تان هاتوون؟»

كه چى له گه ل سه و دىيه كان، پىمان نه ده كرا كورته ده مه ته قىيه كى وا بكه ين. ئاخىر هه ر له خۆيه وه ئو شته پووینه ده دا، ئه وان يه كسه ر ئىمه يان ده بىنى كه ئىزانىين و له وانه يه واش بىر بكه نه وه، كه نابى قسه مان له گه لدا بكه ن. لى گه لۆ، ئه مه وا ده رنه چوو، چونكه خوشكه كه م و من به خۆشىيه وه هه زمان ده كرد، له گه لىان بكه وینه قسه وباس.

من پىمخوش بوو له گه ل يه كى له سه و دىيه كان ده رباره ى چىرۆكه كان قسه بكه م. گف تو گو يه ك كه له ماوه ى ئه و ١٤٠٠ ساله ى رابردوودا نه كراوه. هه لبه ته ئه مه ش بۆ من سه رى نه ده گرت، نه خاسمه له و هو تىله، كه من هه ر سه و دىينىك ده بىنم به خۆى و سى چوار ژنه وه له سه ر مېزى قاوه لىيه كه دانىشتوو. به لام خۆ خوشكه كه م زاتى ئه وه ى كرد، هه ولىك بدا. له و كاته ى من له گۆ هزاندا راپچوو بووم، ئه و خۆى گه ياندبووه سه ر مېزى ئه وان. ئىستا له لای ژنىكى گه نچى نىقابو شدا دانىشتوو و قسه ى له گه ل ده كا، كه هه ندىك نىقابه كه ى بۆ سه ره وه لا داوه. له وىدا كه و ته داوى خالىكى لاوازه وه. خۆ به لای منه وه نه ده بوو هه رگىز ژنه گه نجه سه و دىيه كان نىقابه كه يان لابه دن يان هه ندى لارى بكه نه وه كاتى قسه يان ده كرد. چونكه ئه گه ر وا بكه ن، ئه و كات له باب و باپىره پىشینه كانىانم ده پرسى، پرسىارى ئه و هه موو تاوانانه م لىده كرن، كه ده ره قى گه له كه ميان كر دبوو.

کاتی خوشکه کهم گه پایه وه سهر میزه که، لیمپرسی: 'ئەری باسی چیتان دهکرد؟'

ئەویش وهلامی دایه وه؛ 'شتیکی وا نه بوو. پیمگوت، من له ئیرانه وه پا هاتووم، ئەویش یه کسەر وروژا.'

- 'چۆن وروژا؟'

- 'ئەو زۆر له باره ی ئیمه وه پرسن بوو. دهستبه جی باسی ئیسفه هان، یهزد، شیراز و هه مه دانی کرد. گوتی ئەو شاره ناوبراونه وهک شارگه لیک ده بیانی، که ده ستیان ناگاتی.'

- 'ئەو وای گوت. وای چ وه سفیکی جوانه.'

- 'به لئ، قسه که ی وهک ئەوه وابوو، ده رباره ی شاره کانی نیو خه ون بدوی.'

- 'خۆ هه ر واشه. ده کرا تو وای بۆ پوون بکه یته وه: ده ی وه ره، جاریکیان وه ره لامان، ئەوکات له گه ل خۆمت ده به مه هه موو ئەو شارانه (مه دینانه)²⁸.'

- 'کاکه، من شتیکی دیکه م پیمگوت.' خوشکه کهم وای پیمگوتمه وه؛ 'ئەری باشه بۆ سه فه ری ئیران نا که ی؟'

- 'وه لامه که ی چی بوو؟'

- 'ئەویش گوتی: ده روازه ی ئەو شارانه به پووی مندا کراوه نین.' من جاریکی دیکه سهیری ژنه عه ره به کهم کرده وه، ئەمجاره یان نیقابه که ی به سه ر پوو خساریدا دابوو وه. ئەری، من پرسیاریکم لئی هه بوو، به لام خۆ نه ده کرا هه میشه هه ر پرسیار بکه ی. من هه زم لیبوو بزانه، ئاخۆ ئەو

---

²⁸ نووسەر لێزه دا هه ر وشه ی «مدینه»ی عه ره بی به کار هێناوه، له وانه یه له بهر دوو هۆکار بی، هه م وهک ناو، هه م ئاماژه یه کیش بی بۆ شاری دینه، بۆ جزیره به راوردکردنیک. و

خەلکی مەككەيە يان نا، بەلام خۆ بە خۆم دەمزانى، بۆيە پرسىكى لەو جۆرە
زىادە بوو. كەواتە ئەو خەلکی شارە پىرۆزەكەيە، تەنانت ئەو ھەر مەوداى
بەردھاوۆژىك لە كەعبەوہ دورە، دەنا لە راستىدا، بەم جۆرە لىبراوانە
نەدەھات لە بەرانبەر مەن لەسەر مۆزى بەرچايىيەكەدا دابنىشى. بەلەن ھەر بە
تەنيا ئەو پىرۆزەكەيە، كەوا كەسىك سەر بەو شارە بى، كە ئەللاى تىدا دەژى،
مايەى مۆروولە كردنە.

خۆ دەمويست ئەوھشى لى بېرسم، كە ئەو ھەر بەردھاوۆژىك لە كەعبەوہ
دورە، ئەو لەويدا ژنە دراوسىكەى مالى ئەللا بى، تۆ بلىى چ جۆرە ژيانىك
ژيابى؟

بەلام ئاخۆ بۆ چى ئەوھندە لەگەل ھزرەكانم دور بۆيشتبوم؟

لەراستىدا خۆ دايكم بوو پرسى: "ئەرى ئەو ژنە خەلکی كام شار بوو؟"

دىسان ئەو مەنى بردەوہ سەر پىچكەى مەككە.

منىش پرسىم: "ناوى چى بوو؟"

خوشكەكەشم وا وەلامى دامەوہ: "ئۆو، خۆ مەن ئەوھم لىنەپرسى."

ھەموو پۆژەكە ھەر لە خۆم دەپرسىيەوہ، تۆ بلىى ژنەكە ناوى چى بى؛
ئامىنە، عائشە، عصفورە، بھيە، جمىلە.

لەوانەيە لە ميانەى پۆمانەكەمدا، جارىكيان لەنيو ئەسانسىرەكەدا تووشى
بىم. ئەوسا ھەر بە خۆم پرسىارەكەى لىدەكەم: "ما / اسمك؟" بەلام خۆ
لەپىشدا دەبى دايكم و خوشكەكەم لەگەل خۆم بېمە دەر و پىياسەيەكيان
پىتەكەم.

پاسه‌یه‌ک به نیتو شارد

ئه‌وه‌م به دل نه‌بوو که بۆ ماوه‌ی هه‌فته‌یه‌کی ره‌به‌ق، دایک و خوشکه‌که‌م هه‌ر له‌نیتو ئه‌و میرنشینه‌دا به‌یئلمه‌وه. ئاخ‌ر چۆن ده‌توانی پۆژ و شه‌وه‌کان‌ت له‌سه‌ریه‌ک هه‌ر له‌وئ به‌سه‌ر به‌ری؟ مایه‌ی به‌خته‌وه‌ریم بوو، که دایکم منی پراکتی‌شا بۆ ئه‌و گه‌شته و خوشکه‌که‌شم به‌جیهانی خۆیه‌وه‌ سه‌رقال بوو، ئه‌گه‌رنا ده‌بوا‌یه، هه‌ر له‌سه‌ر بانی هو‌تیه‌که‌وه، سه‌یری قولله و تاوه‌ره به‌رزه‌کان بکه‌ین و دۆش دابم‌ینین.

خۆی، «دوبه‌ی» بۆ سه‌ردانیکی خیزانی ده‌ستی نه‌ده‌دا، مه‌گه‌ر هه‌ر له‌نیتو هو‌تیل و چیش‌خانه‌کانیدا به‌ما‌بایه‌وه. ملیۆن‌لێره ئێرانییه‌کان ده‌یان‌توانی ئه‌پارتمانیک له «دوبه‌ی» بکرن و تیندا چیژ له ئازادی رۆژانه‌ی ئێره‌یان ببینن. هه‌روه‌ها ئێره شو‌ینیکی نموونه‌بیشه بۆ ئافره‌ته ده‌وله‌مه‌نده سه‌عوودییه‌کان، که له‌نیتو ئه‌و مۆله زه‌به‌لاحانه‌دا بازاریان ده‌کرد، ئالتون، کاتزمیری ده‌ستی، پیتلاو، جانتا و جلو‌به‌رگیان ده‌کری. بۆ به‌لینده‌ره پۆژئاواییه‌کانیش، میرگه به‌هه‌شتیک بوو، مه‌گه‌ر هه‌ر خوا به‌خوایه‌تی خۆی بیزانیایه، ئاخ‌و خه‌ریکی چ سه‌روسه‌ودایه‌کن.

له‌نیتو ئێراندا هه‌موو جو‌ره ناویکی دووکان و بازارگه‌ی ئه‌مریکی و پۆژئاوایی قه‌ده‌غه‌یه. هه‌ر له‌به‌رئه‌وه‌ی کۆمپانیای ماک‌دۆنالد هه‌یچ دامه‌زراوه‌یه‌کی له‌ویدا نییه، بۆیه به‌لینده‌ره ئێرانییه‌کان شتیکیان داهێناوه و

ناوهکه یان گۆرپوه، کردوویه تیانه ماک هۆشهنگ، ماک مه مه د و ماک په زه، ئیدی من چوزانم له و ناوه زور و زه وه ندانه. به لام خو ماكدۆلاند دهنگدانه وه یه کی دیکه و تامیکی جیاوازی هه یه، خواردنی ماکی گه وره، خوئی له خویدا لیدوانیکی سیاسیه.

ئیمه زیاتر به هیوری ماوهیه کی زیاتر به نیو بازاره که دا پۆشتین، ئه مه ش هه ر بۆ ئه وه ی خوشکه که م له بهر چاوان ون نه بێ. به لام کاتیک ئه و قه ده م لیدانه مان درێژه ی کتیشا، خوشکم له هه یچ شوپنیک دیار نه بوو، من ئیدی دایکم و ژنه که م له سایه ی گۆشه یه ک پاوه ستاند و خو شم چوومه نیو ماكدۆنالډیک. دیاربوو خوشکم له و ئی نه بوو. له بهر ئه وه ی که میك دورتر له و ئی، هۆبه ماكدۆنالډیکی دیکه شی لیبوو، هه ر به غار چوومه ئه ویش. خه لک له و ئی به س ئی ریز نۆره یان گرتبوو، به لام خوشکم له ویش نه بوو. له پریکه وه ئه وم بینی له قوژبنیکه وه له لای ئه و میزه ی که خواردنی لیبه پادان ده درا، پاوه ستابوو.

- "ده ته و ئی شتیک داوا بکه ی؟"

- "نه خیر، نا، سه ریکی با دا.

- "که واته چی؟"

- "هه ر ده مه و ئی سه یربکه م، ئاخۆ ئه وان چۆن چۆنی خواردنه که دروست ده که ن."

منیش کشامه وه و هه ندیک له دووری ئه وه وه وه ستام. ئه و سه یری ده کرد چۆن کارمه نده کانی ماكدۆنالډه که به گه رموگوپی، ژمه خواردنه کان ئاماده ده که ن. "ده ی بابرو ئین، ئه وان له ده ره وه له سه ر ئیمه وه ستاون." من ده مویست وای پێ بلیم. به لام هه یچیشم نه گوت، له و ئی هاتمه ده ر و خو م گه یانده وه لای دایکم و ژنه که م.

ژنه کهم به هندی و پره‌زییه و پرسی: "ته‌او بوو؟"

- "چی ته‌او بوو؟"
  - "له‌وئ، من چوزانم."
  - "ئه‌و له‌وئ وه‌ستاوه، سه‌یری کارمه‌نده‌کانی ماکدۆنالدیه‌که ده‌کا."
  - "بۆ چی؟"
  - "هه‌روا، سه‌یرده‌کا. ئیمه به‌یه‌که‌وه گه‌شت ده‌که‌ین، بۆیه پتیوسته بوار بۆ یه‌کدی بپه‌خسینن." منیش ئه‌و قسه‌یه‌م پتگوته‌وه.
- ژنه کهم پووی لادا، تا پتیوسته نه‌کا له‌به‌رده‌م دایکدا هیچ به‌رسفیک بداته‌وه.

له‌و کاته‌ی من چاوه‌پنی خوشکه‌که‌م ده‌کرد تا له‌ ماکدۆنالدیه‌که بپته‌ده‌ری، نیگای چاویم په‌رییه سه‌ر دووکانیکی وینه. منیش بۆی چووم و له‌ جامخانه‌که‌یدا ته‌ماشایه‌کم کرد. "ئیمه هه‌موو شتی‌کمان بۆ دایابی تو هیه، نه‌وانه‌ی له‌ کۆمپیوته‌ر نازان." ئه‌م په‌سته‌یه‌م له‌سه‌ر جامخانه‌که‌ خوینده‌وه.

ئینجا له‌ دووکانه‌که‌ چوومه ژوور، له‌گه‌ل خودانی دووکانه‌که‌ پاکستانیک بوو، که‌وتمه‌ قسه‌. ئه‌و لاپتۆپی ئه‌لبومداری ده‌فرۆشتن، که‌ وینه‌ی تیدا هه‌لده‌گیرا. ئه‌مه‌ش شتیکی نمونه‌یی بوو تا خۆی پتوه‌خه‌ریک بکا.

یه‌کێ له‌و ئه‌لبومانه‌م کړی که‌ هه‌روه‌ک لاپتۆپ وابوون، به‌ یارمه‌تی دووکانداره‌که‌ ئه‌و وینه‌م خسته‌سه‌ر که‌ به‌ مۆبایله‌که‌م گرتبوونم.

که‌میک دواتر، کاتی له‌ قاوه‌خانه‌ی سه‌ر به‌ «ستاربوک» لاماندا، دایکم دانیشتبوو، لاپتۆپه‌ ئه‌لبومداره‌که‌ی بۆم کړیوو، له‌ کۆشی خۆی دانا‌بوو، هه‌ر سه‌یری وینه‌کانی ده‌کرد. ئه‌و قامکی له‌سه‌ر دوگمه‌که‌ داده‌گرت و له‌ نزیکه‌وه‌ له‌ وینه‌که‌ پاده‌ما، واو ئه‌و هه‌موو وینه‌ دل‌پیتانه‌ی پێگه‌ی

كاكيشان، وینه‌كانی بیابان، وشتره‌كان، وینه‌كانی خۆی، كه به پێخواسی به‌نیو لمی بیاباندا ده‌رۆشت، وینه‌ی ژنه‌كه‌م و خوشكم، هه‌لبه‌ته‌ی وینه‌ی نه‌سته‌ره‌نیش.

ئهو شته‌ی كړیم، له‌پڕێك بۆ من بووه‌ مایه‌ی سه‌رسامی، چونكه‌ بینیم زۆربه‌ی دایابه‌ به‌ ته‌مه‌نه‌كان لا‌پتۆپێکی وایان له‌ ده‌سته، به‌ كه‌یفه‌وه‌ له‌گه‌ل پۆله‌كانیان به‌ به‌رده‌م پرسگه‌ی هوتیله‌كدا تیده‌په‌رن.

له‌دوایدا خوشكه‌كه‌شم هات، له‌كاتێكدا شتیکی له‌ پۆژژمیره‌كه‌ی یاداشت كردبوو. له‌وێش هه‌لساین و هه‌ندیکی دیکه‌ پۆشیتین، تا چوینه‌ نیو ویستگه‌یه‌کی میترۆ. شته‌كه‌ بۆ من په‌یوه‌ست بوو به‌ په‌یژه‌ی كاره‌باییه‌وه، چونكه‌ له‌ دوایین جاردا، كه‌ دایكم له‌گه‌ل باوكمدا هاتنه‌ هۆله‌ندا و سه‌ریان لێداین، دواتر به‌ قه‌ولی خۆی، دایكم هه‌ندێ به‌رته‌کی سه‌لمینه‌وه‌ی هه‌بوو.

- "ئهو په‌یژه‌ كاره‌باییه‌، وای چه‌ند سامناكه‌، هه‌ر من پێم له‌سه‌ر دانا، ئیدی ئه‌ویش رایكیشام،" هه‌میشه‌ دایكم هه‌ر وای ده‌گوت؛ "جاریکی دیکه‌ پێی ناخه‌مه‌وه‌ سه‌ر."

- منیش پێمگوت؛ "دایكه‌، ده‌كرێ یه‌ك جاریکی دیکه‌ بیجه‌ربینی؟"²⁹
- "وا نه‌كه‌ی،" ژنه‌كه‌م هۆشدارێ دامی. "ئه‌مه‌ داوایه‌کی نه‌كرديه‌. ده‌ترسم لاقیکی بشكێ، ئه‌وسا ده‌بی له‌و نه‌خوشخانه‌ بۆ ئه‌وی دیکه‌ بیگوازیه‌وه‌."

هه‌روه‌ك هۆله‌ندیکی راسته‌قینه‌، ده‌مویست بلیتم: **ئیمه‌ بیمه‌مان هه‌یه‌. من گرانترین بیمه‌م بۆ ئهو پێكه‌ینه‌وه‌.** به‌لام ئهو ده‌رفه‌ته‌م نه‌بوو، چونكه‌ خۆ

---

²⁹ جه‌رباندن: تاقیكردنه‌وه‌، هه‌رچه‌نده‌ وشه‌كه‌ له‌ «جرب»ی عه‌ره‌بی وه‌ركیراه، گه‌ردانیشت ده‌كری.

خوشکه کهم چوو بووه سهر په‌یژه کاره‌باییه که و گه‌یشتبووه نه‌ومی سیتیهم.
له‌ویش له‌بهر چاومان ون بوو.

ژنه‌که‌م له‌سهر هه‌ق بوو، ئاخ‌ر ئیمه‌ که‌سانی ئاساییمان له‌نیو مال‌باته‌که‌ماندا
نه‌بوو. ههر یه‌کتیک که‌م تا زور شتیکی نا‌ئاسایی هه‌بوو. هه‌نوکه‌ش په‌یم
پینه‌برد، ئاخ‌و خوشکه‌که‌م که‌م تا زور ئاسایی بوو یان نا. ده‌کرئ ئه‌ویش
هه‌روه‌ک مام‌وستا پووسییه‌که‌ وای، وه‌ک ئه‌وه‌ی ئازاد کرابی، ههر ب‌پروا و
ب‌پروا، وه‌ک مام‌وستا که‌ به‌نیو شه‌قامه‌کانی به‌رلیندا، جله‌وی خوی
له‌ده‌ستدای و ههر تنی بخولینیته‌وه، ئه‌مه‌ش هه‌مووی له‌چاو ئه‌و ئازادییه
بوو، که له‌هیکه‌وه به‌سه‌ری راگه‌یشت.

منیش به‌ده‌روازه‌ دريژه‌که‌ی می‌ترو‌دا، به‌دوایدا غارم دا. وام زانی له
ده‌رکه‌ی پشته‌وه‌ی می‌ترو‌که‌ چۆته‌ده‌ر و ویستگه‌که‌ی جیته‌یلاوه، بۆیه‌ ههر به
په‌یژه کاره‌باییه‌کان خیرا چوومه‌ دیوی پشته‌وه، به‌لام خۆ له‌وئ نه‌بوو.
کاتیکیش دیسان گه‌رامه‌وه‌ نیو ویستگه‌ی می‌ترو‌یه‌که‌، کاتی چوومه‌ به‌رده‌م
ده‌روازه‌که‌، که‌ ر‌ی‌ب‌واره‌کان له‌ویوه‌ ده‌چونه‌ سهر هیل و شوسته‌کانی
قیتاره‌کان، بینیم له‌نیوان دوو که‌سی ئاسایش‌پاریزی چوارشانه‌ی
می‌ترو‌یه‌که‌دا ده‌پروا.

- "جه‌نابی پ‌ولیس، سه‌لامون عه‌له‌یکم! وام سلاو لیکردن. ئه‌وه
خوشکی منه. ئایا هیچ بووه؟ ده‌کرئ یارمه‌تیتان بده‌م؟"
- "ئو له‌وئ له‌پال دینگه‌که‌ وه‌ستابوو، چاودیری ر‌ی‌ب‌واره‌کانی ده‌کرد
و ت‌یی‌نیشی ده‌نووسی‌نه‌وه. هه‌روه‌ها ئه‌و هیچ بلیتی‌شی بی نییه." یه‌کن له
ئا‌زانه‌کان وای پ‌ی‌گوت‌م.

دەبوايە خوشكەكەم پوژژمىرەكەى بداتە ئاژانەكان و پاسپورتەكەشيان نیشان بدا. پرسی پاسپورتەكە بەو دەمودەستە نەدەكرا، چونكە ئىمە پەساپورتەكانمان لەنتو سندوقى سويتهكەمان دانابوون.

هەولمدا بۆ ئاژانەكانى پوون بکەمەو، كە ئەو نەيوستووھ بچىتە سەر شوستەكان و سوار ببى، ھەر بۆيە بلىتى نەكړيوه. ئەوھى پتيهتې تهنيا پوژژمىرېكى ئاساييه. بەلام خو ئەوان ھەر نەيان دەسەلماندا. يەكئ لە ئاژانەكان لە پتي وۆلكى تۆلكييهكەدا و بەعەرەبى قسەى لەگەل ئافرەتيكدا كرد. ئىدى ئەوان خوشكەكەميان لەگەل خويان برده ژوورېكى پشتەوھ و منيش دەبوايە لەوئ بوەستم و چاوہ پئ بم. ئەمەش ماوہيەكى خاياند، تا ژنەكە بە تەواوى خوشكەكەمى پشكنى. بۆ خوشبەختى ھيچى گوماناوى نەدۆزرايەوھ.

ئاژانەكە سوور بو لەسەر ئەوھى پاسپورتەكەى ببينى.

منيش پيتمگوت: 'خانم، ئىمە لە ھوتيلى شينخ زايد دابەزيوين، كە چەند سەد مەترىك لىرەوھ دوورە. پاسپورتەكەش لەوئ لەنتو گەنجينەكەمان داناوھ، خو ئەگەر لەگەلمان بيتت، ئەوا پاسپورتەكەت نيشاندەدەم.'

بەلام خو ئاژانە ژنەكە نەيدەويست لەگەلم بيتە ئەوئ. من دەبوو بەغار بچمە ھوتيلەكە و پاسپورتەكان بيتم. بەلام خو لەو ماوہيەدا ئەوان خوشكەكەميان لەگەل خويان دەبردە پۆليسخانەكە، ئەوكات شتەكان لەدەست دەردەچوون، بەتايەتيش بەھوى ئەو پوژژمىرەى، كە ھەر خوا دەيزانى ئاخو چى تيدا نووسيوھ. ئىدى دەستم دايە مۇبايلەكەم زەنگيكم بۆ نەستەرەن ليدا: 'دەكرئ بگەيتە لامان. خوشكەكەم پاسپورتى لەگەل خوئ نەھيناوھ و ئاژانەكانيش پوژژمىرەكەيان گل داوہتەوھ... بەلئ، لە نزىكين، لە وىستگەى ميتروكەين.'

چەند خولەكئىكى پېچوو تا نەستەرەن وەك پوژئىكى بېچۇلانى لەسەر پەيژە
 كارەبايىەكانەو دەركەوتەو. ئەو بە عەرەبىئىكى رەوان لەگەل ئاژانسەكان
 دوا. ئاژانەكانىش ئەويان دەناسى، كىشەكە يەكسەر يەكلابوو. ديسان
 خوشكەكەم ئازاد كرايەو و بەرەو پەيژە كارەبايىەكان پوژىشت. ترسام
 نەبادا جارئىكى دىكە لەبەر چاوم ون بىي.

‘باشە شتىكى دىكە ھەيە كە من بتوانم بۇتانی بكەم؟’ نەستەرەن واى
 لىپرسىم.

خۇي دەمويست بلېم: رە توخوا لەگەلماندا بە، ئەوسا ھەموو كىشەيەكمان
 چارەسەر دەبى، بەلام لەبرى ئەو پىمگوت: ‘زۆر سوپاس. بەبى تو
 گەشتەكەمان ئاراستەيەكى دىكەى وەرەگرت.’

ئىدى ژنەكەم ھىچ مەيلى لەسەر پىياسەكردن نەما، بە خاترجەمىيەو
 دەويست بگەرپتەو ھوتىلەكە: ‘ئاگات لە كات بى، ئىمە دەبى زوو بچىنە
 لاي برازاكەم.’

ئىمە بە بىدەنگى بە بەردەم دووكانەكاندا پوژىشتىن، بەلام خۇ ئەو پىاسەى
 پىتەدەگوترا. من لە دوورپا گويم لە بانكى نوپۇز بوو، لەويو مەزگەوتىكىشىم
 بىنى.

ئىستاكە ژنەكەم پوژىشتوو، دەستم بەتال بوو، دەمتوانى شتەكەلىك بكەم
 كە ئەو بە دلىبايىو ھەزى پىتەبوو بىكەم.

– ‘ئەرى بچىن مەزگەوتەكە بىينىن؟’

ئىمە بە ھىتواشى بەرەو مزگەوتەكە قەدەممان لىدا. ئەوئ چۆل و ھۆل بوو،
ھېچ ئافرەتیشى لىنەبوو.

من خوشكم و دايكم پەوانەى لای نھۆمى سەرەو، لابالى ژنان کرد.
خۆیشم چوومە شوینى نوێژکردن. چوومە پشت دینگەيەك دانیشتم،
پشووئیک بەدەم. گەرمیەكە کارى خۆى کردبوو، لەوئ لىي پاكشام و خەوم
لىكەوت.

ناشزانم چەند بوو خەوم لىكەوتبوو، تا ئەو كاتەى گویم لە دەنگىك بوو. بە
سلەمىنەو ە بىداربوومەو، لەسەر سەرم يەكك وەستابوو، ھەندئ خۆى
چەماندبوو، بە ەرەبى ھەر لىي دووبارە دەكردمەو : لىرە بۆت نىيە
بخەوى.

ماوہيەكى خاياند تا بە تەواوى بە ئاگا ھاتمەو و زانیم چ باسە. ئىنجا
ھەلسام و بە دواى سۆراغى دايك و خوشكەكەمدا گەپام.

"ئەرى نايەنە خوار؟ كاتى ھاتوو ەپروين!" من وام لە خوارەو ە بانكى لابالى
ژنان کرد.

بەلام خۆ ئەوان دەمىك بوو ھاتبوونە خوار، لەوئ وەك دوو كەسى
موفەرك (پىروژ) لەسەر تەختەبەندىك لەبەر سىتەر دانىشتبوون، چاوەپۆى
منیان دەکرد.

ئای چەند دلم پنى خوشبوو. ئەمەش وەنەبى لەبەر بارە ئالۆزەكە بى، بەلكو
تەنیا لەبەر ئەو گۆشەنىگايە بوو، كە ئەوان بە ئارامى و ئاسوودەيىيەو
لەوئ، لەبەر سىتەرەكەدا لەسەر من وەستابوون. منیش بە بىداريىيەو بە
دواى ئەواندا دەگەپام.

نانی شیوان لای برازاگه

ئیمه تاکسییکمان گرت و بهرهو شوینی وادهکه مان پۆیشتین، له پێگای خوشماندا هه موو ئه و مۆل و بازارپ و دووکان و چیشتهخانه زۆروزه وه ندانه مان له دواى خۆمان به جیهیشتن.

برازای ژنه کهم، ناوی «سیاماک» بوو، چه ندين سال بوو له ئەمهریکا ژیا بوو، وهک بازارگانیکی کپین و فرۆشتنی تپومبیل کاری ده کرد. ئه و خه ونه ی که ببیته ملیۆنلیر، پێ به دینه هات. دواى ده سال مانه وه له ئەمهریکا، له دوايدا ئه و ئ به جیدیلێ و پوو ده کاته «دوبه ی»، به لکو وهک ده لالیک ژیا نیکی نوێ ده ست پێیکاته وه. ده کری بلێ له دوبه ida خه ونه که ی خۆی هیتایه دی، چونکه له و ئ وهک ئەمهریکاییهک ده ژیا و هه موو ماف و زیده مافیکی که له ئەمهریکای هه بوو، له و ئ سوودی لیده بینی.

وهک ده لالیک، له ئەپارتمانیک له گه ل ژن و کورپه که ی ده ژیا، هه روه ها هیشتا دوو ئەپارتمانی دیکه شی هه بوون، به کرینی دابوون. زۆریش نابێ چیشتهخانه یه کی ئیتالی کردۆته وه، که له لایه ن شه ش ژنی تایله ندییه وه هه لده سووپا و خۆیشی نیوانگیری بازارگانه ئیرانی و کارخانه نیوده وه له تیه کانی ده کرد، ئه وانه ی دامه زراوه ی خویان له دوبه ida دانابوو.

من ئه و برازایه ی هاوسه ره کهم، عه یامیکه، له پۆژانی خۆیندکارییمه وه له تاران ده ناسم. ئه و هه ر له سه ره تاوه خه ونی به ئەمهریکاهه ده بینی. کاتیکیش له ئیران شۆرش هه لگیرسا، ئه و لیتیدا پۆیشت، چوه وه ئەمهریکا.

لەو کاتەو پەيوەندىمان نەما، بەلام لەو کاتەى بۆ «دوبەى» بارىکرد،
ناوبەناو لە پىتى فېتېسبووک و تۆرە پەيوەندىيەکانى دىکە، لەگەل يەک
دەدواين.

ئەو زۆر جارەن بانگەيشتى منى دەکرد. ھەر دەيگوت: 'دەى، دە بۆ
ھەفتەيەک وەرە لامان. من «دوبەى» ت لە ناوہو پىدەناسىنم. خۇ تۆ
پىويستە ئەو شتانەش ببىنى. ببىنى ئەم شتانە بۆ تۆ زۆر باشە.'

ئەو دوو جارەنى پابردووش كە سەردانمان کرد، کاتىكى خوشمان بە
يەكەو بەسەربرد. ھەموو پۆژى لەگەلى دەچومە سەر کار، بەم جۆرە
باشتر دەمتوانى ببىم ئاخۇ ميکانيزمى ئەو ميرنشىنە چۆن کاردەکا.

ھەنووکەش لەگەل دايکەم، خوشک و ژنەكەم جارىكى دىكە لە مالەكەى ئەو
دەبينەوہ ميوان، كە زۆر نابى بۆ ئەو شوینە نوپىيە بارى کردوہ.
تاكسىيەكە لەبەردەم بالەخانەيەكى بەرزدا وەستا، ئەويش بورجى «شىخ
زايد بن نەھيان» بوو. يەكەك بوو لە گرانبەھاترين، جوانترين و بەرزترين
بالەخانەى «دوبەى»، شتىكى ئاسانىش نەبوو، ئەپارتمانىك لەوى پەيدا
بکەى، چونكە پەيوەست بوو بە شكۆى نمايش.

بەدەر لە مال و خانوويىكى وا گرانبەھا، ژمارە ترومبىلەكەشت پىگەى خۆت
لە دوبەييدا ديارى دەکا. ژمارە ترومبىلىك، كە تەنيا يەك ژمارە بى، بە ھى
سولتان يان ئەمير دادەندرى، دوو ژمارەيىيەكان ھى شازادە جىنشىنەكانە و
سى ژمارەيىيەكانىش ھى ميرەكانى دىكەيە. ھەموو دوو ژمارەكان ھى
شازادەكان و سى ژمارەكانىش ھى كەسە دەولەمەندە گرنەگەكانى دىكەى
دەستوپىتوہندى مير بوو. باقى ژمارەكان و ژمارە بى وينەكان، كە بە
ئاسانى لەبەر دەكران، ھەر يەكەيان بە ھەزاران دۆلار كېدراون.

ژماره‌ی ترومبیلی برازاکی ژنه‌که‌شم ۵۶۷۸ بوو، خوی هر ژماره‌که به قه‌د نرخی ترومبیله‌که گران بوو. له ماوه‌ی یه‌که‌مین دیدارمان، ئاماژه‌یه‌کی بۆ ژماره‌که کرد و به پینکه‌نینه‌وه کوتی: 'ئاگاداربه، من پیاویکی گرنگم له دوبه‌ی. کاتی سواری ترومبیله‌که‌م بی، ده‌بی ئاگات له خۆت بی و باش ره‌فتار بنوینی، چونکه هه‌مووان ده‌مان بینن.'

له‌به‌رئه‌وه‌ی ده‌بوايه به لای یه‌ک دوو خالی پشکنیندا تیبه‌پین تا ده‌گه‌ینه لای ئه‌سانسیره‌که، برازای ژنه‌که‌م به خوی هاتبووه خوار، له پیشوازیماندا بوو. ئه‌و به فارسی به‌خیره‌هاتنیکی گهرمی لیکردین. کاتیکیش چووینه نیو ئه‌سانسیره هه‌ره که‌شخه‌که، هه‌ستمکرد وه‌ک ئه‌وه‌ی له‌نیو پۆکییتیکی ئه‌پۆلۆدا بم و هه‌ربینا به‌ره‌و بۆشایی ئاسمان هه‌لدارا، به‌ره‌و مه‌ریخ پویشت. ئه‌و کاته‌ی که ئه‌سانسیره‌که‌ش که‌وته جووله، وه‌ک تیر به‌ره‌و به‌رزترین نه‌ومی بورجه‌که هه‌لکشا.

من له‌وه تینه‌ده‌گه‌یشتم، ئاخۆ بۆچی ئیرانییه‌کان، هه‌میشه هه‌ر عه‌ودالی نه‌ومه به‌رزه‌کان بوون. ده‌بی ئه‌وه‌ش له‌و زپه هه‌سته‌ی مه‌زنایه‌تییه‌وه هاتی که له میژوودا هه‌مان بووه. ئیمه پژیمی پرکه‌موکورتی دیکتاتۆریمان هه‌یه، هه‌مووان به ده‌سته‌یه‌وه ده‌نالیین، که‌چی خۆشمان به گه‌وره‌تر و باشتەر له‌خه‌لکی ده‌زانین. خوی ئه‌مه‌ش شه‌قلیکی پاسیزمانه‌یه.

هه‌رچۆنیک بێ، ئیمه ئیستا له‌وین. به یه‌کجار له نه‌ومی سه‌ره‌وه‌ی بورجی شیخ زاید، به جوانی و ناوازه‌یی شه‌وی دوبه‌ی سه‌رسام بووین، دیمه‌نیکی بیۆینه‌ی هه‌بوو، به‌سه‌ر هه‌موو تاوه‌ره‌کانی شاره‌که‌دا ده‌پروانی. ئه‌و دوبه‌یه خه‌یاڵکرده‌یه، کاتیک له په‌نجه‌ره‌که‌وه ته‌ماشات ده‌کرد، نمایشی جوانیه‌که‌ی خوی بۆ ده‌کردی. ئاخ‌ر خۆ ئیمه ده‌قاوده‌ق له‌سه‌ربانی میرنشینه‌که بووین

و سهیری جیهانی ده و روبه‌رمان ده‌کرد، که له هیچه‌وه به‌سه‌ر سنووری چوارچێوهی بیابانه‌که که‌وتبوو.

ده‌رکه‌ی ئه‌پارتمان‌که کرایه‌وه و ژنی برازاکه و کوپه دوازده سالانه‌که‌ی بۆ پیشوازیمان هاتنه‌ده‌ر.

«مه‌رجان»، ژنه میهره‌بانه‌که‌ی برازاکه، به‌خێرهاتنیکی گه‌رمی له دایکم کرد. دیسان دایکم هه‌ر ئه‌و هه‌سته‌ی هه‌بوو، که‌وا له ئه‌مستردامه. ئه‌ویش سه‌ری کوپه دوازده سالییه‌که‌ی ماچ کرد و گوتی: «جاره‌که‌ی دیکه، که هاتینه لاتان، هه‌یتشتا هه‌ر زراسک³⁰ بوو. ماشاللا، ماشاللا، ئیستا جاحیل بووه».

برازاکه به پرسه‌وه ته‌ماشایه‌کی کردم. منیش به سهرته‌وه پێمگوت:

- «ئه‌و هه‌روا ده‌زان، له ئه‌مستردامه».

من له خۆم ده‌پرسی، باشه چۆن دایکم له ساتیکه‌وه بۆ ساتیکی دیکه ده‌گۆپێ، چۆن ئه‌م هاتن و چوونه‌ی خه‌یالی و واقیعییه به‌یه‌که‌وه گرێ ده‌دا. به‌لام هه‌یتشتاش له‌وه نه‌گه‌یشتم، ئاخۆ که‌ی ئه‌و له دوه‌یه‌ که‌ی له پێی مه‌که‌که‌یه، چ کاتیکیش له پێی گه‌رانه‌وه‌ی نیشتماندايه. له‌وانه‌یه پوانگه‌ی بڕیارده‌ری خه‌سله‌تی که‌سی له‌لای ئه‌و، له‌گه‌ل شوێنه‌که‌دا سه‌ره‌له‌بده‌ن. له‌وانه‌شه ئه‌و ئه‌سانسیره بۆ ئه‌و به‌رزیه، بیره‌یتانه‌وه‌ی ئه‌مستردامی هه‌ینابته پێشه‌وه.

---

³⁰ زراسک، زۆر مندال، بێبی.

خۆشبهختانه ژنهكهم، پېشتەر مالباتهكهى له بارهى دهردى لهبېرچوونهوه و وړېنهكردنى دايكم ئاگادار كردبووهوه، بۆيه ئهوانىش به پېنكهينهوه رهفتاريان نواندهوه.

لهگهله ئهوهدا دايكم ئيمهى ههمووى بهرهو جيهانهكهى خۆى پاكېشا. ئهوى ئيمهى له رهوشىكى وههادا دانا، كه چيديكه خۆمان نهبين، بهلكو ههر كهس بين و بهس.

ههر لهو پېگهوه، دهمهوى سوپاسى «سياماك» و ژن و «نادر»ى كوپى بكهم، كه ئهوى بوار و مهودايهيان بۆ دايكم و خوشكهكهم سازاند، تا بهشىكى فهرامۆشنهكراوى گهشتهكهيان به خۆشى بهسهربهرن. ههلبهته ئهوهش گرنگ نهبوو، بوونهكهى دايكم له دوهى، له ئهمستردام يان له پېنگاى مهككهدا بى.

دايكم به درىژى باسى يهكهمين سهردانى ئهمستردامى كرد، لهراستيشدا ههرگيز شتى وهها پروينهدابوو. برازا و ژن و كوپهكهى بهپېزهوه گوڤيان له يادهوهرييه خهيالكردهكانى گرتيوو. بهو چيروكانهى كهشوههوايهكى نازدارى ئافرانديوو.

دواى نانى شىوان، ژنه خانهخوييهكه لهسهر «يوتيوپ»دا به دواى موزيكى شاددا گهرا، تا كهشىكى وا بخولقتىن، ئيمه به يهكهوه له ئاههنگدا بين.

من، سهر به خانهوادهيهكى دابونهريتخوازى پياوه جدييهكان بووم، ئهوانهى كتيبه قهبه قهبهكانيان دهخويندوه و سهرى خۆيان به موزيكى سووكهله نهديهشانند. خو ئهگهر دهربارهى موزيكيش قسه بكرى، موزيكى ديرينهى دابونهريتپيانهى ئيرانى بهرز ههلهسهنگيندرى.

که واته هرگیز نه و جوره موزیکه سه ماداره لای ئیمه نه ده بیسترا. هر ودها
 هه لپه پرنیش هر له گوریدا نه بوو. هرگیز پوره کانم نه ده بینین سه ما
 بکن، پیاوه کانیش هر هیچ شته که به شیوه یه کی ئاسایی له گه له ئیمه دا
 نه ده گونجا.

دایکیشم سهر به مالباتیک بوو، زور دیندار نه بوو، به لام به هر جوریک
 بی، لای نه وان ژنه کان له گه له یه کدا هه لده پهرین و سه مایان ده کرد. له و
 کاتهش میردی به باو کم کردبوو، هیچ شتیکی وای لی نه بیندرا.

ئیسیتاش ژنه خانه خویکه مان موزیکیکی سه ما ئامیزی خستوته سهر ئامیره که
 و ئاماژه یه کی واشی پنداین که هه لستین و سه ما بکه یین. ژنه که م له سهر
 قه په نگ³¹ نه پارتمانه که، ته له فونی له بن گویی بوو، له گه له باو که پیره که ی له
 تاران قسه ی ده کرد. خوشکه که شم، که نه و ژنه شانازه بوو، هر وده که
 مالباته که ی باو کم، راشکاوانه نه یده ویست له لایه ن ژنه خانه خویکه وه بانگی
 سهر سه ما و هه لپه پرن بکری. به لام له پریکه وه دایکم هه لسا. باسکه کانی له
 هه وادا دریز کردن و خه ریکبوو سمتی باده دا. خوشکه که م له حه په ساویان
 دهستی له سهر ده می دانا و به چاویکی پر له پرسیاره وه سه یری کردم.

ئای، خودای گه وره، دایکم دلشاده و به چاوی داخراوه وه سه ما ده کا و
 باله کانیشی له هه وادا به رز کرد و ونه ته وه، هر وده که نه وه ی دوعا بکا. ئیمه
 هه موومان کشومات به چاوی زه قه وه سه یرمان ده کرد.

منیش نه مده زانی چیکه م، ئاخو من سهر به مالباتیک بووم، سه مایان
 نه ده کرد. که چی له بهر چاوم بوو، ده مبینی، یه کیک له جوانترین کۆپله

---

³¹ قه په نگ: به له کونه.

دیمه نه کانی ژيانی دایکم پړول ده گيرئ. دیمه نیک که هه تا هه تايه له لام ده مینځته وه.

ئینجا چوومه لای خوشکه که م، ده ستیم گرت و گوتم: 'دهی وهره، له گه لای سه ما بکه!'

'نه خیر، تکایه نا.' وای وه لام دامه وه.

'دهی له بهر خاتری من سه ما بکه.' گویم له خوم بووه وه وام پینگوته وه.

ئویش سووربوونی له پرسپاره که مدا بیني، پتوېستم به وه بوو که ئو به که یف و سه فاوه ببینم. ئویش به نه رمی قوله کانی له یه ک کردنه وه و له هه وادا بالی کرد و به ئه سپایی ههنگاوی سه مائامیزانه ی به ره و لای دایکمه وه نا.

خوشبهختی، قورسایی خوی هیه؛ من ئه مه م له ئه ودا دوزییه وه. هه ندیک جار باره که ی قورسه و توش بهرگه ی ناگری و پیت هه لئا گيرئ.

بو ئه وه ی فرمیسه که کانم بشارمه وه، چوومه لای قه په نگه که. برازای ژنه که شم به خویی و بوتلنیک و دوو پیاله هاته لام. شته کانی له سه ر میزیکي بچکوله دانا و جگه ره یه کی بو را گرتم.

به پڼوه له سه ر قه په نگه که، که به ده ستیک پیکه که م گرتیوو، باسی ئو ماوه ژيانه ی دایکم، له میانه ی گه شته که م بز کرد: 'مانه وه که بووه ئه زمونځیکي سه رنجراکیتش. دایکه به سالاچووه که م به هه موو هیژیکي خویه وه رايکیشامه جیهانی پیرییه وه. هیوام وایه نه خوشییه که ی لی تیرتر³² نه بی،

---

³² تیرتر: قورستر، خراپتر، توختر.

بەلام بە داخوۋە بەرەو خراپتر بوون دەپوا. لەو پۇژانەى پابردودا ئەو لايەنىكى جوانى پىرييتى خۇى نیشان دا.

لەوانەىە وشەى جوان، لە شوینى خۇیدا نەبى. دەى با وەها بلىن ئەو لايەنە مرقىيەكەى لە کاتى ئەو گۇرپانەى لى نیشان داو³³. ئەو، من دەنیریتە سەردەمى پابردوو، ئىنجا پامدەكىشیتەو ە ئىستا و پاشان بەرەو فەرامۇشى، پۇژگارەکان وەک شەپۆلەکان تىکەلى يەک دەبن. لەو نىوەشدا شتىكى خۇش پرویدا. لە يەككىک لەو پەهەندانەیدا، ئەو ەەر وەها دەزانى، بەرەو مەككە سەفەر دەکا.

برازاکەش پرسى:

- "چۇن بەرەو مەككە؟"

- من نازانم، و ناشتوانم ەویەکانى بخەمە روو. پىموايە لە مېشكى خۇیدا، ەندى بىرگەى پىچرپىچرى يادەو ەرييەکانى بە يەكەو ە گریداتەو. ئەو دەلى، گوايە رۇژىک لە پۇژان بەلىنم پىدایى، لەگەل خۇمى بىمە مەككە.

- "مايەى تىزامانە. باشە دلنایى، بەلىنىكى وات پىنەداو؟"

- "بە دلنایىيەو ە نازانم. خۇ نابى ەرگىز شتىكى وام گوتبى، ئاخىر ئەو بەلىنە لەگەل رەوتى ژيانى مندا نەدەگونجا. شایانى باسیشە دەکرى لە میانەى گەشتە پىرۆزەکەیدا، لەگەل کەسانى دىکەى لەيەک گریدایى. ئەو ەەر بەتەنیا خۇى و من وەک رېبوارى پىگای حەج دادەنى."

---

³³ مەبەست لىزەدا، گۇرپانى بارى واقعە بۇ خەيال و بە پىچەوانەشەو. رستەكە زۇر كورت بوو، بۇيە لەوانەىە لەو ەرگىزاندا دەرەقەت نەهاتىم، پىويستى بەو كورته پوونكردنەو ەبوو. و.

- 'هلبه ته تۆش له گه لیدا ده پۆی. ئه وهشت تا ئیستا به ژن و خوشکه کهت نه گوتوه؟'
- 'نه خیر، من ئه وهم پینه گوتون. ده ترسم ئه گهر پێیان بلیم شته که ی له بار ببه م.'
- 'چی له بار ده به ی؟'
- 'سه فهری چه که ی.'
- برازای ژنه که م به دهنگیکی بهرز پێکه نی و گوتی: 'تکایه لیم مه گره، من خۆم ده لالم، سه رقالی خانووبه ره م، نه وهک سه فهری چه ج و سو فیزمی. ئه وه هه مووی له سه رووی تیگه یشتنی منه. ئای چ ژیانیکه.'
- 'من به خۆشم نازانم، به لام من وا به وروژاوی ده بینم، چونکه گه شته که ی ئیمه شتی سه رباری دیکه شی هاته سه ر.'
- 'مه به ستت له وه چیه؟' خانه خویکه م به زهرده خه نه یه که وه وای لیپرسیم.
- 'ئه م شته پروون نا کریته وه.'
- 'به لام چی ده که ی ئه گهر هاتوو له گه ل دایکت سه فهری چه ج بکه ی؟'
- 'من هیچ شتیکی تایبته ناکه م، ههلبه ته من پێی لیتاگرم. دوینی ئیواره ئه و به پێی په تی وهک دینداریکی راسته قینه به نیو لمه که دا و به ئاراسته ی مه که که دا ده پۆیشت.'
- 'له کوێ؟'
- 'له کاروانسه را که.'

- "وا مه‌لی. تۆش لیتیگه‌رای بروا؟"
- "ئاخر هیچ واتای نه‌بوو ئیشه‌که‌ی لی قورستر بکه‌م. ئه‌وه‌شی وه‌نه‌بی، که تۆ پیتی خه‌مبار ده‌بووی. تۆ هر ده‌توانی، رابمینی، له‌ شوینی خۆت بوه‌ستی و سه‌یر بکه‌ی."
- "سه‌یری چی بکه‌ی؟"
- "سه‌یری مرۆف، کاتیک ئه‌و لیتی جیا‌ده‌بیته‌وه‌."
- "من بام هیچم پینه‌ده‌کرا." برازا‌که‌ وای گوت و له‌سه‌ر قسه‌که‌ی به‌رده‌وام بوو؛ "ناشزانم ئه‌گه‌ر له‌ شوینی تۆ بو‌وا‌یه‌م، چیم ده‌کرد."
- ئایا ده‌زانی، هه‌ندیک جار له‌ خۆم ده‌پرسمه‌وه‌ ئه‌ری هه‌موو شتیک ئه‌وه‌یه، که وه‌ک بیرى لیده‌که‌مه‌وه‌، نازانم چۆن بیهێنمه‌ سه‌ر زار و به‌ وشه‌ ده‌ری بېرم، به‌لام هه‌ندیک جار، وه‌ها بیر ده‌که‌مه‌وه‌، دایکم که‌مى ئه‌و شتانه‌ به‌ ئه‌نقه‌ست بکا، "من ئه‌مه‌م به‌ دو‌ودلییه‌وه‌ گوت."
- ئه‌ویش پرسى: "باشه‌ چی ده‌کا؟"
- "سه‌فه‌ره‌که‌، مه‌که‌که‌، که‌عبه‌ و باقییه‌که‌ی. له‌وانه‌یه‌ سه‌رچیخ چووبم، به‌لام پیموایی به‌شیکى له‌ ئاگاییه‌وه‌یه. چۆن بیلیم، به‌لێ، ئاسایی، ئه‌و ده‌زانی چی ده‌کا."
- که‌واته‌ ئه‌و هه‌ندیک یارییت له‌گه‌لدا ده‌کا و شیتت ده‌کا
- "نا، نه‌خێر. ئه‌وه‌ نا، ده‌کرێ هه‌موو شت بێ، سه‌ر له‌ زوو، کاتى بچکۆلانه‌ بووم، دایکم ده‌چووه‌ پشت په‌رده‌ و لیتی داده‌نیشت، ئینجا چیرۆکی سه‌یروسه‌مه‌ره‌ی گه‌شتی خه‌یالی ده‌گیرایه‌وه‌. پیموایه‌ ئیستاش که‌میک له‌وه‌ ده‌کاته‌وه‌."

- "ئاخر من پېم گوتى، وهك ده لائىكى شتى جيگير و وهك نيوهندگيريكي كردهى ئالوگور، من پياوى ئه و جوره چيروكانه نيم." برازاي ژنهكهم به زهردهخه نه يه كه وه پيئكه كهى خوى هه لدا و له سهر قسه كهى خويشى رويشت: "سه فهرى حه جى دايكت؟"
- "به پاستى. به لكو هه ندئ يارمه تيم بدهى. بروانه، تا ئىستا تاكلايه نه له گه لى رويشتووم، به لام نازانم چى لى شين ده بى."
- "چون، چى لى شين ده بى؟"
- "ئيمه گه يشتووينه ته سهر ئه و خاله، دايكم پيئوايه ئيمه خه ريكه بگه ين، ئيمه له ئان و ساتى گه يشتين. به لام نازانم چون بتوانم ئه و چيروكه به كو تا ييه كى باش بگه يه نم. به لكو بيروكه يه كت هه بى؟"
- برازاي ژنهكهم جگه رهى به ليوه وه گرت، چه رخه كهى داگيرساند و جگه ره كهى پيكرد، كه ميك بيرى كرده وه ئينجا گوتى: "له گه ل خوتى بيه مزگه وته گه و ره نايابه كهى شينخ زايد بن نه يان له «ئهبو زه بى». ئه وئى زور له مالى ئه للاى مه ككه جوانتره."

ناماده کاری بۆ نه بوزه بی

من هیچ شتیکی وه هام له بهرانبهر خوشکه کهم نه کردبوو، تا ههست به خهتاباری بکهه. هه میشه برایه کی چاک و جیگره وه یه کی باوکه بووم له نیو خیزانه که ماندا. له ماوه ی تاراوکه نشینیشمدا، ئه وه ی له دهستم هاتی بۆ مالباته کهم کردوومه.

که له نیشتمانیش شوپش سه ری هه لدا و به هه زاران کهس له سیداره دران، به هه زارانیش بۆ چه ندین سال خرا نه نیو کونجی زیندانه وه و به هه زارانیش بۆ هه میشه تیدا مانه وه. من هیچم پینه ده کرا، خوشکه کهم دهستوو سه که می له ژیر پیخه فه کهیدا شاردبووه وه و هه ر به و هۆیه شه وه گیرا. من هیچم پینه ده کرا، له و کاته ی هه یته کان هاتن و به سه ر ماله که مانیاندا دا، من توانیم هه لپیم و ئه و پی نیه کرا و بهرکه وت. ئاخه ر چۆن ئه وه م زانیبوایه، که ئه و له گه ل «جهواد» و چالا کوانه کانی دیکه دا دژی رژی م جوولاونه ته وه. نه خیر، خۆ ئه وه، خه تای من نه بوو، به لام خۆ هه میشه هه ر پییه وه هه راسان بووم، به وه ی له دوا ییدا هه ستم کرد، من ئه وه نه ده سه ربه ستم هه یه، که چی ئه و نه یبوو.

پیشتر من خه می ئه وم ده خوارد، هه ر له بیرمه، جار یکیان ده ترسام به وه ی کهس نه یه ت و داوای ده سته بکا، هه ر له بهر ئه وه ی له زیندانایه، ئیدی کهس نه یه ت بیخو ازئ.

به لام خو ژيان بريارىكى دىكهى دا. پوژنيكيان له دهركهى ماله كوڼهكهى باوانم درا، دايكم دهركهى كردوهوه، بينى پياويكى نامو له بهر دهركه وهستاوه. دايكم هر وای زانې، كابرې سر به دهزگای نهينې پږيمه و بږ پشكنين هاتوه.

دايكم هر له كورتى له گهلى برېبوهوه:

- 'دهى بيلې!'

- 'خانم، من بږ كيژهكهت هاتووم.'

- 'من نهوه دهزانم، به لام چى دىكهتان لىنى دهوئ؟ ناخر خو ئيوه گنجيتان پووكاندهوه، باشه لهوه زياتر، دهتانهوئ چى دىكهى لى بستينن؟' دايكم به جوړه خوگريټكهوه وای به كابرې بهر دهركه گوت.

- 'خانم، من هاتووم داخوازی دهستى كچهكهت لى بكه م.'

نهمه گهمه قهدهر بوو، دايكم به ژيانى خوئ هيچ حيسابىكى بږ نه كردهوو.

- 'خانم، من ههشت ساله چاوه پريم، دهتوانم ههنديكى دىكهشى له سهر بوهستم.' پياوهكه وای پنگوت.

ده خولهكى په بهق پياوهكه هر له بهردهم دهركه وهستاوو. پاشان دايكم گه پابووهوه مال، به خوئ و سهرپوشيكي سپى گولگولې ټاههنگناميز. دهيزانى ټاراستهيهكى شادمان بږ ژيانى كچهكهى به پړيوهيه. ئينجا فهرمووى له پياوهكه كرد و هيتايه ژوور و به زمانى ټاماژهوه به باوكمى ناساند: نهم پياوه هاتوته داخوازی كچهكه مان.

باوكه خوشه ويستهكهشم، كه نيگايهكى سادهى بږ جيهان هه بوو، به زمانى ټاماژهوه به دايكمى گوتهوه: نهوه پياويكى باشه، من هيچ لاريم لى نيه.

دايكم به خندهيهك و هر به زمانى ټاماژه پږى گوتهوه: خو تو نابې ټاوا ههرزان فروش بى. نابې دهمودهست پږى قايل بى. سهره تا ده بى ههندي

پرسیاری لټیکه‌ی؛ له باوکی، له دایکی بیرسی، بزانی چ کاریک ده‌کا. لټی
بیرسه ئاخو داهاتی چه‌نده، ئایا خانووی خوی هه‌یه، یاخود ترومبیلی هه‌یه،
به‌م جۆره.

ئیتاش هه‌موو ئه‌م شتانه بوونه‌ته پابردوو. هه‌نوکه ئیمه له «دوبه‌ی»ین.
من چومه لای پرسگه‌ی هوتیله‌که، تا پټیان پابگه‌یه‌نم که به‌گه‌شتیکی یه‌ک
پۆزه به‌ته‌مای «ئه‌بوزه‌بی»ن. به‌دزیشه‌وه پټم خۆش بوو له‌وئ تووشی
«نه‌سته‌ره‌ن» بېمه‌وه، به‌لام خۆ ئه‌وه هیواخوازی پټویست نه‌بوو، ئاخ‌ر ئه‌و
هه‌میشه له‌وئ ئاماده‌بوو. له‌پاستیدا هۆلی چاوه‌پوانی هوتیله‌که مه‌یدانی
کاری ئه‌و بوو.

ده‌موده‌ست له‌ نه‌هۆمی خواره‌وه بېنیم، له‌گه‌ل یه‌ک دوو مه‌عمیل پاوه‌ستابوو.
که‌ منی بېنی، بزه‌یه‌کی بۆ کردم، منیش ده‌ستیکم بۆ بلند کرده‌وه و چومه
لای پرسگه‌که، تا بېرسم ئاخو ده‌توانن ئه‌وان گه‌شتی «ئه‌بوزه‌بی»م بۆ
رێک بخه‌ن.

به‌لئ، ئه‌وان گه‌شتیکی به‌ کۆمه‌لیان به‌ کۆسته‌رێک بۆ ئه‌وئ هه‌بوو، به‌لام
له‌به‌ر په‌هوشی دایکم، پټم دروست نه‌بوو له‌گه‌ل گرووپیک له‌ که‌سانی بیانی،
به‌ کۆسته‌رێک بچینه «ئه‌بوزه‌بی». ئاخ‌ر له‌و کاته‌دا تۆ ده‌بی به‌ ئه‌وانه‌وه
به‌ند بی، ئه‌مه‌ش کاره‌که‌ی بۆ ئیمه سه‌خت‌تر ده‌کرد.

- "ئه‌رئ تۆ شتیکت پټویست بوو؟"

گویم له‌ ده‌نگی نه‌سته‌ره‌ن بوو، له‌ پشتمه‌وه هات.

- "نه‌خێر، سوپاس، من به‌ دوای بلا‌ونامه‌یه‌ک ده‌گه‌پام. له‌پاستیدا،
جاریکی دیکه سوپاس بۆ ئه‌و گه‌شته‌ی بیابان و سه‌ردانکردنی
کاروانسه‌راکه. له‌وئ کاتیکي خۆشمان برده‌سه‌ر.

- "شایانی نییه. زۆرم پىخۆشه که وام گوى لىدهبى. دهتوانم شتىكى دىكهت بۆ بكهم؟" ئەو واى پىگوتىم و ئاماژەشى بەو رېبەرنامەى ئەبوزەبى دا، كه له نىۆ دەستىدا بوو.

- "نەخىر، سوپاست دەكهم. ئىستام پىوىست پى نىيه، لهوانەيه دواتر." منىش وام پىگوتەوه. له راستىشدا دەمەوىست لىى بېرسىم، بەلكو ئەو گەشتەى ئەبوزەبىشمان بۆ رىك بخەيت، بەلام هەر خۆم بە خۆمىم گوتەوه. باشە ئەگەر ئەو نووسىنگەى گەشتىارىيهى نىوان ئىزان- دۆبەى كار بۆ دەزگای نەئىنى ئىزان بكا، كهسىكى وهك نەستەرەنىشيان بەكرى گرتىن، تا چاودىرى بەسەر خەلكى بە تەمەنى ئىزان چاودىرى بكەن، باشە ئەگەر وابىن، بۆچى جارىكى دىكه هانا بۆ خزمەتگوزارى ئەوان بىبەمەوه؟ من شەرمم له خۆم كردهوه، كه له نىۆ هۆلى چاوهروانى هوتىلهكهدا له دلى خۆمدا، بە دواى ئەودا گەرام.

ئىدى خۆم راستكردهوه و لهوئى رۆيشتم. ئەو دەرڤەتەشم بۆ نەهىشتهوه له ئامادەبوونى مندا، سەرەداوىكى خۆى هەلبۆيزنى.

بەو رېبەرنامەى گەشتىارى نىۆ دەستىم، گەرامەوه نەهۆمى سەروو، تا سەبرىكى بكهم ئاخۆ بە بى نەستەرەن دەتوانم بچمە ئەبو زەبى.

به کریگرتنی نرومبیلک بۆ نه بوزه بی

دوای خویندنه وه و لیکدانه وهی پیه رنامه و هندی ئانا مانا له پپانه³⁴ کردن، بپارمدا پوژی هینی به ره و مزگه وتی گهره ی «نه بوزه بی» برۆین، که له وی نوژی هینی تیدا ده کری. ئه مه ش بۆ ئیمه که شتیکی زیده بارترمان بۆ ده ره خسینی.

مه که که خوی بۆ برواداران شوینیکی سهرنجراکیشه و ههروه اش ده مینیه وه. من پشتریش گوتومه، ئیمه ی «فارس» هچمان به سه ره بستانی سه وودیه وه نییه، به لام له روانگه ی میژوویکی ساخته و ههستیکی ئایینی و لووتبه رزی بالادهستی فارسه کانی سه رده می دیرین، ههستیکی وه هاما لا پهیدا بووه، که له راستیدا مه که زیاتر هی ئیمه بی له وهی هی عه ره به کان بی. ئیمه له و روانینه دا وه که ئه وه وابوین، که کوچک له ئاگردان گهرمتر بی.³⁵ مه که که له چاوی ئیمه دا شاری ئه لایه، نه وه که هی سه وودیه کان.

ده کری ئه و ره فتاره مان له هه لسه که وتی ئه و حاجیه ئیرانیانه دا ببینه وه، کاتی ده گنه مه که که و بی ده نینه سه ر خاکی ئه وی و خویان له بن هه ژموونی پوویدا ده بیننه وه و هه سه که یان له لا به هیزتر ده بی. مه یلی ئه وان له هه لسه که وته که یاندا له جاران توندتر ده بی. جاریکیان له کاتی

³⁴ ئانا مانا له پپانه: مه به ست لیتژاردنیکه له سه ر شیوه ی به ختگرتنه وه.

³⁵ نو سه ر ئیدیومیکی هه لهن دی به کار هینا وه که ده ق ده لی: له پا پا رۆمیتر بی.

حه جدا، به هه زاران حاجی به شه قامه کانی مه ککه دا وهرده بن و دروشمیان ده کتشا.

به هه زاران دروشمکتشی بیانی به نیتو شه قامه کانی مه ککه دا وهره بون، ئه وان له ولاتیکدا ئه وه یان کرد، که هاوولاتیه کانی خویان هه رگیز نه ده ویران وشه یه کی ده رده دلی خویان ده ربیرن. ئاکنجیه کانی شارکه به و کرده وه چاوه پواننه کراوه ی ده سه لاتداران حه په سان، چونکه وایانزانی راپه پینیکه دژی خیزانی پاشایه تی سعودیدا ده کری. ئیدی پۆلیسی سعودی، نهیتوانی حاجیه خونی شانده ره کان بیده نگ بکا، بۆیه ته قه یان لیکردن و حاجیه کانیش کوژراو و بریندرایان لیکه وته وه.

دوای پروداوه کهش، یه ک دوو سال بۆ ئیرانییه کان نه بوو بچه مه ککه. دوای ئه وهش که دیسان رینگه درایه وه، هه ر دوو ژنی گهنجی ئیرانی دوو له هه یته کانی گومرگ یاوه ربیان ده کرد. ئه وان ژنه کانیان ده برده نه هۆده یه ک به جیا و ناچاریان ده کردن جلوه رگیان دابکه نن. ورده کاری دیکه ی ئه و پشکینانهش له میدیاکان باس نه کران، چونکه ده بووه کتفه راتیکی³⁶ نیشتمانی گه وره، به وه ی بزاندري که وا سعودیه کان سواری ژنه کانمان بوونه. ئه وسا دیسان جهنگیکی دینی له نیتوان هه ردوو ولاته که دا هه لده گیرسا، له وانه بوو دیسان شه ره که حه فته سه د سالی دیکه بخایه نی.

ئه و کرده یه ی هه یته ی گومرگی سعودی ده ره ق به حاجی ژنه ئیرانییه کان کردبوویان، پاشخانیکی دیرۆکیانه ی هه بوو: ئاخه هه ر له میژ بوو پیاوه سعودیه کان دلایان بۆ ئافه رته ئیرانییه کان لیتاوه، ئه وهش هه ر له به ره ئه وه ی، ئه و ژنانه نه یانده وه یست خویان راده سستی سعودیه کان بکه ن.

---

³⁶ کتفه رات: کاره سات. که تنیکی گه وره.

ئەو كېشەيەى نىوان ھەردوو ولاتەكە سەبارەت بەو رەفتارانە، ھېشتا چارەسەر نەببوو، دانەمرکابووە، تا لە پەر شەسەد تا حەفسەد حاجى ئىترانى لەنىو حەشاماتىكى زۆر و گوڤدەمىكى رېژويشتنى حاجىيان لە كاتى بەجىگەياندى رېتويلى بەردبارانكردى شەيتاندا، بن دەست و پىن كەوتن و فەوتان. ئىدى لە مېديادا شەپكى گەرم لەنىو ھەردوو ولاتا بەرپابوو، ھەر بۆيەشە عەرەبستانى سعوودىيە سنوورى لەسەر ئىترانىيەكان داخستەو.

لەو بارودۆخەشدا بوو، دايكم و من بەرەو رېگەى مەككە دەپويشتىن.

لەو نۆویدا ھەر بە خۆم بېيارمدا بە تېرومبىلىكى بەكرىگىراو، بچىنە ئەبوزەبى. ژنەكەم لەگەل ئەو سەفەرەدا كۆك نەبوو. ئەو نەيوست لەگەل سوارى تېرومبىلىك بى، كە خۆم لىخوڤى بىم و گوتى: "تۆ نابى ئەو كارە بكەى. تۆ بە دايكت و خوشكەكەت و كارەكەى خۆت سەرقالى، ھەر بۆيە پىويست ناكە كارى سەرشىتانەى وا بكەى، بەتايبەتەش لەو رېگا جەنجالەى نىوان دۆبەى و ئەبوزەبىدا. ھەرچۆنىك بى من لەگەلتان نايەم."

لەگەل ئەوەشدا من چووم، بەلكو لە لای كۆمپانىيەك، تېرومبىلىك بۆ ئەبوزەبى بە كرى بگرم. لە كۆمپانىيەكەدا ژنىكى گەنجى تايلەندى لىبوو، شالىكى گولگولى بەسەر سەردا دابوو، لە پشت مېزى نوسىنگەكە دانىشتبوو.

لەوى لە دۆبەى لە ھەموو لايەكەووە تووشت بە تووشى ئافرەتى تايلەندى دەبى. ئەمەش خۆى شتىكە لەگەل كلتور و كەشووھەوى مېرنشەينەكەدا دیتەو. لە زۆرىنەى مالاكاندا ژوورىكى بچكولانە و گەرم و ئاودەستىك لەنىو خانووھەكاندا ھەيە كە ژنى تايلەندى لىبى. ئەم ژنانە ھەموو كاروبارىكى مالاكە پادەپەپىنن و زۆر جارانىش وەك چاودىرى زراسك و

مندال کارده‌کەن. هەروەها لە نووسینگەى بچکۆلە و لە ھۆتیلەکانیشدا کارده‌کەن.

ژەنەکەى پشست مێزەکە بە ئینگلیزى لێپرسیم: 'فەرموو، دەتوانم چۆن خزمەت بکەم؟'

منیش پێمگوت: بەدواى تپرومبیلێکى باشدا دەگەرێم تا دایکم و خوشکم و لەوانەشە ژەنشەکەشم لەگەڵ خۆم بۆ پۆژیک بگەیهنمە مزگەوتى گەورەى ئەبوزەبى.

ژەنە تایلەندییەکە پێیگوت، کە تپرومبیلێکى باشیان بۆ من ھەیە و دەموودەستیش ۲۵٪ داشکانیشیان لە نرخەکەدا ھەیە، ئەگەر ھاتوو بيمەکە لە لای ئەوان جێبەجێبکەم. ھەرچەندە من پێشتر ئەو بيمەم لای نووسینگەى گەشتیاری ئێران- دۆبەى کردبوو، ژەنەکە وای بە باش زانى، بەتایبەتیش لەبەر پەوشى دایکم، ھەموو شتێک نۆژەن بکریتەو.

منیش تپرومبیلەکەم ھەر بۆ پۆژى داھاتوو پێدەویست، بەلام ئەو نمایشێکى وای دامى، ئەگەر بۆ پۆژى دوومیش بەکاربیهێنم، ۵۰٪ داشکانم بۆ دەکا. ھەر بە پێکەوتیش ئەمڕۆ دوا پۆژى خشتەى داشکانەکە بوو. منیش لەو تێنەگەیشتم، ئاخۆ ئەو ھەموو داشکانە لە پای چى، منیش پێم باش بوو، تپرومبیلەکە بۆ دوو پۆژ بەکرى بگرم، نەخاسە لەبەردەم ھۆتیلەکە شوینی پراگرتنى تپرومبیل ھەبوو.

ژەنە تایلەندییەکە لەگەڵم ھاتە شەشەمین نھۆمى بالەخانەکە، بۆ ئەوێ دەتپرومبیلە پراگیراوەکە لى دەربھێنم. دواى ئەوێ ھەموو کاغەزە پێویستییەکانم واژو کردن، سوپى تپرومبیلەکەم وەرگرت و لە لای

ترومبیلەكە منى جیھەشت. منیش چوومە پشت سوكانەكە، بۆ ماہەى راچلەكەنم، بىنیم ترومبیلەكە گىڭر ئۆتوماتىكە. منیش پىشتەر ھەرگىز ترومبىلىكى گىڭر ئۆتوماتىكە نە ھاژۆتبوو. باشە پىئوست نە بوو ھەولكى بۆ بدەم؟ لە راستیدا كاتى ئەو ھەم نە بوو، بە تايبە تیش ئەو كاتەم ھەر نە بوو، ئەگەر ھا تباو ژنەكەشم بىوستبايە لەگەلمان سوار بى. ئىدى ترومبیلەكەم ھەر لەوئى بە جیھەشت، گەرامەو ھە لای ژنە تايەندىيەكە:

- "خانم، من ترومبىلى گىڭر ئۆتوماتىكە ناوئى."

- "بۆ چى نا؟"

منیش دۆخى دايكەم بۆ پوونكر دەو، پىشمگوت پىگاكەش قەلە بالغىيە، بۆيە دروست نىيە سوارى ئەو جۆرە ترومبیلە بىم و بىھاژۆم و پىنى بچمە ئەبوزەبى.

ژنەكە بە بىدەنگى لىمەو ھەراما، دياربوو ھىشتاش تىنەگە يشتبوو، كە من لەسەر چى نىگەرەنم.

منیش پىم گوت:

- "خانم، ترومبىلىكى دىكەم بدەرى."

بەلام خۆ ئەوان ترومبىلى دىكەيان نە بوو، ئەو ھە تەنيا ترومبىل بوو ھەيانبوو، باقى ئەوانى دىكە بەكرى درابوون.

پىتمگوتەو:

- "ئەگەر وابى، لەگەلم سەرکەو، بزانم چۆن كار دەكا."

- "ژنەكەش ھەلامى دامەو:

- "من مۆلەتى لىخوړىم نىيە، نازانم چۆن كار دەكا."

ئیدی دەستەوستان بووم. هەستم بە ئازاریک کرد، ژنەکه بەستەزمانانە
هاتەبەرچاوم.

ژنەکه ناوی «تامارا» بوو، ناوەکەى بە تابلۆیەکی بچوک لەسەر میزەکه
بوو. منیش لەسەر کورسی بەرانبەری ئەو دانیشتم، کەمێک بەلای ئەودا
نوشتامەوێ و پێمگوت: "تاماراخان، گوێبگر، پێم حەیفە کە مۆلەتی
لیخوڕپنت نییە. دەى ترومبیلێکی ئاساییم بۆ پیک بخە. من دەمەوێ دایکم
لەگەل خۆم بەرمە مەککە."

ئەویش تەماشایەکی کردم، وەک ئەوێ بۆ یەكەمین جار بمبینی. وام بینی،
ئەو دوودل بوو، یان لەوانەیه بە باشی لێم تێنەگەیشتی. "بەلام خۆ ئێمە
ترومبیلی ئاساییمان نییە." ئەو وا وەلامی دامەوێ: "هەموو ترومبیلەکانمان،
گیر ئۆتوماتیکن."

"تامارا، گویم لێبگر، پێموا بێ تۆ بودایی. دایکم حالی حازر بەرەو مەککە
بەپێوەیه. لێم تێدەگەى چی دەلێم؟ مەککە، زۆر گرنگە. دەى ترومبیلێکمان
بۆ پەیدابکە، لەراستیدا ترومبیلەکه بۆ ئەو."

دیسان بە دوو چاوی گەورەى مۆللەقى لیتێنەگەشتنەوێ سەیری کردمەوێ.
ئەو وای زانی، کە کێشەى لەگەل ئینگلیزیەکهیدا هەیه، هەر بۆیه لە من
تێنەدەگەیشت. یان لەوانەشە وای لێروانیم، کە پیاویکی ئاسایی نیم. ئەو
دەستی دایە پۆژمێرەکه و پەرەکانی هەلدانەوێ، دەسکی تەلەفۆنە ڕەنگ
شیریەکەى هەلگرت و ژمارەیهکی لێدا. لەگەل کەسیکی تایلەندى دوا، دوو
جارانیش گویم لە وشەى مەککە بوو.

یهک چارهک دواتر، مارسدیس بیتنژیکی رهشی نوئی له بهر ده رگه ی نووسینگه که وهستا. ئیدی ههردوو لاروومه تی تامارا بوداییکه م ماچ کرد، شتیکم کرد که له دوبهیدا نه کرده بوو. ههروهک بوداییه کیش سه رم بق نوشتانده وه، له کاتیکیدا ههردوو بهری دهستم له یه کدا بوو، بهم جوړه سوپاسی خزمه تگوزارییه نایابه که م کرد.

دوای ئه وه سواری مارسدیس ه که بووم، لیمخوپی. ئه وهش جوړه ترومبیلنیک بوو، که زۆرباش له گه ل مالی ئه لادا ده گونجا: پهش، شیک و به هیز. ئیدی دهتوانی تا بکری له لای شوسته ی پهروه ردگاری مه زندا پایبگری.

له ئالۆزى رېڭا خىراڭدا

له پرىڭكەۋە خۆم لەسەر پرىڭاگىيەكى جەنجالدا دۆزىيەۋە، بە ھەزاران تېرۇمبىل بە راست و چەپمدا دەپۇيشتىن، تېرۇمبىلەكان گفەيان دەھات و لە من پەت دەبوون. لەپاستىدا بۇ من تېرۇمبىلەكە ھەندىك نۆى بوو، كاتى دەويست تا لەگەلى رابىيم و بزانم چۆن بەسەرىدا زال دەبم. لەوئى لە پىشانگايەكە، كە پىنج سەد مەتر لە دوورى ھوتىلەكە بوو، سواری تېرۇمبىلەكە بووم. كاتىكىش تېرۇمبىلەكەم لە گەراجەكەى كۆمپانىيائى بەكرىدانى تېرۇمبىلەكە دەرھىنا، ھەر زوو بورجەكەم بىنى.

كەچى لە گەپانەۋەمدا، سەرچىخ چووم، پرىڭەم لىتىكچوو. من ھوتىلەكەم راستەوخۇ لەپىش خۆمدا بىنى، بەلام ئەۋەشم نەدەزانى، چۆن بە پرىڭەى لاتەرىبى ئەۋدا بگەپىمەۋە. كاتىك لە ھوتىلەكە تىپەپىم، چارم نەما، دەبوايە ھەندىكى دىكە دوورتر بېرۇم، ئەۋسا لە پىچى يەكەمەۋە بە لاي راستدا بابدەمەۋە. من يەك دوو كىلۇمەتر پۇيشتىم و پرىڭا خىرايەكەم لەگەل يەكەمىن لاداندا لى بەجىما. نەشمەزانى چۆن بگەپىمەۋە سەر ھىلى يەكەمىن.

ھىشتا يەك دوو كىلۇمەترى دىكە پۇيشتىم، دىسان لە يەكەم لاداندا لە پىي پرىڭكەۋە گەپامەۋە سەر پرىڭاى شىخ زاید. كاتىكىش لە پردەكە پەپىمەۋە، دەبوايە يەكسەر بىشكىتىمەۋە. ئەۋسا پرىڭەى لاي چەپەم گرت، بۇ خۇشحالى من، دياربوو پرىڭە راستەكە بوو، چونكە بورجى ھوتىلەكەمان لە دوورەۋە دياربوو.

ئىنجا بە يەكەم لادانى لاي دەستە راستەم بادايەو، بەلام بۆ مايەى نامرادىم دەبوايە ديسان بابدەمەو. من لەو دەلنابووم، ئەمجارەيان هېلە چەپەكە، پزەو دەستەكەيە، بۆيە لاي چەپەم گرت، بەلام خۆ ئەو پزەيە نەدەچووە سەر پزەيە شىخ زاید. بۆيە هېچ چارەم نەما. دەبوايە لە يەكەم لاداندا، ئەو پزەيەي گرتبوومە بەر، جىي بەيلىم.

بە شىوئەيەكى ئاسايى من زوو ناسلەژىم، بەلام گويم لە ژنەكەم بوو گوتى: 'وا مەكە. ئەرى باشە بۆچى سەرت بۆ كىشە دەخورى؟'

ئىدى ئىستا درەنگ بوو، پزەكەم بە تەواوى لى ون بوو. ويستم لە پزەيە پزەيشاندەرى نىو ترومبىلەكە، پزەيە راست بۆ هوتىلەكەمان بدۆزمەو، بەلام خۆ ناوونىشانى هوتىلەكەم نەدەزانى، چونكە وەك گەشتيارىك پىويستت بە ناوونىشانەكە نەبوو. هەر ئەوئەندە بەس بوو ناوى هوتىلەكەت بە شوفىرى تاكسىيەكە بلىي، ئەويش بەبى گرفت دەيىردى بەردەم شوينى مەبەست. هەر بەم جۆرەش، لەم چەند پۆزانەي رابردودا، چەند جارىك بە تاكسى بەرەو پزەيە شىخ زاید و هوتىلەكەدا گەراوينەتەو. لەبەرئەوئەي پىشتەر ناوونىشانەكەم نەخويندبوونەو، بۆيە وەك سەرشىتىك لەسەر هېلىكەو دەچوومە سەر ئەوى دىكە و يەك سەعاتى رەبەقى پىچوو تا هوتىلەكەم دۆزىيەو. دەبوايە بە خۆم پىيكەنمەو، من وەك ئەو بۆرە پياووم لىهاتبوو كە سەرى لىتىكچووبوو، لەوئەي لە سەر هېلى ئا بچىتە سەر هېلى بى، چەندىن جار هەر دەرويشت و بە بنبەست دەگەيشت.

لە كۆتايىدا هەر لە گۆترە بە پزەيەك لامدا، بەنيازبووم دابەزم و لە يەكەك بېرسەم، بەرەو پزەيە كۆمپانىيەي بەكرىدانى ترومبىلەكە لىمخورى و لە پشت

بورجه به رزه‌كانه وه پوښتم. گه یشتمه لای پشته‌وه‌ی بورجه‌كان، كه هیچ كه‌سی لیته‌بوو.

له‌وئ ترومبیله‌كه‌م راگرت، هه‌ندیک پشووم دا، بیرم لیکرده‌وه. له‌ پریک تاکسیتم له‌ دووره‌وه به‌دی کرد. شتیکم بۆ هات، به‌ هه‌ردوو ده‌ستم ئاماژه‌م بۆ تاکسییه‌كه‌ کرد. تاکسییه‌كه‌ هاته‌ به‌رده‌مم، لیخوره‌كه‌ پاکستانی بوو، بیرى بۆ ئه‌وه نه‌چوو‌بوو كه‌ مارس‌دیس‌ه‌كه‌م پتیه. هه‌ولمدا به‌ ئینگلیزی و عه‌ره‌بى و ئوردویی تیپیگه‌یه‌نم، پریگه‌كه‌م ونکردوو و به‌لکو بمگه‌یه‌نیت‌ه‌وه لای هوتیله‌كه‌. به‌لام ده‌بوايه من سواری ترومبیله‌كه‌م بوبامایه‌وه. نه‌خیز، ئه‌و تینه‌گه‌یشتم. وه‌ك شوفیری تاکسی له‌و جوړه به‌سه‌ره‌اتانه‌ رانه‌هات‌بوو، تۆ ده‌بوايه ناوی تاوه‌ره‌كه‌ت پى بگوت‌بايه، ئینجا ئه‌و توی ده‌گه‌یانديه شوینه‌كه‌.

من سه‌رله‌نوئ بۆم پروونکرده‌وه، وه‌ها پتیه‌چوو منی به‌ تاوانباریک زانیین، بۆیه نه‌یده‌ویست هاوکاریم بکا.

"من دوو هینده‌ پاره‌ت ده‌ده‌مى". وه‌هام پینگوت. ئه‌مه دۆخه‌كه‌ی زیاتر شتواند، چونكه‌ وایزانی مارس‌دیس‌ه‌كه‌م دزیوه و ده‌مه‌وئ ئه‌ویش له‌ كه‌تنه‌كه‌ تیره‌ بگلیتم.

به‌دوای قسه‌یه‌کی فریاد‌په‌سانه‌دا گه‌رام و پتیمگوت: "دایکم چاوه‌پیم ده‌كا. منیش ده‌مه‌وئ بیگه‌یه‌نمه‌ مزگه‌وته گه‌وره‌كه‌ی ئه‌بوزه‌بى. من ئیرانیم و تۆش پاکستانی، ئیمه‌ براین".

ئەو بیری لە قسەکەم کردەوه. بۆ ئەوهی گومانەکی نەهێلم، دەستم بۆلای
راداشت و پێمگوت: "وێرایی ئەوهش، من لە هۆلەندا دەژیم و تۆش لە
دوبەیی، ئێمە هەردوو کمان ئاوارەین"³⁷، بێ لانهین، لە تاراوگەیین.

ئەوسا بە دوودلیهوه گوتی "سەلامون عەلەیکم". دەستی گویشیم و ئاماژەی
ئەوهی دا، بە دواي ئەودا لیتخوێم.

من زۆرجاران وشەی سەلام بیستووه، وشەیەکی تەلیسماوی بووه، بەلام
دیاره وشەی ئاواره – یان دەر بەدر و بیلانە – ش هەروایه.

ئینجا سوێچم لە ترومبیلەکه بادا و بە دواي تاکسییهکه لیتخوێ. بۆ مایهی
دلخۆشیم، بە دوو تا سی خولەک، گەشتینه لای هوتیلەکه. وهک ئەوه
وابوو، جادوویی جنۆکهکانی فانۆسەکهی عەلانهین، پەرچووینیکی لە بیابان
ئافرانندی.

خۆی نەدەبوايه ژنهکهی کۆمپانیای بەکریدانی ترومبیل یان نەستەرەنم ماچ
کردبا، بەلکو دەبوايه ئەو پاکستانییه پێش نەتراشیوهم ماچ بکردایه: ئیدی
باوهشم پێداکرد دوو ماچم لە پوومەتە ئارەقاوییهکهی کرد. لە چاکه
ئەوهشدا دوو گەلای پارهی میرنشینەکەم لە بەرکه دەرھێنان و بۆم راگرتن،
بەلام ئەو هیچ پارهی لە من وەر نهگرت و گوتی: "سەلامون عەلەیکوم. ئێمە
براین". ئەو کاتەي ویستم پارەکهی بخەمه بەرکی کابرای پاکستانی، دیسان
پەتی کردەوه: "نەخێر. ئێمە هەردوو لامان ئاوارەین. پتووستیمان بە یهکدی
هەیه."

---

³⁷ نووسەر وشەی فارسی ئاواره ی Avareh نووسیوه.

ئەۋكات واتاي نويم بۇ وشەكانى ۋەك دەربەدەر و بىلانه بۇ دەرکەۋتن.
ئەمەش بە دروستى واتاي: ئارامى، ھىۋاشى و براپەتى دەگەياند.

تېومبىلەكەم لە بەرانبەر ھوتىلەكە پراگرت و خۇشم چوومە نىۋ ھوتىلەكە.

ئەرى تۆ باشى؟" نەستەرەن بە ھەراسانىيەۋە ۋاي لىپرسىم.

من پەشۇكاۋ دياربووم.

منىش پىمگوتەۋە: "بەلى باشم."

بە سەرنجەۋە گوتى: "تېومبىلىكى جوانە. بەرەۋ ئەبوزەبى؟"

شىتىكى بىرئىزى بوو ئەگەر بە بى ۋەلام برۆى و قسەكەى پىشتگوى بخەى.

منىش پىمگوتەۋە: "ھىشتاش نازانم، لەۋانەيە ۋا بى، بەلام لەبەر بارودۇخى
دايكم دوودلم ئاخۇ كاريكى دروستە يان نا."

"ھەرچۇنىك بى، ئەگەر پىۋىستت بە من بى، دەزانى لە كوي دەمدۆزيەۋە.
ئەۋ ئەمەى بە خەندەيەكەۋە پىگوتم، لەكاتىكدا دەستى بەسەر پرچىدا ھىئا.

بەلى، دەمزانى ئەگەر پىۋىستىم پى ھەبا، لە كوي بىدۆزمەۋە، بەلام ھەر بە
پاستى دەبۋايە ۋاز لەۋ ئەندىشەيە بىنم.

"ھەلبەتە، ۋام پىگوت و بەنىۋ ھۆلەكەشدا بەرەۋ ئەسانسىرەكە رۆيشتم.
كاتىكىش گەيشتە سەرەۋە، بەبى ھەسەلەيى پەنجەم لەسەر زەنگى
سۈيتەكەمان داگرت.

“ئەرى ئەو ھەموو ۋەختە لە كۆى بووى؟ بۆچى ۋا نارېك ديارى؟” ژنەكەم ۋەهاى لىپرسىم.

منىش چوومە لاى پەنجەرەكە، دەستم داىە دووربىنەكە ۋ گوتم: “دەى ۋەرە تەماشاكە. من تېرۇمبىلىكم پەيداكرد. لەوى پامگرتوۋە، پەشەكە خۆپەتى.”

كاتىكىش بە دووربىن سەيرى ئەو ناۋەم دەكرد، بىنىم نەستەرەن لەسەر شۆستەكە ۋەستا بوو. خۆ من بۆنىكى گرانبەهاى «چانىل»م لە سوپاسنامەدا نەداپوئى، بەلام لە سەفەرى حەجەكەمدا دەكرى ۋەك ديارى، شووشەيەك گولاۋى بۆ بىنىم. شووشەيەك لەو جۆرە ماركەيە بى، كە پەردەى مالى ئەللای بى دەشۆن.

جه نابی سه خاوت

هه مووان، تا دایکیشم که یفیان به مارس دیسه که هات. کاتیکیش یارمه تی دایکم دا، تا سواری ترومبیله که ببی، به نهرمییه که وه کوتی: "ئه مه یان ده جارن له ترومبیله که ی دیکه ت باشته ره. باوکت دلخوشه به وه ی ئه وه زهحه تییهم بۆ ده کیشی."

منیش نه مده زانی له و کات و ساته دا ئه وه خۆی له کویدا بینوه ته وه، چونکه ئاماژه ی به یه که م سهردانی بۆ ئه مستردام کرد، کاتیک له گه ل باوکمدا به یه که وه هاتبوون، ئه وه کات ترومبیلیکی شروشه قم هه بوو.

دوای ساتیک له بیده نگی، هه لیدایی و کوتی: "من به م گه شته سه خته وه، زهحه تییکی زۆرم دایه بهر تو. به بی تو هه رگیز وا ئاسان نه ده بوو. ئه لالا ده ست به بالی کاره که ته وه بگری."

منیش به نهرمی دهرکه ی ترومبیله که م پتوه دایه وه.

ژنه که م که وای بینیم پتیکوتم: "به چی پتیه که نی؟"

منیش گوتم: "به هیج."

من ئیستا تیده گهم، که چ خوشیه کی مندالانه م له و و پینه کردنه ی دایکم ببینی. وشه ی دیمینشیا (و پینه) له تافی مندالی منی ئه وئ ده می نه که وتبووه سه ر زار و زمانی خه لکی، به لام مرو حاله ته که ی وه ک لیکه وته یه کی پیری ده ببینی. زۆرجار خه لکم ده ببینی له و ره وشه دا په نایان بۆ ئایه تیکی قوڕئان ده برد و ده یانخوینده وه: "تو له دایک ده بی، گروگال ده که ی، گه شه ده که ی،

ھەراش دەبى، پىر دەبى، لە تەمەندا بە سالدا دەچى و دىسان ۋەك مندال دەكەۋىيە گاگۆلكى و دەگەرپىتتەۋە خاك، دەگەرپىتتەۋە ئەۋ شوپىنەى كە لىنى ھاتىبۇۋى.

من ھەر شەش ھەفت سالان بووم، كە توۋشى حالەتتىك بووم و دواتر نەخۇشى وپىنە (دىمىنشيا)م ناسى. ھەموو پۇژانى ھەينى دوو كەسى ناۋازە سەردانىان دەكرىن، ئەۋانىش بەپىز «سەخاۋەت»³⁸ و خانمەكەى بوون. دوو ھاۋسەرى خانەدانى نەرىتپارىز بوون. پىاۋەكە پىسمامى باۋكم بوو، ئەۋان لە قەلەيكە دىرىندا دەژيان، كە بە باخ و باخاتى گەۋرە گەۋرە دەۋرە درابوو. ھەرچەندە پۇژانى دەسەلاتدارى ئاغاىەتى (فىۋدالى) بەسەرچوۋبوو، بەلام جەنابى «سەخاۋەت» ھەمىشە ۋەك ئاغاىەك پۇشتە پەرداغ بوو، جوتە جزمەىەكى كەشخە و دارىكى بۇرەى لەبن ھەنگلى پاستى دەنا، ھەر دەتگوت تازە لەسەر زىنى ئەسپەكەى دابەزىۋە. ئىنجا شەپقەىەكىشى لەسەر دەنا و ھەمىشە بۇىنباخىكى پەپولەىيانە³⁹ ى دەبەست. ژنەكەشى فىستانى كۆن و گرانبەھى لەبەردەكرد و ھەمىشە شالىكىشى بەسەر شاندا دەدا، بازنى ئالتونى نايابى لە دەست دەكرىن و جانتايەكى نازدارى لە كەۋل دروستكراۋىشى پىتوو.

ھاتنى ئەۋ جوۋتە نااسايىيە، كە مژدەى ھاتنى دوو كەسى كەيفسازى دەگەياندا، ھەمىشە بۇ ئىمەى مىندالانى مال، مايەى خۇشى بوو. ژنەكە ھەمىشە شىرىنى لەنىۋ سەبەتەىەك كە مىردەكەى بۇى ھەلدەگرت، بۇ ئىمەى لەگەل خۇى دەھىنا.

---

³⁸ Saghavat

³⁹ مەبەست بۇىنباخى پەپولەىيە نەۋەك بۇىنباخى درىژى ئاسايى.

له بهر ئه وهی ئیمه له گه‌ل مامه که مان له خانوو ییکی گه‌وره‌دا ده‌ژیان، ژماره‌ی منداله‌کان ده‌ دوا زده‌یه‌ک بووین. ئیمه‌ هیچمان له‌ باره‌ی ئالزهایمه‌ر یان دیمینشیا نه‌ ده‌زانی، به‌لام ئه‌وه‌مان ده‌زانی، که‌ پیاوه‌ خانه‌دانه‌که‌ به‌ خۆی و شه‌پقه‌ و جزمه‌ و بۆینباخه‌ په‌پووله‌یه‌یه‌که‌ی ببووه‌وه‌ مندال. هه‌ر کاتی‌ک جه‌نابی «سه‌خاوه‌ت» و خیزانه‌که‌ی ده‌گه‌یشتنه‌ مالمان، ئیمه‌ به‌ره‌و پیریان غارمان ده‌دا. ده‌مانبینی، کاتی‌ک جه‌نابی «سه‌خاوه‌ت» چاوی به‌ ئیمه‌ ده‌که‌وت، چۆن ده‌گه‌شایه‌وه‌. به‌لام خۆ ده‌بوایه‌ ئیمه‌ش وه‌ک ئه‌وان ئارامگر بووباین و چاوه‌ریمان بک‌ردبایه‌ تا خانم «سه‌خاوه‌ت» چاکوچۆنی له‌ گه‌ل دایک و بابمانی ده‌کرد. ئه‌مه‌ش کاتی‌کی زۆری ده‌خایاند، ئینجا دوا‌ی ئه‌وه‌ شته‌کانی نیو سه‌به‌ته‌که‌ی ده‌رده‌هینا و نو‌قل و نه‌باتی به‌سه‌رماندا دابه‌ش ده‌کرد.

پاشان جه‌نابی «سه‌خاوه‌ت» وه‌ک مندالیکی گه‌ورۆنه‌ ده‌ستی ده‌دایه‌ داره‌که‌ی بن هه‌نگلی، به‌ دواماندا ده‌هات، وه‌ک ئه‌وه‌ی بیه‌وی نو‌قل و نه‌باته‌کانمان لێوه‌ربگریته‌وه‌. ئیمه‌ش به‌ هه‌موو لایه‌ک هه‌لده‌هاتین، ئه‌ویش به‌ دوامان ده‌که‌وت. ئه‌و به‌دوا‌ی ئیمه‌دا ده‌هاته‌ لای داره‌کان و سه‌ر پووباره‌که‌، تا ئه‌و کاته‌ی ئاره‌قه‌ی شه‌که‌ت و ماندوووبونی ده‌رده‌دا، ئینجا له‌سه‌ر ته‌خته‌به‌ندی‌ک له‌ ته‌نیشته‌ گۆمه‌که‌ داده‌نیشته‌.

جه‌نابی «سه‌خاوه‌ت» چه‌ندان جار ناوه‌کانی ئیمه‌ی له‌بیر ده‌چووه‌وه‌، ناوه‌کانی ئیمه‌ی له‌گه‌ل یه‌ک تیکه‌ل ده‌کرد. ئیمه‌ش خۆمان پیده‌ناساندوه‌وه‌، ئه‌و کاته‌ش تا ژماره‌ سی‌مان ده‌ژمارد، پاشان ناوه‌کانمانی هه‌ر به‌ بیر نه‌ده‌هاته‌وه‌، ئیدی ئیمه‌ش له‌ قرته‌ی پیکه‌نینمان ده‌دا.

هه‌ندی جار ئیمه‌ له‌نیو باخه‌که‌ماندا ئاروومان لیده‌کرده‌وه‌، ئینجا نیشانی ئه‌ومان ده‌دا و پیمان ده‌گوت: "مام «سه‌خاوه‌ت» ئه‌مه‌ چی پیده‌گوتری؟"

ئەۋىش بىرى لىدەكردەۋە، ئەۋسا بە پوخسارىك كە ھەر پاستى لىدەبارى،
دەيگوت: 'باينجان.'

دىسان لە قرتەى پىكەننيمان دەدايەۋە.

ئىمە ھەر لە گۆترە لەنىۋ كىتبخانەى مالەۋە دەستمان دەدايە كىتېك و
نیشانمان دەداۋ پىماندەگوت: 'مام سەخاۋەت دەكرى بۆمان بخوینتەۋە؟'

ئەۋىش كىتېكەى ۋەردەگرت، چاۋىلكەكەى دەكرە چاۋ، بۆى
دەخویندینەۋە، خویندەنەۋەكەى ئەۋ دەيان جار خۆشتەر و وروژىنەرتەر بوو
لەۋەى ھەر بەپاستى لەنىۋ دەقى كىتېكەدا ھاتبوو. چونكە ئەۋ لە خۆيەۋە
چىرۆكى دەۋىنەۋە، ھىچىشى پەيوەندىيان بەسەر يەكەۋە نەبوو. ئەۋەى
دەخویندەۋە ھەموو بىرگە و بەندى گىرەنەۋە لەيەك جىاۋازەكانى دىكە
بوون، ئەۋ لىكى گرىدەدان. بەۋ ۋىنەۋە خەيالكرەدى خۆى، ئىمەى دەبردە
نىۋ جىھانىكى ئەندىشاۋى، تىپدا ئىمە ۋەك مەلىكى بال پەنگىن ھەلدەفرىن.

بەم جۆرە ماۋەيەك كرۋىدەنگ بە دەۋرى دەماينەۋە، ئەۋىش سەر لەنۋى
ئىمەى بە سەرەداۋىكى خەيالاۋى دەبردەۋە ئاسمان.

نىۋ سەدە دەبى جەنابى «سەخاۋەت» كۆچى دۋابى كرەۋە، بەلام ئەۋ
ھەمىشە لەنىۋ يادەۋەرى مندا ماۋەتەۋە، لەسەر تەختەبەندەكەى نزىك
گۆمەكە بەخۆى و شەپقەى سەرى و بۆينباخ و دارەكەى دەستى ھەرۋەك
جادوگەرىك دانىشتۋە، ئىمە لەگەل خۆى دەباتە جىھانە ئەفسوناۋىيەكەى
خۆى.

پاش سالانىكى دوور درىژ، ئىنجا پەيم بەۋە برد، ئەۋ جىھانەى ئەۋ بۆى
دەچوو، تەنيا لە پى پىرى و بەسالداچوون و مىشك ھەژان پى تىدەچوو.
جىھانىكى ناۋازە يان راسترە بلېن جىھانىكى ئاسابى كە ئىستا دايكىمى
تىكەۋتۋە.

بەرەو بازار

دوای ئەوێ تپومبیلە که مان بۆ پۆژیکێ دیکه زیاتر به کرێ گرت، ده مانتوانی به کاوه خۆ شوینی دیکهش بگه پێین. ئیدی له وه نه ده ترسام پێکه کهم بزر بکه، چونکه ناوونیشانی پێویستم له سه ر کۆمپیوته ر ده ره یێنان و خسته مه نیو سیستمی نافینگیشنی تپومبیلە که.

یه کێک له و شوینانه ی ده مویست له گه ل خوشکم بۆی بچم، ئەو باخه سیوه هاوچه رخه بوو، که برازای ژنه کهم پێیاشبوو بۆی بچین. ئیمه هیشتا به پێ نه که و تپووین، برازای ژنه کهم ته له فۆنی بۆ کردم و به ته و سه وه گوتی:

- "ئه رێ له کوینی؟ هیشتا نه گه یشتیه مه که؟"
- "نه خێر، هیشتا ماویه تی."
- "گوینگره، ئیمه کۆمه له براده رێکین، ئاوها دوای ماویه کی زۆر به یه که وه کۆده بینه وه و تکه و که باب لیده ده یین. هه ر جاره و لای یه کیکیین. ئەم جارهیان لای بازرگانیکی کوتا لفرۆش میوانین، خانوو و باخیکی گه ورۆنه ی هه یه و مه له وانگه شی تێدایه. براده ره کانم زۆریان پێخۆشه، که تۆشمان له گه لدا بی. پێماویه دایکیشت ئەوینی پێخۆش ده بی."
- "زۆر سوپاس، به لام خۆ ئیمه چوار که سین. ئایا ئەوه نابێته بار به سه رتانه وه؟"
- "نه خێر، گرفت نییه. هه مووان خواردنی خویان له گه ل خویان ده هیێن، ئێوهش ده توانن هه ر بۆ ناو، شتیکی له گه ل خۆتان بینن."
- "زۆر باشه. سوپاس که تۆش حیسابی دایکمت کردووه."

- "شايانى نىيە، بەلام دەمەوئ شتىكى دىكەشت پىن بلىم. من لەوەت دۇنيا ناكەمەو، كەشى دانىشتەكە بە دلى تۆ بىن. ئاخىر ئەوانە ھەموويان بىزىسمانى رېشىدارن، ئەوانە لە نموونەكەى تۆ نىن. بەلام خۆ زۆر باشىش دەبى، ئەو جۆرە كەسانەش بىناسى."
 مەنىش پىمگوتەو: "زۆرباش دەبى."

پۆژەكە پۆژىكى گەرم بوو، بەلام بۆ خوشبەختى ترومبىلەكە فېنكەرەو ھەيەكى نايابى تىدا بوو. من ھەزم لىتو بچمە بازار، بەلام لەو دۇنيا نەبووم، ئاخۆ لەگەل دايكم، بەو پەوشەى تىكەوتو، گونجاو ھەنئو ھەشاماتدا بەپىن بېرۆن. دەمزانى برازاكەى ژنەكەم، ھەمو ئەوانەى بازارى دەناسىن، خۆ دەكرى ھەندى ناوونىشانم بداتى، تا سەرمان لىتەشئوئ و بىز نەبىن.

"ئەرى كەمى بوەستە، من لە تەلەفۇن وام پىگوت: "باشە شوئىنى خوش لە بازارەكە پىنازانى؟ دەمەوئ دايكم لەگەل خۆم بىمە ئەوئ."

ئەو ھەندىك بىرى لىكردەو، لە تەلەفۇنەكە گويم لە چركەى چەرخەكەى بوو جگەرەكەى پىداگىرساند. لەبەرچاوى خۆم وام دەبىنى، مژىكى لە جگەرەكە دا و دووكەلەكەى ھەلمژى و پاشان دەرىدايەو. ئىنجا بە پىكەنىنەو پىگوت:

- "نەخشەيەكم ھەيە، من دەتوانم راستەوخۆ دايكت بەرمە بازارە خوداييەكەى مەككە، ئىدى پىئويستت بەو نامىنى چىدى بىگەيەنىيە مەككە."

- "مەبەستت چىيە؟"

- "ئىستا تىدەگەى. من لە سەعات دوازەدا دىدارىكم ھەيە، ئايا پىت باشە لە سەرۋەندى سەعات يەكدا بىمە لاي ھوتىلەكە و ھەلتان بگرم؟"

- "ئۆى، لەو ھەشتر نابى. من بەپەرۆشەو چاوپوانم. ئىمە بەتەمابووين بچىنە باخى سىوان، بەلام ئەمە دوا دەخەين بۆ كاتىكى دىكە. لە

سهرینکی دیکه شه وه، خۆ پتیوست ناکا به دواماندا بیی، ترومبیلێکم پهیدا کردوه.

- "زۆر باشتر، کهواته له دهووروبه ری سهعات یه کدا لای ویتسگی میترووی ناو بازاره که یه کدی دهگرینه وه. لهوئ به ئاسانی دهتوانی ترومبیله کهت رابگری. تا ئهوکات، خواحافیز."

ههلبهته بازاره که هیچی نوئی بۆ ئیمه تیدا نه بوو، هه موو دووکانه کان پرپوون له شته هه رزانبه ها چینیه کان، به لام له گه ل ئه و خزمه مدا هه ر ده بی شتیکی نوئ ببینن.

پیشتر دهمزانی حاجیه ئیرانییه کان، هه ر کاتیک، به زۆریش هه روا بوو، دوا ی دوو مانگ له چه که یان، که له مه که که ده گه رانه وه، هه گبه کانیا ن پری دیاری و یادگاری بوو؛ له چک و سه رپۆشی ره ش بۆ ژنان، کاتژمیری دهستی بۆ گه نجان، دووگر دی نوێژ، قوماشی ئالووالا، ته سبیج، ئه نگوستیله، گۆره وی، کلۆ، گولۆ، سابوون و زۆر شتی دیکه ش.

له بهر پنی حاجیا نیشدا مه ر سه رده بر درا. ئیدی بۆ ماوه ی هه فته یه ک ئاهه نگ ده گێر درا و فراوین و شینو ئاماده ده کرا.

یه کێک له جوانترین ئه و دیاریانه ی سه رده می مندالیم وه رمگرتی، کاتژمیریکی دهستی بوو، له مه که که وه بۆیا ن هینابووم. کاتژمیریکی هه رزانبه های چینی بوو، له سه ر سه عاته که ئایه تیکی قورئان و ویتۆکه یه کی که عبه ی له سه ر نه خشابوو. بۆنی بۆنگولاییشی لیده هات.

کاتژمیره که م بریسه که یه کی خودایی لینه لده ستا. کاتیک ده مکرده دهستم، سهیری ئاوینه م ده کرد، له خۆشیان خه نی ده بووم.

لەبەرئەوێ لە ئاڤۆرای پڕ لە خەلکی دەورووبەری بازار دەترسام نەبادا
پێگەم لێ وێ بێ، بۆیە بەوخت و بەر لە دیدارەکە ڕۆیشتین. لەوێ
سەرێک بە پێ تێگەڕاین، تا ئەو کاتەی خزمەکەمان هات و پرسى:

- "ئەرى چیتان کړیوه؟"
- "شتیکى وا نییه. جانتایهک بۆ دایکم تا دیاری و یادگار بۆ که سوکار
له گهل خوى بباتهوه. منیش وا وهلامم دایهوه."
- "ئوو، ئەمە زۆر گونجاوه. پاشان گوتى: 'دهى بابړوین'."
ژنهكهم و خوشكهكهم به يهكهوه به نتيو بازاردا پياسهيان دهكرد. منیش پيلي
دایکم توند گرتبوو، به دواى خزمەکەمان به نتيو بازاره جه نجاله كه دا
پوښشتين.

به هوى ئەوێ خزمەکەمان دەلال بوو، لە نتيو بازاردا رايه له يهكى په يوه ندى
باشى راپانديبوو، هه مووان ده يانناسى. ئەویش به رهوانى به ئینگليزى،
عه رهبى و پاكيستانى ده دوا، هه روه ها ده يتوانى به زمانى چينيش به پرى
خوى له ئاوى بپه رينيته وه. ئيمهش به دواى ئەودا ده پوښشتين، ئەو سلاوى
له هه مووان ده كرد و تۆقه ي له گهل دووكانداره سعوودى، ئيرانى، عيراقى،
ئوردوى و چينييه كاندا ده كرد.

هيندهى نه برد ئيمه گه يشتينه لاي كۆمپانيايه كى سعوودى، كه كه لوپه لى
چينى بۆ مه ككه ده نارد. خوى به هه زاران له و جوړه دووكانانه له سه رتا پاي
ولاته كه دا هه بوون، شته كانيان له چين به رادان ده دان و له رپى دوه يه وه
ده يانگه يانده ولاته كانى خويان.

دوبه ی یه کیک له بندهره هره هه رزانه کانی دنیایه. ئه و کاته ی که لویه له کانی چینی به پا پوری گه ورۆنه گه ورۆنه ده گه نه دوبه ی، نرخه کانیان به رچاو هه رزان ده بن.

خزمه که مان منی به یه کێ له دوو کانداره کان ناساند، باسکی کابرای گرت و جیای کرده وه. گومانم بۆ ئه وه چوو، باسی حالته ی و پێته ی دایکمی بۆ بکا، که ده یه وێ بچیته مه ککه، چونکه کابرای سهعوودی ته ماشایه کی من و دایکمی کرد و به نه رمیش سه ری له قاند. ئه وسا پرووی خۆی له من و دایکم کرد و گوتی:

- "انت قادم معي؟"

دایکم به چاری پرسیاره وه سه یریکی کردم. منیش پێمگوت: "ئه و پیاوه ده لێ، له گه ل من دێی!"

به مه و دایه ک به دوا ی کابرای سهعوودی و دایکدا پۆیشتم. ئه ویش دایکمی گه یانده هۆلێکی گه وره، که به هه زاران، له وانه یه به ملیۆنان سه ره پۆشی ره ش له نێو جانتای پلاستیک داندرا بوون، هه موویان وێته ی که عبه یان له سه ر درابوو. هه زاران، به لکو ملیۆنان پوویه ند، ده سه روکی سه ر، نیقایبی لێبوو که به ره و مه ککه ده نێردران. ئیدی پتویست نه بوو بچینه بازاری مه ککه، ئاخه ر خۆ ئیمه له وێ بووین.

دوو کانداره سهعوودی که چارۆگێکی ره شی دایه ده ستی دایکم. ئینجا له گه ل خۆی برده کۆگا که، که پری کاتزمیری ده ستی بوو. له و کزه پۆنا کاییه دا، به ملیۆنان کاتزمیر ده بریسکانه وه، دایکم که وای بینی دۆش داما، ئه و هه موو کاتزمیرانه که به ئایه تی قورئانی رازا بوونه وه. لایه نی پرشنگذاری ئه و هه موو کاتزمیرانه خۆی به شیکێ پرشنگذاری مه ککه بوو.

به بۆچوونی من، دایکم به چاوه کانی خۆی گه وره یی ئه للای بۆ ده رکه وت.

بکەن. لە ماوەی یەک دوو سالدا بە ملیاران دۆلار دەستکەوتیان بە دەستەنیاو، بە جۆریک باب و باپیرانیان ھەر خەونیشتیان بەو جۆرە دەوڵە مەندییەو نە دەبینی. ئەوان وایان لێتات، نە یاندەزانی چی لەو ھەموو سەرمايە قەبە قەبە بە کەن، ئیدی کەوتنە کڕینی فێلا و ئە پارتمان لە دۆبە، ترومبیلی گرانبە ھایان بۆ ژنەکانیان کڕی و مندالەکانیشتیان ناردنە گرانترین خۆیندنگە و زانکۆی بەریتانی و ئەمریکایی. ئیدی خۆشیان لە پارە و سەر بەستییەکان بینی، بەلام پشگیری پڕیمیشیان دەکرد، چونکە ھەر بەھۆی پڕیمەو بوو، ئەوان بەو جۆرە دەوڵە مەند ببوون.

زۆرینە ییاوێ پارەدار و دەست پۆشتوو ھەکان لەنیو ئەو توێژە بازەرگانانەدا، ئەو کەسانە بوون کە کاریان بۆ سوپای پاسدارانی ئێران کردبوو. لە ماوەی ئەو ئابلقە تیکدەرانی نیو دەوڵەتیدا کە ھەک سزایەک بەسەر ئێراندا سەپیندرا بوو، ئێران دەیزانی بە ڕیگە جیاواز جیاواز خۆی لە ژێر باری ئەو ئابلقەیدا بدزیتەو. کارخانە بیانییەکان، کەرەستە قەدەغە کراو ھەکانیان لە ڕێی دۆبەییو دەفرۆشتە ئەو بازەرگانانە، ئەوانیش لە ڕێی خۆیانەو بە قاچاخ دەیانگە یاندە سەر زەمینی دوورگە و بەندەرە ئێرانییەکان. بەم جۆرە بە ملیۆنان دۆلاریان دەستکەوت.

براڤای ژنەکەم، کە دەلال بوو، پینوینی ئەوانە ی بۆ لای کاروباری کڕین و فرۆشتنی خانووبەرە ی دۆبەییەکان کرد. ئیدی لە ڕێی ئەو ھەو، ئیمە ئیستا بانگەیتستی خۆنی تککەلیدانی کۆمەلێک لەو بازەرگانە ھەرە دەوڵە مەندە ئێرانییانە کراوین.

ھەموو ئەو زانیارییانە ی سەبارەت بەو کۆمەلە کەسانە، کە لە براڤای ژنەکەم وەر مگرتبوو، ھیچیانم بە خوشکەکەم نەگوت، دەنا ئەگەر پیمبگوتبا، ئاراستە ی سەردانەکە بە جۆریکی دیکە ی لیدەھات. منیش کەسیکی تاسە مەند بووم و ویستم ئەو بازەرگانانە لە نزیکەو ببینم و لەگەڵیاندا

بکه و مه قسه، به شیک له م هه لویستم له بهر خاتری دایکم بوو، به شیکیش له بهر خاتری کتینه کم بوو، که خریکی نووسینی بووم.

منیش دلخوش بووم که به مارسدیسه که شخه که وه به ره و شوینی تکه لیدانه که رۆیستم. دهنه ده بویه وهک بابایه کی نووسه بچووبام، ئەمەش به دلناییه وه به دلی ژنه کم نه ده بوو، که له نیو ژنانی ناماده بوو، که هه موویان ترومبیلی گرانبه هیان هه بوو، هر یه کهشیان دوو تا سی پیشخزمه تی تایله نندیان به کری گرتبوو.

دهرگه ئاسنینه گه ورۆنه که ی فیللاکه کرایه وه، منیش به نیویدا لیم خوپی تا گه یستمه گه راجه که و ترومبیله کم لئ راگرت. هیشتا له ترومبیله که مان دانه به زیوین، چه ندین کچ و ژنی گه نجی تایله ندی به پیرمانه وه هاتن. هفت کچی خزمه تکار؟ ده شکری ئەوانه ته نیا بۆ ئەو پۆزه به کری گیرابن. هر چونیک بی، ئەمەش بۆ خۆی ئەزموونیک بوو.

فیللاکه پانو پۆر و زه به لاج بوو، هر ده بی هی سهوودینک بی. ژنه کم به تاسه بوو تا ژنه کانینا ببینی، بیگومان هر ده بی که پوو، گونا و چند شویتنکی دیاری جهسته یان، به نه شته رگه ری جوانکاری وا لیکرد بی که ئیستا هه یانه. له ئیراندا ئەم جۆره کاره ئاساییه، له م پۆژانه و له ئیران لووتیک نابینی، ئەو جۆره نه شته رگه رییه ی بۆ نه کرابی.

به پیچه وانه ی ژنه کم، خوشکه کم تیشکوی هزری خۆی خستبووه سه ر که خزمه تچیه تایله ندییه کان، پیده چی ویستیتی بزانی، ئاخۆ ئەوان لیزه چی ده کهن، چند وهرده گرن، ئاخۆ میردیان کردووه. مندالیان هه ن، یان ئاخۆ ئەوان له دوه ییدا به خته وهرن و ئیدی پرسیارگه لی له و بابته.

هه رچی چیرۆکی دایکیشم بوو، شتیکی دیکه بوو. تیبینی ئەوهم کرد، هر له گه ل ئەوه ی گه یشتینه ئەو، پشتی خۆی راستکرده وه، قیت وهستا. ئەو

هەرگیز شتیکی منی نه خویندبووه وه، قهتیش لئی نه پرسیم، ئاخۆ دهرباره‌ی چی ده‌نووسم. به‌ده‌ر له‌وه‌ی من چی ده‌که‌م، گومانم بۆچی ده‌چن، ئاخۆ ئه‌وه‌ی ده‌یکه‌م باشه‌ یان نا، ئه‌و هه‌موو متمانه‌یه‌کی به‌ من هه‌بوو. بۆ ئه‌وه‌ش ئه‌و پتویستی به‌ بیر و بۆچوونی که‌سیک نه‌بوو له‌سه‌ر من. ئاخۆ خۆ ئه‌که‌ریکی دیکه‌ له‌گۆریدا نه‌بوو، به‌لای ئه‌و، ده‌بوایه‌ من هه‌ر باش بم و برایه‌وه.

کچه‌ تایله‌ن‌دییه‌ پین‌خ‌زمه‌ته‌کان یاوه‌ری ژن و خوش‌که‌که‌میان بۆ ژووره‌وه‌ کرد، منیش به‌ هیواشی له‌گه‌ل دایکم به‌ره‌و ئه‌و شوینه‌ پۆیشتین که‌ دووکه‌لی تکه‌ و که‌بابی لێهه‌لده‌ستا.

نزیکه‌ی پازده‌ ژن و ئه‌وه‌نده‌ش پیاوی ریشدار له‌پریکه‌وه‌ له‌پشت داره‌خانه‌وه‌ په‌یدا‌بون. ئه‌و ژنانه‌، هه‌موویان به‌ نوێترین جلی مۆده‌ و له‌چکی سه‌ریان‌ه‌وه‌ هاتن و دایک‌میان ماچ‌کرد و پیاوه‌کانیش به‌خیرها‌ت‌ن‌یکی تاییه‌ت‌یان لیک‌کردم. پاشان برازا‌که‌ی ژنه‌که‌م هه‌ر پازده‌ پیاوه‌کانی به‌م جۆره‌ی خواره‌وه‌ پیناساندم:

- ئه‌حمه‌د ره‌زائی؛ گه‌وره‌ بازرگانی پێلاو و گه‌نم و جۆره‌کانی دیکه‌ی دانه‌وێله‌.

- عه‌لی باشی؛ گه‌وره‌ بازرگانی که‌لوپه‌لی ناوما‌ل، وه‌ک به‌فرگره‌، ده‌زگای جلشۆر، گسکی کاره‌بابی.

- ره‌زا قومی؛ گه‌وره‌ بازرگان له‌ ئامێر و که‌ره‌سته‌ی کشتوکالی وه‌ک تراکتۆر.

- حه‌سه‌ن ره‌شیدی؛ گه‌وره‌ بازرگان له‌ پین‌خ‌ف، په‌تۆ، په‌رده‌ و سه‌کی په‌رده‌.

- جەمال نەجەفى؛ گەورە بازىرگان لە چاكتە و پالتوى پياوان، دوولينگە، كراس و جلەكانى ژيروهە.
- موحسين ئەراكى؛ گەورە بازىرگان لە مريشكى بەستوو ھەروەھا جۆرە مۆدىلى تايبەتى مارسيدس.
- ناسر زەمانى؛ گەورە بازىرگانى گۆشتى بەستوو، بەروبوومى گۆشت و پايسكل.
- جەغفەر فاخر؛ گەورە بازىرگانى زيڤ و ئالتون.
- سەمىم راھناقارد؛ گەورە بازىرگانى ماكياز و جلو بەرگى ژيروهە.
- مەھمەد كەمال؛ گەورە بازىرگانى بووكەلە و يارى مندالان و شيرى پۆدرە.
- موحتەبا كاشانى؛ گەورە بازىرگانى پەنير، سابوون و تاي.
- زەمان قادرى؛ گەورە بازىرگانى جۆرەكانى ترومبيل و پارچە يەدەگەكانيان.
- باقر زەنگەنە؛ گەورە بازىرگانى كۆمپيووتەر و پرينتەر و عەدەسەى چاويلكە.
- رەجا رەحمانى؛ گەورە بازىرگانى پەت و داو، گلۆپ، چلچرا، ميز و كورسى.
- سالم سابىر؛ خودانى فېتلا جوانەكە، گەورە بازىرگانى كوتال، بازىرگانى جلى ژنانە، نەخاسمە لەچك و سەرپۆش. "شايانى باسە ھەر لە بەر خووخدە و ئارەزووشى بازىرگانى بە كەلوپەلى نەخۆشخانەكانيشەو ھەكا". خزمەكەم ئەم قسەيەشى خستە سەر پيتاساندنەكە و بە

خەندەيەكېشەو دەريزەي پېدا؛ "چونكە پوژى لە پوژان حەزى لىتوۋ بېتە پىزىشك، بەلام تىيدا سەرنەكەوت."

ئەو پىاوانە خۇشپىيان لەو پارەيە دەبىنى كە ئازادىيان بۇ خۇيان و مال و مندالىيان پى دابىنكردبوو، كەچى لە نىشتمانەكەشياندا پىگەيان بە ئازادى ئەوانى دىكە نەدەدا! لەوانەيە ئەوئەش دروست نەبى، من شتەكە گشتگىر بىكەم، بەلام كرۆكى راستى لەو جۆرە بىركردنەوئەيەدا ھەيە.

عاقىل بە، وام بەخۇم گوتەو. ئەمرو لەگەلىيان باژو. تىگەيشتەكە بەلاوۋە بنى و خۇشى بىيە. خۇ خۇشپىشە ئەم دۇخە تاقى بىكەيەو.

دوای ئەوئەي برازاي ژنەكەم ھەموويانى پىنساندەم، بىدەنگىيەك بالكىش بو.

مىنىش چاوم لەسەر دايكەم بوو. كاتىك لە قىللاكە چووينە ژوور، نەمدەزانى ئاخۇ دايكەم بىر لە چى دەكاتەو، بەلام ئىستا ھەست دەكەم، ئەو بازارگانانە دنەي شتىكىان دابى، چونكە بىنىم پووخسارە خەمبارىيەكەي جارانى بەدىاركەوتەو.

ئەوئەم لى پوون بوو، دەيوست شتىك بلى، ھەمووان چاوەپى بوون. ئىنجا دايكەم بە قامكى دۇشاومژەي ئاماژەي بە من دا و گوتى: "ئەوئەش كورەكەمە. ئەو دەنووسى. كەچى ناتوانى جارىكى دىكە بىگەپتەو نىشتمان."

باقی جبرؤ که کی نیو فیتلاکه

خانه خوئ و ژنه که ی رینوینی ئیمه یان بۆ بهر سیتبه ری دار خورمایه که کرد، که له نزیک شوینی تکه لیدانه که بوو. له سه ر میزه که هه موو جوړه شتیکی خوش، سه لاته، کولیچه، شه ربه تی میوه له نیو سوراخی گه ورؤنه داندرا بوون. هه ندیک له دووری ئه وانیشه وه، میژیکی دیکه داندرا بوو، خواردنه وه ی توند و به هیزی جیاواز. ئه و پیاوانه ی له دهوری بوتله کان وه ستا بوون، به دمه ست ببوون، زؤری پینه ده چوو، له سه ر پیتی خو یان خوړانا گرن ده بی ژنه کانیا ن بیان به نه وه مالی.

من رینگر نه بووم له و کاره. لی ئه گه ر له ئیران له سه ر ئه وه بگیریی که خواردنه وه، شه ست جه لده ت لیده درئ. باوک و باپیرانی ئه و پیاوانه له سه ده کانی ناوه راستدا شیلگیر بوونه له سه ر ئه و جوړه سزادانانه.

هه رچه ند من ئیستا نه مده ویست خو م به و شتانه وه سه رقال بکه م، به لام له ناخه وه هه ستم به نائاسوده ییک کرد. سه د جاران به خو م گوته وه: هه مووی به یه ک ربه مه پیوه. هه لبه ته له نیویاندا پیاوی باش هه ن، به لام به بی پشتیوانی ته واو و په سه ندکردنی نابینایانه ی مه لایه کانی ئیران، ئه و پیاوانه ناتوانن یه ک شه نقاو باوین. ئه وانه سه د له سه د لیگیراون و په سه ند کراون، ئه وانه هه موو شتیکیش ده که ن، بۆ ئه وه ی ئه سپی ئایه توللاکان نه گلن. چونکه ئه گه ر باری مه لایه کان له نگ بوو، ئه سپه که یان گلا، ئه وای ئیمپراتوریه تی ئه و بازارگانانه ش به سه ر یه کدا ده رمی.

ئەوھى ئەوانە دەيكەن، كارىكى زۆر ئاسانە. ئەوانە بازارى نەرىتئاساى ئىرانىيان پائان كىردووه. لەبەرئەوھى ژنان ھەر دەبى بە تۆپزى لەچك بگەن و سەرپۆش لەسەر دابنن، بەلاى كەمى ھەر ئافرەتئىك پىويستى بە سى تا چوار لە و پارچە قوماشانە ھەيە.

«سالم سابىرى» خودانى قىتلاكە، بازارى لەچك و سەرپۆشى قورخكردووه. ھەر بۆ نمونە دە ملیون لەچك و سەرپۆش لە چىن بە پادان دەدا و دەپىنتە دوبەى، لەوئىشەوھ پەوانەى بازارپەكانى ئىرانى دەكا. لە ھەر لەچكىش بەلاى كەمى سى يۆرۆى دەستكەوت دەبى و لەھەر سەرپۆشكىش يەك يۆرۆ. بەم جۆرە، لە شەو رۆژىكدا بىست ملیون يۆرۆى لىدەدا و دەىخاتە تەنكەى باخەلى.

ئاوھە لەگەل دايكم تووشى ئەو دانىشتنەى بارزگانە دەستەبۆرەكان بووین. پیاوھەكان ھەر پىكى كۆنیاك و ويسكىيان ھەلەدا قرتەى پىكەنىشيان پۆژە پىيەك دەپۆيى. ھەر دەيانويست بەدمەست بن.

ھەرچەندە من لە بەدمەستەكان نىم، بەلام خۆشى لە دانىشتنى دۆستان دەبىنم كاتى دەخۆنەوھ. بەلام ھەرگىز حەزم بە چارەى ئەو كۆمەلە بارزگانە نەدەھات. بەلى دەكرا لەگەلىان باسى كاروبارى بارزگانى و ژيان لە دوبەى بگەين، بەلام خۆ ئەوان ئەو دەرفەتەيان نەدامى، بەلكو ھەر باسوخواسى دىكەيان ھەبوو، وەك بىردنەوھى دۆنالد ترەمپ لە ھەلبۇاردنەكانى ئەمريكا.

بىرازاكەى ژنەكەشم، كە ئەوئىش زۆرى خواردبووھو، لەپىركەوھ باسى ھالەتى وپىنەكردنى دايكىمى ھىتايە گۆپى. پىنى راگەياندن، ھەندى جار ئەو بىرۆكەيەى بۆ دى گوايە بەرھو مەككە بەپىئوھە.

ئىنجا يەككىك لە بازىرگانهكان گوتى؛ "ئۆ، چ خۆشه."

يەككىكى دىكەش ھەلىدايى؛ "مايەى پىكەنىنە."

يەككىكى دىكەش سەرى قسەكەى لىوەرگرتەو و گوتى؛ "دايك و باوكەكانمان تەمەنىكىيان بەپىكردوو، بۆيە گەشتوونەتە ئەو حالەتە ناسكە."

بازىرگانىكى دىكەش گوتى؛ "مامى منىش ھەروا بوو. خۆى لە سەرەتاو وەنەبوو. ئەو لەپرىكەو پۆيشت، بەلام نەچوو مەككە، بەلكو گەرايەو ئەو گوندەى لىي لەدايك ببوو. يەكەم جارىش مالباتەكەى گوتيان پىنەدا، لىنگەپان بچىتە زىدەكەى، پىيانوابوو ھەر بۆ ئەو چۆتە ئەوئ بەلكو سەرىكى لای دووكانى كارىي و بەھارات بدا. بەلام جارىكىيان پىنگەى مالى خۆى پىنەزانىو. ئەو بوو يەككىك گەياندبوو پۆلىسخانەكە. ئەو كاتەش كە پۆلىس پرسىارىيان لە پزىشكى خانەوادەكەى كرد، ئەویش ناوونىشانى ئەو مالەى گوندەكەى خۆيانيانى پىدابوو، كە پىش پازدە سال لەوئ بارى كردبوو، لە تاران دەژيا."

دىسان يەككىكى دى لە وان گوتى؛ "داپىرەم لە دايكەو چەندىن سال بوو تووشى دەردى وپىنەكردن ببوو."

ئىنجا برازاي ژنەكەشم گوتى؛ "ئەمە چىيە؟ خۆ ھەر يەك لە ئىمە باوك، دايك، داپىرەيەكى ھەر ھەيە تووشى ئەو دەردە بووبى."

"نەخىر، ھەر بەراستى،" پىاوەكە ھاتەو قسە؛ "ئەو داپىرەيەم چىدى نەيدەناسىمەو. ئەو ببوو مندال. واى رەفتار دەنواند، ھەروەك ئەوەى كىژىكى شەش سالان بى. رۆژىكىيان بە خۆى و بووكەلەيەكى كۆنىنەو بەنىو مالەكەدا دەسوورايەو. ئىمەش تىنەگەيشتىن چۆن دەستى گەيشتە ئەو شتە. ئىدى لەو كاتەو وازى لەو بووكەلەيە نەھىنا. قسەى لەگەلدا دەكا،

جلی لی دهگۆږی، له گه‌ل خۆی ده‌یبرده سهر پتخه‌فه‌که‌ی خۆی. ته‌نانه‌ت دایکیشم ناناسیته‌وه، جیهانه‌که‌ی ئه‌و بۆته بووکه‌له‌ کۆنه‌که. له‌وانه‌یه‌ ههر له تافی مندا‌لییه‌وه ئه‌و بووکه‌له‌یه‌ی هه‌بی و پاشان که له ته‌مه‌نی چوارده‌سالی‌دا شووی به‌ با‌پیره‌م کردووه، له‌گه‌ل خۆی هه‌تایه‌ته‌ تاران. به‌لێ، ڤیک و ڤه‌وان له ڤی ئه‌و بووکه‌له‌وه، داپیره‌م شه‌وانه له کاتی خۆی ده‌چینه‌ سهر جینگه‌که‌ی خۆی و خه‌ویکی باشیشی لیده‌که‌وی.

له چاوی ئه‌و چیرۆکه‌ ناسراو و ڤڤ له ئازاران، حوکی من به‌سهر ئه‌و ده‌سته‌ پیاوه‌دا نه‌رمونیانتر بوو، باشتر ده‌متوانی له‌گه‌لیان بکه‌ومه قسه‌وباس. له‌ پشته‌وه‌ش ده‌نگی موزیکی که‌یف و سه‌فا و ده‌نگی شادمانی ژنه‌کانیش ده‌هات. خوشکه‌که‌شم هه‌ندیک له‌ دووری ئه‌وانه‌وه، له‌ژێر داریک به‌ته‌نیا وه‌ستابوو، تیگه‌یشتم هه‌ست به‌خۆی ده‌کا باش نییه. له‌وانه‌یه‌ ئه‌و ژن و پیاوانه‌ یاده‌وه‌ری ڤڤ له‌ ژان و به‌سوینیان لی ژيانده‌بیته‌وه.

له‌و کاته‌ی خوشکم خرابووه‌ کونجی زیندانه‌وه، ده‌نگی وا بلاو بووه‌وه، که پاسه‌وانه‌کان وه‌ک کاریکی ڤیروژ له‌نیو چاوه‌ زیندانه‌کاندا ده‌ستدریژی ده‌که‌نه سهر کیژه‌کان و لاقه‌یان ده‌که‌ن. یه‌کی له‌ ده‌سته‌ خوشکه‌کانی خوشکه‌که‌م له‌ زیندانه‌که‌دا کوژرابوو، له‌و کاته‌ی نه‌یویستبوو خۆی ڤاده‌ستی پاسه‌وانه‌که‌ی بکا. ئیدی پیاوه‌که‌ له‌ تووڤه‌بیان ئه‌وه‌نده به‌ توند ڤیله‌قه‌ی له‌ زگی دابوو، که‌وتبوو، پاشان ههر به‌و هۆیه‌وه‌ گیانی له‌ده‌ستدابوو. له‌وانه‌یه‌ من زاتی ئه‌وه‌م نه‌کردبێ، شتیکی وه‌ها له‌ خوشکم ڤیرسم، ئاخۆ ئه‌و سالانه‌ی له‌ زیندان چۆن تیپه‌ڤیون. یان تو‌بلی ههر به‌ خۆی ئه‌و ده‌رفه‌ته‌ی نه‌داین، ڤرسیاریکی وه‌های لی‌بکه‌م؟

گویم لی‌بوو خوشکه‌که‌م بانگی کردم و منیش یه‌کسهر بۆ لای چووم.

لی ڤیرسیم؛ "به‌ یارمه‌تیت ده‌توانین لی‌ره‌ ڤڤین؟"

منیش هیدمه گرتی بووم. باشه بۆچی زووتر بیرم لی نه کردبووه؟ خۆی ده بویه وریاتر بوومایه.

پینگوته وه: "بیگومان."

ئینجا چووم ژنه کهم ئاگادار کرده وه.

ئه ویش پرسى: "چۆن بوو وه ها له پریکه وه؟"

- "دواتر پیت ده لیم بو."

- "به لام خۆ بیزیزیه وه ها له پریکه وه ههلبستین و برۆین. به م جۆره له لای برازا کهم و براده رهکانی تووشی شهرمه زاریم ده کهی. باشه بۆچی وا ده کهی؟" به نارازییه وه وای لپرسیم.

- "داوای لیئورن ده کهم. دواتر شته کهت پیده لیم."

- "خۆ پرسه که هه ر تاییه ت نییه به ئیستا، هه موو کات تو هه ر وا ده کهی. ئاخر خۆ ئه وه بیرۆکه ی من بوو که بیینه دویه ی تا دایکت و خوشکت ببینین، منیش هه موو شتیکم کرد، که ئه وان به ختیار بن و ئیره یان پى خوش بى، به لام توش هه روه ک ئه و بازرگانانه ده جوولییته وه. خۆ ئه وانیش هیچ پرس و رایه ک به ژنه کانیا ناکه ن. هه ر خویان بریار ده دن و ژنه کانیشیا ن ده بن به گو ییا ن بکه ن."

- "داوای لیئوردن ده کهم." دیسان ههروام پینگوته وه.

ئینجا به دلشکاوی دهستی دایه جانتا کهی و به ره و لای ترومبیله که پۆیشت.

خوشکه که شم یارمه تی دایکمی دا تا بیگه یه نیتته نیو ترومبیله که و له سه ر
کورسییه که ی خوی دایبیشینی.

ئوسا به بیدهنگی ئه ویمان به جیهیتشت.

باخی سیوان

بۆ ئەوەی تۆلەى ئەو ھەلسانە ناوہختە بکەمەوہ، یەکسەر بەرہو باخی سیوان لىمخوپى، دواتریش لە چىشتخانەيەکی خۆش لابدەين و نان بخوين.

لەنيو ئەو بلاونامە زانیاریانەى ھوتیلەکەدا، ئەو ھاتبوو کە سەردانکردنى ئەو باخی سیوانە شتىکی دلرفين و ناوازیە. بەراستی ھەرواش بوو، ئاخى ئیمە دەستبەجئ کە بینیمان ھەر واماى بۆ دەرکەوت. کاتیکیش لەنيو ترومبیلەکە دابەزین و بەرہو نیو باخی سیوان بەرپیکەوتین، پیمان نایە جیھانىکی سەوزى تەپ و تازە، کە شتىکی وەھا لە دوبەيدا ھى چاوەوانکردن نەبوو. ئەو دار سینوہ گەورە گەورانە، جۆرە باخیک بوون لە بەھەشت، کە لە پشت ئەو ھەزاران قوللە و بورجى بەرز بەرزە لیدرابوون. بینینى ئەو سینوہ لاسوورە ئالتونیانە کە بە دارەکانیانەوہ شۆر ببونەوہ، ئەو ھندە خۆش بوو ھەر نەبیتەوہ، بۆن و بەرامەى ئەو ھندە کاریگەر بوو، ھەر زوو ھەر چوارمان ھەرچى بۆن و بەرامەى کەباب و تەککەلیدانى فیللاکەى بەجیمان ھىشتبوو، لەبیرمان چووہوہ.

ھىشتا دایک بە باخەکە سەرسام نەببوو، ئەو بە شینوہیەکی ئاسایى وەستابوو، سەبرى دەکرد، ھەر وەک ئەو ھى سینوہکان ھى باخەکەى مالى خۆى بئ. بەلام خوشکەکەم زۆر بە باخەکە سەرسام بوو. سەرى لە لقی داریکیان بردە پىشەوہ، بۆنى سینوہ سوورەکانى کرد. منیش ھۆنراوہیەکی «ھیرمان کۆننىکی»⁴⁰ بەلجیکىم ھاتە یاد:

⁴⁰ Herman Coninck

ئۆ، من نازانم،

بەلام خۆ ھەيە، ئای چەند جوانە.

بلى: سەيركە، مەلىك

فیرم بکە چون مەل ببینم

بلى؛ ژيان نانیکە،

تا ببخۆیت و سێوی سووریش لە دلخۆشیان، دەى دەى، ھێشتا بلى.

دەى فیرم بکە بگریم

کاتیکیش دەگریم

فیرم بکە بلیم: ئەو ھێچ نییە.

چومە لای خوشکم دانیشتم، پێموابوو ئەو ساتە ھات تا ئەم پرسیارەى
لێبکەم، پرسیارە زۆر گرنگە کە دەبێ ئاشکراو پوون بێ: دەى سەبارەت بەو
ھەموو سالانەم بۆ باس بکە. ئایا شتێک ھەيە، من نەمزانیی؟ بەلام خۆ ئەو
بەرەو لای دارسێویکی دیکە پۆیشت و لەوێ لەسەر لمەکەى نوشتایەو ھە
بزانى ئاخۆ چون ئەو سۆندە دیارانەى سەر لمەکە، رەگورپیشەى
دارسێوھکان ئاو دەدا.

ویستم پێى بلیم، ھەموو ئەو سالانەى ئەو لە زینداندا بوو، من بەختەو ھەر
نەبووم. دەمويست پێى بلیم، ئەو ھەموو سالانە من ھێچم نەکرد، لە
نوسین زیاتر، ئەمەش وەک خۆسزادانیک بوو تا ھاوسەنگییک بدۆزمەو ھە.
بەلام نەمتوانى شتە کە دەر بپریم. من دەمويست بلیم، من نەمدەتوانى لەو
ماوہیەى ئەو لە کونجى زینداندا بوو، سەردانى بکەم، من لەو حالەدا

نەبووم، بتوانم يارمەتى بىدەم، بەلام لە يەكئەك لە كۆتايەكاندا، من ئەوم لە زىندان دەرھيئا⁴¹. وامکرد ھەلئى و دالەدى خۆى لەئىو شاخەكاندا بدۆزىتەو. من ئەوم بە بەفر و كۆيە بەرەو ئەشكەوتىك نارد و ھەموو جىيئەكانىش لەسەر بەفر پەشكردنەو، بۆ ئەوئى پاسەوان و ياساۋلەكانى زىندان نەتوانن بىدۆزنەو. من دەمويست پىي بلىم؛ پىشتر من نان، خۇراك و جلو بەرگى گەرمم گەياندبوو ئەشكەوتەكە و لەوئى بۆم ئامادە كردبوو. لىيگەرام لەوئى سى سەد سال خەوى لىيگەوئى، ھەروەك يارانى ئەشكەوت و چىرۆكەكەى ئىو قورئانى. ھەنووكەش كۆتايەكە، پۆمانەكەم لەگەل خۆم ھىناو و لەسەر دەشپۆردى ترومبىلەكەم دامناو. ئاى كە چەند بە خۆشحالىيەو ھەزم لىبوو لە سىيەرى ئەو دارسىوانەدا يەك دوو لاپەرەى بۆ بخوئىنمەو، بەتايبەت دوايىن لاپەرەى:

ئىدى كاروبار بەم جۆرە پىشتر، پياوھەكانى ئەشكەوت لە كۆتايىدا پەنايان
بۆ بن ئەنواكە برد.

ئەوان كۆتايان: خوايە پەحممان پىيگە.

لەو ئەشكەوتەدا ئىمە چاو و كۆيى ئەوانمان بۆ چەندىن سال داپۆشىن.

كاتىكىش پۆژ ھەلدەھات، پياوھەكان پۆژيان وا دەبىنى كە لە لاى دەستە
راستى ئەشكەوتەكەو ھەلدى.

ھەر كاتىكىش پۆژ ئاوا دەبوو، پياوھەكان پۆژەكەيان دەبىنى، كە لەلاى
دەستە چەپى ئەشكەوتەكەو ئاوا دەبى.

لەوئى ئەوانەدا ئەوان خۇيان بىنيەو.

---

⁴¹ مەبەستى نووسەر لە كۆتايەكە خۆشەويستەكەى خۆى، «خەتى بزمارى» يە. و.

ئەوان پىيان وابوو بىدارن، كەچى نوستىبون.

ئىمەش ئەوانمان بەسەر لای چەپەو راستەوۈ وەرەگىز.

ھەندىك ھەبوون دەيانگوت: ئەوان سى كەس بوون و چوارەمىشيان ئىشكى
لىدەگرتن.

ئەوانى دىكە دەلتىن: ئەوان پىنج كەس بوون، شەشەمەكەيان ئىشكىگىيان بوو.
خەملاندنىك لە كۆپرەپىدا.

ئەوانەى دەيانگوت سى بوون، گوتيان: ئەوان ھەفت كەس بوون.
كەس نەيدەناسىن.

ئىمە ئەوانمان بە ئاگا ھىتايەو، بۆ ئەوۋى لەنتىر خۇياندا لە يەك بېرسن.

يەككىك لەوان پرسى: ئىمە لىرەدا پوژىك يان نىوۋە پوژىك ماوينەتەو.

دىسان ئەوانى دىكە گوتيان: ھەر خوا دەزانى ئاخۇ چەند لىرە ماوينەتەو.
وا باشتەرە يەككىك لە ئىمە بە دراۋى زىوينەوۋە بچىتە شار. ئىمە دەبى وريا
بىن، خۇ ئەگەر ئەوان بۇيان دەربىكەوچى، كە ئىمە كىتىن، ئەوا بەردبارانمان
دەكەن.

دراۋى گەفتوگۇگۇردىيان، يەملىخا بە خۇى و دراۋىكى زىوين لە ئەشكەوتىن
ھاتەدەر.

كاتىكىش گەيشتە شارەكە، تىبىنى ئەوۋى كرد، ھەموو شتىك گۇرپاۋە و لە
زمانەكەشيان تىناگا.

ئاخر ئەوان سى سەد سال لە ئەشكەوتەكە خەوتىبون و بە خۇشيان
نەپاندەزانى. پاشان ئۇ سالى دىكەشيان ھاتەسەر.

رۆژنیکیان خوشکه که شم بیدار ده بیتته وه.

به خوی و دراوه زیوینه که ی نئو مستی له ئه شکه وتی دیتته ده.

کاتیکیش دهگاته شاره که، سه رنج ده دا، هه موو شتیک گورپا وه.⁴²

به لام نه متوانی بۆی بخوینمه وه، ئاخو ئه مه کاریکی ده ستپینه کراو بوو.

- "ده ی برۆین؟ پیمواین هه موو برسیمانه."

ئه وه هه میشه هه ر ژنه که م بوو، که منی ده گه پانده وه سه ر زه مینی واقع.

- "به لێ، زۆر باشه. ده ی با برۆین."

---

⁴²شایانی باسه، ئه م چهند دیره ئاماژه بۆکراوانه سه ره تا و کوتایی پۆمانه که ی «خه تی بزماری» ین. و.

بەرەو ئەبوزەبى

پۇڭزى پاشتر، دواى ناننى بەيانى، خۇمان كۆكردهو و بەرەو «ئەبوزەبى» بەپىكەوتىن، تا مزگەوتە گەورەكەي «شىخ زاید» بە چاوى خۇمان بىيىن. كاتىكىش كەلوپەكانم لە ترومبىلەكە باردەكرد، تووشى پووداويكى حەپەسان ھاتم.

بىنىم ھەندى لە ھاوولاتىيەكانم، پياو و ژنانىك لە تەمەنى خۆمەو، بە خۇيان و ھەگبەكانيان بە ئەسانسىرەكە ھاتنەخوار و خىرا بەنىو ھۆلى پىشوازي ھوتىلەكەدا بەرەو دەرەو پويشتن و تاكسىيىكان گرت و يەكسەر بۆ فرۆكەخانە تىيان تەقاند.

دايك و باوكە پىرەكانىشيان نامرادانە لە دەرەكەي ھوتىلەكە بەچاوى خەمبارەو ھەستابوون بەپىيان كردن.

منىش لە يەكئ لە ھاوونىشتەمانىيەكانم پرسى كە بەخۇي و جانتايەكى گەورە بە پوومدا چەقى: 'ئەرى چى لەگۇپىدايە؟'

'ترەمپ، دۇنالد ترەمپ لىئاگەرى كەس بگەپىتەو،' كابرا واى پىگوتىم و خىراش جانتاكەي فرىدايە نىو سىندووقى تاكسىيەكە.

دىاربوو سەرۆك ترەمپ بىريارىكى دەرکردبوو، تىيدا ھاتبوو، ھاوولاتىيە ئىترانىيەكان و ھى پىنج ولاتى ئىسلامى دىكە بۇيان نىيە پى بنىنەو سەر خاكى ولاتە يەكگرتوۋەكانى ئەمريكا. ھەموو ئەو ھاوالاتىيە ئەمريكى-ئىترانىيەنى كە بۆ پشودان چووبوونە دەرەوۋى خاكى ئەمريكا، نەياندەتوانى بگەپىتەو سەر مال و ھالى خۇيان. ھەر بۆيە ئەو گەشتىارانە

خیرا جانتاكانيان تىك دىنا، بۇ ئەۋەى بە زوۋىى بگەنە فرۆكەخانەكان. ئىدى ئەۋە دىدارە بەھەشتاۋىيەى ئەۋە مىۋانانەى ھوتىلەكە لەپرىكەۋە بوە دىمەنىكى جەھەننەماۋى.

كۇمپانىياكانى گەشتى فرۆكەۋانىش پەتيانكردهۋە ئەۋە جۆرە پىبوارانە ھەلبىگرن تا بەرەۋ ئەمريكا بفرنەۋە. ترسوېىم بالى بەسەر دۇخەكەدا كىشا. مەنىش لەپرىكەۋە بەۋە شتەى لەكەللەى دام. ھىدەمە گرتىمى: تۇ بۆت نىيە بگەرىتتەۋە ھۆلەندا.

ئاخر من نەمدەتۋانى ئەۋە پوۋداۋە لەگەل ئەۋە گەشتەى كەكەمىكى دىكە بەتەما بوۋىن بەرەۋ ئەبوزەبى بىكەين، ھاۋكىش بگەم.

من دەبۋايە لەسەرى بىنۋوسم، خۆى ئەۋە تاكە ھەناسە بوۋ. ئىدى چوۋمە سەرەۋە ۋ لەپشت مىزى كۇمپىۋتەرەكەم دانىشتەۋە.

ئەرى ئەۋە تۇ خەرىكى چىت؟ ئنەكەم ۋاى لىپرسىم.

مەنىش ئەۋەى لە خوارەۋە بىنىم، بۇم باسكرد.

ئەى چەند ناخ ھەژىنە. ھەيف بۇ ئەۋە بەستەزمانانە! ئنەكەم ۋاى پىنگۇتم.

ئىمەش ئەۋە ھەۋالەمان بە دايكم نەگۇت. ھىچ چارەيەكىشمان نەبوۋ، دەبۋايە گەشتەكەمان بەرەۋ ئەبوزەبى درىژەى پى بدابايە.

پاشان ھەر چوارمان چوۋىنە خوار. ھۆلى پىشۋازى ھوتىلەكە ئارام بىۋەۋە، ۋەك ئەۋەى ھەر ھىچ پوۋىنەدەبى.

ھەۋلەما ئەۋە دىمەنانەى بىنىم لەنىۋ مىشكەدا نەخشىيان بگەم.

دەى لىمەگەپرى ترەمپ ئەۋە گەشتەمان لەبار ببا. من ئەمەم بە زمانى ھۆلەندى بە ئنەكەم گۇت، كە لە تەنىشت من لە نىۋتوپومبىلەكە دانىشتىۋو.

له ئاوينه‌ی ترومبيله‌که‌شدا بينيم دايکم به‌سەر ږيگای خه‌ونه‌که‌يدا گوزهر ده‌کا. خوی گه‌شته‌که ده‌بووه گه‌شتيکی سهرنج‌راکي‌ش. خوشکه‌شم له‌و بیده‌نگيیه‌ی نيو ترومبيله‌که به‌ پرسنیه‌وه له‌ هه‌موو شتيکی ده‌روانی، هاوسه‌ره‌که‌شم به‌ گومان بوو له‌وه‌ی هه‌موو شتيک به‌ باشی بږوا. منیش له‌و دۆخه‌دا هه‌موو تیشکۆی هزری خۆم خسته‌سەر ږيگه‌که، ئاخ‌ر نابي و ناكرئ هيچ شتيكمان بيته پيش، ږيگه‌ی حه‌جمان لئ تيكېدا. منیش نه‌مه‌زانی چی دیته ږيگه‌مان، به‌لام خۆ ئه‌وه دوا ده‌رفه‌تم بوو، تا دواي ئه‌وه دايکم به‌ دليني خوشه‌وه به‌ره‌و ماله‌وه په‌وانه‌ی بکه‌مه‌وه.

ئهمه‌ش دوا دیدارمان ده‌بی. له‌ دیداری داها‌توومان ئه‌گه‌ری زۆر هه‌یه، چیدی یه‌کدی نه‌ناسینه‌وه. ئه‌و من وه‌ک کوږی خوی و منیش ئه‌و وه‌ک دايکنک که ده‌مناسی، نه‌یيينمه‌وه.

زۆریش ږی تیده‌چی، ئه‌ویش له‌ شوینیک بووکه‌له‌یه‌کی شار‌دییته‌وه. کاتیکیش من‌دال بووم، له‌وه تینه‌ده‌گه‌یشتم، ئاخۆ بۆچی ئه‌و خوی له‌ په‌نا په‌رده‌ ده‌نا، تا چیرۆکم بۆ بگێږيته‌وه. هه‌نووکه‌ په‌ی پیده‌به‌م، ئه‌و بۆیه‌ وای ده‌کرد، تا خوی له‌ژیر ئه‌و باره‌ قورسه‌ی ژيان بدزیته‌وه که له‌گه‌ل پیاویکی که‌رولال و پینچ من‌دالدا به‌سەری ده‌برد. به‌م جۆره ئه‌و خوی ده‌کیشایه‌وه و ده‌چوووه نيو دنیاي ئه‌ندیشه‌وه. ئه‌و به‌هره‌ی چیرۆک گێڤانه‌وه‌ی هه‌بوو، کوږه‌که‌ی خۆیشی وه‌ک جه‌ماوه‌ری گوینگر به‌کارده‌هینا.

من له‌ ئاوينه‌ی ترومبيله‌که‌وه سه‌یری دايکم کرد، ئاگای له‌ دنیا نه‌ما‌بوو، به‌ گه‌شته‌ تاييه‌تیه‌که‌ی خوی سه‌رقال بوو. منیش به‌ داویدا چووم، تاسه‌مه‌ندیش بووم ئاخۆ دواتر به‌ره‌و کویم ده‌با. هه‌ر خوشم ده‌ستبارم له‌گه‌ل گرت. له‌ ئیستاشه‌وه ده‌کرږ ئه‌للا به‌ خوی دايکم به‌ره‌و مالی خوی ږینوین بئ. خۆ ئه‌گه‌ر ئه‌و هه‌مه‌شتزان و هه‌مه‌کار بوايه، له‌وه زیاتر شتيکی دیکه نه‌ده‌کرا.

بەرە بەرە ئىمە ترەمپ و بریارنامە کە یمان لە پشت خۆمان جێهێلا، تا دەهاتیش لە پێ بۆم دەرکەوت، ژنە کەم زیاتر برەوای بە چۆنیەتی ترومبیل لیخووپنم پەیدا دەکرد. ئیدی کە متر ئاگای لە پێگا کە بوو، بۆ خۆی ئاسوودە لێی دانیش.

لیخووپنە کە ماوێهەکی خایاند، تا لەسەر پێگا پینچاوپینچە کەدا بامدایەوێ سەر جادەوی خێرا، ئەو شارپێگا خێرایەکی بەرەو مزگەوتی گەرەوی ئەبوزەبی دەڕۆیشت. ئیمە هەموو ئەو قوللە و تاوەرە بەرز بەرزانی مان لە دواى خۆمان جێهێلا و بەنیو بیاباندا لیمان خوپی.

لەنیو ترومبیلە کەدا هەمووان کڕومات بوون، تا چەندیش دوور دەکەوتینەو، ئەوەندە لەسەر شارپێگە خێرایە کە ئارامتر دەبوو. تا وای لێهات ئیمە تاکە ترومبیل بووین لەسەر جادە کەدا دەڕۆیشتین.

کاتیکیش لە ئاوینە کەوێ سەیری دایکەم کردەو، هەستەم کرد، ئیمە هەرگیز قسەمان لەگەڵ یەک نەکردووە. پێشتر لەگەڵ یەک نەدواوین هەنووکەش هەر هیچ. یە کەمێن جاریش کە هاتە لام لە ئەمستردام، نەمدەزانی چۆن لەگەڵی قسە بکەم. زاتی ئەوێ نەدەکرد بە تەنیا لەگەڵ ئەوێ بێتەو، بە پێداگیرییەو لە ژنە کەم پرسی، بە تەنیا جێمان نەهێل. خۆی ئەگەر وا نەبوا، ئەو بێدەنگی بالی بەسەردا دەکێشان، منیش نەمدەزانی ئەو دیواری بێدەنگییە چۆن بشکێنم.

خۆی بابەت و یادەوێ بێ ژمار هەبوون، دەرکە لەبارەوێ بدوین، بەلام خۆ نەدەرکە من ئەوانە بەکاربێنم تا بیانکەم سەرەداوی قسەکانم لەگەڵ دایکەدا. هەر لە تافی منداڵیمەو، دایکەم بە ئاگایی یان بە بێ ئاگایی ئەو

مه‌ودایه‌ی نیوانمانی دروستکردبوو. ئەو نه‌یده‌ویست من وهک منداڵ ببین، به‌لکو وهک پیاویک ببین. ئەمه‌ش کاریگه‌ریکی زۆری له‌ ژیا‌نی مندا پهدا‌کرد. پیشتر هه‌رگیز له‌سه‌ری نه‌وه‌ستا‌بووم، به‌لام ئیستا له‌و پرێگه ئارام‌دا، ده‌رکم به‌وه‌ کرد، که من له‌ ناخی ناخه‌وه‌مدا هه‌رگیز دایکم خوشنه‌ویستوه. وهک منداڵیک هه‌ستی کردب، دایکی نایه‌وی و په‌تی کردۆته‌وه، بۆی نه‌بوو بچێته‌ کۆشی دانیشی.

کاتیکیش به‌که‌مین دانه‌ی کتییی خۆم بۆ خۆم ده‌خوینده‌وه، چه‌په‌سام. ئاخ‌ر من ئەوه‌نده به‌ توندی باسی دایکم کردوه، هه‌ندی جاریش به‌ ناشیرین و بێ پرێزیه‌وه له‌باره‌یم نووسیوه، شه‌رمم له‌ خۆم کرده‌وه. ئەوه‌ی من کردم هه‌رگیز شایسته‌ی ئەو نه‌بوو. په‌نگه‌ پێویستی به‌وه بکردایه، هه‌نووک له‌ پێی وێژه‌وه له‌گه‌ڵ دایکم بدویم و خۆی هه‌ر ئەمه‌ش گونجاوترین شوین بوو، که مالتا‌وا‌یشی لێکه‌م.

ئەو دایکیکی باش بوو بۆ ئیمه، منداڵه‌کانی به‌ باشی په‌روه‌رده‌ کردن، ئەو ده‌بوا‌یه بجه‌نگی تا له‌کۆتا‌یدا خێزانه‌که‌ی بپارێژی. من ده‌بوو ئەو پۆمانه‌م چه‌فت جار‌ان بنووسی‌بایه‌وه، تا پوویکی راسته‌قینه‌ بده‌مه‌وه دایکم. ئەو منی خوشده‌ویست و ئەوه‌ش مایه‌ی ئیش و ئازار‌بوو که که‌سی دیکه‌ی ئەوه‌نده خوش نه‌ویستوه.

له‌و کاته‌ی من ترومبیله‌که‌م لێده‌خوپی، هزره‌کانم بۆ هه‌موو لایه‌ک له‌ شه‌قه‌ی بالیا‌ن ده‌دا، منیش له‌سه‌روبه‌ندی ئەوه‌دا‌بووم دوودل ب‌م. له‌وانه‌شه خوشکم راست ب‌، ده‌بوا‌یه به‌رده‌وام قسه‌کانمان بۆ دایکمان راست بکردایه‌ته‌وه. ئاخ‌ر من ئیستا نه‌مه‌زانی ده‌بی چی بکه‌ین.

له دیونکی دیکه شه وه، پتمو ابو جیهانه که ی دایکم راستیتیره له راستیه که ی دوبه ی. منیش شادمان بووم که ده توانم پښوینی بکه م. ئه وه ش تاکه شت بوو، بۆ ئه وم پیده کرا. ئیستاش که له گه ل ئه و له سه فه ر دام، راستییکی دیکه م بۆ ده رکه وت. من خو شم وا بینیه وه که له پښی حه جدا بم. خو من پښوینی دایکم نه ده کرد، به لکو له گه لیدا له کاروان بووم.

من هه میشه حه زم لیبوو بچه مه ککه، ئه و خه ونه ش له پښی چیرۆکه کانه وه له میتشکمه چه قی. هه روه ک پښان ئه و ده یگیرایه وه: "به ئه سپایه وه من په رده کۆنینه، گه وره، قورسه، که سه که تو خه که ی مالی ئه للام هه لده دایه وه و ته ماشای ناوه وم کرد، سه یری که لو په له کانی ژووری لیدانیستم کرد. کورسییک که له سه ری داده نیشت. قاپقایه زه ردباوه کان و ئاوینه خړه زیوینه که ی. له سه ر میزه که شی نان داندرابوو."

وه ک مندالیک کاتی به و هزرانه ی له گه ل خو ی ده برده ئه و شوینانه، له حه په ساویان ده له رزم.

من له سه ر ږیگا و له و بیابانه دا، لای ئاوفرۆشیک لام دا، ئاوفرۆشه که باره وشتریک بوتلی ئاوی پښوو. ژنه که شم چایه ی له گه ل خو ی هینابوو، ترمزه که ی له دووکانیکی «سترابوک» کړیبوو. کاتیشمان به ده سته وه بوو، من حه زم لیبوو دوا ی نیوه پویه کی دره نگ بگه یه مزگه وته که، تا دایکم بتوانی نوښی شینوان له مزگه وته که دا بکا. ئه مړۆش پوژیک دینی ئاهه نگ ئامیزبوو له ئه بوزه بی، به هه زاران که س بۆ نوښکردن ده چوونه مزگه وته که. ئیدی به هتواشی لیمخوړی، به ره و بیابان هاژۆتم، به شتیه یه کی ئاساییش هه یچ گه شتیاریک به ره و ئه وئ نه ده چوو.

ئیمه له وئ له ژیر سیبه ری دارخورماکاندا چایه خانه یه کی خو جتیمان دۆزییه وه، له وئ وشتر ده هاتن و ده چوون و هه یچ ژنیکیش نه ده بیندرا.

پیاوه‌کان به دژداشهی سپی و عه‌گاله‌وه وهک سولتان دانیشتبون، نیرگله‌یان ده‌کیشا. یه‌کئ له پیره عه‌ره‌به‌کان چایه، خورما و نانی بۆ هینان.

ئه‌وئ شوینیک بوو، ده‌کرا به‌ چهندان سه‌عات لئی دابنیشم. له‌وئ نه‌ ته‌له‌فون، نه‌ ئینته‌رنیت، نه‌ قاوه و نه‌ ترمزی ستارباکت پیویست نه‌بوو. له‌وئ سه‌یری بیابانمان ده‌کرد، تا چاو حوکم بکا هه‌ر ئاسۆ بوو.

دایکم له‌ ته‌نیشتم دانیشت و هینشتاش له‌نیو تونی بابای پیرییتیه‌وه ده‌خولایه‌وه. گویم لیبوو له‌به‌ر خۆیه‌وه برده‌بردیکی لیوه‌هات، سه‌ره‌تا وام زانی، هه‌ر له‌ خۆیه‌وه شتیک هاتۆته‌ سه‌رزاری، پاشان تیگه‌یشتم، که‌ به‌ دروستی وشه‌ له‌دوای وشه‌ی سوره‌تیک، هۆنینه‌وه‌یه‌کی درێژی محهمه‌د ده‌لێته‌وه:

کاتی ئه‌ستیره‌کان ده‌برژین

کاتی چیاکان ده‌که‌ونه‌ جوله

کاتی ئاژه‌له‌ کتیره‌کان خرکه‌راونه‌وه‌ لای به‌کدی.

کاتی زبیه‌کان هاروماجانه‌ هه‌لده‌ستن

کاتی....

ئه‌وه‌م زۆر پئ سه‌یر بوو، له‌کاتیکدا ئه‌و شتانه‌ی له‌به‌ر بوو، که‌چی به‌ده‌ر له‌وه‌ هه‌موو شتیکی دیکه‌ی له‌ بیر چوو‌بووه‌وه.

به‌ دانیشتووی له‌سه‌ر ته‌خته‌به‌نده‌ داره‌که‌ی بن سایه‌ی دارخورما، خه‌ریکبوو له‌ هه‌موو ئه‌و سه‌فه‌ره‌ی چه‌جی دایکم بکه‌ومه‌ گومان. بیرم کرده‌وه‌ به‌لکو ئه‌و هه‌روه‌ک جاران به‌وه‌ سه‌رقال بن چیرۆکم بۆ بگێڕێته‌وه‌، به‌لام خۆ ئیستا ئه‌و په‌ریوه‌ته‌ حاله‌تیکی دیکه‌ی پۆچی. تو بلنی ئه‌وه‌ راست

بئ، تۆ بلىنى ھىزى شاراۋەى وپىنەكەى ھەموو شىنكى لى بىستىنپتەۋە، تەنپا ھىزى چىرۆك گىرپانەۋەكانى نەبى؟ يان تۆ بلىنى، ئەۋ ھىزى چىرۆك گىرپانەۋەىە دواىن شت بى كە لە دەستى مابى؟ دەشكرى لە رپى ئەۋ سەفەرە خەياللاۋىيەىدا، پلانكىكى واى ھەبى، كە من، پۆلە لە دەستچۈۋەكەى، بگەپىنپتەۋە بن بالى خۆى. ياخود ئەۋ بەۋ كارۋانى حەجەى، كە ھەنگاۋ بە ھەنگاۋ پەرەى پىندەدا، بە لاپىيەك و لەگەل توورىكى پەر لە يادگارى و ديارىيدا بەرەۋ نىشتمان بگەپىنپتەۋە؟ من نەمدەزانى ئاخۇ دەبى چىبىكەم. ھەلستام و ھەك و شترىكى سەرلىشىۋاۋ بەنىۋ لەمەكەدا غارم دا و پەر بە دەنگم ھاۋارك كرد: 'كەى ئەستىرەكان دەپژىن، كەى چىكان دەھەژىن. كەى دەرىكان ھار و ھاجانە ھەلدەچن، كەى...'

ئەرى ئەۋە چ واتايەك دەداۋ من بەرەۋ كۆى ھەنگاۋدەنىم؟

من بە خۆشم لەۋە تىنەگەىشتم و بەرەۋ ھىچ شۋىنكىش نەدەچۈۋم. بەلام خۇ من نەمدەتۋانى راستى و ناراستى لەيەك جىبابكەمەۋە.

ئىمە زىاتر لىمانخوپرى و لە شۋىنكىكى دىكەش لامان دا، تا كات بكوژىن. دايكم و خوشكم خەۋيان لىكەۋتبۈۋ، ژنەكەشم لە تەنىشتمەۋە سەىرى وپنەكانى نىۋ مۇبايلەكەى دەكرد. رادىۋى ترومبىلەكەش كرابۈۋەۋە، لەسەر وپستگەى ئەلجەزىرەدا ھەۋالەكانى جىھانى دەخۋىندەۋە. لەپرىك باس ھاتە سەر لەناۋبردنى پىاۋىكى ئىترانى لە ئىستەنبۇل. لەگەل بىستنى ھەۋالەكەدا، ژنەكەم قىت دانىشتەۋە.

دوۋ كەسى دەمامكار بە سۋارى ماتۋپىكەۋە تەقەيان لە بەپىۋەبەرى كەنالىكى تەلەفزیۋنى كرد. كەنالەكەش يەكئ لە كەنالە ھەرە بەناۋبانگەكانى ئىترانى بو، كە لە ئەمرىكاۋە پەخشدەكرا، بەرنامەكانى خۆى لە رپگەى

مانگی دەستکردهوه بۆ ملیۆنان ئێرانی لە نیشتمان بلاودهکردهوه، بهرنامهکانیش به دلی دەسلەتدارانی ئێران نەبوو.

ژەنەکم حەپەسا. "ئای چ ناخۆشە، ئەو قسەکەی بە ھۆلەندی کرد. "خۆی زۆر چاکمان کرد کە نەچووینە تورکیا."

منیش وا ۆلام دایەو: "ئەو چ گرفت نییە، ئەوان دەستیان دەگاتە ھەموو شوینیک. لە دۆبەیش پارێزراو نیت."

"چی قەوماو؟" خوشکەکم کە گوئی لە گفتوگۆکەمان بوو، وای پرسی.

"هیچ." منیش وام پێگوتەو بۆ ئەو ھیچ ترسیکی لە لا پەیدانەبی.

بە بێدەنگی زیاتر لێمخوړی. خۆی نەدەبواوە ئەو ھەوالە، گەشتەکەمان لێ تیکبدا، بەتایبەتیش نەدەبواوە دایکم ھەستی پێ بکا. دەسلەتدارە ئێرانییەکان دەیانویست بەو کردەوانەیان، ئەو نمایش بکەن، ئاخۆ کامەیان دەستڕۆیشتووترینیانە. بەلام خۆ میتشکی مرۆف جۆرە سیستمیکی خۆپارێزی وای پەرەپیداو، لەو جۆرە تاوانانە نەترسیی.

کەمێک دواي ئەو گەیشتمە ئەبوزەبی. شارەکە پوخساریکی نیشاندا، کە لەگەڵ شوینە پێرۆزەکان دەگونجا. شوینەکە زۆر سەوزایی بوو، ئەو گۆمانە لەوێ لە ھەموو لایەک بۆلۆبۆنەو، لەبێ تیشکی پۆژدا نایابانە دەبریسکانەو. لەبەر پێگەوبان و گۆرەپانە نوێیەکانیش، سیستمی نافیکیشنەکەمان نەیتوانی ئاراستەي مزگەوتەکە بدۆزیتەو.

ماوہیەکی پێچوو، تا ئاراستە راستەکەي پێگەکەمان دۆزییەو.

ئىنجا لە ناکاۋ گومبەزى مزگەوتە سېپىيە گەورۆنەكەمان لىن ۋەدەرکەت.
دىاربوو مەلبەندىكى دىينى ھونەر و بىناسازى عەرەبى بوو. دەق ئەو
شۈيتە بوو كە پىۋىست بوو دايكم بۆى بچىن. بەبىن سەردانکردنى ئەو
مزگەوتە، گەشتەكەى بە گەشتىكى تەۋاۋكراۋ دانەدەندرا.

له مزگهونی گهروهی «شیخ زاید»دا

تړومبيله گم له گه راجه بهرینه که ی لای مزگه و ته که پاگرت. له پاستیدا خو
 نه وه مزگه وت نه بوو، به لکو نمایشیکی ده سلات بوو، یاخود مملانییه کی
 شیخ زاید بن سولتان ثال نه هیان بوو، تا هرگیز له یاد نه کړی، نه مهش
 له وکاته ی هه سستیکرد، هیزی ورپنه کردن له لای نهو، ورده ورده دهیگه یه نیته
 جیهانی فهراموش.

کاتی له تړومبيله که دابه زین و به نیو گه راجه که دا پویشیتین، لاقه کانی دایکم
 بینین دهله رزین. ثاخر نهو پیروژگایه ههروهک ئاسمان و ابوو، بی دهر وازه
 بوو، مرؤ دهیتوانی له هه موو لایه که وه بوی بړوا. ریچکه کانیشی به
 گرانبه هاترین مه پم پری دنیا کاشی کرابوو، باخه که شی وا لیډر ابوو
 ههروهک باخه کانی به ههشت و ابوون، نه وانه ی له قورئاندا وینا کراون.

نافووره ی گؤمه کانی له و گهرمایه دا به نهرمی دلؤپه ئاوی ته پ و فینکیان به
 ده موچاوماندا ده دا. ته نانه ت خودی ژنه که شم، که هر حه زی لینه بوو
 له گه لم بیته نهو شوینه، له سه رسامیان ده مبهشکه ی گرتبوو، واقورمانه که ی
 له چاوه کانیدا دیاربوو. گلؤپه کان ورده ورده هه لېوون، تیشکی پیروزی تی
 پتربیان به مزگه و ته که ده به خشی.

ئیمه تازه گه یشتبوینه لای دهر وازه ی ئاسایشی مزگه و ته که، له پریکه وه
 یه ک دوو هه زار که سیکی سپی پؤش، که جلیکی عه ره بی بوو، به دروشم
 کیشانه وه به دهر که وتن: دانیشتوانی نهو ی ههروهک چؤن بؤ نویژی ههینی
 ئاوه اش بؤ سالرؤژی کوچی دواپی شیخ زاید بن ثال نه هیان هاتنه

مزگەوتى، ئەو ەش ئاپۇرايەك بوو، من پىئويستم پىئى ەببوو، بۇ ئەو ەى بە باشى لەگەل ناو ەپۇكى گەشتەكەى دايكم بگونجى.

ئىمە بە رىز لەلاى دارە پووناككراو ەكان وەستايىن و سەيرمان كردن. لەداى رىزە دوورودرىژەكەى پىاوان، سەد دوو سەد ئافرەتىش بە جلى سىپپۇشەو ەپۇيشتن.

ئىمەش دەمانويست بەداى ئاپۇراكە بچىنە نىو مزگەوتى، بەلام لاى ەرگە⁴³ گەورەكە رىگەيان نەداين. وەك گەشتيارىك دەبوايە بە ەروازەى تايبەت بە گەشتيارانەو ەبچىنە ژوور. داى پشكنىكى ئاسايشانەى زۇر و لە كۇتايدا توانيمان بچىنە نىو مزگەوتەكە، بەلام لەبەر نويزى ەينى بۇمان نەبوو بەشە ەەرە گرنگەكەى مزگەوتەكە ببينين.

ئاي چ ەيف و مخابن بوو، دايكم نەتوانى ئەو ەينى، نويزىيان لەگەلدا بكا. من پالىكم بە دايكمەو ەنا، تا بۇ پىشەو ەبرواو بە ەرگەوانەكەشم گوت: ئىمە بەتايبەت لە دوبەيەو ەبۇ نويزى ەينى ەاتووين.

- "بۇ گەشتياران قەدەغەيە بچنە ژوور."

- "خۇ دايكم گەشتيار نىيە، ئەو بەتايبەت بۇ نويزى ەينى ئەو رىگەيەى برپو ە. من بەتايبەت ترومبىللىكم بە كرى گرتو ە تا لە كاتى خۇى بىگەيەنمە ئىرە."

---

⁴³ ەرگە، ەرگە، لەوانى ە تىروانىنى يەكەمدا يەك واتايان ەين، بەلام لە ەندى دەفەر، بەتايبەتى لە بالەكايەتى، جياوازيان ەيە، ەرگە لە ەرگە گەورەترە.

ئەو ھەندىك بىرى لە قسەكەم كردهو و سەيرىكى دايكىمى كرد، دياربوو
 فرى بەسەر گەشتيارانەو نەبوو. ئىنجا سەرىكى رەزامەندى لەقاند و گوتى:
 "بەلام ئىو نەبى بەو شىوھىە بچنە شوينى نوژكردەكە، دەبى جلى
 نوژكردن بپوشن." خۆ ئەگەر بمانويستبا بچوبايەنە ژوور، دەبوایە جلىكى
 نەرىتيانەى ئەوان دژداسەيەكى سەي بوو، كە تاييەت بە گەشتياران بوو،
 بپوشين.

منيش پرووم لە ژنەكەم كرد.

يەكسەر گوتى؛ "پياوھەكە، من ئەو لەبەر ناكەم."

خوشكەكەشم نەيدەويست جەلەكان لەبەر بكا.

جارى وا ھەيە كاتوساتى وات دیتەپیش، سەخلەت دەبى، يان ھەر خۆت
 بەخۆتەو سەرسام دەبى. تىگەيشتنەكەم وايپىگوتم، نەبى ئەو دژداسەيە
 لەبەر بكەم، بەلام خۆ منيش حەزم لىبوو.

لە ژنەكەم پرسى: "باشە چى دەكەى؟"

"لەگەل خوشكەكەت دەچين قاوھىەك دەخوينەو، پاشان بەو نىوھدا
 پياسەيەك دەكەين تا لە نوژەكە دەبنەو."

ئەوان پڕويشتن و منيش لەگەل دايكم لەوئى مامەو.

دەرگەوانەكە دژداسەكەى دامى. لە بەر ئاوينەدا خۆم نەدەناسيەو. باشە
 چۆن دەتوانى لەبن ئەو بەرگەدا ھەلەكەى، بەرگى ئەو كەسانەى كە ھەميشە
 باوھەرت وابوو ئەوان ئەلفبىتەكە، زمان، موزىك و پەرسەتگاكەنتيان لى زەوت
 كەردووى؟

خوی ده‌بوو من پټیکه‌نم، چونکه میژووی ۱۴۰۰ ساله‌ی رابردوو هیشتاش
 ره‌فتاره‌که‌م دیاری ده‌کا. تاسمه‌ند بووم بزنام دایکم چۆنم لیده‌روان، به‌لام
 خۆ ئه‌وم نه‌بینی، ئه‌و رۆیشتبوو. تۆ بلایی ئه‌ویش له‌گه‌ل ژن و خوشکه‌که‌م
 چووبیته‌ ده‌ر؟ نه‌خیر، وا نه‌بوو. من گه‌رامه‌وه لای خالی پشکنینی
 ئاسایشپاریزه‌که و له‌ویشه‌وه ته‌ماشام کرد، به‌لام خۆ له‌ویش دیارنه‌بوو. له
 گه‌راجه‌که‌ش نه‌بوو. خیرا چوومه دیوی پشته‌وه‌ی شوینی پاسه‌وانه‌کان و
 له‌وێه زیاتر سه‌یری مزگه‌وته‌که‌م کرد، به‌لام له‌وێ لینه‌گه‌ران زیاتر برۆم
 و پاسه‌وانه‌کان منیان گه‌رانده‌وه لای خالی پشکنینی ئاسایش. له‌و نیوه‌شدا
 کومه‌لێکی دیکه وه‌ژوور که‌وتن. پیاوه‌کان هه‌ر به‌ پێوه پشکیندران،
 ئافره‌ته‌کانیش له‌پشت په‌رده‌یه‌کی ره‌شی تۆخدا پریشان به‌ست و پشکیندران،
 له‌نیویاندا ئافره‌تی گه‌شتیارش هه‌بوون به‌ خویان و جه‌له‌بیه‌ سپیه‌کانیان.
 من شتیکی وام بۆهات، به‌لکو دایکیشم له‌پشت په‌رده‌که‌وه بێ.

هه‌له‌به‌ته نه‌مه‌توانی بچم و ئه‌ودیوی په‌رده‌که‌م ببینم، ئیدی له‌وێه بانگم کرد:
 'دایکه! ئه‌ری تۆ له‌وینی؟'

به‌لام خۆ هیچ وه‌لامیک نه‌بوو.

'ئه‌ری دایکه، گویت لیمه؟ من چاوه‌پێی تۆ ده‌که‌م، تۆ له‌وینی؟' دیسان وه‌ها
 بانگم کرده‌وه.

دیسان هیچ کاردانه‌وه نه‌بوو. یه‌ک دوو ئافره‌تی مووزه‌ردی پۆژئاوایی
 له‌بن جه‌له‌بیه‌ سپیه‌کانیاندا که له‌پشت په‌رده‌که هاته‌ده‌ر، پتده‌که‌نین. دوا‌ی
 ئه‌وان ژنیکی به‌ته‌مه‌نی له‌رولاواز به‌ خۆی و جه‌له‌بیه‌ سپیه‌که‌ی له‌پشت
 په‌رده‌که هاته‌ده‌ر. ئه‌و گه‌شتیار نه‌بوو، به‌لکو حاجی بوو، ته‌زبیحیشی
 له‌ده‌ستدا بوو. ئه‌و سه‌یری خه‌لکانی دیکه‌ی نه‌ده‌کرد، هیچ باکیشی به‌و

جەنجالییەى دەورووبەرى نەبوو. دلم توند لێیدا و گەرماییش گەیشتە سەرم
و تینی بۆ هێنام.

‘دایکە’ بە هیواشی وام گوت و بەرەو لای چووم.

بە بێ دەنگی بۆ دەرهوه پێتوینیم کرد. ئیستا هەر نەشەتەتوانی لەگەڵی
بدویم. من نەمەزانی ئاخۆ بەو جلوبەرگە دلخۆشە یان نا. لەبەن ئەو
جەلەببیە سەپپیدا، نەمەتەتوانی پێلی بگرم. وەک ئەو وەبوو کە هەر دایکەم
نەبێ.

هێشتا هەر سەر قالی ئەو وەبووم، ئەو ناوە بناسم و پێگەى ھۆلى نوێژکردن
بدۆزمەو، ئیدی لەو کاتەدا سەدان کەس بەجلی نوێژەو پەیدا بوون. ئەوان
دروشمیان دەگوتەو، کە پێشتر زۆر جار گویم لێی بوو، ئەویش ئەو
دروشمانە بوو کە ملیۆنان لە حاجییەکانی مەککە کاتی لە کەعبە، لە مالی
ئەللا نزیک دەبنەو، بە دەنگ دەیلێنەو.

‘وحدەھو و وحدەھو لاشەریک لەھ’

لا ئیلاھە ئیللەللا، لا ئیلاھە ئیلا ئیللەللا

منیش جەزبە گرتەم. ئەو خەلکەى ھاواریان دەکرد، زۆر بیرەوهرى تافی
مندالیتییان هینامەو. یاد. خۆی ئەوێش زۆرباش بوو، کە ژنەکەم نەیبینیم،
چونکە منیش لەگەڵ حەشاماتەکە تیمەلکرد هەر دەمگوتەو:

‘وحدەھو و وحدەھو لاشەریک لەھ’

گەلۆ، خۆ من دیندار نیم، بەلام بپوام بە هیزی ھەلچووی بەرجەستەبووی
خەلک ھەبە. کەعبەش، مالهەکەى ئەللا، نمونەبەکە لەو. مالی کەسیکە، کە
تەنیا لەنتو حەکایەت و دەقە کۆنەکاندا دەژیی. ‘وحدەھو و وحدەھو

وهحدههو" بۆ ئهوهى كه له مال نيه. له سهه بهماى ئه و بر وايه دا، پيموايه
ئهم نويزكه رانه له سهه ئه و پيگه يه نين كه ئه لالا بهه رستن، به لكو خه و نه كه ي
دايكم به دييتن. هه رچونك بن، شته كه كارى خوى كرد.

گورده مه كه به تاييه ت له پياوان پي كه اتبوو. هه ر به ته نيا شه ش ئافره تيك له
پشتيانه وه ده رويشتن.

من و دايكم له وى ره ق به بى دهنگى وه ستاين، له پال پيگه كه ي ئه وان
وه ستاين، تا هه موويان تيه پين. پاشان دايكم برياريدا ره گه ل ده سته ي
شه ش ژنه كان بكه وى. منيش به مه ودايه ك له دواى ئه وه وه رويشتم، تا
چاوم لينيى.

گورده مى خه لكه كه گه يشته نيو مزگه وته كه. ئه وه ي له وى بينيم، له شويني
خو ره ق و بيته نكي كردم. تومز به بگومان شيخ زايد بن سولتان ئال نهه يان
به دروستكردنى ئه و مزگه وته خوى به نه مري هيشت بووه وه، ماله نمايشيكى
نمونه يى بۆ ئه لالا. به لام تا ئه و راده ييه ي ئه للام ناسيى، دلنيا بووم ئيره ي
به دل نه بووه.

من به دواى نويزكه راندا له هۆليكه وه بۆ يه كتيكى ديكه رويشتم. له راستيدا
خو ئه وانه مه وداى نويزكردن نه بوون، به لكو پيشه نكاى هونه رى عه ره بى
بوو: دارى ئالتونى به گه لاي نايابى كه سكى گه وه ر و به رده مروارى كه
تيشكى پووناكاى ده دايه وه.

ئه و نويزكه رانه زورجار ده بينران، به نيو ئه و بوشاييه ئه فسووناويه ي نيو
مزگه وته كه دا رويشتن، زورى پيناچى نويزكه يان داده به ستن.

له نيو ئه و هه موو نويزكه رانه دا، من تاقانه بووم، هه روه ك منداليك به
سه رساميه وه سه يرى ئه و هه موو پارچه هونه رييانه ي ده ورو به رم ده كرد.

هەر له‌به‌ر ئه‌وه‌ش بوو، بوومه‌ جێسه‌رنجی ئاسایشپاریزه‌کان و له‌پێ
 گه‌یشته‌ سه‌رم. ئه‌وسا تیگه‌یشتن که من و دایکم گه‌شتیاری پوژ بووین، به
 جلی نوێژکه‌رانه‌وه‌ په‌گه‌ل ته‌وژمی گوێرده‌مه‌که‌ که‌وتبووین و خۆمان به‌ نیو
 مزگه‌وته‌که‌دا کردبوو. یه‌کێ له‌ پاسه‌وانه‌کان به‌ غار به‌ره‌و لامان هات،
 پێگه‌ی پێگرتین و به‌ عه‌ره‌بی پێیگوتین:

- "بگه‌رێنه‌وه، وه‌ختی نوێژه، ئێره‌ جارێ بۆ گه‌شتیاران قه‌ده‌غه‌یه‌."
- منیش پێیگوته‌وه: "ئاخر ئێمه‌ش ده‌مانه‌وێ نوێژ بکه‌ین."
- "نه‌خێر، جارێ نا، دواتر، دوا‌ی ته‌واوبوونی نوێژی هه‌ینی."
- "ئاخر خۆ دایکم به‌تایبه‌تی بۆ نوێژی هه‌ینی هاتووه. قه‌یناکا من لێره
 ده‌مێنمه‌وه، به‌لام لێگه‌ڕێ با ئه‌و بپرواته ژووره‌وه، خۆ جه‌له‌بیشی له‌به‌ردایه‌."
- "ئێستا نا، دواتر، دوا‌ی ته‌واوبوونی نوێژه‌که‌." دیسان پاسه‌وانه‌که
 هه‌ر وای پێیگوتینه‌وه.
- "ئاخر خۆ بۆ ئه‌للا هه‌یج جیاوازی نییه‌، که‌ کێ بیته‌ ماله‌که‌ی ئه‌و
 نوێژ بکا." هه‌ولمدا که‌م تا زۆر به‌ عه‌ره‌بییکی دروست وای پێیلتیم.
- "نه‌خێر، نا، قه‌ده‌غه‌یه‌. حه‌رامه‌."

هه‌ولمدا پکێفی خۆم له‌ ده‌ست ده‌رنه‌چێ، چونکه‌ نه‌مه‌ده‌ویست سه‌ردانه‌که‌ی
 دایکم لێره‌ له‌ لای پاسه‌وانه‌که‌ی مزگه‌وتی کوتایی پێت. هه‌روه‌ها ئه‌وه‌شم
 نه‌ده‌ویست پێلی بگرم و به‌ یه‌که‌وه‌ بجینه‌ قاوه‌خانه‌یه‌ک، قاوه‌یه‌ک له‌گه‌ل
 پارچه‌ کێکیک بخۆین و به‌س. هه‌ر بۆیه‌ به‌ نه‌رمیه‌وه‌ پالم به‌ دایکه‌مه‌ ناو
 به‌ پاسه‌وانه‌که‌شم گوت: "ئه‌و ده‌چێ نوێژ ده‌کا. تۆش نابێ پێگه‌ی لێبگری."

ئىستا نا. دواى نويزهكه! وای پىگوتىم و پالىكىشى پتوه نام. ئىنجا چوو له بهردهم دايكىشم وهستا، دهستى دايه بىسىمهكهى و به عهره بى شتىكى گوت. له ماوهى يهك دوو خولهكدا دوو ههيتهى ديكه هاتن، دواى ئهوهى تىبينيان كرد، ئيمه ئيرانين، رهوشهكه خراپتر بوو، له دهست دهرچوو. له هيكه وه هه موو ئه وه جهنگه ئاينيه ميژوويانهى نتيوان فارسهكانى سهردهمى كۆن و عهره بهكان سهرى ههلدايه وه.

ئهوان سوننه بوون و دايكم و و منيش له چاو ترووكانيكدا بووينه شيعه. ئاخىر نويز كردنه كهى سوننهكان جياوازه له هى شيعهكان. ئهوان له كاتى نويزدابه ستندا دهستهكانيان دهخهته سهر يهك و له سهر سينگ دايدهنين، له كاتيكدا شيعهكان باسكهكانيان له تهنشت يهكدى بۆ خواره وه به ههر دوولاي راسته و چهپدا بهردهدهنه وه. ئيدى ئيمه نهدهبوايه تيكه لايان بين. له سهرووى هه مووشيه وه، ههراى «يه مهن» له گورپيدابوو، له وئ شه پىكى گرم له نتيوان شيعه و سوننه دا هه لگير سابوو، ههروه ها له سوور ياش جهنگ هه بوو، كه ئيران و جيهانى عهره ب به رانه ب يهك وه ستابوونه وه.

دهى بۆ دهره وه! يهكى له ههيتكهكان به و دارهى له نتيو دهستى دابوو، ئاماژهى بۆ ئاراستهى گه راجه كه بۆ كردين.

ئهوان وايان رهفتار له گه ل كردم، وهك ئه وهى من له نهخشه م دابى، بچمه ژووره وه و مزگه وته گه وره كهى «شىخ زاييد بن نههيان» بته قينمه وه. كاتيكيش مهلاى مزگه وته كه م له گه ل كۆمه لىك له پياوى سهروپيش بۆز بينى، كه له دهرگه يهكى ديكه دا دهچوونه شوپنى نويز كردنه كه، بانگم كرد: «هۆو، ئىمام! دايكم دهيه وئ نويز بكا، به لام ئه وانه لى ناگه پين بيته ژوور.»

ئىمام ھەر خۆشى لە گورە نەبرد. پتەچوو عەرەببەكەى من وەك
وەرگىترانەكەى «گولگ» بن. كەواتە دەبوو ئىمە دەفن بىن ⁴⁴.

كارىكى گەوجانە بوو لە گەل ئەو ھەيتانە سەبارەت بە مێژووى جەنگە
ئۆللبەكانى بەسەرچوو بگەوينە مشتومر. دەبوايە بىر لە شتىكى دىكە
بگەمەو، تا ھەر چۆنىك بى دايكم بگەيەنمە نزيك ئەللا.

تاكتيكىكى ئەزموونى رابردووى سياسىيىم بە كەلك ھات: ھەنگاويك بكشيوە
دواو، بۆ ئەوھى دواتر بتوانى دوو ھەنگاو بىتتە پىشەو، ئىدى پىلى دايكم
گرت لەوئ رۆيشتين، بۆ ئەوھى ھەيتە و پاسەوانەكان ھەست بگەن
دەمەقالبەكەيان بردۆتەو، ئىمە لە شوئنى نوژكردنەكە دەرچووين، بە
يەكەو تا ئەو شوئنى دەكرا برۆين.

بە مەزندەى من، دايكم ھەستىكى واى ھەبوو، ئىمە ئىستا لە «المسجد
الحرام»، لە گەورەترين مزگەوتى جىھانداين، لەو شوئنىكە كە كەعبەى لىتە.
ئەو سەيرى ئەو ھەموو زىر و گەوھەرانەى دەكرد كە دەقە پىرۆزەكانى
پىنوسراونەتەو، لە بانەو بە بنمىچەكەو دەبرىسكىتەو، كاتىكىش
نوژەكە تەواودەبى، ئەوا دەتوانى جارىكى دىكە بىتتەو ئەو شوئنى و بىيىنى.

دواى كەمىك رۆيشتن، چووين لەوئ لەسەر تەختەبەندىك دانىشتين تا
پشووئىك بەدين. لەوئ نىگام كەوتە سەر خانووئىك كە پاسەوانىكى
چەكدار بە جلى ئالووالاى يەكپۆشى بۆنەيەكى تايبەت ئىشكگر بوو.
پتەچوو مەزارىك بى. منىش لە شوئنى خۆم ھەلسام، بەرەو ئىشكگرەكە

---

⁴⁴ دەفن بوون، برۆ دەفن بە! ئىدىمىكە بۆ رۆيشتنىكى ناچار، يان رۆيشتن لە مالىك كە
بەخىرنەھىندرابىن و فرموى لىنەكرابى، بەكار دى. و.

چووم. ئەو بیدەنگییەى نوێژکردنم قۆستەو و بە پاسەوانەكەم گوت:
"سەلامون عەلەيكەم. ئەرى ئەم شوینە چییە؟"

من دەبوايە هەموو توانام بەکاربهێنم، تا شیوەزارە قورسە عەرەبیەكەى
تیبگەم. خۆ ئەگەر هەلە نەبووبم، ئەو ئیشكى لە گەنجینەيەك دەگرت، كە
تەنیا میوانە پلەبەرزهكان دەیاننوانی سەردانى بكەن. بۆ گەشتیاران نەبوو
بە بنینە ئەوى.

منیش پرسیم: "باشە بۆ چى، ئەو چ جۆرە گەنجینەيەكە؟"

ئەگەر باش تیگەيشتبم، لەویدا شیخ زاید بن سولتان ئال نەهیان نیژراوە.
هەر وەها چەندین كەلوپەلى گرنگى هەندى لە سولتانەكان لەوى هەلگیراون.
هەر لەوى شوینىكى تايبەتیش بە پىلاو، شمشیر، عەبا و مۆرى پیغەمبەر
محەمەد هەبوو. یەكەمین دانەى قورئانیشى لێبوو، كە دانەيەكى سەد كیلۆ
قورسە، بە دەستخەتى كوفى لەسەر كەولى گوێزەكە نووسرابوووە.

"یەكەمین دانەى قورئان؟ كەوش، عەبا و مۆرەكەى محەمەد؟" من وام
لێپرسی.

ئەویش سەرى لەقاند.

كەواتە ئێرە ئەو شوینەيە، دەبى داىكم ببینی. بەلام چۆن بتوانم ببیەمە
ژوور؟

لاى خۆم خەمڵاندنىكم كرد؛ پیاوێكە و گەلایەك لە پارە كە وینەى شیخ زاید
بن سولتان ئالنهەيانى لەسەربى، بیدەمى. بەلام خۆ ئەو كارەم مەترسیدار
بوو، لەوانەبوو یەكسەر لەوى دەرمان بکا. خۆ ئەگەر بمەوى شتیك بە
دەست بینم، دەبى راستگۆیانە بۆى بچم. منیش كەوتە سەر گێڕانەوێ
بەسەرھاتەكەى خۆم:

- "ئەم پىرەژنە دايكەم. ناۋى شاپانۋە، واتاى شازادە دەدا.

پاسەوانەكە نىگايەكى لە دايكەم بىرى.

پىمگوت كە دايكەم لە تاران دەژى و خۆشم لە ئەمستردام و ناشتوانم بگەپىمەو نىشتمانەكەم. ھەر بۆيەشە وامكردوھ بىتە دۈبەى تا بىيىنم، لەوانەيە ئەمە دوا دىدارمان بى. ھەروەھا دەربارەى و پىتەكانىشم بۆ باسكرد. گوتم ھەمىشە دايكەم خەون بەوھ دەبىنى، بچىتە مەككە و ئىستاش پىتۋايە ئىمە لە «المسجد الحرام» داين.

پاسەوانەكە ھىچ كاردانەوھەيەكى نەواند. من دەبۋايە پەلە بگەم، خەرىكبۋو نوژەكەش تەواو دەبۋو. بە دوودلىيەوھە پرسىم:

- "ئەگەر زەحمەت نەبى، دەتوانى شتىك بۆ دايكەم بگەى؟"

دىسان پاسەوانەكە سەيرىكى دايكىمى كىردەوھ كە بە رېز و ھەپەسانەوھ سەيرى گولە ئالتونىي و دىنگەكانى مەزارەكەى دەكرد.

كابرا پرسى:

- "چى؟"

- "لىتىگەپى با پىلاو و عەبا و شمشىز و مۆرەكەى پىغەمبەر بىيىنى."

- "ئەو سەلمىەوھ: "نەخىز، نەخىز! ھىچ كەس بەدەر لە سولتان و پاشا و سەرۆك دەولەتان نەبى، بۆيان نىيە بچنە ژوورەوھ."

- "من ئەوھ دەزانم. بەلام تۆ دەتوانى وھا بگەى كە بىي. دەى لىتىگەپى با دايكەم پىلاوھەكانى محەمەد بىيىنى." ئەمەم بە شىۋەيەكى لىپراوانە پىنگوت.

نازانم بۆچی پاسهوانه که دواى ساتى بیدهنگى، دیسان نیگایه کی بریه دایکم. ئەوسا، ههروهک ئەوهی ئەللا کارهکهی ریکخستین، پاسهوانه که بهروهو پرووی دایکم رۆیشت، دهسته گهروهکهی لهسه شانی داناو به نهرمى بهروهو دههکهی مهزارهکهی پال نا. دههکهی کردهوه و لنگهرا دایکم بچیته ژوور.

لهمه باشت نه دهکرا، دهبوو خواوهند هه خوی کاروباری دایکم ریکبها. مهزنايهتی پیرۆزیتی ئەو لهو ساته دا لهوئ ئاماده بوو. من نه مبینی، بهلام ئەو لهوئ بوو.

ئینجا چوومه لای ههوزه ئالتونیه که، دهست و چاوم شوشتن و هه ندیک ئاوم بهسه ر سه رمدا کرد تا له ئانوساته که دا بژیم. بینیم له دووره وه ژنه که م وه ستابوو، منیش چوومه لای.

به سه رسو پرماوییه وه پرسى: "ئه رى بۆ وا ته پى؟ دایکت له کوئییه؟"

- "له ژووری گهنجینه که یه؟"

- "چى؟ له کوئ؟"

منیش وه لام نه دایه وه، ئاخىر خۆ ناتوانی ئەو جوړه شتانه پروون بکه یته وه. لیم پرسى: "ئه دى خوشکم له کوئییه؟"

- "من چووزانم. جارێكى دى له گهل ئیوه بۆ هیچ شوینیک نارۆم. هه موو شوینیکى به دوا دا گه رام، نازانم له کوئییه."

- "له وانه یه چوویته کتیبخانه که ی مزگه وتى. خیرا ده چم چاویکی لیده که م."

خوشکم له کتیبخانهی مزگهوتی نه‌بوو. له‌وانه‌یه چووبیته هۆلی نوێژ. ئیستاش له نوێژ بوونه‌ته‌وه، هەر ده‌بی له‌گه‌ل نوێژکه‌ران بیه‌ده‌ره‌وه. به‌لام خۆ له‌پێشدا ده‌بی بچم دایکم به‌ینمه‌وه.

پاسه‌وانه‌که‌ی مه‌زاره‌که له‌وێ، له‌به‌رده‌م ده‌رگه‌ی مه‌زاره‌که په‌ق و بیده‌نگ وه‌ستابوو، تێبینیشم کرد، نایه‌وێ له‌گه‌لم بدوێ. منیش ئاوها له‌وێ بۆ ماوه‌ی ده‌ خوله‌کیک له‌لای دینگه‌که وه‌ستام. له‌به‌رئێوه‌ی دایکم هەر نه‌هاته‌ ده‌ر، به‌ پاسه‌وانه‌که‌م گوت:

- "ئه‌ڕێ ده‌کرێ دایکم به‌ینیه‌ ده‌ر؟"

ئەویش چووه‌ ژوور، به‌لام به‌بی دایکم هاته‌ ده‌ره‌وه.

- "ئەو له‌وێ نه‌ماوه، به‌ ده‌رکه‌ی پشته‌وه‌ چۆته‌ ده‌ر."

منیش غارم دایه‌ ده‌رکه‌ی ده‌ره‌وه‌ی ته‌لاره‌که، که پاسه‌وانیکی دیکه‌ی لیوه‌ستابوو.

- "ئه‌ڕێ هۆ پاسه‌وان، به‌لکو بزانی پیره‌ژنیک تازه‌ لێره‌ هاتیه‌ته‌ ده‌ر، بۆ کوێ چووه‌؟"

ئەویش ئاماژه‌ی به‌ شوینی نوێژ کرد، هه‌نوکه‌ش زۆر جه‌نجال بوو. منیش هه‌موو سووچیکی بۆ گه‌ڕام، به‌لام له‌ هیچ شوینیک نه‌مدۆزییه‌وه.

بینیم خوشکه‌که‌م له‌ ده‌ره‌وه‌ی گوپده‌می خه‌لکه‌که‌وه‌ ده‌رۆیشت. ده‌ستیکم بۆ هه‌لوه‌شاند و بانگم کردی: "ده‌ی وه‌ره‌! دایکه‌ پۆیشتوو!"

- "چۆن، بۆ کوێ؟"

- 'خۆ ئەگەر بچیتە لایالی ژنەکان بگەرێ، ئەوا منیش دەچمە دەرەوه لێ دەگەرێم. دەترسم لەگەڵ نوێژکەرە ژنەکان چوینتە دەر.'

خوشکەکەم بۆ ژوور و منیش بۆ دەرەوه غارم دا، چوومە لای پاسەکان، کە هەندێ دوورتر لە دەروازەکە وەستابوون. چومە نیو پاسەکان، بینیم ژنەکان دانیشتون، بەلام دایکم لە هیچ کونیک دیار نەبوو.

گەرنامەوه لای هۆلی نوێژان. ئیستا ژنی لێنەماون، ئەو پەردەیی ژن و پیاوی لەیهک جیاوەکردنەوه لادراوه، بەلام خۆ هیچ ئافەرەتێک لەوێ نەماوه، بەتالۆحەتال. لە پێی دەرکەیهکی دیکەوه خێرا چوومە دەر و چوومە لای خاڵی پشکنینی ئاسایشپاریزی، چوومە لای ئەو شوینە، کە دایکم جەلەبییه سپییهکە ی لێوەرگرتبوو، بەلام خۆ لەوێش نەبوو. دیسان گەرنامەوه شوینی نوێژان، ئیستا شوینەکە بۆ گەشتیاران کراوەتەوه. شوینەکە پڕ لە میوان بوو.

بینەوه هەولمدا ئەوه بێنمە پێش چاوی خۆم، کە مێشکی کەسێکی وەرپێنەکار چۆن کار دەکا. خۆ ئەگەر هێشتا مێشکی کاری بکردبایە، ئەوا هەر لەو شوینە دەمایەوه کە لێی بزر بوو، یان دەگەرپێتەوه ئەو جییە کە جەلەبییهکە ی لێوەرگرتوو. هەلبەتە من دەرکا لەپێی بلندگۆکەوه بانگی بۆ رابێزم، لێ، پرسیارەکە ئەوه بوو، ئاخۆ ناوەکە ی خۆی بەبیر ماوه.

بە دلەپاوکییەوه لە دەرگە گەرەکە ی شوینی نوێژان وەستام، چاوم بەنێو ئاڤۆرای گەشتیاراندا گێژا. لە هیکەوه پرووداویکی تافی مندالیم بە مێشکدا گوزەری کرد. هەینی، دوا ی نیوهرۆیک کە لە قوتابخانە دەگەرنامەوه، دایکم لە مالهوه نەبوو، ئەمەش شتیکی ئاسایی نەبوو. کەمێک لەسەری وەستام، لێ کاتێک ئەو هەر نەهاتەوه، هەستم کرد شتیکی لە ئارادایە. خێرا بەرەو بازار ڕامکرد، تا مامم لێ ئاگادار بکەمەوه. بە هەناسە برکێتەوه گوتم:

- "دایکم له مالئ نییه."
- "له وانه یه لای دراوسیکان بئ."
- "نه خیر، له ویش نییه."
- "به لکو لای به هاراتفرۆشه که بئ."
- "نه خیر، له لای به هاراتفرۆشه که ش نییه. هه موو شوینیکی به دواډا که پام."

- "له پشت په رده که ش نییه؟" مام وای لښرسیم.

پتده چوو مام له رهوشه ناچار بیه که گه یشتبئ، چونکه له شوینی خوی هه لسا، دهستی دایه چاکه ته که ی به لۆقی گه وره گه وره به رهو مال هات. منیش به دواډا رۆیشتم. ئه و هه ر به پتلاوه وه لئ وه ژوور هۆده ی دانیشتن کهوت، له باری ئاساییدا هه رگیز وای نه ده کرد، که میک له پیش په رده که وهستا، که هۆده ی لیدانیشتنی له کۆگا که جیا ده کرده وه، ئه وسا په رده که ی هه لدا یه وه. دایکم له وئ، له پشت په رده دانیشتبوو. که نهفت و ماندوو دیاربوو، وهک ئه وه ی هیچ چیرۆک نه مابن تا بیانگیر پته وه.

ئیدی له پرێکه وه له وه تیگه یشتم، لښره ش له نیو مزگه وته که دا، له هه موو شوینیک هه ر په رده یه و هه لواسراون. شیتانه به نیو ئاپۆرا که دا به رهو لای په رده کان غارمدا و په رده کانم هه لده ده دانه وه سه یری پشته وه یانم کرد.

به دهستی له رزۆکه وه و به نه رمی په رده کانم تی ده دان. له وئ بوو، دایکم به بئ دهنگی له وئ وه ستابوو. ئه و هیچ چیرۆکی پته مابوو، گه یشتبوه کۆتاییه که ی. ته و او بوو.

سەيرىكى كىردىم، نەيناسىمەۋە.

مىنىش ئەۋم نەناسىيەۋە.

دايىكم پۇيشتىۋو.

كەرانەوہ بۇ مال

لە دوايىن پۇژدا دايكم و خوشكم لەگەل خۆم بردنە سەر دەريا. بەكرىگرتنى ترومبىلەكەشم بۇ پۇژىكى ديكە درىژكردهوہ و بەرەو سەر كەناراوہكە كەوتىنە پى. ژنەكەشم بېرياريدابوو ئەو پۇژە لەگەل ژنى برازاكەى بەسەر بيا.

دايكم بە خامۇشى لەپشتى ترومبىلەكە دانىشتبوو، لە پەوشىكى وا دوورەپەريز بوو، نەماندەتوانى لەگەلى بكەوينە پەيوەندى. بە باشى ھەستى دەكرد، كە دوا پۇژى بەيەكەوہ بوونمانە. لەوانەيە ھەر لەبەر ئەوەش بى، لە دوينيوہ كەوتىتە ئەو دۇخە.

بە فرمىسكەوہ خوشكەكەم دەيوست بانگى بكا.

منىش پىمگوت: "كايە، لىيگەپى. با بە كەيفى ئەو بى."

ترومبىلەكەم لەوئى لە شوينىك راگرت، يارمەتى دايكم دا، تا داببەزى. پىمابوو كەناراوہكە لە خەلك سىخناخە، بەلام خۆ ھىچ كەسى لىنەبوو. ھەروەك ئەوہى سەردانكەرانى سەر زى زانىيتيان ئىمە دەچىن، ئىدى پۇشتىن و مەيدانەكەيان بۇ ئىمە چۆل كرديى، ويستيتيان لەگەل دايكم و خوشكم بەتەنيا بم. پاشان بۆم دەرکەوت، ئىمە بەشكىمان لە شوينە گەشتيارىيەكان، ئەو شوينەى قاوہخانە و چىشتخانەى لىن، تىپەپاندوہ. ئىمە گەيشتبووينە شوينىك كە ھەر لم، زى، پۇژ و باى لى ھەبوو.

ئىنجا ھەر لەوچى رايەخىكم لەبن دارخورمايەكى تاقانە راخست، تا دايكم لە سايەى دارەكە و لەسەر لەمەكە دابنىشى. ئەويش تىلەچاويكى تىنگرتم، لەوانەيە بۆ دوايىن چار سەيرى كۆرەكەى بكا. يان لەوانەيە ئەو پياويك بىيىنى كە نەيدەناسى، دەريا شىنەكەى لە پشتە و پۆزىش لەسەر سەريەو دەردەوشىتەو؟

خوشكەكەم ئەوئەندە لە دەريا نزيك كەوتىوئەو، شەپۆلەكانى زىي دەگەيشتنى و نەدەگەيشتنى. باش ھەر گەمەى بە قژەكەى دەكرد. ئاسمان ئەوئەندە سامال و ساف بوو، لەو ساتەدا لە دوورى دوورەو، ھيلىكى زەردباوى ولاتەكەم دەبيىنى. بەللى ئەوئى لە پشت دەرياكە، نيشتمانمە، مالمان و پەردەى مالمان لەوئى بوو.

بەراستى ساتەوختىكى دانسقە بوو، دايكم لە لای خۆى نەبوو، خوشكىشم بە بىدەنگى پىيى لەسەر ئەو دادرگرت، كە ئەوان منيان خۆشدەوئى و حەزيان لىيە لەگەل خويان مەبەنەو نيشتمان. لەپرىكىشەو ھەر بە جەلەكانى خۆى رۆيشتە نىو دەرياو. سەرەتا پىمابوو ھەر دەيەوئى پىيەكانى لەنىو ئەو دەريا شىنە خودايىيەدا تەپ بكا، كە تا نيشتمان دريژ دەبيتەو، بەلام خۆ ئەو زياتر رۆيشت و بەرەو قوولايى ئاوەكە چوو.

منىش ھەر لە شوپىنى خۆمەو تەماشام دەكرد، پىمابوو بەلكو دەيەوئى مەلە بكا، ئاخىر خۆ پىشتەر كەس لە مالباتەكەمان، لە شارەكەمان، لە ولاتەكەمان مەلەى نەدەكرد. منىش پىشتەر مەلەم نەدەكرد، لە ئەمستردام كەمىك فىزىوم. خۆى ھەر دەبى و ابى، چونكە ئاو لە ھەموو لايەكەو ھۆلەنداي بەر ھەرەشە داو. ھەنووكە ھەرچۆنىك بى دەتوانم تا بىست مەتر مەلە خۆ بگرم، ھەرەوھا دەتوانم لەسەر پشتىش بۆ يەك دوو خولەك لەسەر ئاو بوەستم. لە حالەتى ناچارىشدا دەتوانم كەمىكى دى بى بگەم، لەوھش پتر پىنويسم پىيى نەبوو.

بەم جۆرە لە نێو لەمەكە وەستابووم، سەیری خوشكم دەكرد، تا دەهات
زیاتر دەچوو نێو دەریاکە، لە هیکەو هەستیکم بۆ پەیدابوو، دۆخەكە
دۆخی تەنگانە و ناچارییە.

هاوارم كرد: 'بۆهسته!'

بەلام خۆ ئەو وەلامی نەبوو، لەوانە یە گوێی لێم نەبووبی، هەروەك چۆن
دایكەم لە بن دارخورمایەكە گوێی لێمنەدەبوو.

'دە ی بۆهسته!' دیسان بانگم كردی، ئەم جارەیان توندتر.

نەخێر، ئەو گوێی لەمن نەبوو.

هەستمكرد ئەوان هەردووکیان پۆشیشتوون و منیان بە تەنیا جێهێشتوو.
ئیدی بە جلەو، تەنانت بە پێلاوێشەو، غارم دا، هەولمدا بە مەلە بكەم
خوشكەكەم.

بەلام وام هاتە بەرچاو، ئەستەمە بیگەمی.

ئایی خودایە! باشە بۆ وای كرد، باشە بۆچی هەر بەرەو قوولایی دەریاكە دەروا؟

من مەلەم دەكرد و سەیری دایكیشم دەكردەو، كە وەك كۆتەلێك لەسەر
پایەخەكە ی بن دارخورمایەكە دانیشتبوو. لەو زیاتر نەمدەتوانی، دەمێكە
بیست مەتر مەلەم تێپەراندوو. ئینجا خۆم خستە سەر پشتم، هەولمدا
لەسەر ئاو بمیتمەو، بەلكو بتوانم هیشتا بیست مەتری دیکە مەلە بكەم.
دیسان مەلەم كردهو، ئیستا خوشكەكەم لێ بوو هێلێك كە لە دووهرەو
دیار بی.

لەپرىكەو تىگەيشتم، ئاخۇ خوشكەكەم چ نەخشەيكى ھەبوو، ئەو دەيوست من زياتر بەرەو نىشتمان كىش بكا. ئۆو، گەرانەو بۇ مال.

كار بەم جۆرە پۈيشت و لە ھىكەوەش گەرانەو ھەم لەبەرچاوان بوو شتىكى نەكرە. خۇى دەبوايە زياتر بۇ پيشەو ە برۈيشتمايە. دەى ھىشتا بىست مەترى دىكە، ئىنجا كەوتنەو ە سەر پشت تا ھەناسەيكەم بىتەو ە بەر.

ئىدى ھەموو شتىك گەيشتە كۈتايەكەى خۇى، مەوداى دەرياش كە لەنىوان من و نىشتمان بوو، كۈتايى ھات.

- كۈتايى -

پروونکردنه وەبەك

لەبەر ھۆكاری قانونی، ناوەكانی ھوتیل، نووسینگەى گەشتیاری و
بارزگانهكان گونجیندراون.
ھۆنراوەكەى ھیرمان كۆننیک لە كۆبەرھەمە دووبەرگییەكەى وەرگیراوە.

چەند سەردېڭىڭ لە ژياننامەى وەرگېڭ

❖ لە ۱۹۶۸ لە گوندى گرتک لە دۆلى پوستى دەڤەرى بالەكايەتى لە دايک بوو.

❖ لە ۱۹۸۸دا بە کالۆريۇسى لە قانون لە زانکۆى بەغدا وەرگرتوو.

❖ لە ۱۹۹۷هەو تا ۲۰۱۲ ئاوارەى ئوروپا (هۆلەندا و بەريتانيا) بوو.

❖ لە پال زمانى زگماکيدا؛ زمانەکانى عەرەبى، هۆلەندى و ئینگليزىش دەزانى.

❖ لە ۱۹۸۶هەو هەولى نووسىنى داو. تا ئىستا ۱۴ کتیبى لە زمانەکانى هۆلەندى و ئینگليزىيەو وەرگېڭراون. دەيان وتار و ليکۆلینەوہى قانونى و سياسيشى بلاوکردوونەتەو.

چاپكراوه كانى وەرگىز

1. نەينىيەكانى مۇساد، نووسىنى گوردون توماس، وەرگىزبان لە زمانى ھۆلەندىيەو، سى جار چاپكراوئەو؛ چاپى يەكەم ۲۰۰۸ چاپخانەى ھىقى، ھەولير. چاپى دووھەم دەزگەى چاپ و بلاوكردەوھى پۆژھەلات، ھەولير ۲۰۱۴. چاپى سىنھەم پۆژھەلات ۲۰۱۶.
2. مادلين ئولبرايت، سىياسەتى ئەمريكا و پۆژھەلاتى ناوہراست، وەرگىزبان لە ھۆلەندىيەو، سەنتەرى نما ۲۰۰۹، ھەولير.
3. داود بنگوريون، دامەزرىنەرى دەولەتى ئىسرائىل، نووسىنى پۆبەرت سەنت يۆھن، وەرگىزبان لە ھۆلەندىيەو، چاپخانەى ھىقى ۲۰۱۱، ھەولير. چاپى دووھەم ناوہندى ئاوير ۲۰۱۶ ھەولير.
4. كوردستان لە نىوان سىفەر و سنوورە دەستكردەكاندا، نووسىنى: ھيسەر لىتەر واگنەر. مېژوو. وەرگىزبان لە ئىنگليزيەو. چاپى يەكەم؛ لە بلاوكراوہكانى ئەكادىمىيائى كوردى ھەولير ۲۰۱۳. چاپى دووھەم، ئاوير ۲۰۱۵.
5. وەرزىكى سىپى وشكوبرىنگ، ئەندىرى برىنگ. پۆمان. وەرگىزبان لە ئىنگليزيەو، ناوہندى ئاوير بۇ چاپ و بلاوكردەو، ھەولير ۲۰۱۳.
6. ژيانى من، چۆن ئىسرائىل دامەزرىنرا؟ گۇلدا مايەر، ياداشت، وەرگىزبان لە ئىنگليزيەو، ناوہندى ئاوير، ھەولير. ۲۰۱۴.
7. ئىنفىرنۆ، دۆزەخ، دان براون، پۆمان، وەرگىزبان لە ئىنگليزيەو، ناوہندى ئاوير بۇ چاپ و بلاوكردەو، ھەولير ۲۰۱۵.
8. شەپەف، ئەلىف شەفەق، پۆمان، وەرگىزبان لە ئىنگليزيەو، ناوہندى ئاوير بۇ چاپ و بلاوكردەو، ھەولير ۲۰۱۵.

9. ياخيبيون، مناحيم بيگن، يادەۋەرى، ۋەرگىپران لە ئىنگىلىزىيەۋە،
ناۋەندى ئاۋىر بۇ چاپ و بىلاۋكردنەۋە، ھەولير ۲۰۱۶.
10. خانوۋەكەى مزگەۋتى، قادر عەبدوللا، پۇمان، ۋەرگىپران لە
ھۆلەندىيەۋە، ناۋەندى ئاۋىر بۇ چاپ و بىلاۋكردنەۋە، ھەولير ۲۰۱۶.
- 11- كۆدەكەى دافىنشى، دان براون، پۇمان، ۋەرگىپران لە ئىنگىلىزىيەۋە،
ناۋەندى ئاۋىر، ھەولير ۲۰۱۶.
- 12- خەتى بزمارى، پۇمان، قادر عەبدوللا، ۋەرگىپران لە ھۆلەندىيەۋە،
ناۋەندى ئەندىشە، سلىمانى ۲۰۱۷.
- 13- كرده ھەرە گرنگەكانى مۇساد، ميخائيل بار زۇھار و نەسىم ميشال،
ۋەرگىپران لە ئىنگىلىزىيەۋە، چاپخانەى ھەمدى، ۲۰۱۸ سلىمانى.
- 14- لە مەككە، قادر عەبدوللا، پۇمان، ۋەرگىپران لە ھۆلەندىيەۋە، چاپخانەى
ھەمدى، ۲۰۱۸ سلىمانى.

”کارکی زۆر جوانه، که بدم شیوازه کتێبه کانم ده کهونه بهردهستی خۆتهرانی کورد. ناخر نهوان
خه لکێکی نابین، هیوادارم چێز له خۆتدنهوهیان بیهن.
سلاوم بۆ خۆتهره کورده کانم ههیه. بایره و دایرهی کچه کانم کوردن و خه لکی «کرماشان» و
«سه» ن. که وانه نێمه کورده مان خوش دهوین. جوانی و دلێرایی کوردستانی له رووخساری
کیزه کانمدا ده بینمه وه.”

Tafseer Office

Mobile : +964 750 818 08 65
www.al-tafseer.com